

Møtebok

Venstres landsmøte 2016

VENSTRE
Folk først.

VENSTRE

Innhold:

LM-1	Godkjenning av innkalling og saksliste	Side 5
LM-2	Konstituering	Side 6
LM-3	Godkjenning av dagsorden og program	Side 10
LM-4	Leders tale og generell politisk debatt	Side 14
LM-5	Årsmelding 2015	Side 15
LM-6	Regnskap 2015	Side 64
LM-7	Kontingent 2018	Side 73
LM-8	Vedtekter	Side 74
LM-9	LM-tema: Oppvekst	Side 88
LM-10	Politiske uttalelser	Side 108
LM-11	Innkomne saker	Side 224
LM-12	Tema for LM 2017	Side 225
LM-13	Valg	Side 226
Vedlegg	Landsmøte ABC	Side 228

Oppdatert 1. april 2016

1 **LM-1 Saksliste**

2 **Innstilling:**

- 3 LM-1: Godkjenning av innkalling og sakliste
- 4 LM-2: Konstituering
- 5 LM-3: Godkjenning av dagsorden og program
- 6 LM-4: Leders tale og generell politisk debatt
- 7 LM-5: Årsmelding 2015
- 8 LM-6: Regnskap 2015
- 9 LM-7: Kontingent 2018
- 10 LM-8: Vedtekter
- 11 LM-9: LM-tema: Oppvekst
- 12 LM-10: Politiske uttalelser
- 13 LM-11: Innkomne saker
- 14 LM-12: Tema for LM 2017
- 15 LM-13: Valg

1 LM-2 Konstituering

2 Innstilling:

3 1 Konstituering

4 **Møtedirigenter**

5 Trine Skei Grande, Eva Kvelland, (leder for dirigentkorpset), Inge Carlén (nestleder),
6 Jonas Stein, Iselin Nybø, Sveinung Rotevatn og Solveig Schytz.

7 **Møterefereenter**

8 Runolv Stegane (leder for referentkorpset), Christian Herzog, referenter fra
9 parallellsesjoner, sekretærer for redaksjonskomitéen

10 **Møtesekretærer**

11 Trond Enger (leder for sekretærkorpset), alle i sekretariatet

12 **Tellekorps**

13 Ann Helen Skaanes (leder for tellekorpset), en fra hvert fylkesbord.

14 **Fullmaktskomité**

15 Inger Noer (leder), May Britt Vihovde og Grunde Almeland

16 **Protokollsignatører**

17 To fylker

18 **Redaksjonskomité for LM 2016 (valgt av LM 2015):**

19	Rebekka Borsch	(leder)	(Buskerud)
20	Sjur Skjævesland		(Hedmark)
21	André N. Skjelstad		(Nord-Trøndelag)
22	Unni Fuglestad		(Rogaland)
23	Arnt Gunnar Tønnessen		(Agder)
24	+ 1 fra hver sideorganisasjon som oppfyller kriteriene for landsstyrerepresentasjon		
25	1. vara: Jan Fjellstad		(Troms)
26	2. vara: Frøydis Austigard		(Møre og Romsdal)

27

28 **Konstituering**

29 Landsstyrets innstilling:

30 **2 Forretningsorden**

- 31 1. Landsmøtet ledes av møteledere som blir valgt ved konstitueringen av møtet.
32 Møtelederne sørger for at de oppsette rammene for debattene blir overholdt, og
33 har derfor høve til å bestemme avgrenset taletid og når «strek» skal settes.
34 Møteleder kan være valgt blant delegatene, og kan da benytte stemmeretten
35 sin med mindre vara møter.
- 36 2. Alle landsstyrets medlemmer og alle delegater lovlig valgt på Venstres
37 fylkesårsmøter eller av Venstres sideorganisasjoner, har tale-, forslags- og
38 stemmerett i samsvar med Venstres vedtekter. Alle Venstres
39 stortingsrepresentanter, generalsekretæren og andre med tillitsverv fra
40 Landsmøtet, har tale- og forslagsrett. Observatører fra fylkeslagene og
41 inviterte gjester har talerett når det er gjort vedtak om dette i dagsorden eller i
42 hver enkelt sak.
- 43 3. Landsmøtedeltakere med talerett melder seg på talerlisten ved tydelig å vise
44 nummerskilt, eller ved å levere inn særskilt skjema dersom dette er brukt.
45 Møteleder kan gi taletid til andre landsmøtedeltakere i hver enkelt sak. Alle
46 innlegg, bortsett fra møteleder sine, skal skje fra talerstolen.
- 47 4. Møteleder kan tillate inntil to replikker til debattinnlegg med påfølgende
48 svarreplikk. En replikk kan være maksimalt ett minutt lang, og skal omhandle
49 siste debattinnlegg. Landsmøtedeltakere tegner seg til replikk ved tydelig å
50 vise nummerskilt sammen med et farget ark. Møteleder gir replikk til de som
51 først ber om det.
- 52 5. Alle forslag må leveres skriftlig til møtelederne, og på egne skjema om slikt
53 finnes. Møtelederne har anledning til å be om at alle forslag skal leveres
54 elektronisk.
- 55 6. Forslag om å utsette eller oversende en sak skal behandles umiddelbart når det
56 blir lagt fram. Møtelederne har utover dette anledning til å bestemme
57 voteringsorden.
- 58 7. Vedtak på landsmøtet fattes med simpelt flertall når annet ikke er bestemt i
59 Venstres vedtekter. Vedtak skal fattes ved fremvisning av delegatskilt. Ved
60 stemmelikhet skal det foretas en ny votering. Ved andre gangs stemmelikhet
61 blir innstillingen stående.
- 62 8. Forslag til saker eller politiske uttalelser som kommer inn etter vedtektsfestede

frister (4. mars eller for uttalelser 25. mars) må oppnå 2/3-flertall for å kunne realitetsbehandles.

9. Ved personvalg gjelder følgende:

a) Valgkomitéen, dersom valget er forberedt av denne, presenterer først sitt arbeid og sin innstilling. Alternative forslag til valgkomitéen sin innstilling skal settes opp mot en bestemt person i denne innstillingen. Kandidatene har rett til opp til tre støttetalere hver, og avgjør selv om de vil benytte en av disse personlig.

b) Dersom det er flere enn to kandidater til ett bestemt verv, må kandidaten ha minimum 50% av stemmene for å bli valgt. Oppnår ingen av kandidatene 50% av stemmene i første valgomgang, faller den av kandidatene med færrest stemmer ut. Slik fortsettes det til en av kandidatene har oppnådd de nødvendige 50% av stemmene. Ved stemmelikhet skal det foretas en ny votering. Ved andre gangs stemmelikhet avgjøres valget ved loddtrekking.

c) Personvalg skal gjennomføres skriftlig om minst en av landsmøtedelegatene krever det.

10. Ved behandling av politiske uttalelser gjelder følgende:

a) Ved starten av møtet skal redaksjonskomitéen ha distribuert forslag til antall uttalelser som skal behandles, og en innstilling på innholdet i disse uttalelsene, basert på forslag som er levert innen fristen. Alternative uttalelser skal fremmes innen den fristen Landsmøtet setter i programmet.

b) I prioriteringsdebatten vedtar Landsmøtet først tallet på uttalelser som skal behandles. Alternative forslag til redaksjonskomitéens innstilling må deretter settes opp mot en konkret uttalelse i innstillingen, eller på åpen plass. Dersom det er flere enn to alternativer til en "plass" voteres det alternativt mellom to og to forslag. Forslaget som får flest stemmer går videre til neste voteringsrunde inntil det er ett forslag igjen.

c) Dersom sentralstyret legger fram en generell politisk uttalelse, behandles denne i plenum.

d) Alle andre uttalelser behandles først i parallellsesjoner. Parallellsesjonene skal behandle endringsforslagene som er levert innen fristen fastsett i dagsorden, og komme fram til en felles innstilling til plenum. Sesjonene kan løfte enkelte konflikter inn for Landsmøtet i plenum dersom man ikke kommer fram til rimelig enighet. Landsmøtedelegasjonene plikter å fordele seg jevnt mellom sesjonene, slik at sesjonene blir representative. Sesjonene ledes av en av de landsmøtevalgte ordstyrerne. Redaksjonskomitéen er også til stede.

102 e) Uttalelser som er behandlet i parallellsesjoner skal vedtas i plenum etter
103 at sesjonene er avsluttet. Kun deltakere i de enkelte sesjonene kan løfte
104 fram endringsforslag til votering i plenum. Ordstyrer kan avgjøre at det
105 skal settes en grense for maksimalt antall innlegg for og mot hvert
106 endringsforslag som blir løftet i plenum, og tilsvarende i debatten om
107 helheten i uttalelsene.

108 11. Eventuelle endringer i vedtatt forretningsorden krever 2/3-fleirtall.

1 **LM-3 Dagsorden/program**

2 **Innstilling:**

3 **TORSDAG 14. APRIL**

- 4 14:00 Lunsj
- 5 15:00 Sentralstyremøte
- 6 17:00 Kaffe
- 7 17:30 Landsstyremøte
- 8 20:30 Middag

9 **FREDAG 15. APRIL**

- 10 10:00 ALDE-seminar om kampanjer. Egen invitasjon.
- 11
- 12 12:00 Lunsj
- 13
- 14 12:00 Ny på landsmøtet
- 15
- 16 13:00 Åpning
- 17 Musikalsk åpning ved Mhoo
- 18 Hilsninger fra Vestfold og Tønsberg Venstre
- 19 **Godkjenning av innkalling og sakliste (LM-1)**
- 20 **Konstituering (LM-2)**
- 21 **Godkjenning av dagsorden og program (LM-3)**
- 22 **Politiske uttalelser (LM-10)**
- 23 Presentasjon av redaksjonskomitéens innstilling
- 24
- 25 13:45 Pause
- 26 *Frist for innlevering av forslag til alternative uttalelser*
- 27
- 28 14:00 **Leders tale (LM-4)**
- 29 *Trine Skei Grande, leder av Venstre*
- 30
- 31 15:00 Kaffepause med lett mat
- 32
- 33 15:15 **Generell politisk debatt (LM-4)**
- 34
- 35 18:00 **Hilsningstale (LM-9)**
- 36
- 37 18:15 **Politiske uttalelser (LM-10)**
- 38 *Prioriteringsdebatt*

LM-3

- 19:00 Landsmøteforhandlingene avsluttes
Frist for å forhåndsmelde sitt kandidatur
- 19:30 Avgang buss til ekskursjoner med middag:
Færder nasjonalparksenter
Gildehallen i Borre
- 20:00 Middag
- 22:00 *Frist for innlevering av endringsforslag til politiske uttalelser og
landsmøtetema oppvekst*

LØRDAG 16. APRIL

- 08:00 Frokost på hotellet
- 09:00 Minneord
- 09:15 **Politiske uttalelser** (LM-10)
Arbeid i grupper - bolk 1

Nr	Tema / kapittel	Sted
1	A. Norge kan bli verdens første fossilfrie velferdssamfunn og B. Venstre ønsker delingsøkonomien velkommen og G1. Jernbanen må bli vinnaren i neste NTP eller G2. Venstre vil slå ring kring det europeiske samarbeidet	Landsmøtesalen
2	C. Arbeid til alle og D. Arbeid og frivillighet gir inkludering	Ormen Lange 1
3	E. Dyr har egenverdi og F. Digitaliser skolen	Ormen Lange 2

- 10:30 Pause

LM-3

10:40 **Politiske uttalelser** (LM-10)

Arbeid i grupper - bolk 2

Nr	Tema / kapittel	Sted
1	A. Norge kan bli verdens første fossilfrie velferdssamfunn og B. Venstre ønsker delingsøkonomien velkommen og G1. Jernbanen må bli vinnaren i neste NTP eller G2. Venstre vil slå ring kring det europeiske samarbeidet	Landsmøtesalen
2	C. Arbeid til alle og D. Arbeid og frivillighet gir inkludering	Ormen Lange 1
3	E. Dyr har egenverdi og F. Digitaliser skolen	Ormen Lange 2

12:00 Lunsj på hotellet

13:00 **Landsmøtetema 2016: Oppvekst** (LM-9)

Abid Q. Raja, leder for det landsmøteforberedende utvalget

13:15 **Landsmøtetema 2016: Oppvekst** (LM-9)

Plenumsinnledning 1 – Anne Lindboe (Barneombudet).

13:25 **Landsmøtetema 2016: Oppvekst** (LM-9)

Plenumsinnledning 2 – Guro Ødegård (Forskningsleder for seksjon for ungdomsforskning i NOVA).

13:45 **Landsmøtetema 2016: Oppvekst** (LM-9)

Plenumsinnledning 3 – Forandringsfabrikken

14:15 **Landsmøtetema 2016: Oppvekst** (LM-9)

Plenumsinnledning 4 – Arne Holte (Assisterende direktør i Folkehelseinstituttet)

15:00 Pause

15:15 **Landsmøtetema 2016: Oppvekst** (LM-9)

Arbeid i grupper

Nr	Tema / kapittel	Sted	Innleder
1	1. Svangerskap og første leveår 3. Familie og nærmiljø 4. Barnehage	Landsmøtesalen	Anne Lindboe
2	2. Permisjon, rettigheter og tilknytning 6. Psykisk og fysisk velferd 7. barnevern og retssikkerhet	Ormen Lange 1	Arne Holte
3	5. Fra SFO til Aktiv fritidsordning 8. Kultur og fritid 9. Personvern og overvåkning	Ormen Lange 2	Yngvar Andersen

16:45 **Landsmøtetema 2016: Oppvekst (LM-9)**
 Avslutning og oppsummering ved Abid Q. Raja

17:00 **Valg (LM-13)**

18:00 Landsmøteforhandlingene avsluttes

20:00 Festmiddag

SØNDAG 17. APRIL

08:00 Frokost på hotellet

09:00 **Politiske uttalelser (LM-10)**
 Plenumsdebatt og vedtak

10:30 Kaffepause / utsjekking

11:00 **Landsmøtetema 2016: Oppvekst (LM-9)**
 Plenumsdebatt og vedtak

12:50 Kaffepause

13:00 **Vedtekter (LM-8)**

13:20 **Årsmelding 2015 (LM-5)**
Regnskap 2015 (LM-6)
Kontingent 2018 (LM-7)
Innkomne saker (LM-11)
LM-tema 2017 (LM-12)

13:50 **Avslutning**

14:00 Lunsj og hjemreise

1 **LM-4 Leders tale og generell politisk debatt**

- 2 Etter Trine Skei Grandes tale til landsmøtet vil det bli gitt taletid til lederne av
- 3 Norges Unge Venstre og Norges Venstrekvinnelag, sideorganisasjonene som
- 4 oppfyller kriteriene for landsstyrerepresentasjon.
- 5 Siden blir det generell politisk debatt der alle delegater kan delta med innlegg og
- 6 replikker i samsvar med reglene i forretningsorden.
- 7 De innstilte ordstyrerne til landsmøtet ber delegasjonslederne om
- 8 forhåndspåmelding til debatten for å sikre at alle delegasjoner får muligheten til å få
- 9 ordet.
- 10 Leders tale og den generelle politiske debatten blir overført live på www.venstre.no.

LM-5 Årsmelding for Venstres Hovedorganisasjon 2015

Denne årsmeldingen gjelder for kalenderåret 2015.

1. LANDSMØTET

Venstres landsmøte 2015 ble holdt i Tromsø 10.-12. april. Det vises til egen landsmøteprotokoll.

2. LANDSSTYRET

2.1. Landsstyrets sammensetting 2015

Landsstyret består av det landsmøtevalgte sentralstyret, åtte direktevalgte landsstyremedlemmer, fylkeslederne med fylkesnestledere som varamedlemmer, et medlem valgt av Norges Venstrekvinnelag, et medlem valgt av Norges Liberale Studentforbund og to medlemmer valgt av Norges Unge Venstre. Etter landsmøtet i 2014 har landsstyret hatt følgende sammensetting:

Leder:	Trine Skei Grande	(Oslo)
1. nestleder:	Ola Elvestuen	(Oslo)
2. nestleder:	Terje Breivik	(Hordaland)

Sentralstyremedlemmer:

Guri Melby	(Oslo)
Arne Ivar Mikalsen	(Nordland)
Rebekka Borsch	(Buskerud)
Alfred Bjørlo	(Sogn og Fjordane)

Varamedlemmer til sentralstyret og direktevalgte landsstyremedlemmer:

1.vara:	Trine Noodt	(Finnmark)
2.vara:	Jon Gunnes	(Sør-Trøndelag)
3.vara:	Petter N. Toldnæs	(Agder)
4.vara:	Solveig Schytz	(Akershus)

Direktevalgte landsstyremedlemmer:

Per A. Thorbjørnsen	(Rogaland)
Maren Hersleth Holsen	(Østfold)
Inger Noer	(Hedmark)
Odd Einar Dørum	(Oslo)

Vara til direktevalgte landsstyremedlemmer:

1. vara:	Jonas Stein	(Troms)
2. vara:	Britt Giske Andersen	(Møre og Romsdal)

34	3. vara: Torgeir Fossli	(Telemark)
35	4. vara: Julie Andersland	(Hordaland)
36	5. vara: Eddy Robertsen	(Vestfold)
37	6. vara: Peder Lofnes Hauge	(Sogn og Fjordane)
38	7. vara: Toril Berge Flatabø	(Oslo)
39	8. vara: Sanna Sarromaa	(Oppland)
40	9. vara: Irene V. Dahl	(Troms)
41	10. vara: Daniel Heggelid-Rugaas	(Oslo)
42	11. vara: Cecilie Nissen	(Agder)
43	12. vara: Erik Ringnes	(Hedmark)

44 *Møtende for fylkeslagene i 2015:*

45 Joakim Karslen, Elisabeth Krathe Steve (Østfold), Jonas Vevatne, Eirik Bøe
 46 (Akershus), Espen Ophaug, Erik Borge Skei (Oslo), Sjur Skjævesland (Hedmark), Roger
 47 Granum (Oppland), Hallvor Lilleslett, Erik H. Berg (Buskerud), Karin S. Frøyd, Kåre
 48 Pettersen (Vestfold), Torgeir Fossli, Lars Solbakken (Telemark), Torunn Sandvand,
 49 Stein Inge Dahn (Agder), Sara Sægrov Ruud (Agder), Kjartan Alexander Lunde
 50 (Rogaland), Geir Kjell Andersland, Idun Bortne, Marit Helen Leirheim (Hordaland),
 51 Gunhild Berge Stang, Vigdis Tonning, Peder Hauge, Halvor Halvorsen (Sogn og
 52 Fjordane), Ragnhild Helseth, Ola Betten (Møre og Romsdal), Tove Eivindsen, Trond
 53 Åm (Sør-Trøndelag), Hans Martin Storø, Tor Arne Garnvik (Nord-Trøndelag), Anja
 54 Johansen (Nordland), Jan Fjellstad, Irene Dahl (Troms), Margoth Thomassen, Terje
 55 Soløy, Raymond Londal (Finnmark)

56 *Møtende for Norges Unge Venstre:*

57 Tord Hustveit, Ingrid Keenan, Kevin Johnsen, Benedicte Røvik

58 *Møtende for Norges Venstrekvinnelag:*

59 Åsta Årøen, Parissa Hamedan-Nejad

60 *Møtende for Norges Liberale Studentforbund:*

61 Morten Grinna Normann.

62 **2.2 Landsstyrets møter**

63 Landsstyret har hatt 5 møter i årsmeldingsperioden, inkludert ett telefonmøte.

64 *1. møte:*

65 Tid: 14.-15. mars i Oslo

66 Viktige saker: Innstillinger til Landsmøtet (LS-09/15), Det grønne skiftet skjer lokalt
 67 (LS-06/15) og Listestilling 2015 (LS-13/15).

68 *2. møte:*

69 Tid: 9. april i Tromsø

70 Viktige saker: Innstillinger til det påfølgende landsmøtet (LS-21/15).

71 *3. møte:*

72 Tid: 12.-14. juni i Skien

73 Viktige saker: Evaluering LM 2015 med godkjenning av landsmøteprotokoll (LS-
74 33/15), Listestilling 2015: Evaluering (LS-32/15) og Møteplan 2016 (LS-34/15). I tillegg
75 var det årsmøte i Venstres Opplysningsforbund (VO).

76 **4. møte:**

77 Tid: 16.-17. oktober på Gardermoen

78 Viktige saker: Valg 2015 (LS-46/15) og Stortingsvalgprogram 2017-2021 (LS-47/15).

79 **5. møte :**

80 Tid: 5.-6. desember i Oslo

81 Viktige saker: Landsmøtetema 2016: Liberal politikk for framtida (LS-56/15),

82 Handlingsplan 2016 (LS-59/15), Budsjett 2016 (LS-60/15) og Evaluering av

83 valgkampen 2015 (LS-61/15)

84 **2.3 Landsstyrets politiske uttalelser**

85 **Vedtatt av landsstyret 14.-15. mars:**

86 **Bevar storørretstammene i Norge!**

87 *Storørreten er en viktig del av vårt arts mangfold, og Norge er forpliktet til å bevare*
88 *og styrke denne delen av arts mangfoldet etter Bernkonvensjonen. De ulike*
89 *stammene av storørret representerer store biologiske og kulturelle verdier som det er*
90 *viktig å bevare. Nesten alle storørretstammer i Norge er påvirket av menneskelig*
91 *aktivitet og mange står i fare for å forsvinne. Venstre mener man nå må sette inn*
92 *flere aktive tiltak for å unngå at storørreten blir borte i flere av våre vassdrag.*

93 Vern i Norge har frem til nå først og fremst handlet om vern på fastlandet. Den neste
94 verneepoken i Norge må sikre det biologiske mangfoldet i vann. Forvaltningen av hav
95 og vassdrag skal være helhetlig, økosystembasert og kunnskapsbasert.

96 Direktoratet for Naturforvaltning (nå Miljødirektoratet) forslag til forvaltningsplan
97 fra 1997 (Nr. 1997 – 2) har blitt liggende i en skuff. Venstre vil ha denne planen opp av
98 skuffen. Planen må oppdateres og ferdigstilles, og i planen må det klart fremgå hvem
99 som har ansvaret for kartlegging av bestandenes status, og derav fastslå om det er
100 fylkesmannen eller fylkeskommunen som har ansvar for å følge opp
101 bestandsutviklingen.

102 Kunnskapsinnhenting gjennom kartlegging og forskning, må gis økt prioritet og
103 foregå i åpne prosesser. For mange vilkårsrevisjoner, som er miljørevisjoner, og arbeid
104 som utføres etter vannforskriften, vil det ofte være behov for ytterligere miljø-
105 kunnskap om arts mangfold i og rundt vassdragene som berøres.

106 Venstre mener at det i alle større undersøkelser (frivillige, eller pålagte) som
107 gjennomføres for å øke kunnskapsgrunnlaget for naturtype- og artsforvaltning, eller
108 som danner kunnskapsgrunnlag for tiltak i vilkårsrevisjoner og vannplanarbeid, skal

109 gjennomføres åpne prosesser hvor ulike interessegrupper skal være representert. I
 110 slike prosesser skal det opprettes en styringsgruppe og en referansegruppe.

111 Særlig i tilfeller der det er aktører med store økonomiske interesser, som f.eks.
 112 kraftselskaper, som er oppdragsgivere for kartlegging og kunnskapsinnhenting må
 113 prosessene være transparente.

114 **Venstre vil:**

- 115 ✓ at Direktoratet for Naturforvaltnings (nå Miljødirektoratet) forslag til
- 116 forvaltningsplan fra 1997 (Nr. 1997 – 2) oppdateres og ferdigstilles. Storørret-
- 117 stammene skal klassifiseres som en prioritert art
- 118 ✓ naturtypene elveløp og innlandsvann skal bli klassifisert som utvalgte
- 119 naturtyper der tilstanden er viktig for prioriterte arter, eller der de har en stor
- 120 del av sin utbredelse i Norge eller dersom det er knyttet internasjonale
- 121 forpliktelser til naturtypen
- 122 ✓ at alle større undersøkelser som gjennomføres for å øke kunnskapsgrunnlaget
- 123 for natur- og artsforvaltning, skal gjennomføres i åpne prosesser
- 124 ✓ få fortgang i revisjoner av gamle vassdragskonsesjoner
- 125 ✓ unngå inngrep, ny bebyggelse og infrastruktur langs bekker, vassdrag og
- 126 vannveier. Opprettholde / utvide bygge- og anleggssfrie soner langs vassdrag
- 127 (BAF-soner)
- 128 ✓ Bevare sammenhengende (kant)vegetasjon langs vassdrag.

129 **Verden trenger et forbud mot atomvåpen**

130 ***Atomvåpen er det eneste masseødeleggelsesvåpenet som ikke er underlagt et***
 131 ***internasjonalt forbud. Mangelen på et slikt forbud representerer et alvorlig hull i***
 132 ***folkeretten. Som den Internasjonale Røde Kors-komiteen har slått fast er det***
 133 ***vanskelig å se for seg hvordan bruk av atomvåpen kan være i tråd med internasjonal***
 134 ***humanitærrett.***

135 I 2015 er det 70 år siden atomvåpen ble brukt i Hiroshima og Nagasaki. Det er i dag
 136 alment akseptert at atomvåpen har uakseptable humanitære konsekvenser. Likevel
 137 finnes det fortsatt mer enn 16 000 atomvåpen i verden. Flere tusen av disse
 138 atomvåpnene står i dag i høy beredskap. Hvert enkelt av disse atomvåpnene vil
 139 kunne skape en humanitær katastrofe av uante dimensjoner.

140 De siste tre siste årene har vist en konstruktiv utvikling i den internasjonale
 141 diskusjonen om atomvåpen. Norge startet i 2013 det humanitære initiativet
 142 vedrørende atomvåpen (HINW) ved å invitere til en stor konferanse om humanitære
 143 konsekvenser av atomvåpendetonasjoner. Initiativet har blitt fulgt opp med to
 144 konferanser i henholdsvis Mexico og Østerrike. Dette norskstartede initiativet har
 145 ført til oppdatert kunnskap om atomvåpnenes reelle konsekvenser og har skapt ny
 146 giv i internasjonale diskusjoner om nedrustning av atomvåpen.

Under den tredje konferansen om humanitære konsekvenser av atomvåpen i desember 2014, la Østerrike fram et dokument, «Austrian Pledge», hvor de lover å jobbe for at atomvåpen stigmatiseres, forbys og avskaffes. Dette er en historisk erklæring og en mulighet til å endelig ta konkrete skritt i retning av en verden uten atomvåpen. Alle stater er velkomne til å slutte seg til løftet. Dersom mange nok stater slutter seg til initiativet, kan dette bidra til å skape politisk grunnlag for å starte nye forhandlinger om atomnedrustning og et forbud mot atomvåpen.

Venstre mener:

- ✓ At Norge må være pådriver i arbeidet for å få på plass et nytt humanitærretslig instrument som forbyr atomvåpen. Dette må gjøres ved å støtte konkrete initiativer som kan skape politisk grunnlag for forhandlinger om et forbud, herunder «Austrian Pledge».
- ✓ At Norge bør lede an for å danne en gruppe av stater som starter arbeidet med å forhandle frem et forbud mot atomvåpen.

Venstre vil styrke og forenkle adopsjonsordningen

Venstre er bekymret for den dramatiske nedgangen i antall utenlandsadopsjoner samtidig som det på verdensbasis er 40 millioner foreldreløse barn. Mens det i 2002 var 785 barn som fikk en ny start i Norge, var det bare 154 barn som ble adoptert fra utlandet i 2013. Det er en nedgang på over 80 prosent.

Formålet med internasjonal adopsjon er å hjelpe barn som ikke har foreldre. Norge har gjennom Haag-konvensjonen om internasjonal adopsjon forpliktet seg til å bidra til at flere foreldreløse barn får mulighet til å vokse opp i en familie. Konvensjonen slår fast at man først skal forsøke å hjelpe barna i sitt hjemland, men at internasjonal adopsjon er et svært godt alternativ for barn som ikke får foreldre i sitt hjemland.

Venstre viser til at Adopsjonslovutvalgets forslag til endringer i adopsjonsloven er ute til høring, og er positiv til at det nå foretas en fullstendig og prinsipiell vurdering av adopsjonsinstituttet. Vi støtter hovedlinjene i forslaget, og utvalgets forslag om å øke den statlige adopsjonsstøtten er allerede fulgt opp ved at støtten ble økt til 1G i budsjettforliket mellom regjeringspartiene, Venstre og Krf. En naturlig oppfølging vil være å likestille andre støtteordninger for adoptivforeldre og biologiske foreldre.

Adopsjonsformidling krever særlig tillatelse, og tilsynsordningen med organisasjoner som formidler adopsjon bør styrkes for å ivareta de sårbare barna. Venstre støtter også Adopsjonslovutvalgets forslag om et uttrykkelig forbud mot å gi vederlag eller noen annen form for motytelse for å påvirke organisasjoner eller personer som formidler adopsjon. Venstre mener imidlertid at kommunene ikke bør fratas utredningsansvaret i adopsjonssaker.

Ulike vilkår, betingelser og strukturer i adopsjonssystemet har gjort det for vanskelig å gjennomføre adopsjoner. Det som i utgangspunktet skulle bedre barnas sikkerhet, har heller gjort det for byråkratisk, tidkrevende og strengt, noe som resulterer i færre

186 adopsjoner. Venstre mener derfor at godskjenningsordningen bør forenkles og at det
187 bør innføres krav til saksbehandlingstid.

188 Den globale trenden er at adopsjon blir enklere og at hensynet til barnet ivaretas i
189 større grad. Flere land som det før var uaktuelt å adoptere fra, har nå fått langt bedre
190 strukturer enn tidligere. Det gir sjanser vi bør gripe. Derfor bør Norge åpne for
191 adopsjon fra flere land.

192 **Venstre vil:**

- 193 ✓ Forenkle godkjenningsordningen av adopsjonsforeldre
- 194 ✓ Redusere tiden det tar å bli godkjent som adopsjonsforeldre til maksimalt 9
195 måneder
- 196 ✓ Ta initiativ til at Norge inngår samarbeidsavtaler om adopsjon med flere land
- 197 ✓ Gjennomføre prøveadopsjon for å få lovverket på plass i nye land
- 198 ✓ Likestille økonomiske støtteordninger for adoptivforeldre og biologiske
199 foreldre
- 200 ✓ Styrke tilsynsordninger med organisasjoner som er godkjent for
201 adopsjonsformidling

202 **Et krafttak for bedre folkehelse**

203 *Bred satsning på å styrke folkehelsen kan gi den enkelte bedre livskvalitet, og*
204 *samtidig bidra til å redusere veksten i helseutgifter, sykkelønn og pensjonsutgifter.*
205 *Venstre mener derfor at kommunene bør få incentiver og en forpliktende*
206 *finansiering av det forebyggende arbeidet i kommunene, og at dette bør komme i*
207 *tillegg til de generelle helsebudsjettene. Videre bør det også innenfor folkehelse*
208 *innføres pakkeforløp, som sikrer at pasientene opplever et godt, organisert, helhetlig*
209 *og forutsigbart forløp.*

210 I løpet av våren skal regjeringen legge fram en stortingsmelding om folkehelse.
211 Venstres landsstyre mener at tidlig innsats, psykisk helse og tilrettelegging for
212 aktive liv må prioriteres i folkehelsearbeidet.

213 **Tidlig innsats**

214 Forebygging og styrket folkehelse utjevner sosiale forskjeller. Helsestasjonene har en
215 unik mulighet til å kunne gripe inn tidlig og forhindre negativ utvikling i kosthold,
216 mosjon eller psykososiale forhold. Venstre vil derfor styrke helsestasjonen med en
217 offensiv satsning på flere helsesøstre.

218 Kommunen bør koordinere ulike typer tjenester rettet mot barn og unge, som
219 pedagogisk psykologisk tjeneste, barnevernet og helsestasjonene fra svangerskap-
220 og barselomsorg, oppfølging av barn, skolebarn og ungdom.

221 Psykisk helse

222 Venstre fikk i 2014 et enstemmig Storting med seg på en opptrapping innen psykisk
223 helse, med en særlig vekt på barn og unge.

224 Blant dagens 200 minste kommuner er det bare seks kommuner som har
225 psykologtilbud til barn og unge, og bare fem som har psykologer i tjenester rettet
226 mot voksne (Sintef 2013). Det må bli et krav til nye kommuner at de skal ha en
227 kommunepsykolog for å koordinere lavterskel tilbud innen en psykisk helse.

228 Venstre er videre opptatt av å utnytte de muligheter ny teknologi gir oss. Terskelen
229 for å be om hjelp senkes når mer informasjon og veiledning kan tilbys digitalt. Vi vil
230 derfor tilrettelegge for nettbaserte tjenester, og særlig tjenester rettet mot ungdom.

231 Aktiv hele livet

232 Ett av de enkleste og mest virkningsfulle tiltakene for en bedre folkehelse er å legge
233 til rette for bevegelse i hverdagen. Mange ønsker å gå eller sykle til jobb eller
234 fritidsaktiviteter, men opplever at det ikke er godt nok tilrettelagt for myke
235 trafikanter. Vi trenger derfor en storstilt satsning på utbygging og tilrettelegging av
236 gang- og sykkelveier.

237 For barn er det viktig å legge til rette for fysisk aktivitet i barnehage i skole,
238 fritidsaktiviteter i nærmiljøet. Det er behov for flere friområder og møteplasser som
239 stimulerer til fysisk aktivitet.

240 Med velferdsteknologi vil mange kronikere selv kunne ta større ansvar for oppfølging
241 av egen helse, ved hjelpemidler og nettbasert kommunikasjon. Venstre vil derfor
242 lovfeste retten til å bli fulgt opp på avstand (telemedisin) dersom man har to
243 kroniske lidelser eller mer.

244 De fleste eldre ønsker å klare seg selv og å bo hjemme så lenge som mulig. Ved tap
245 av funksjoner er opptrening og oppfølging viktig. Individuell tilrettelegging og
246 koordinert faglig innsats i såkalte innsatsteam har flere steder hatt å ha god effekt.
247 Rehabilitering er en viktig oppgave i kommune, og her kan velferdsteknologi gi nye
248 og nyttige verktøy.

249 Venstre vil:

- 250 ✓ Ha en systematisk satsing på pakkeforløp innen folkehelse
- 251 ✓ Gi kommunene større rom til å finne egne løsninger innenfor forebygging og
- 252 folkehelse, herunder psykisk helse og hverdagsrehabilitering – slik som
- 253 innsatsteam og Frisklivssentraler
- 254 ✓ Trappe opp og samle helsestasjonstilbudet i kommunene
- 255 ✓ Styrke skolehelsetjenesten og PP-tjenesten gjennom en opptrapping av minst
- 256 1000 nye stillinger
- 257 ✓ At alle kommuner skal ha minst en psykolog

- 258 ✓ Opprette et IKT-direktorat i helsesektoren, som kan jobbe med velferds- og
- 259 helseteknologi uavhengig av finansieringsstrukturer og geografiske
- 260 inndelinger
- 261 ✓ Ta i bruk nettbaserte terapiprogrammer rettet mot ungdom slik som
- 262 MoodGym og innføre en nasjonal basisfinansiering for akkrediterte
- 263 ehelsetjenester for ungdom, slik som KlaraKlok
- 264 ✓ Lovfeste retten til å bli fulgt opp på avstand (telemdisin) dersom man har to
- 265 kroniske lidelser eller mer
- 266 ✓ Gjøre det enklere for folk å leve aktive liv, gjennom satsning på gang- og
- 267 sykkelveier, friområder og møteplasser
- 268 ✓ Ha gode og varierte utearealer som fremmer motoriske ferdigheter og gi
- 269 tilskudd til innkjøp av nytt utstyr til barnehager og skoler

270

271 Vedtatt av landsstyret 9. april:

272 **Nord-Norge i front**

273 ***Nord-Norge har store natur- og menneskelige ressurser som kan bidra til en***
274 ***fantastisk utvikling av landsdelen. Venstre vil ta i bruk ressursene på en bærekraftig***
275 ***måte for å sikre grønn vekst.***

276 Norge har etter press fra Venstre satt seg et ambisiøst klimamål om å redusere de
277 nasjonale klimagassutslippene med 40 prosent innen 2030. For å nå dette målet
278 kreves det at Norge faser ut sin avhengighet av petroleumsnæringen, og utvikler et
279 nytt grønt næringsliv. Ingen andre steder i landet ligger det bedre til rette for det enn
280 i Nord-Norge.

281 Venstre vil utvikle det store potensialet for økt bærekraftig verdiskaping innenfor
282 områder som fiskeri, havbruk, nye marine næringer, mineraler, reiseliv, fornybar
283 energi, rom- og jordobservasjon.

284 Venstre forventer at tilrettelegging for tradisjonelle og nye marine næringer blir
285 prioritert høyt på alle forvaltningsnivå hva gjelder bruk av kystsonen, og spesielt de
286 verdifulle og sårbare havområdene ved Lofoten, Vesterålen og Senja.

287 **Forskning og utdanning**

288 Venstre krever et Kyst-Mareanoprojekt for kartlegging av ressurser innenfor
289 grunnlinjen som kan bidra til en bærekraftig kystsoneforvaltning. I tillegg til
290 tradisjonelt fiske og havbruk ligger enorme muligheter innenfor marin
291 bioprospektering, som kan gi høyt etterspurte produkter til næringsmidler og
292 medisin, med lave transportkostnader.

293 Nyvinninger fordrer økt finansiering av utdanning, forskning, innovasjonsarbeid og
294 leverandørutvikling både på fagskole- og universitetsnivå. Venstre mener den

295 planlagte fusjonen mellom Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet,
296 Høgskolen i Harstad og Høgskolen i Narvik vil være en viktig premiss for kvalitativ
297 kunnskapsbygging i nord. Venstre forventer at den planlagte utvidelsen av
298 Framsenteret (trinn 2) kommer på plass i revidert nasjonalbudsjett for 2015 og
299 tilrettelegger for samlokalisering av sterke kunnskapsbedrifter og -institusjoner.

300 Man må aldri tape av syne at Forsvarets tilstedeværelse i Troms i første rekke
301 begrunner seg i strategiske vurderinger. Forsvaret er også en utdanningsinstitusjon
302 og har i Nord-Norge de aller beste øvingsforhold. Relasjonen mellom Forsvaret og
303 "forsvarskommunene" fordrer et godt sivil-militært samspill. Det er viktig å legge til
304 rette for at befall og medflyttere kan finne det attraktivt å bosette seg i
305 "forsvarskommunene" og dermed begrense pendlingen. Barnehager, arbeidsplasser
306 og utdanningsmuligheter er avgjørende for at familier skal slå seg ned. Det sivil-
307 militære utdanningssamarbeidet gjennom studiesenteret i indre Troms har smuldret
308 bort, helt i motstrid med intensjonene da det ble etablert. Samarbeidet må
309 reetableres, for begge parter vil være tjent med at det også tilrettelegges for sivile
310 studietilbud på universitetsnivå gjennom studiesenteret.

311 **Transportløsninger som nordområdegrep**

312 Framtidas infrastruktur for økt transport av fisk og mineraler må på plass. Det vil
313 være en svært viktig nasjonalt nordområdesatsing. Foruten høyere veistandard til
314 bedriftene kreves havner for økt internasjonal trafikk, og jernbane for gods til og fra
315 inn- og utland. Venstre krever at jernbanestrekningen Tromsø-Ofofbanen kommer
316 inn i neste NTP, som ledd i realiseringen av en sammenhengende nordnorgebane.

317 Venstre vil også arbeide for gode og effektive transportmuligheter i byene i fylket.
318 Stat, fylkeskommune og kommunene må i fellesskap utarbeide gode bymiljøpakker
319 som investerer i grønn og moderne transport gjennom bedre og billigere
320 kollektivtrafikk, flere gang- og sykkelveier samt bedre tilrettelegging for miljøvennlig
321 drivstoff.

322

323 **Vedtatt av landsstyret 12.-14. juni:**

324 **Arven etter Castberg**

325 *De Castbergske barnelover representerte både et sosialpolitisk og rettslig*
326 *nybrottsarbeid. De gjorde Norge til et foregangsland i kampen for barns livssituasjon*
327 *og oppvekstvilkår.*

328 I dag, 100 år etter at de Castbergske barnelover ble vedtatt, vokser de fleste barn
329 opp i trygge og omsorgsfulle omgivelser. Men mange barn og unge opplever
330 fremdeles en vanskelig oppvekst og mangler rettsikkerhet. Enkelte blir utsatt for
331 vold, seksuelle overgrep eller omsorgssvikt. Andre mobbes og krenkes på skole og
332 fritid eller opplever en grunnleggende usikkerhet for å bli sendt ut av landet. Barn

333 som utsettes for store påkjenninger, vold eller er vitne til vold i hjemmet eller på
334 hjemsted, risikerer å få store psykiske vansker og redusert livskvalitet som voksne.

335 Venstre mener det er et politisk ansvar å sørge for at flere barn får en trygg
336 oppvekst. Venstre vil derfor gi høy politisk prioritet til å bekjempe overgrep og vold i
337 hjemmet. Få slutt på den omfattende mobbingen i norsk skole, og gi trygghet og
338 erstatning til de som er sviktet av det offentlige. I tråd med Castbergs ånd.

339 Regjeringens handlingsplan mot vold og overgrep i nære relasjoner er et viktig skritt
340 for å bekjempe angrep på barns liv og helse. Det krever at vi prioriterer som Castberg
341 og løfter temaet politisk. Det må innføres tiltak på flere plan, i flere sektorer og i flere
342 år fremover.

343 Elevundersøkelsen 2014 viser at 17.000 elever i norsk skole opplever å bli mobbet en
344 eller flere ganger i uken. For mange setter mobbing langvarige spor, flere faller ut av
345 skolen, og noen får hele sin tilværelse ødelagt som følge av psykiske skader. Mobbing
346 kan være av ulike alvorlighetsgrader og foregå både på skole, fritid og nett.

347 Venstre mener arbeidet mot mobbing må forankres bedre ved at barns rettsikkerhet
348 styrkes. Barnekonvensjonen må ligge til grunn i arbeidet mot mobbing. Venstre
349 mener kommuner og fylkeskommuners arbeid med å etterleve konvensjonen må
350 kunne etterprøves.

351 En annen gruppe barn som i dag vokser opp med en usikker fremtid i møte er de med
352 foreldre som ikke har respektert avslag på sine asylsøknader. Venstre mener at
353 Norge må ta ansvar for å ha praktisert en politikk som har gjort barn som bor i Norge
354 er rettsløse. For Castberg var det viktig at barn ikke skulle lastes for foreldrenes
355 feiltrinn.

356 Venstre mener videre at diskrimineringen av enslige asylbarn i alderen 15 til 18 år
357 snarest må opphøre. Barnevernet har siden 2008 hatt omsorgsansvaret for enslige
358 asylbarn opp til 15 år, og må ha tilsvarende ansvar også for de mellom 15 og 18 år.
359 Barnevernloven gjelder for andre barn i Norge frem til de er 18 år, og dette må også
360 gjelde for gruppen enslige asylbarn.

361 Barnevernet skal sikre at barn ikke lever under forhold som kan skade deres helse og
362 utvikling, og om nødvendig skal de gi nødvendig hjelp og omsorg. Likevel har vi flere
363 eksempler på at barn som har vært under barnevernets omsorg har blitt utsatt for
364 omsorgssvikt og/eller overgrep. Venstre mener disse må få lik mulighet til
365 oppreisning, uavhengig av hvilken kommune som plasserte dem, hvor de ble plassert
366 eller når dette skjedde.

367 **Venstre vil:**

- 368 ✓ Innføre en forpliktende opptrappingsplan for å bekjempe forekomsten av vold
- 369 og overgrep i mot barn
- 370 ✓ Ansette flere helsesøstre på skoler og andre aktuelle profesjoner

- 371 ✓ Fortsette satsningen på helsestasjoner for ungdom og lavterskeltilbud for
- 372 ungdom
- 373 ✓ Pålegge skolene informasjonsplikt til foresatte og elever slik at de vet hvilke
- 374 rettigheter de har til å rapportere tilfeller av mobbing, klage, og rett til å få
- 375 saken løst.
- 376 ✓ Innføre en mulighet for å ilegge økonomiske sanksjoner mot skoler som ikke
- 377 har fulgt opp mobbesaker, enten ved å innføre en ny uavhengig klageinstans
- 378 eller ved å utvide Fylkesmannens mandat.
- 379 ✓ At Norge signerer og ratifiserer FNs klageordning for brudd på
- 380 barnekonvensjonen.
- 381 ✓ At det etableres en varig og nasjonal oppreisningsordning for tidligere
- 382 barnevernsbarn.
- 383 ✓ At barnevernet overtar omsorgsansvaret også for enslige asylbarn i alderen
- 384 15 til 18 år.
- 385 ✓ Gi barn som får innvilget opphold i Norge, varig opphold.

386 **UTVID REGNSKOGSATSINGEN – MANGROVESKOG MÅ MED**

387 *Mangroveskog er et av de mest truede økosystemer i verden. Uten omfattende vern*
388 *og gjenoppbygging vil mangroveskogen være borte i løpet av 20 år. Mangroveskog*
389 *binder fem ganger mer CO2 enn regnskog. Mangrove er trær og busker som er*
390 *tilpasset å vokse i sjøvann i tropiske områder.*

391 Norge bør utvide sitt engasjement for å bevare regnskog til å omfatte
392 mangroveskog. Slik kan Norge redusere CO2-utslipp tilsvarende 10% av våre årlige
393 utslipp utover de 40% som vi har forpliktet oss til nasjonalt gjennom samarbeid med
394 EU. Det er gledelig at det nå er politisk flertall for 40% kutt av Norges CO2-utslipp
395 innen 2030. Men dette er dessverre ikke nok for å nå FNs klimamål.

396 Mangroveskogen hindrer også erosjon av kystområder, beskytter mot stormer og er
397 tilholdssted for fugler, sjøpattedyr og fiskeyngel. Mangrove verner mot kysterosjon
398 og høyner landområder i kystsonen — noe som blir stadig viktigere med tanke på at
399 havnivået stiger. Nyplanting og bevaring av mangroveskog vil være viktig i kampen
400 mot klimaendringer og et sentralt klimatilpasningstiltak for lavt liggende
401 landområder verden rundt.

402 Verdens mangroveskoger er redusert med mer enn 50% de siste 30 årene.
403 Mangroveskogen er svært følsom for miljøpåvirkninger. I tillegg utsettes
404 mangroveskogen for ødeleggende menneskelig aktivitet. I Sørøst-Asia ryddes skog
405 til fordel for jordbruk, turisme og oppdrettsanlegg for fisk og skalldyr. Skogen brukes
406 lokalt til å brenne trekull som kan gi inntekter til lokalbefolkningen. Store deler av
407 mangroveskogen blir også snauhugd og brukt i papirproduksjon. Ødeleggelse av
408 mangroveskogen får alvorlige konsekvenser, ikke bare for naturlig fangst og lagring
409 av CO2, men også for beskyttelse av liv og eiendom for millioner av mennesker i
410 utsatte kystområder.

411 Norge har ytt viktige bidrag til reduksjon av CO₂ i atmosfæren gjennom
412 regnskogsatsingen i en rekke land. Gjennom mangroveplanting i Sørøst-Asia kan
413 denne innsatsen utvides og foredles. Norge har tradisjonelt kanalisert bistand til
414 miljø og utvikling gjennom internasjonale organisasjoner. Det kan i tillegg være
415 hensiktsmessig å ha noen bilaterale prosjekter for mer målrettet innsats rundt
416 mangrove og for at norske fagmiljøer kan utvikle erfaring og kunnskap.

417 **Venstre vil derfor:**

- 418 ✓ Utvide regnskogsatsingen til å omfatte såkalt blå skog som mangrove
- 419 ✓ Ta initiativ til praktiske tiltak for å sikre mangroveskog i Sørøst-Asia gjennom
- 420 praktisk bilateralt samarbeid med blant annet Myanmar og Indonesia
- 421 ✓ Arbeide for at mangrove-innsatsen skal tilsvare en virkning som er minst 10%
- 422 av de nåværende årlige norske CO₂-utslippene i tiden fram til 2030. Etter
- 423 2030 evalueres denne innsatsen sammen med alt annet norsk nasjonalt og
- 424 internasjonalt arbeid for å redusere CO₂-utslipp i samsvar med FNs
- 425 klimapanel.

426 **Bygg høyhastighetsbaner i Norge**

427 ***Norge trenger bedre og raskere kommunikasjoner, regionalt og nasjonalt. Samtidig***
428 ***må vi bidra til reduserte klimautslipp.***

429 Moderne høyhastighetsbaner vil redusere reisetider så kraftig at avstandsulempen
430 nærmest blir opphevet, styrke norsk konkurranseevne, bygge landet og gi sterkere
431 regioner med større bo-, arbeids- og kompetanseområder.

432 Moderne høyhastighetsbaner vil kunne gi et bedre og mer konkurransedyktig
433 alternativ til store deler av dagens fly-, bil- og godstrafikk. Det vil elektrifisere store
434 deler av norsk samferdsel og slik bidra til kraftige kutt i norske klimautslipp.

435 Norge skal redusere sine klimautslipp med 40 % innen 2030. For å nå dette målet, er
436 det avgjørende med endringer i norsk samferdselspolitikk. Transportsektoren står i
437 dag for ca. en tredjedel, og en stadig økende del av norske klimautslipp. Nordmenn
438 reiser 10 ganger mer med innenriks fly enn gjennomsnittet i Europa. Vi kjører mest bil
439 per innbygger, og godstrafikken flykter fra dårlige og upålitelige baner til vei, stikk i
440 strid med samfunnsmessige mål.

441 Moderne høyhastighetsbaner vil gi et nasjonalt InterCity-nett med reisetider til/fra
442 Oslo på rundt 2 ½ time eller bedre for hele Norge sør for Trondheim. Erfaringstall viser
443 at når reisetiden med tog er på 2 ½ time bil ca. 80 % velger toget framfor fly. Dette
444 vil bli en del av et felles nordisk høyhastighetsnett med Sverige, videre mot Danmark
445 og Europa. Det vil også være naturlig å utrede mulig forlengelse videre til andre
446 landsdeler.

447 Venstre ønsker at et slikt høyhastighetsnett skal legges opp slik at Norge kan bindes
448 sammen nasjonalt og regionalt med svært korte reisetider. InterCity-, regional- og

449 langdistansetrafikk vil gjensidig kunne styrke hverandre og gi økt tilbud med flere
450 avganger.

451 Moderne, dobbeltsporet baner vil gi en helt ny kapasitet, regularitet og kvalitet for
452 godstrafikken, som vil være helt nødvendig for å nå målet om overføring av
453 godstrafikk fra vei til bane.

454 Høyhastighetsbaner i flerbrukskonsept svarer på moderne krav til mobilitet på en
455 bærekraftig og effektiv måte. Høyhastighetsbaner er smart samferdsel.

456 **Venstre vil:**

- 457 ✓ styrke norsk konkurranseevne, nærings- og samfunnsliv gjennom utbygging
- 458 av moderne og konkurransedyktige høyhastighetsbaner mellom landsdelene
- 459 til våre naboland.
- 460 ✓ at jernbanen slik skal bli det foretrukne alternativet i transportsystemet, både
- 461 for nærtrafikk, fjerntrafikk og godstrafikk
- 462 ✓ redusere norske klimautslipp kraftig ved at store deler av dagens fly-, bil- og
- 463 trailertrafikk elektrifiseres gjennom overgang til konkurransekraftige
- 464 høyhastighetsbaner.

465 **Dokumentarfilm og ytringsfrihet**

466 ***Venstre er bekymret for PSTs razzia mot filmskaper Ulrik Imtiaz Rolfsen, og hvilke***
467 ***signaler dette gir for ytringsfriheten i Norge.***

468 Et levende demokrati trenger medieformer og mediekkanaler som fritt kan belyse
469 urettferdighet, avsløre korrupsjon, fokusere på minoriteter, ytringsfrihet og lære mer
470 om oss selv og hverandre, uten å tenke på seertall og reklameinntekter.
471 Dokumentarfilmen kan være et slikt viktig instrument for å sette dagsorden og ha en
472 maktkritisk rolle. Den tør også være politisk og gir et godt bilde av kultur, samfunn,
473 historie, kunst og mennesker – både i Norge og i resten av verden. Derfor reagerer
474 Venstre sterkt på det som har kommet fram om PSTs razzia mot filmskaper Ulrik
475 Imtiaz Rolfsen.

476 Venstre mener at den uavhengige presse og dokumentarfilmen spiller en enda
477 viktigere rolle i samfunnsdebatten enn tidligere.

478 Kampen mot terror og konflikt skal fortsette i alle deler av verden, også i Norge. For
479 Venstre er det likevel åpenbart at metoden ikke kan være at PST skal ha fullmakt til
480 å gjennomføre razziaer mot filmskapere. Vi kan ikke tillate slike brudd på kildevernet
481 og ytringsfriheten.

482 Et demokratisk samfunn er avhengig av en fri og uavhengig presse, som er trygg for
483 at myndigheter og politi respekterer deres integritet og autonomi.

484 **Offensiv satsing på tidlig innsats**

485 *Venstre vil legge til rette for at alle barn får mulighet til å gå i barnehage. Derfor*
486 *mener Venstre at gratis kjernetid må utvides for å sikre at alle barn skal kunne ha*
487 *muligheten til å gå i barnehage, Barnehagen må inkluderes i det helhetlige*
488 *utdanningsløpet, samtidig som man hever kvaliteten og samordner tjenester rettet*
489 *mot barn. Tidlig innsats krever en helhetlig satsing på barn med hovedvekt på de*
490 *første leveår.*

491 Barnehagen er det stedet utenfor familien som har mest å si for å bygge god helse
492 og skape gode forutsetninger hos barn. Barn er svært mottagelig for kunnskap og
493 nyere forskning underbygger barns behov for et stimulerende miljø i trygge
494 omgivelser. Det er gode fagfolk som skaper den gode barnehagen der barn
495 stimuleres til utvikling av sosiale ferdigheter, læring og glede. Den gode barnehage
496 skaper trygge barn som er nysgjerrige og som tenker kritisk. Barnehagen skal være
497 en trygg base der hvert enkelt barn kan utvikle trygge relasjoner til omsorgsfulle
498 voksne som har tid til å følge opp det enkelte barn. Norge er det eneste av 25
499 undersøkte OECD-land som verken har 50 prosent pedagoger eller 80 prosent
500 ansatte med barnefaglig kompetanse. Derfor må det systematisk arbeides for å øke
501 antallet ansatte med relevant utdanning.

502 Tidlig innsats krever en helhetlig satsing på permanente tiltak i barns første leveår.
503 Støttefunksjoner til barnefamilier er grunnleggende viktig. Mye av tjenestetilbudet til
504 barn og unge oppleves som fragmentert og lite oversiktlig. Mange barnefamilier må
505 forholde seg til alt for mange ulike tjenester og fagfolk. Det er derfor ønskelig å
506 koordinere tjenesten til barn langt bedre enn i dag. Det er gjort i en rekke kommuner
507 gjennom Familiens Hus el. som innebærer bedre samordning og samlokalisering av
508 sentrale tjenester som arbeider både direkte og indirekte med barn og unges
509 psykiske helse.

510 Helsestasjonene er den offentlige tjenesten som kommer tettest og tidligst i kontakt
511 med barn og deres foreldre og kan oppdage og eventuelle støttebehov tidlig. Venstre
512 mener derfor det er viktig å styrke helsestasjonene. Det er i svangerskapet og de
513 første barneårene at grunnlaget legges for barns og senere voksnes psykiske helse.
514 En god barselomsorg er derfor en viktig del av tidlig innsats.

515 Venstre mener også det kan være nyttig å legge noen av helsestasjonskontrollene til
516 barnehagene, men hvor de utføres av helsestasjonen og hvor foreldrene er med. Både
517 helsestasjonene og barnehagene har mye å lære av hverandre og det vil være nyttig
518 med en bedre samhandling mellom de to tjenestene og barnas foreldre for å
519 koordinere den tidlige innsatsen bedre.

520 Skolehelsetjenesten og PP-tjenesten er i dag for lite koordinert i sin oppfølging av
521 barn. Venstre mener derfor det kan være hensiktsmessig at tjenestene slår seg
522 sammen. En sammenslåing vil føre til at barna får en mer helhetlig oppfølging på
523 skolen. En av grunnene til at dette ikke er vurdert slått sammen tidligere er at de to

524 tjenestene historisk har vært liggende under ulike departementer, selv om de
525 tematisk henger tett sammen. Venstre mener det er viktig at vi har tjenester som ser
526 hele barnet. Tekning og følelser henger sammen.

527 Venstre mener det er behov for økt kompetanse om psykisk helse i
528 skolehelsetjenesten og ved helsestasjonene. Under Opptappingsplanen for psykisk
529 helse (1999-2008) etablerte man et tilbud med ettårig videreutdanning i psykisk
530 helse for «tre-fire-årsutdanningene» for sykepleiere, helsesøstre, sosionomer,
531 barnevernspedagoger m.fl. Dette gav et kraftig kompetanseløft på psykisk helse,
532 ikke minst på tidlige tiltak. Et liknende tiltak bør kunne videreføres i dag for å satse
533 på barn og unges psykiske helse gjennom forebygging og tidlig innsats.

534 **Venstre vil:**

- 535 1. gjennomføre forsøk med å flytte 4- årskontroller til barnehagene
- 536 2. ha en kontinuerlig opptapping helsestasjonene
- 537 3. slå sammen skolehelsetjenesten og PP-tjenesten
- 538 4. utrede en bindende minimumsnorm for skolehelsetjenesten
- 539 5. at minst 80% av alle ansatte i barnehagene har barnefaglig kompetanse
- 540 6. samordne tjenester rettet mot barn i Familiens Hus
- 541 7. øke andelen av helsesøstre som har videreutdanning innen psykisk helse
- 542 8. utvide gratis kjernetid for å sikre at alle barn skal kunne gå i barnehagen
- 543 9. sikre et kvalitetsløft i barnehagene gjennom å innføre en bemanningsnorm i
544 barnehagene
- 545 10. differensierte satser på SFO og utvidelse av forsøk med gratis SFO
- 546 11. at det skal være psykolog i de kommunale helseteam

547

548 **Vedtatt av landsstyret 16.-17. oktober:**

549 **Forsterket forsvar for framtiden**

550 *Regjeringens forsvarspolitiske langtidsplan framlegges for Stortinget våren 2016.*
551 *Venstre forventer at planen tar opp nødvendigheten av et forsterket forsvar og at*
552 *Norge er solidarisk i NATO og styrker sin innsats. Venstre vil legge opp til en bred*
553 *prosess i partiet i forbindelse med behandling av langtidsplanen, blant annet ved å*
554 *gjennomgå forsvarssjefens fagmilitære råd.*

555 Norges sikkerhetspolitikk forutsetter en internasjonal rettsorden som gjelder for alle
556 stater, et fungerende FN og Sikkerhetsråd, norsk deltagelse i en NATO-allianse som
557 fyller sin rolle, og USA som sikkerhetsgarantist.

558 Langtidsplanen bør beskrive våre viktigste alliertes virkelighet og utfordringer, og
559 hvordan Norge kan bidra både til internasjonal risikoreduksjon, økt nasjonal
560 forsvarsevne, og økt kollektiv forsvarsevne.

561 De europeiske NATO-landenes og Canadas bidrag til NATO-budsjettet har over tid
562 blitt redusert til 30 %, og USAs andel har økt til 70 %. Samtidig øker kostnadene
563 med sterkere amerikansk nærvær i Stillehavet. Denne utviklingen innebærer at
564 risikoen har økt, NATO-landenes evne og vilje til involvering i kriser er blitt redusert i
565 takt med at medlemslandenes egen evne til suverenitetshevdelse har blitt svekket.
566 USAs evne til å «dekke opp differansen» som sikkerhetsgarantist blir spredd mellom
567 Asia og Europa, og samtidig redusert.

568 I norsk forsvar er det derfor nå viktig å forsterke landforsvaret og sørge for sikker
569 drift i sjøforsvar og luftforsvar. Venstre mener at det endelig bør skapes balanse
570 mellom utgiftene mellom investering og drift, noe som betinger at
571 investeringskostnadene må reduseres noe for å styrke driftssiden. Landforsvaret bør
572 styrkes ved gjenoppbygging av en hærenhet i Porsanger. Oppbyggingen av en vervet
573 bataljon ved siden av Telemark bataljon må fortsette. De ulike reservene må øves,
574 dette gjelder særlig Heimevernet. Det bør opprettes en ny hæreserve basert på alle
575 som for eksempel har vært gjennom Telemark bataljon og oppdraget i Afghanistan
576 de siste 10 årene. Dessuten bør det opprettes en høytrent heimevernsavdeling etter
577 modell av tidligere HVO16. Det bør tas initiativ til et nytt sivilt-militært samarbeid
578 slik at f.eks. skip, fly og helikopter kan forsterke Forsvaret i en alvorlig
579 beredskapssituasjon.

580 Et særtrekk ved forsvarsmateriell er at ny teknologi gir høyere ytelse, men også
581 høyere pris og levetidskostnader, i motsetning til sivile produkter som pleier å få
582 både høyere ytelse og lavere pris. Effekten av dette er, også i Norge, at
583 forsvarsbudsjettene må økes raskere enn inflasjonen for å beholde antall enheter.
584 Gamle våpensystemer bør derfor tas ut av strukturen tidlig, og ressursene overføres
585 til yngre systemer med større effekt.

586 Venstre vil understreke at nordisk og europeisk samarbeid — særlig innenfor
587 rammene av NATO — må være en løsning på deler av den forsvarspolitiske struktur-
588 og ressursdebatten.

589 **Norges forsvarsevne bør kunne:**

- 590 ✓ Opprettholde suvereniteten med tilstrekkelig reaksjonsevne, styrke,
- 591 rekkevidde, hastighet og utholdenhet
- 592 ✓ Bidra til det kollektive forsvaret av alle NATO-land
- 593 ✓ Bidra til internasjonale operasjoner
- 594 ✓ Støtte politiet ved terrorangrep mot staten eller befolkningen
- 595 ✓ Redusere spenning og risiko gjennom bruk av statens etater og virkemidler

596 **Venstre vil:**

- 597 ✓ At forsvarsministeren videreutvikler samarbeidet med de nordiske og baltiske
- 598 landene
- 599 ✓ At Norge styrker sin innsats i NATO

- 600 ✓ At justisministeren bidrar til at norsk sivil bistand ved akutte kriser og
- 601 katastrofer – f.eks. sivilforsvar, helsepersonell, politi – får tilstrekkelig
- 602 reaksjonsevne, mobilitet og
- 603 ✓ utholdenhet
- 604 ✓ At justisministeren parallelt med Stortingets behandling av langtidsplanen
- 605 også
- 606 ✓ framlegger en Stortingsmelding som beskriver hvordan sivilt/militært
- 607 samarbeid skal
- 608 ✓ foregå
- 609 ✓ At landforsvaret i Finnmark styrkes
- 610 ✓ At forsvarets utholdenhet økes ved opptrening av reserver, inkl. Heimevernet
- 611 ✓ At kampflyene skal kunne operere over hele det norske territoriet
- 612 ✓ At erstatning for Bell 412-helikoptrene beskrives i planen, og gjerne sees i
- 613 sammenheng med politiets beredskapsstyrkes og Hærens spesialstyrkers
- 614 felles behov for rask transport av en stor styrke over lang avstand, kombinert
- 615 med redningstjenestens behov for ekstra lang rekkevidde og hastighet
- 616 ettersom norsk ansvarsområde er utvidet helt opp til Nordpolen
- 617 ✓ At erstatning for P-3 Orion og anskaffelse av tankfly beskrives i
- 618 langtidsplanen
- 619 ✓ At langtidsplanen beskriver erstatning av den eksisterende ubåtflåten
- 620 ✓ At tilgjengeligheten på fregattene økes, og at de får øket seilingstid i nord

621 **Flyktningkrisen krever økt innsats av Norge**

622 ***Europa opplever den største flyktningkatastrofen siden andre verdenskrig. Det***
 623 ***haster med å hjelpe flyktningene som har kommet til Europa og til Norge. Norge må***
 624 ***gjøre mer. Samtidig må vi planlegge for at situasjonen vil kunne vedvare over en lang***
 625 ***periode og kreve mye av oss alle.***

626 Venstre mener at Norge i størst mulig grad må samordne seg med EU når det gjelder
 627 tiltak for å håndtere flyktningkrisen. Dette fritar oss ikke fra å utvise større lederskap
 628 og handlekraft nasjonalt når det gjelder koordinering av arbeidet for å ta imot og
 629 integrere flyktningene som kommer til Norge.

630 Venstre støtter Tysklands prinsipielle holdning til asylinstituttet. Venstre ønsker ikke
 631 å begrense den grunnleggende retten til asyl og dermed heller ikke antall asylsøkere.
 632 Norge har en sunn økonomi, viljen til å ta vår del av ansvaret og derfor evnen til å ta
 633 nødvendige grep. For at vi skal kunne motta og integrere dem som har behov for
 634 beskyttelse, er det samtidig viktig at de som ikke har utsikter til å få bli, raskt
 635 returnerer til hjemlandet.

636 Norges bosettings- og integreringspolitikk fungerer ikke godt nok per i dag.
 637 Tydeligere lederskap og samordning, nasjonalt og lokalt, trengs for å organisere
 638 offentlige, private og ideelle aktører samt frivillige på best mulig måte. Nyankomne
 639 må sluses inn i yrkeslivet så snart som mulig. Satsing på norskopplæring vil være
 640 viktig for å stimulere til dette. Mange av dem vil også ha behov for videreutdanning.

641 Tett oppfølging av deltakere i introduksjonsprogram, tidlige arbeidsrettede tiltak,
642 involvering fra politisk ledelse i kommunen og tett samarbeid med arbeidsgivere og
643 frivillige organisasjoner er tiltak som vil fremme integreringen. Flyktningkrisen har
644 vist hvor viktig frivillighetsarbeid er i akutte kriser. Venstre støtter tiltak som på
645 ubyråkratisk vis kan støtte frivillige organisasjoner som hjelper nyankomne
646 flyktninger.

647 I forslaget til statsbudsjett for 2016 går regjeringen inn for et tilskudd på 50 millioner
648 kroner for å øke bosettingen av flyktninger i kommunene, samt 25 millioner kroner for
649 bosetting av enslige, mindreårige flyktninger. Venstre mener at dette er
650 utilstrekkelig. For første gang i Norges historie foreslås det dessuten at vi neste år
651 skal gjøre store kutt i Norges langsiktige utviklingsarbeid. Det skjer fordi finansiering
652 av flyktningtiltak i Norge og i nærområdene finansieres over bistandsbudsjettet. I
653 praksis betyr det at store deler av kostnadene for norsk hjelp til å løse
654 flyktningkrisen bæres av verdens fattige som ellers ville hatt nytte av norsk bistand.
655 Venstre ønsker ikke at flyktningebevilgningene skal konkurrere med langsiktig
656 bistand

657 **Venstre mener at Norge bør:**

- 658 ✓ Sikre best mulig koordinering og samarbeid mellom Justisdepartementet,
659 Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet, UDI, politiets
660 utlendingsenhet, KS og sivilsamfunnet i flyktningsspørsmål
- 661 ✓ Gjøre bosettingsreglene mer fleksible
- 662 ✓ Åpne for at asylsøkere og flyktninger får arbeidstillatelse fra første dag, og
663 sørge for at de nyankomne motiveres og får bistand til å skaffe seg arbeid
- 664 ✓ Sikre nødvendig finansiering til mottak og bosetting i Norge, samt aktuelle
665 tiltak i Europa.
- 666 ✓ Bidra i nærområdene i tråd med det FNs flyktningkommisær har meldt behov
667 for

668

669 Håndteringen av flyktningstrømmen må bli mer europeisert i tiden som kommer.
670 Venstre mener at utviklingen av en felles europeisk politikk på asylfeltet kan bidra til
671 en mer effektiv og human håndtering av migrasjonen til Europa. Flyktninger bør
672 kunne søke asyl i Europa uten å måtte risikere livet for å komme hit. Dette vil være
673 det beste tiltaket for å få slutt på menneskesmugling og sørge for færre dødsfall.

674 Antallet flyktninger som i 2015 ankommer Europa er høyt, men overkommelig hvis
675 flyktningene blir bosatt i hele Europa. Norge må derfor prioritere støtte til
676 integrasjonstiltak i land i Sentral- og Øst-Europa, hvor flyktninger nå blir bosatt.
677 Schengen-området trenger en ny avtale hvor byrden ikke kun blir båret av land langs
678 yttergrensen. Nødkvotene som EU tok initiativ til i september må brukes som
679 grunnlag for å skape en permanent fordelingsmekanisme.

680 For å få kontroll på Schengens yttergrense bør EU aktivere den europeiske
681 solidaritetsklausulen (Lisboatraktaten, art. 222) som gir rom for at Schengen-land

682 sender personell for å sikre yttergrensene. Norge burde utøve press for at
 683 solidaritetsklausulen raskt blir tatt i bruk.

684 Vi må også hjelpe landene som ligger langs EUs yttergrenser med å registrere
 685 flyktninger. Et felleseuropeisk system for å ta imot flyktninger vil være avhengig av
 686 at landene ved EUs ytre grenser kan registrere og fordele de nyankomne til alle EU-
 687 landene. Dessuten må Europa og Norge gjør mer for å hjelpe Syrias naboland. En
 688 hjelpepakke må ikke bare dekke det umiddelbare behovet for mat, vann og
 689 medisinsk hjelp. Europa bør forplikte seg til å hjelpe til med å gjenoppbygge
 690 lokalsamfunnene på lang sikt, og dermed gi befolkningen muligheter til en bedre
 691 fremtid i sine egne land.

692 Til syvende og sist vil imidlertid det som skjer utenfor Europa ha størst betydning.
 693 Venstre mener at FN-ledede fredsforhandlinger mellom partene i borgerkrigen i
 694 Syria, ikke minst Sunni og Shia-muslimer, må prioriteres høyt. Europa må finne
 695 sammen til en felles utenrikspolitisk stemme og presse USA, Tyrkia, Russland, Iran og
 696 Saudi-Arabia for at de skal gjøre sitt for å bringe partene i den syriske konflikten til
 697 forhandlingsbordet.

698 **Venstre mener at Norge bør:**

- 699 ✓ Støtte opp under planer om et forpliktende europeisk kvotesystem som gir en
- 700 permanent fordelingsmekanisme mellom alle europeiske land og som
- 701 inneholder muligheter for økonomiske sanksjoner mot land som ikke tar sin del
- 702 av ansvaret
- 703 ✓ Vri norske EØS-midler til å hjelpe europeiske land med særskilte utfordringer
- 704 ✓ Gi finansiell støtte til land ved Schengens yttergrense til å bygge EU-drevne
- 705 sentre,
- 706 ✓ såkalte "hot spots", for registrering av mennesker som kommer inn i EU
- 707 ✓ Bidra mer til styrkingen av Frontex som kontrollerer Europas yttergrense
- 708 ✓ Jobbe for at det etableres flere lovlige veier til Europa, som for eksempel
- 709 humanitære visa, som kan utstedes i europeiske ambassader i og i nærheten
- 710 av konfliktområder, i tråd med det våre liberale søsterpartier i Europa (ALDE),
- 711 har tatt initiativ til
- 712 ✓ Bidra til å øke pengeoverføringene til hjelpeorganisasjoner og Syrias naboland
- 713 kraftig, slik også EU-toppmøtet i september vedtok

714

715 **Vedtatt av landsstyret 5.-6. desember:**

716 **Støtt kvensk språk**

717 *Venstre mener det haster med tiltak for å sikre framtida til kvensk språk. Venstre*
 718 *etterlyser at Regjeringen legger fram den varslede språkloven, og forventer at den*
 719 *legger til rette for å styrke posisjonen til kvensk og andre små og utsatte språk i*

720 **Norge.**

721 Fornorskingen i Nord-Norge rammet kvenene ekstra hardt. Kvenene har ikke fått
 722 noen oppreisning. Mangelen på støttetiltak til språket etter at diskrimineringen mot
 723 kvenene som aktiv politikk ble avsluttet på 1970-tallet har ført til stadig nedgang for
 724 språket. Kvensk språk står i akutt fare for å dø ut, noe som bekreftes av forskning
 725 fra det omfattende EU-prosjektet ELDIA som uttaler at *“umiddelbare og effektive*
 726 *tiltak må til for å hindre utryddelse”*. Også Europarådet har ved flere anledninger
 727 fremhevet behovet for en omfattende handlingsplan for kvensk og andre norske
 728 minoritetsspråk.

729 I dag har Norge plassert kvensk språk på nivå II i henhold til Den Europeiske pakten
 730 om regions- eller minoritetsspråk. St.meld. nr. 35 (2007–2008) Mål og mening
 731 konkluderer med at: *“Det langsiktige målet for arbeidet med å styrkja kvensk språk*
 732 *må elles vera at ein etter kvart kan skapa grunnlag for å gje kvensk vern på det*
 733 *høgaste og mest forpliktande nivået i den europeiske minoritetsspråkpakta”* (nivå 3).
 734 Kommunene Porsanger, Alta, Kvænanen, Nordreisa, Skjervøy, Kåfjord, Storfjord og
 735 Lyngen, Troms og Finnmark fylkeskommune, Sametinget og Biskopen i Nord-
 736 Hålogaland har allerede gitt støtte til oppgradering av kvensk språk fra nivå II til III i
 737 minoritetsspråkpakten.

738 Venstre forventer at Regjeringen vurderer følgene av å oppgradere kvensk språk til
 739 nivå III i Det Europeiske Språkcharteret, og gir Stortinget mulighet til å ta stilling til
 740 dette. Uavhengig av det må innsatsen for å ta vare på kvensk språk og andre
 741 minoritetsspråk intensiveres. Språkloven som Stortinget allerede i 2009 ga sin støtte
 742 til å etablere, må snarest på plass.

743 **Venstre vil:**

- 744 ✓ Ha intensivert undervisning i kvensk på alle utdanningsnivå fra barnehage til
- 745 universitet
- 746 ✓ Ha en egen satsing på å utdanne flere kvensklærere
- 747 ✓ Få ut er offentlig informasjon og kommunikasjon på kvensk
- 748 ✓ Legge til rette for kringkasting av radio- og tv-programmer på kvensk
- 749 ✓ Legge til rette for økt distribusjon av og kunnskap om kvensk språk og kultur

750 **Venstre forventer offensive grep i integreringsforhandlingene på**
 751 **Stortinget**

752 *Venstres landsstyre forventer at partiene som forhandler om nye tiltak i*
 753 *integreringspolitikken er villig til å iverksette offensive tiltak i form av raskere*
 754 *saksbehandling, bedre aktivitetstilbud i mottak, bedre tilrettelegging for arbeid og*
 755 *arbeidspraksis, mer mangfoldig språkundervisning og nye former for innkvartering*
 756 *og bosetting av flyktninger. Integreringen må starte fra dag en, og frivillige aktører*
 757 *må i større grad inviteres til å bidra.*

758 *Raskere saksbehandling i UDI*

759 Med økningen i antall asylankomster forventes saksbehandlingstiden å øke i UDI.
760 Lang saksbehandlingstid medfører at flere må vente lengre i mottak før de kommer i
761 gang med arbeid eller utdanning i et lokalsamfunn. 75-80% av asylsøkere i mottak
762 vil få opphold, og da er det ødeleggende for integreringen at de må vente et år eller
763 to på få behandlet søknaden sin. Venstre forslår derfor at det etableres en
764 hurtigprosedyre i klare innvilgelsessaker og at en ser på muligheten for å forenkle
765 asylintervjuet. En hurtigprosedyre i klare innvilgelsessaker vil også frigjøre mer
766 saksbehandlingskapasitet til andre saker.

767 *Arbeid og språk er avgjørende for integreringen*

768 Arbeid og språk er avgjørende for å lykkes med integrering, og det derfor viktig at vi
769 starter arbeidet så tidlig som mulig. Språkopplæring må starte i mottakene og en må
770 se på ulike metoder og former for språktrening som etablering av språkkafè som
771 treffpunkt mellom beboere og frivillige. Integreringen må starte i mottakene, og disse
772 må bli rene integreringsmottak. Integreringsmottakene må i større grad involvere
773 lokalsamfunnet, frivillige aktører, lokale myndigheter og lokalt næringsliv i
774 integreringsarbeidet.

775 *Aktivitetstiltak i regi av beboere og frivillige*

776 Beboernes kompetanse og ressurser må kartlegges og tas i bruk på en bedre måte
777 enn det som er tilfellet i dag, og gi grunnlag for etablering og oppfølging av
778 aktivitetstilbud. Frivillige organisasjoner må få større mulighet til å etablere
779 aktivitetstilbud på mottakene og i nærmiljøet. Etablering og drift av aktivitetstilbud
780 må skje i samarbeid med beboerne. Involvering av beboerne er en viktig del av
781 integreringsarbeidet. Barn i mottak må få rett til barnehageplass på linje med andre
782 barn.

783 *Tidligere tilrettelegging for arbeid*

784 Asylsøkeres kompetanse må kartlegges kort tid etter ankomst. Dokumentasjon på
785 utdanning og arbeidspraksis fra hjemlandet må forsøkes innhentet. Praktiske
786 ferdigheter bør prøves ut og dokumenteres. Godkjenningsordninger i NOKUT må
787 effektiviseres og tilpasses de utfordringene en nå står overfor. Egne
788 fagutdanningsløp som kombinerer språkopplæring bør etableres, og det må gis tilbud
789 om nettundervisning i samarbeid med høyskoler og universitet.

790 *Arbeidspraksis uten lønn før innvilget arbeidstillatelse*

791 Det må åpnes for at asylsøkere kan få arbeidspraksis uten lønn etter modell fra
792 Sverige. Midlertidig arbeidstillatelse må innvilges på et tidligere tidspunkt. Ved
793 innvilget oppholdstillatelse må det gis informasjon om arbeidsmuligheter og
794 karriereveiledning utfra kvalifikasjoner. Videre må NAV Intro styrkes, samtidig som
795 det legges til rette for at bemanningsbyråene kan bidra mer i sysselsettingsarbeidet.
796 Ordninger med arbeidspraksis med lønnstilskudd må utvides.

797 *Styrking av bosetting i kommunene*

798 Kommunenes bidrag i bosettingsarbeidet er avgjørende for å få til en vellykket
799 integrering. Flyktninger som har fått opphold, må så raskt som mulig få starte livene
800 sine i sitt nye lokalsamfunn. Bosettingsarbeidet overfor kommunene må derfor

801 styrkes, herunder finansieringsordninger. Kartlagt kompetanse og vurdering av
802 muligheter for arbeid i kommunen eller regionen må inngå i bosettingsarbeidet.
803 Ordning med avtalt selvbosetting i Bergen bør forsøkes ut i flere kommuner.

804 *Nye former for innkvartering av enslige mindreårige asylsøkere*

805 Barn på flukt er sårbare, og enda mer sårbare når de flykter alene. Særlig
806 bekymringsfullt er økningen av andelen enslige mindreårige under 15. Disse barna må
807 følges tett opp fra ankomst til landet, og de må sikres trygge og gode botilbud.
808 Derfor er det positivt at stadig flere foreldre ønsker å være fosterforeldre til enslige
809 mindreårige. For de eldste barna vil innkvartering på høyskoler i kombinasjon med
810 opplæringstilbud kunne være en god løsning. I tillegg må vi legge til rette for at nye
811 aktører som SOS barnebyer kan etablere barnebyer for enslige mindreårige barn
812 under 15, slik de har erfaring med fra flere andre europeiske land.

813 *Mer fleksibelt introduksjonsprogram*

814 Introduksjonstilbudet må gjennomgås for å legge til rette for større fleksibilitet og
815 mangfold. Kommunene må få større frihet til selv å tilpasse språk- og
816 integreringstilbud til innbyggerne i sin kommune. Det må bli enklere å kombinere
817 opplæring med arbeid og arbeidspraksis. Videre må det legges til rette for at man
818 kan kombinere opplæring med barselpermisjon og omsorg for mindre barn.

819 *Nye metoder og større mangfold i språkopplæringen.*

820 Dagens standardisering av antall timer med norskopplæring uten å ta hensyn til at
821 deltakerne på undervisningen kan ha svært ulike utgangspunkt må revurderes. En
822 kirurg vil ha andre forutsetninger for å lære språk enn en analfabet. Tilbud om
823 språkopplæring må derfor bli mer mangfoldig. Venstre foreslår at rett til
824 språkopplæring gis i form av en språkvoucher som kan innløses der man finner
825 tilbudet som passer en best.

826 Nye metoder for raskere og bedre tilrettelagt språkopplæring må prøves ut. Flere kan
827 lære av erfaringene fra blant andre Nordland fylkeskommune. Tilbud om
828 språkopplæring må i større grad kombineres med arbeidspraksis, slik en har gode
829 erfaringer med i flere kommuner.

830 **Venstre ønsker tiltak for barn på flukt**

831 *I utgangen av september 2015 hadde 35 enslige asylsøkende barn forsvunnet fra*
832 *norske asylmottak. Fra 2012 til dags dato har 219 asylbarn forsvunnet uten at*
833 *forebyggende tiltak har blitt iverksatt. Med økningen i antall asylsøkere som har*
834 *kommet til Norge det siste året er det liten grunn til å tro at barn som forsvinner er*
835 *et mindre problem enn før. Det er viktig for Venstre at vi ikke glemmer barna når det*
836 *skal gjennomføres hastetiltak og kapasiteten på mottak økes raskt.*

837 Når et barn blir borte fra et asylmottak, har de ansatte ved institusjonen meldeplikt.
838 Deretter sendes saken over til politiet som har det overordnede ansvaret for å
839 etterforske hvor barna har havnet. I dag vet vi lite om hvor barna befinner seg, men
840 fagmiljøer som omgås disse gruppene mener at det ikke er uvanlig at barna havner i

841 kriminelle miljøer eller blir utsatt for menneskehandel. Mange av barna går under
842 jorden i Norge eller er på drift i Europa. Spesielt utsatt er gruppen barn mellom 15 og
843 18 år.

844 Det er UDI som har omsorgsansvar for disse barna. Som hastetiltak innenfor dagens
845 ordning, må bemanningen og den barnefaglige kompetanse på avdelinger og mottak
846 for enslige asylbarn styrkes.

847 Barnekonvensjonens artikkel 1 sier at alle er barn frem til fylte 18 år, og
848 Barnekonvensjonens artikkel 2 fastslår at ingen barn skal forskjellsbehandles. Likevel
849 er det slik at enslige asylbarn mellom 15 og 18 år har et svakere vern enn de under 15,
850 og UDIs tall viser at tilnærmet alle barn som forsvinner er over 15 år. I følge Press kan
851 dette ha sammenheng med at omsorgssentrenes rutiner for forsvinninger ofte er
852 strengere enn UDIs retningslinjer. En annen viktig faktor er at bemanningsnormen i
853 asylmottak for barn mellom 15 og 18 er lav. Det finnes liten barnefaglig kompetanse
854 ved mottak for enslige barn mellom 15 og 18 år, noe som skaper en utrygg og ensom
855 hverdag.

856 UDIs meldefrist for forsvinninger fra mottak er i dag på 24 timer. Det er
857 bekymringsverdig at et barn kan være forsvunnet i et døgn før noen er pliktet til å
858 melde ifra. Uten en familie eller vennekrets er det få, om kanskje ingen, som merker
859 at barnet har forsvunnet – noe som kan utsette savnetmeldingen ytterligere. I
860 dagens situasjon ser vi derimot at antall forsvinninger i UDIs statistikk har stoppet
861 opp. Press har uttrykt bekymring for at denne trenden ikke viser en positiv utvikling,
862 men heller viser at barna ikke blir meldt savnet i det hele tatt, og at de enslige
863 asylbarna muligens forsvinner allerede før de er registrert. Dette skyldes i følge Press
864 trolig en dårlig oppfølging under registrering hos Politiets utlendingsenhet.

865 Venstre mener forebyggende tiltak er aller viktigst når man omtaler
866 forsvinningsproblematikk. Barna må ha et opplæringstilbud som gjør at de får
867 nettverk og oppfølging. Bedre integrering vil ikke bare hjelpe på barnets trivsel, men
868 kan også sørge for at forsvinninger blir oppdaget. Fysisk og psykisk helsehjelp kan
869 også avdekke om barnet vurderer endringer i bosituasjon.

870 **Venstre ønsker:**

- 871 ✓ At meldefristen for barn som forsvinner fra mottak vurderes redusert til 12
- 872 timer.
- 873 ✓ At det lages en handlingsplan mot forsvinninger fra mottak.
- 874 ✓ Det etableres et tilbud for enslige mindreårige, f.eks. gjennom SOS Barnebyer,
- 875 for barn under 15 år. Barn mellom 15 og 18 år gis tilbud om innkvartering på
- 876 folkehøyskoler.
- 877 ✓ At enslige asylbarn får tettere psykisk og sosial oppfølging av en uavhengig
- 878 omsorgsperson for å hindre forsvinninger.
- 879 ✓ At det innføres kvalitetskrav for mottak hvor enslige asylbarn mellom 15 og 18
- 880 år befinner seg, og at det fastsettes et minstekrav til bemanning i alle mottak
- 881 for enslige asylbarn, tilsvarende det man har for barnevernsinstitusjoner

882 ✓ At den barnefaglige kompetansen i Politiets Utlendingsenhet styrkes. At
883 kvaliteten i asylmottak for barn må sikres, spesielt i en tid med økning av
884 ankomster av enslig mindreårige asylsøkere.

885 **Venstre vil sette pris på klimaet**

886 *Venstre vil bruke markedet til å løse klimakrisen. For at markedet skal fungere må*
887 *det å forurense ha en kostnad. Venstre mener oppfølgingen av Grønn*
888 *skattekommisjon blir helt avgjørende for at vi skal nå de norske utslippsmålene frem*
889 *mot 2020 og 2030. For at klimaforhandlingene i Paris skal få den nødvendige*
890 *effekten, er det avgjørende at alle land innfrir og forsterker sine forpliktelser til å*
891 *kutte utslipp, slik at verden kan nå målet om å begrense den globale oppvarmingen*
892 *til maksimalt to grader.*

893 Venstre er et næringsvennlig parti med en skatte- og avgiftspolitik som gjør at
894 bedrifter kan tjene penger i en internasjonal konkurranse. Samtidig er vi et miljøparti
895 som mener at hvis markedet skal fungere, må politikken sørge for at skjulte
896 kostnader ved næringsvirksomhet, som klimautslipp, prissettes riktig. Et grønt
897 skatteskifte vil bety at grønne bedrifter kan blomstre, mens de fossile næringene
898 gradvis vil bli mindre lønnsomme og forsvinne.

899 Venstre mener vi trenger betydelig høyere avgifter på det vil ha mindre av, nemlig
900 forurensing og CO2-utslipp, og langt mindre skatt på det vi vil ha mer av, nemlig
901 arbeid, bedrifter og miljøvennlig atferd. Det er dessuten avgjørende at disse to
902 mekanismene sees i en sammenheng. Et grønt skatteskifte skal gjøre at folk kommer
903 økonomisk bedre ut av å ta grønne valg. Der venstresiden i norsk politikk fremstår
904 som rene skatteøkningspartier, er Venstre et næringsvennlig, liberalt miljøparti som
905 er villig til å bruke skattesystemet aktivt for å oppnå de endringene vi trenger.

906 Økte avgifter på forurensing gjør imidlertid ikke jobben alene. Venstre vil også
907 stimulere til teknologiutvikling gjennom støtteordninger og subsidier. Slike ordninger
908 har blant annet ført til at solenergi er i ferd med å bli billigere enn fossil energi. Når
909 kostnadsreduksjonen har skjedd i et konkurransebasert marked, der industribedrifter
910 over hele verden har satset hardt for å vinne, er dette kapitalisme på sitt aller beste.
911 Uten denne konkurransen, der de beste vinner, og de dårligere forsvinner, ville energi
912 fra solceller neppe kunnet bli konkurransedyktig.

913 Norges offensive elbilpolitikk, som Venstre har gått i bresjen for gjennom flere tiår,
914 har skapt en stor etterspørsel etter elbiler. Om få år kommer elbiler av svært høy
915 kvalitet til å koste det samme som en tilsvarende bensinbil. Politikken må bygge
916 oppunder industrialisering og storskalaproduksjon av miljøvennlige alternativer til
917 dagens fossilbaserte produkter. Økonomiske incentiver, sammen med
918 forskningsbasert teknologiutvikling, er det som skal til for å gjøre denne utviklingen
919 mulig. Fellesnevneren for den grønne utviklingen er at det er bygd opp etterspørsel
920 gjennom incentiver og avgifter, mens markedet tar seg av resten. Markedet kan være
921 destruktivt og dets destruktive kraft kan raskt gjøre ende på fossile løsninger, om de

922 fornybare er billigere og bedre. Skattesystemet må bygge oppunder denne
923 utviklingen, slik at vi reduserer klimautslipp samtidig som det skapes vekst og
924 verdier i næringslivet. Det offentlige må gå foran og gjennom sine bestillinger, anbud
925 og innkjøp, etterspørre null- og lavutslippsløsninger og slik være en sentral utvikler
926 og pådriver i det grønne skiftet.

927 **Venstre vil:**

- 928 ✓ Følge opp Grønn skattekommisjon ved å øke miljøavgiftene slik at Norge når
- 929 klimamålene
- 930 ✓ sine frem mot 2020 og 2030, samtidig som skattenivået senkes for å sikre et
- 931 ✓ konkurransedyktig næringsliv
- 932 ✓ Bruke miljøavgifter for å nå målet om at 100 % av nybilsalget innen 2025 skal
- 933 være
- 934 ✓ nullutslipp
- 935 ✓ At all tungtransport skal over på fossilfritt drivstoff innen 2030
- 936 ✓ Videreføre elbilfordelene for å bygge oppunder Norges klimamålsetninger
- 937 ✓ Støtte teknologiutvikling for å skape vekst og verdier i grønne næringer
- 938 ✓ Avgiftene på drivstoff må øke år for år slik at det blir mer lønnsomt å bruke
- 939 biler med nullutslippsteknologi, samt at bilkjøpere får et klart signal om at biler
- 940 med høye utslipp vil falle raskere i verdi enn lavutslippsbiler.
- 941 ✓ Venstre fikk gjennomslag i statsbudsjettet for 2016 at alle nye offentlige
- 942 kjøretøy, drosjer, ferger, rutebåter og dieseltog skal benytte lav- eller
- 943 nullutslippsteknologi når teknologien tilsier det.

944

945 **3. SENTRALSTYRET**

946 **3.1. Sentralstyrets sammensetting etter LM 2014**

947 Sentralstyret består av lederen, to nestledere, fire medlemmer og fire
948 varamedlemmer (som også er de fire første direktevalgte landsstyremedlemmer)
949 valgt av landsmøtet. I tillegg suppleres sentralstyret med lederne (eller deres
950 stedfortredere) fra Norges Unge Venstre og Norges Venstrekvinnelag. Etter
951 landsmøtet i 2014 har sentralstyret hatt følgende sammensetning:

952	Leder: Trine Skei Grande	(Oslo)
953	1. nestleder: Ola Elvestuen	(Oslo)
954	2. nestleder: Terje Breivik	(Hordaland)

955 *Sentralstyremedlemmer:*

956	Guri Melby	(Oslo)
957	Arne Ivar Mikalsen	(Nordland)
958	Rebekka Borsch	(Buskerud)
959	Alfred Bjørlo	(Sogn og Fjordane)

960 *Varamedlemmer til sentralstyret (og direktevalgte landsstyremedlemmer):*

961 1.vara: Trine Noodt (Finnmark)
962 2.vara: Jon Gunnes (Sør-Trøndelag)
963 3.vara: Petter N. Toldnæs (Agder)
964 4.vara: Solveig Schytz (Akershus)

965 *Møtende for sideorganisasjonene i 2015:*

966 Tord Hustveit (NUV), Åsta Årøen (NVK).

967 **3.2 Sentralstyrets møter**

968 Sentralstyret har hatt 11 møter i årsmeldingsperioden.

969 Sentralstyret har gjennom året arbeidet kontinuerlig med flere store og viktige saker:

- 970 ✓ Ny kommunikasjonsprofil
- 971 ✓ Valgkamplan og valgkampbudsjett
- 972 ✓ Annonsekampanje for valgkampen
- 973 ✓ Handlingsplan for 2016 - 2017
- 974 ✓ Statsbudsjettet 2016
- 975 ✓ Plan for oppfølging av folkevalgte
- 976

977 Sentralstyret har satt ned et eget maritimt utvalg og et eget utvalg for
978 landsmøtetemaet i 2016. Sentralstyret har også iverksatt flere politiske prosesser,
979 utarbeidet notater og diskutert saker som har blitt sendt videre til enten
980 stortingsgruppa eller landsstyret.

981 **3.3 Sentralstyrets politiske uttalelser**

982 **Vedtatt av sentralstyret 16. februar:**

983 **Norge er nødt til å gjøre mer for å hjelpe flere flyktninger**

984 *Europa og kontinentets nærområder opplever den største flyktningekatastrofen*
985 *siden andre verdenskrig. Hvert år drukner flere tusen mennesker på flukt i forsøket*
986 *på å krysse Middelhavet. Bare de siste dagene mistet minst 300 flyktninger livet.*
987 *Bare i Syria er over 9 millioner mennesker på flukt. Venstre mener at Norge må*
988 *involvere seg sterkere i flyktningeproblematikken og at vi skal ta inn langt flere*
989 *flyktninger.*

990 Den ekstreme situasjonen i Midtøsten og Nord-Afrika krever ekstraordinære
991 humanitære tiltak. Brorparten av båtflyktningene kommer ifølge FNs høykommissær
992 fra krigs- og konfliktområder som Syria. Disse har rett på asyl. Italia tok imot over
993 180.000 båtflyktninger i fjor, Libanon over halvannen million syriske krigsflyktninger.
994 Mens statsministeren i vårt naboland Sverige har gitt signaler om at landet må være

995 forberedt på å ta imot 100.000 flyktninger og asylsøkere på grunn av pågående
996 internasjonale kriser, tar Norge kun imot noen få tusen. Tallet er riktignok doblet
997 siden de rødgrønne satt i regjering, men er likevel langt fra nok.

998 Norge må vise større solidaritet med mennesker på flukt og med våre europeiske
999 naboland. Vi kan engasjere oss mer både når det gjelder strakstiltak, endringer av de
1000 europeiske regelverket og det langsiktige arbeidet for skape fred, demokrati og økt
1001 stabilitet i nasjonene flyktningene kommer fra. Skal Europa få en mer rettferdig
1002 migrasjonspolitikk, må vi få slutt på «asyllosteriet», der det landet som på grunn av
1003 sin geografiske beliggenhet får flyktningen ved sin dør først, blir sittende med
1004 ansvaret.

1005 Dagens regelverk, Dublin-II-forordningen, påfører kriserammede land som Italia,
1006 Hellas, Malta og Kypros en for stor byrde og bidrar slik til å undergrave hele
1007 asylsystemet. Europa trenger et felles kvotesystem for flyktninger, og FN har bedt
1008 om dette gjentatte ganger. Venstre ønsker at Norge skal bli med i en slik europeisk
1009 kvoteordning som fordeler krigsflyktninger bedre og sørger for en mer rettferdig
1010 byrdefordeling. Venstre mener også at Norge må ta et større ansvar og ta imot flere
1011 flyktninger i denne akutte situasjonen. Dessuten trengs det økt innsats for å hjelpe
1012 mennesker i havsnød, mer hjelp til land som har tatt imot svært mange flyktninger,
1013 samt økt straffeforfølgelse av menneskesmuglere.

1014 **Venstre vil:**

- 1015 ✓ gi et signal til EU om at Norge ønsker å delta i en felles kvoteordning for
- 1016 flyktninger for å sikre en bedre byrdefordeling i Europa
- 1017 ✓ jobbe for å utvide mandatet til Frontex for å redde flyktninger i havsnød
- 1018 ✓ avsette penger til EUs flyktningefond, integrasjonsfond og returfond
- 1019 ✓ omdisponere penger i revidert budsjett til akutt hjelp til Libanon og andre land
- 1020 med særdeles store flyktningeutfordringer
- 1021 ✓ tilby direkte økonomisk og materiell hjelp til land som Italia, Hellas og Malta
- 1022 som sliter med å bygge opp bærekraftige asylsystem
- 1023 ✓ bidra i etableringen av partnerskap med land immigrantene kommer fra, samt
- 1024 med land som migrasjonsstrømmene beveger seg gjennom (transittland) for å
- 1025 bedre beskyttelsen for flyktninger på kort sikt og minske migrasjonsstrømmen
- 1026 på lang sikt.
- 1027 ✓ ta imot langt flere flyktninger i 2015

1028

1029 **Vedtatt av sentralstyret 11. mai:**

1030 **Ja til kodekultur!**

1031 *Den nye digitale hverdagen krever ikke bare at innbyggerne forstår hvordan digitale*
1032 *hjelpemidler brukes, men også hvordan de virker og skapes. Venstre vil derfor styrke*

1033 *den nasjonale digitale kompetansen ved å gi barn flere mulighet til å lære*
1034 *programmering gjennom en prøveordning.*

1035 I dag er digitale ferdigheter den eneste av de fem grunnleggende ferdighetene fra
1036 kunnskapsløftet (LKO6) som ikke har egen dybdeundervisning. Samtidig er
1037 undervisningen vridd til å primært se på elevene som forbrukere, fremfor som
1038 innholdsskapere. Dette er stikk i strid med globale trender innen utdanning og
1039 anbefalinger fra en samlet IT-bransje. Mens informatikk er spiller en stadig større
1040 rolle i land som Kina, Estland, Storbritannia og Australia, tilbyr nesten ingen av
1041 barneskolene i Norge noen som helst form for undervisning i programmering.

1042 Venstre mener derfor det er på tide å utvide begrepet digital kompetanse i
1043 kunnskapsløftets læreplan til å også inneholde teknisk kreativitet, og vil inkludere
1044 programmering som en del av matematikkfaget i barneskolen.

1045 Det offentlig utnevnte Digitalutvalget uttalte i 2013 at de var bekymret for
1046 befolkningens digitale kompetanse, og foreslo blant annet å innføre programmering
1047 som valgfag i grunnskolen og legge mer til rette for at barn og unge skal kunne få
1048 tilbud om programmeringskurs gjennom bibliotek og kulturskole. Venstre støtter
1049 disse anbefalingene, og etterlyser politisk handling både lokalt og nasjonalt for å få
1050 realisert dette.

1051 For å få til et bedre tilbud for barn og unge kreves det også at kompetansen heves
1052 blant de som underviser. Venstre vil derfor bygge flere broer mellom fagmiljøene i
1053 informatikk og utdanningsinstitusjonene. Vi vil også gjøre det enklere for
1054 informatikkstudenter å opparbeide seg pedagogikken nødvendig for å undervise i
1055 grunnskolen.

1056 **Venstre ønsker:**

- 1057 ✓ Å innføre en prøveordning med programmering som en del av matematikk-
1058 faget i barneskolen
- 1059 ✓ Mer kommunal tilrettelegging for at barn og unge kan få tilbud om delta på
1060 programmeringskurs gjennom kulturskole eller bibliotek
- 1061 ✓ Gjøre det enklere for informatikkstudenter å få ta pedagogikken nødvendig
1062 for å undervise om programmering i grunnskolen
- 1063 ✓ Satse mer på å øke den digitale kompetansen blant eksisterende lærere
1064 gjennom et bredere tilbud av etterutdanning om informatikk

1065

1066 **Verdens biologiske mangfold er truet**

1067 *I stor grad er det menneskelig påvirkning som er årsaken til dette, blant annet*
1068 *arealendringer og klimaendringer. I en globalisert verden er fremmede arter blitt et*
1069 *kjent problem, og utgjør en trussel for de opprinnelige, lokale økosystemene.*

1070 Fremmede arter er arter som er spredt ved hjelp av menneskelig aktivitet til områder
1071 der de ikke hører hjemme. Artene som utgjør en trussel for stedegne arter eller norsk
1072 natur er oppført på norsk svarteliste, og av totalt 2320 fremmede arter i Norge er 217
1073 svartelistet. Altså er ikke alle fremmede arter uønsket, men noen utgjør en økologisk
1074 risiko. I noen tilfeller er ikke arten et problem så lenge den ikke spres, men holdes
1075 innenfor begrensede områder, for eksempel i hagen.

1076 Artene utgjør en risiko fordi de naturlig ikke hører hjemme der og ikke er tilpasset
1077 økosystemet. Svartelistete arter er dermed arter vi risikerer konkurrerer ut lokale
1078 arter eller naturtyper. I sammenheng med at sårbar natur allerede trues av annen
1079 menneskelig påvirkning.

1080 De aller fleste svartelistete arter er blomsterplanter. I dag selges svartelistede arter
1081 på hagesentre, helt uten merking av risikoen de utgjør ved spredning. Samtidig
1082 brukes det ressurser på å fjerne dem fra uønskede områder. Et typisk eksempel på
1083 dette er rynkerosen (*Rosa rugosa*) som med sin salttoleranse og lite kresne krav til
1084 habitat har spredd seg over store deler av landet. Venstre krever merking av
1085 svartelistede planter som selges på hagesentre, slik at kjøperen er klar over
1086 håndteringen av slike planter. Enkel og gratis levering av hageavfall for
1087 privatpersoner er også et viktig tiltak som må videreføres.

1088 Fremmede dyr utgjør også en del av svartelisten. For å holde populasjonene under
1089 kontroll, forhindre spredning eller eventuelt bekjempe disse artene, er det viktig med
1090 lokale og nasjonale planer. Strengere regulering av jord og annen import med risiko
1091 for «blindpassasjerer» er også viktige tiltak for å forhindre ankomst av nye,
1092 fremmede arter.

1093 Arter kjenner ingen landegrenser, altså betegnes også norske arter spredt ved hjelp
1094 av menneskelig aktivitet til andre områder i Norge også som fremmede, men er ikke
1095 inkludert i norsk svarteliste. Disse artene må også inkluderes i bekjempingen av
1096 fremmede arter og bevaringen av norsk fauna og flora.

1097 **Venstre vil:**

- 1098 ✓ At alle svartelistede arter til salgs må merkes med informasjon om risiko og
- 1099 håndtering
- 1100 ✓ Sikre gode og gratis ordninger for innlevering av hageavfall over hele landet.
- 1101 ✓ Ha nasjonale og lokale planer for bekjemping av fremmede arter
- 1102 ✓ Bekjempe spredning av nye, fremmede arter ved strengere regulering av
- 1103 import der det er aktuelt

1104

1105 **Vedtatt av sentralstyret 9. november:**

1106 **La COP21 bli et historisk vendepunkt!**

1107 *Liberalismen bygger på at alle skal ha rett til å leve så fritt som mulig, så lenge en*
1108 *persons handlinger ikke går utover en annens frihet. Dette gjelder også for*
1109 *kommende generasjoner. Derfor er det viktig for Venstre at vi som lever i dag også*
1110 *bidrar til at livsgrunnlaget for fremtidige generasjoner ivaretas. Venstre vil bevare*
1111 *naturen, det biologiske mangfoldet og klimaet vi har i dag, slik at kommende*
1112 *generasjoner skal ha like muligheter som oss.*

1113 Klimaforhandlingene i Paris (COP21) er en gylden mulighet til å endre kurs slik at
1114 kommende generasjoner overtar en bærekraftig verden. Fra 30. november til 11.
1115 desember samles verdens land for å bli enige om en klimaavtale. Alle land melder inn
1116 nasjonale mål (INDCs), i forkant av forhandlingene. Norge rapporterte inn kutt på
1117 40% innen 2030, gjennom å binde seg til EUs rammeverk. INDC-ene viser hva hvert
1118 enkelt land ønsker å bidra med inn i en ny avtale.

1119 Det store problemet er likevel at avtalen ikke vil bli ambisiøs nok til å holde den
1120 globale temperaturstigningen under to grader. Da denne uttalelsen ble skrevet, var
1121 summen av de innrapporterte nasjonale målene nok til å begrense den globale
1122 oppvarmingen til ca. 3,5 grader. Det er bedre enn utgangspunktet, men en endring på
1123 ca. 3,5 grader vil likevel føre til dramatiske konsekvenser for enorme grupper
1124 mennesker. Klimaavtalen i Paris må derfor ikke bli en hvilepute, men heller et
1125 vendepunkt for økt handling og en hjørnestein for videre forhandlinger.

1126 De som rammes hardest av klimaendringer er ofte de fattige. De som allerede har
1127 det vanskeligst, må dermed betale den dyreste prisen for verdens utslipp. Venstre vil
1128 øke Norges bidrag til det grønne klimafondet (GCF) for klimatilpasning og klimatiltak
1129 i utviklingsland, men også bidra med storstilt teknologisk støtte til å bygge ut
1130 fornybar energi i utviklingsland. Fornybar energi er i ferd med å utkonkurrere fossil
1131 energi på pris, og at flere land får muligheten til å produsere fornybar energi er ikke
1132 bare et viktig klimatiltak. Det bidrar også til mer rettferdig deling av energi.

1133 En pris på karbon vil være et økonomisk incentiv for å velge miljøvennlige løsninger.
1134 COP21 bør være starten på det helt nødvendige arbeidet med å innføre pris på
1135 karbon.

1136 **Venstre vil:**

- 1137 ✓ At Norge og EU skal være pådrivere for å oppskalere nåværende mål og
- 1138 bidrag. Paris-avtalen bør inneholde en mekanisme for evaluering og økning av
- 1139 forpliktelser
- 1140 ✓ Øke Norges bidrag over tid til det grønne klimafondet (GCF), og at Norge skal
- 1141 bistå u-land med å øke sine klimamålsetninger
- 1142 ✓ At klimaforhandlingene i Paris skal legge grunnlaget for økt bruk av
- 1143 karbonprising
- 1144 ✓ At Norge i forhandlingene skal være en pådriver for et internasjonalt initiativ
- 1145 om klimaflyktninger, og for økt innsats for å bistå stater og mennesker som
- 1146 blir hardt rammet av miljøpåvirkning og klimaendringer

1147 **4. SEKRETARIATET**

1148 Venstres Hovedorganisasjon har i 2015 hatt følgende ansatte:

- 1149 ✓ Generalsekretær Trond Enger *)
- 1150 ✓ Kommunikasjonssjef Steinar Haugsvær. **)
- 1151 ✓ Kontorsjef Morten A. Hagen i 100 % stilling
- 1152 ✓ Organisasjonssjef Kjartan Almenning i 100 % stilling frem til 31.09.2015
- 1153 ✓ Organisasjonsrådgiver Runolv Stegane i 50 % stilling
- 1154 ✓ Organisasjonsrådgiver Tove Hofstad i 100 % stilling
- 1155 ✓ Organisasjonsrådgiver Signe Lill Sletmoen i 100 % stilling
- 1156 ✓ Kommunikasjonsrådgiver Ole Bruseth i 100 % stilling
- 1157 ✓ Administrasjonssekretær Thori Sundåshagen i 100 % stilling
- 1158 ✓ Resepsjonist Anja Zabelberg i 100 % stilling
- 1159 ✓ Prosjektleder kommunikasjonsprofil Hans Andreas Starheim i 100 %
- 1160 engasjement til 31.12.2015
- 1161 ✓ Regionsekretær Per Martin Berg i 100 % prosjektstilling til 31.09.2015
- 1162 ✓ Organisasjonsrådgiver Per Martin Berg i 100 % prosjektstilling fra 01.10.2015
- 1163 ✓ Organisasjonsrådgiver Eidi Ann Hansen i vikariat i 100 % stilling i perioden
- 1164 26.10 - 31.12.2015
- 1165 ✓ Web-programmerer Bård Holtbakk i 10% stilling til 31.03.2015.
- 1166 ✓ Listestillingmedarbeider Eirik Brautaset i 100% stilling i perioden 01.01 -
- 1167 31.03.2015.
- 1168 ✓ Listestillingmedarbeider Sunniva Rebekka Skjeggstad i 60%
- 1169 engasjementsstilling i perioden 09.02 - 31.03.2015
- 1170 ✓ Valgkamplleder Anne Solsvik i 100 % stilling i perioden 01.04 - 30.09.2015
- 1171 ✓ Valgkampmedarbeider Ingrid Keenan i 100% stilling i perioden 23.06 -
- 1172 15.07.2015

 1174 *) *Generalsekretæren har blitt lønnet i 50% stilling fra VHO og i 50% stilling fra*
 1175 *Venstres Stortingsgruppe hele kalenderåret. For øvrig hadde*
 1176 *han "pappapermisjon" i perioden 27.02 - 18.06.2015.*

 1177
 1178 **) *Kommunikasjonssjefen har blitt lønnet i 50% stilling fra VHO og i 50% stilling fra*
 1179 *Venstres Stortingsgruppe i perioden 01.01 - 30.11.2015. Fra 01.12.2015 fikk han*
 1180 *permisjon som går frem til 30.06.2016.*

1181

1182 5. MEDLEMSUTVIKLING

1183 Venstre hadde 8.886 betalende medlemmer i 2015, 371 flere enn i 2014. Medlemmene
 1184 fordelte seg slik på fylkene:

FYLKE	2013	2014	2015
Østfold	273	278	298
Akershus	785	820	862
Oslo	1376	1301	1218
Hedmark	251	249	286
Oppland	299	272	287
Buskerud	359	353	393
Vestfold	352	351	345
Telemark	300	285	305
Aust-Agder	269	264	276
Vest-Agder	289	288	323
Rogaland	592	593	601
Hordaland	850	833	796
Sogn og Fjordane	406	420	462
Møre og Romsdal	569	589	635
Sør-Trøndelag	544	524	522
Nord-Trøndelag	412	396	433
Nordland	331	336	404
Troms	245	252	271
Finnmark	99	90	137
Svalbard	4	6	15
Utenlands	10	15	17
TOTALT	8615	8515	8886

1185

1186 5.1 Medlemsregister

1187 I 2013 ble Venstres medlemsregister tatt i bruk og i 2014 og 2015 har registeret blitt
 1188 videreutviklet med blant annet nye funksjoner, forbedret brukergrensesnitt og en helt
 1189 ny medlemsside med flere funksjoner. Vi har også tilpasset medlemssidene til
 1190 Venstres nye grafiske profil og integrert løsningen tettere med Venstres nettsider.

1191

1192 6. OPPSLUTNING

År/mnd	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des	Snitt
2004	2,9	2,8	3,3	3,1	3,5	2,6	2	2,9	2,7	2,7	2,9	2,4	2,8
2005	3,1	2,8	2,5	3	2,7	2,9	2,75	3,2	4,8	5,4	4,9	4,8	3,6
2006	4,5	4,1	4,2	4,5	4,4	4,8	5,7	4,4	4,4	5,3	5,1	4,4	4,7
2007	5	5	5,3	5	5,1	4,9	5,4	4,7	6,3	7	6,1	6,3	5,5
2008	6,5	6,6	6,3	6,8	6,2	5,8	5,4	6	5,8	5,6	5,8	5,5	6
2009	4,8	6	5,1	4,8	5,2	5,6	4,8	5,1	3,9	4	4,2	3,9	4,8
2010	4,1	3,9	4,1	3,8	4,1	3,8	4,3	4,6	4,5	4,1	4,4	4,2	4,2
2011	4,3	4,6	4,5	5,4	5,2	4,3	4,4	4,1	5,6	5	5,2	5	4,8
2012	4,9	5,3	4,6	5,2	4,7	4,8	4,4	4,7	3,9	4,5	4,9	5,2	4,8
2013	4,4	4,5	4,7	4,5	4,7	4,2	5,2	5,3	5,5	5,6	5,4	5,2	4,9
2014	4,7	4,8	5,1	5,3	5,2	4,8	5,3	4,7	4,8	4,6	4,7	4,7	4,9
2015	4,6	4,7	4,5	4,9	4,6	4,5	4,6	4,5	5,2	5,2	4,3	4,1	4,6

1193 Gjennomsnittet for 2015 var 4,6 prosent.
 1194

1195 7. REGNSKAP/ØKONOMI

1196 Det vises til årsregnskap for 2015 med revisjonsberetning (LM-6).

1197 8. KOMMUNIKASJON

1198 Venstres kommunikasjonsarbeid kan i 2015 kan kort sammenfattes til å omfatte
 1199 forberedelse til valgkamp, mediearbeid og medieskolering, internett (venstre.no),
 1200 medlemsbladet Liberal og sosiale nettmedium.

1201 8.1. Valgkampforberedelser

1202 Forhandlinger om Venstres annonsekampanje 2015 ble startet høsten 2014. Parallelt
 1203 er fylkeslagene og regionale valgkampsjefer orientert om framdrift og gjensidige
 1204 forventninger. I tillegg driftes og planlegges profil, brosjyreproduksjon (inkludert
 1205 lokale maler for program og brosjyrer), oppdatering av venstre.no, tilpassing av lokale
 1206 nettsider og oppfølging av sosiale medier (bl.a. Twitter og Facebook). Dette arbeidet
 1207 ble gjennomført i tett samarbeid med valgkampsjefer og fylkesledere samt de
 1208 største byene.

1209 Det ble jobbet systematisk for å dokumentere Venstres velgergrunnlag og
 1210 målgrupper, blant annet gjennom egne undersøkelser og nasjonale

1211 velgerundersøkelser. Dette ga rom for kvalitative vurderinger av Venstres posisjon
1212 blant velgerne og mulighet for kursjusteringer. Arbeidet med velgergrunnlag og
1213 målgrupper må sies å ha vært vellykket, og ga Venstre innenfor knappe
1214 ressursrammer god oversikt. Tilgangen til dette materialet ga Venstre bedre
1215 beslutningsgrunnlag for strategiske valg bl.a. i forhold til annonsering.

1216 **8.2. Kommunikasjonsprofil og visuell profil**

1217 Venstres logo har vært i bruk siden 1997, men uttrykket rundt logoen har vært endret
1218 mange ganger, både skrifttyper, farger og grafiske elementer som blir brukt til å
1219 akkompagnere logo og slagord. Særlig siden valgkampen i 2007 har det vært gjort et
1220 arbeid for å få hele organisasjonen inkludert lokal- og fylkeslag til å ta i bruk det
1221 samme visuelle uttrykket. Dette har i all hovedsak vært vellykket. Selv når det gjelder
1222 lokale brosjyrer benyttes de samme elementene, mye takket være bevisst arbeid
1223 lokalt og nasjonalt.

1224 På tiltakssiden har Landsstyret bedt om følgende: «Vestres visuelle
1225 kommunikasjonsprofil videreutvikles fram mot valgene i 2015, med utgangspunkt i
1226 dagens uttrykk, og med vekt på bruk av bilder og evt. video.» Prosjektet «Ny
1227 kommunikasjonsprofil for Venstre» omfatter en fornying av den visuelle
1228 kommunikasjonen til partiet, samt en gjennomgang av den skriftlige
1229 hovedkommunikasjonen.

1230 Venstres nye visuelle profil ble vedtatt høsten 2014. Den er presentert for
1231 Sentralstyret, Landsstyret og på lokalpolitiske nettverk. Resultatet av arbeidet ble
1232 implementert for fullt i 2015, blant annet på nye nettsider og i brosjyremateriell.

1233 I løpet av høsten 2014 og våren 2015 ble det utviklet en kommunikasjons håndbok.
1234 Denne er godkjent i Sentralstyret, og bl.a. implementert i skoleringen på Lokalpolitisk
1235 nettverk og i annen medieskolering. Resultatet fra dette arbeidet ble benyttet i
1236 Venstres annonsekampanje 2015. Venstres hovedsaker er skole, miljø, velferd og
1237 verdiskaping.

1238 **8.3. Annonsekampanjen 2015**

1239 Sentralstyret behandlet allerede i januar 2015 rammene for Venstres
1240 annonsekampanje, etter forhandlinger i perioden november – januar. Med
1241 utgangspunkt i definerte målgrupper og behovet for lokale kampanjer ble i hovedsak
1242 lokale og regionale nettaviser (over 100 totalt) valgt som hovedkanal, og dette i tett
1243 samarbeid med fylker og de større byene. Mer enn 5000 ulike annonser ble produsert
1244 for lokale lag og fylkeslag. I tillegg ble det benyttet annonsering på sosiale medier
1245 (Facebook) og søkemotorer (Google). Samtlige avtaler ble signert i februar. Fylkene
1246 bidro med en vesentlig del til dette felles spleiselaget. Tidlige forhandlinger og
1247 Sentralstyrets tidlige budsjetttrammer ga Venstre mulighet til å slutføre avtaler med
1248 annonsekanaler tidlig, og det ga gode avtaler mht. omfang og pris. Det gjorde det
1249 også lettere å få fylkeslagene med på spleiselaget.

1250 Annonsekampanjen 2015 må totalt sies å ha levert over forventet. Særlig lokale lag
1251 er veldig fornøyd med den eksponering et nasjonalt spleiselag bidrar til.

8.4. Mediearbeid og -skolering

Mediearbeidet har konsentrert seg rundt tre hovedoppgaver: Politiske utspill nasjonalt, bidrag og tips til det lokale mediearbeidet og skolering. Skolering har vært et prioritert, spesielt i forbindelse med lokalpolitisk nettverk og toppkandidatskolering. Infoteamet har hatt faste bolker på samlinger, og i tillegg har det vært arrangert en rekke kurs lokalt (ofte i forbindelse med Venstre-skolen). Venstre sentralt har også hatt et fast system med å gi det lokale og regionale apparatet ideer til politiske utspill.

I juni ble medieplanen for valgkampen slutført. Den ga total oversikt over tilgjengelige personer, aktiviteter og utspillsideer for Venstre gjennom sommeren og valgkampen. Med blant annet følgende innhold:

- ✓ Ukesbasert tilstedeoversikt politikere og Info (spesielt i juli). Herunder også vaktliste for Sentralstyrerepresentanter (og kandidat) på Stortinget gjennom sommeren.
- ✓ Infos medievaktdordning og helgevaktliste.
- ✓ Utspillsideer for sommeren (kandidater, partiledelse på lokale besøk)
- ✓ Større sentrale presseinitiativ.
- ✓ Lokale utspillsideer.

8.4. Medlemsbladet Liberal

Medlemsbladet Liberal kom i 2015 ut i 2 utgaver. Hvert nummer dedikeres til et aktuelt tema som vies en stor andel av spalteplassen. Disse temaene bygger gjerne på pågående prosesser i partiet. Opplaget av Liberal var ved årsskiftet ca. 10.000. Avisen går ut til betalende medlemmer av Venstre, Unge Venstre, Venstrekvinnelaget og Liberale Studenter, samt til en rekke redaksjoner, journalister og bibliotek.

8.5. Internett

Venstres primære informasjonskanal er nettsiden www.venstre.no. Her blir alt av pressemeldinger, presseutspill, uttalelser fra partiets organer, programmer og offentlige dokumenter, samt informasjon om arrangementer og møter lagt ut. Venstre arbeider systematisk for at partiet skal ha oppdaterte nettsider, også regionalt og lokalt.

I 2014 startet arbeidet med å utvikle nye nettsider og nytt publiseringssystem for Venstre. De gamle nettsidene har kjørt på samme plattform siden 2007. Vi innledet våren 2014 et samarbeid med Metronet, som tidligere bl.a. har utviklet liberal.no og stemvenstre.no. De nye nettsidene ble lansert i mars 2015. 55 000 artikler fra gamle venstre.no ble overført til den nye løsningen. Skolering er gjennomført for fylkessekretærer, valgkampsjefer, prioriterte kommuner og på lokalpolitisk nettverk. Hovedutfordringen var å få flest mulig lokallag oppdatert på nett i god tid før valgkampen. Dette lykkes vi med, og de nye sidene er meget godt mottatt.

8.6. Sosiale medier og direkte markedsføring (sms og nyhetsbrev)

Gjennom de to siste årene har nyhetsbrev i stadig større grad blitt brukt aktivt til internkommunikasjon. Venstre kjøpte i 2014 inn ny programvare, APSIS, for å imøtekomme nye krav til design, brukervennlighet og effektivisering av epostutsendinger. Nyhetsbrevene går ut til både medlemmer og ikke-medlemmer med oppdateringer på politikk og organisasjon. Nyhetsbrevene har en god åpningsrate, men med stort potensiale. Målet med nyhetsbrevene er å komme tidligere ut med tydelige standpunkter og informasjon til velgere og medlemmer. Dette har i noen grad redusert usikkerhet knyttet til politiske prosesser og saker blant velgere og medlemmer.

Venstre brukte i 2015 store ressurser for en ny valgkamp på nett. Venstre er tilstede på Facebook og Twitter. Løpende oppdatering av "bak scenen"-bilder fra Trine på Instagram har også blitt brukt som en del av vår strategi på sosiale medier.

Sosiale medier er en viktig førstelinjefunksjon, og fungerer godt som plattform for å spre informasjon og budskap i tekst og bilder. Venstre har hatt et jevnt trøkk på infographics og positiv bildebruk. Sosiale medier har også blitt brukt som inngangsport til nettsider, innmelding og arrangementer. Sosiale medier brukes fortsatt som en kanal for toveiskommunikasjon med velgere. I valgkampen fungerte bruken av Facebook meget godt, og med sterkt fokus på raske svar fra publikum og velgere. Vi ser imidlertid at det er vanskelig å holde dette trykket oppe ved normal drift når det ikke er valgkamp.

I tillegg til den åpne Facebooksiden har Venstre også driftet en lukket gruppe for medlemmer. Denne gruppen brukes til å spre medlemsinformasjon på en rask og effektiv måte.

Direkte kommunikasjon fra partiledere til medlemmer via SMS ble benyttet ved enkelte anledninger, bl.a. gjennom hilsener fra partiledere. Det nye medlemsregisteret gir anledning til rask og effektiv kommunikasjon.

8.7. Venstre-TV

Hele landsmøtet i 2015 og partileders tale på landsstyremøtene overføres fra Venstres nett-TV og venstre.no. Dette får vi mange positive tilbakemeldinger på, og besøksstatistikken er god.

8.8. Stand og bekledning

Alt valgkampmateriell bestilles via Venstres nettbutikk. Det gjelder klær, brosjyrer, materiell, standstelt, m.m. Rutinene fra tidligere er videreført, om mye forberedelser til materiell 2015 ble gjort i 2014. Herunder også tilpassing til ny visuell profil: Det gjelder bl.a. valgkamptelt, beachflagg, standsdisker, klær og annet materiell.

Oppgradering av stand og bekledning var meget høyt prioritert i 2015. Arbeidet ble meget godt mottatt i egen organisasjon. Det er tydelig at dette hever kvaliteten og lysten lokalt til å drive valgkamp for Venstre.

1330 9. SKOLERING

1331 9.1 venstre-skolen

1332 Venstre-skolen trinn 1 tilbys nye medlemmer i partiet, og arrangeres i hovedsak av
1333 lokallagene. Kurset gjennomføres over 4 timer på kveldstid, og har fokus på historie,
1334 ideologi, samt innføring i politikk og organisasjonskunnskap. venstre-skolen trinn 2
1335 tilbys medlemmer som vil bli mer aktive i partiet, og arrangeres oftest av fylkeslag,
1336 større lokallag eller flere lokallag sammen. Kurset gir blant annet en mer dyptgående
1337 innføring i politikk, pressearbeid, og tale- og debatteknikk.

1338 9.2 Lokalpolitisk nettverk

1339 I samarbeid med VHO gjennomførte de fleste fylkeslagene to runder med
1340 Lokalpolitisk nettverk i 2015. LPN har flere funksjoner. Samlingene skal bidra til å øke
1341 synligheten rundt Venstres samlede politikk i kommunene, skape trygghet for tillits-
1342 og folkevalgte i å fremme egen politikk, sikre en bevisst strategi bak arbeidet i
1343 lokallaget, kommunestyret og i valgkampen, og å tilby en arena der man lærer av
1344 hverandre.

1345 Dette skjer gjennom skolering i valgkampforberedelse, lokallagsarbeid,
1346 informasjonsarbeid og kampanjearbeid. Men like viktig er nettverksfunksjonen
1347 mellom lokallag, fylkeslag og sentralledet, og politikkutviklingsfunksjonen der
1348 fylkeslagene kan sette i gang debatt og skolering om aktuelle lokalpolitiske temaer.
1349 Målet er tryggere lokalpolitikere, kandidater og folkevalgte, å sikre en bevisst
1350 strategi bak lokallagenes daglige arbeid, og å lære av hverandre.

1351 Samlingene i mars hadde valgkampplan og skole og velferd som tema, mens
1352 samlingene i juni hadde valgkamp og forhandlinger som tema. Både i mars og i
1353 september var det opp mot 400 deltakere til stede.

1354 9.3 Rikspolitisk nettverk

1355 Rikspolitisk nettverk er begrepet som brukes på de nasjonale skoleringssamlingene
1356 der heltidspolitikere og nøkkelpersoner i valgkampene på fylkesnivå samles. I 2015
1357 ble det arrangert en samling for fylkessekretærer og valgkampsjefer i januar på
1358 Stortinget. Samlingen hadde fokus på valgkampen med bl.a. temaer som nettsider,
1359 brosjyre- og programutforming, annonsekampanjen og valgkamplaneleging.

1360 10. SAMARBEID MED FYLKES- OG LOKALLAG

1361 Venstres Hovedorganisasjon har i meldingsåret hatt god kontakt med lokal- og
1362 fylkeslag gjennom utsendinger, møter, kurs, e-post og ved møte- og reiseaktivitet.

1363 Gjennom skoleringsoppleggene i Lokalpolitisk nettverk ble lokal- og fylkeslagenes
1364 fremste politikere og tillitsvalgte og samlet til skolering flere ganger, se pkt. 9:
1365 Skolering.

1366 VHO samordnet og organiserte sentralt besøk på de fleste fylkesårsmøtene. I tillegg
1367 ble det prioritert å imøtekomme ønsker om sentralt besøk ved politiske og
1368 organisatoriske møter i regi av lokal- og fylkeslag.

1369 **10.1 Regionssekretær**

1370 VHO iverksatte etter vedtak i landsstyret en forsøksordning med regionssekretær.
1371 Etter søknad fra flere fylkeslag i fellesskap ble Buskerud, Telemark og Vestfold valgt
1372 som forsøkskandidater.

1373 Prosjektet har vært gjennomført som en utprøving av regionssekretærer i en region,
1374 for å høste erfaringer før man vurderer tilsvarende regionssekretærer i andre deler av
1375 landet. Prøveprosjektet ble gjennomført i perioden okt. 2014 – okt. 2015.

1376 Prosjektet hadde som hovedmål å løfte organisasjonen i regionen.
1377 Regionssekretæren har hatt hovedansvar for gjennomføringen av Lokalpolitisk
1378 nettverk, bistand til gjennomføring av fylkesårsmøtene og har igangsatt
1379 strategiarbeid i fylkene og bidratt til målsetting for fylkeslagene.

1380 Videre har regionssekretæren fulgt opp lokallagene for innrapportering av
1381 studiestøtte til VO, oppfølging av innrapportering av årsmeldinger, innrapportering til
1382 partistøtte.no, registrering i brønnøysundregistrene, listestillingsarbeid, og fulgt opp
1383 bruken av medlemsregisteret og nettsidene i lokallagene.

1384 I valgkampen har regionssekretæren arbeidet med bl.a. brosjyreutforming,
1385 fellesavtale på trykksaker, nettsider og øvrig valgkampbistand.

1386 Det har også vært et gjennomgående tema å rekruttere Venstrevener ved de fleste
1387 fellessamlinger. Regionssekretæren har også bidratt sentralt der det har vært
1388 sammenfallende oppgaver. Eksempelvis samling for fylkessekretærene og
1389 produksjonen av Venstres lille grønne.

1390 Regionssekretærordningen er avsluttet, men blir videreutviklet til en ordning med
1391 regionale kampanjesekretærer i forbindelse med Venstres satsning på kampanjer
1392 fram mot stortingsvalget i 2017.

1393 **10.2 Fylkessekretærer**

1394 VHO arrangerte i januar 2015 Rikspolitisk nettverk (se punkt 9.3 over) for
1395 fylkessekretærene, både de som er ansatt og de som har sekretærverv i fylker uten
1396 ansattressurs. Møtet hadde valgkampen i fokus, men bidrar også til å holde
1397 fylkeslagene oppdatert på arbeidet i VHO også utover det fylkeslederne får gjennom
1398 landsstyremøtene.

1399 **10.3 Venstres lille grønne**

1400 I oktober 2015 ble det i forbindelse med Landskonferansen publisert og distribuert en
1401 oppdatert håndbok for lokallagsdrift med det klingende navnet "Venstres lille
1402 grønne".

1403 Håndboken tar for seg de fleste sider av lokallagsdriften. Lokallagets oppgaver,
1404 styrearbeidet, medlemspleie, skolering og politikkutforming for å nevne noe. Videre
1405 gir håndboken en oversikt over tilgjengelige verktøy og veiledninger fra Venstres
1406 Hovedorganisasjon.

1407 **11. SAMARBEID MED VENSTRES FOLKEVALGTE**

1408 VHO arbeider med å styrke samarbeidet mellom hovedorganisasjonen og de
1409 folkevalgte i fylker og kommuner. Lokalpolitisk nettverk har vært et viktig og nyttig
1410 verktøy for å forbedre kommunikasjonen mellom nivåene. VHO bruker også ressurser
1411 sentralt i form av rådgiver i ½ stilling som har et særlig ansvar for å bistå lokale
1412 folkevalgte i spørsmål relatert til kommunal forvaltning, spesielt bestemmelsene i
1413 kommuneloven om saksbehandling i folkevalgte organer.

1414 VHO og politisk ledelse har i 2014 besøkt fylkeslag og mange lokallag. Det legges
1415 vekt på kontakt med de folkevalgte i disse besøkene, særlig de mange folkevalgte
1416 som har heltid- eller deltidsstillinger gjennom sitt Venstreengasjement.

1417 18.- 19. oktober inviterte VHO til den årlige Landskonferansen. I år var
1418 Kommunereformen satt opp som hovedtema under overskrifta "Det nye
1419 kommunelandskapet". Landskonferansen hadde godt over 200 deltakere. I tillegg til
1420 temaet kommune- og regionreform med en rekke kjente innledere, var det egne
1421 grupper for tema som miljø, skole, fattigdom, finans og næring. Det ble også lagt vekt
1422 på arbeid mot valget i 2015, kommunikasjonsprofil og ulike medlemstilbud.

1423 **11.1 Ordførernettverk**

1424 Venstre har 7 ordførere og 36 varaordførere fordelt på samtlige fylker i Norge.
1425 Venstres ordførere og varaordførere har organisert seg i et eget ordførernettverk
1426 som har jevnlig samlinger og løfter viktige Venstre-saker i kommune-Norge inn til
1427 Venstres stortingsgruppe. Alfred Bjørlo, ordfører i Eid kommune er leder for
1428 nettverket.

1429 **11.2 Representasjon i hovedstyret i KS**

1430 Gunn Berit Gjerde (fylkesvaraordfører i Møre og Romsdal) er Venstre sin
1431 representant i hovedstyret i KS. 1. Vara er Ina Roll Spinnanger.

1432 Gunn Berit Gjerde er gjennom hovedstyret i KS også medlem i gruppa som
1433 gjennomfører konsultasjoner og bilaterale møter med departement og statsråder på
1434 vegne av kommunene. Hun møter også i Europarådet sin kongress på vegne av
1435 norske fylkeskommuner. Ina Roll Spinnanger er medlem i Europapolitisk Forum.

12. SAMARBEID MED SIDEORGANISASJONENE

12.1. Norges Unge Venstre (NUV)

Unge Venstre har i 2015 hatt et godt samarbeid med både Venstres Hovedorganisasjon og stortingsgruppa. I Venstres sentralstyre har Unge Venstre møtt ved leder Tord Hustveit. I Venstres landsstyre har Ingrid Keenan, Baard Salvesen, Kevin Johnsen, Grunde Almeland og Øydis Lebiko møtt. Unge Venstre har vært tilstede på nesten samtlige gruppemøter på Stortinget.

Unge Venstre arrangerte sitt 75. ordinære landsmøte i Oslo helgen 23.-25. oktober 2015. Her ble Tord Hustveit gjenvalg som leder. I sentralstyret inneværende periode sitter også Grunde Almeland, Kevin Johnsen, Elin Engerbakk, Even Aronsen, Martin Frøyland, Øydis Lebiko, Tiril Eid Barland og Benedicte Røvik, med Ragnhild Forsberg, Andreas Økland, Siri Hofstad Ruud og Hanne Bolstad Mæhlum som varaer.

Valgkamp og skolering

Mye av Unge Venstres virksomhet i 2015 var rettet mot kommune- og fylkestingvalget i september. Unge Venstre hadde «Grønn, fri og fremtidsrettet» som catchphrase i valgkampen. I forkant av skolevalgkampen ble det arrangert en debattcamp med cirka 60 deltakere.

Resultatet av skolevalget ble svært bra. Venstre fikk 6,5%, 9093 stemmer totalt. Dette ville gitt 11 mandater på Stortinget dersom det var stortingsvalg. Resultatet er en tilbakegang på 0,2 prosentpoeng siden valget i 2013. Likevel er dette det tredje beste skolevalget Unge Venstre har gjort siden skolevalgresultatene ble fast rapportert siden 1989.

De fem beste fylkeslagene:

Fylke	Stemmer	%	+/-
Oslo	1430	10.3	+2.5
Møre og Romsdal	679	8.7	+3.5
Finnmark	175	8.6	+3.6
Nord-Trøndelag	371	8.5	+1.8
Sogn og Fjordane	259	7.8	+4.1

Unge Venstre fortsatte med sitt firetrinns skoleringsprogram også i 2015. Det første trinnet er et kveldsmøte i lokallaget, og siste trinn er en uke praksis på Stortinget. Unge Venstres sommerleir ble som vanlig arrangert på Hove leirsenter på Tromøya 27. juli til 1. august. Det var rundt 180 deltakere på sommerleiren, hvorav rundt tredve av disse var internasjonale gjester. Det var ti nasjoner representert på leiren. Leiren hadde besøk av en rekke Venstre-politikere, interesseorganisasjoner og også andre partier. Blant annet besøkte Hadia Tajik og Vidar Helgesen også leiren. Unge Venstre akter å fortsette med et bredt sammensatt program også på sommerleirene fremover.

1475 Sekretariatet

1476 Sekretariatet i Unge Venstre bestod i 2015 av generalsekretær Ann Helen Skaanes i
1477 100%-stilling. Selja Vassnes var fra 26. januar ansatt i en 100%-stilling som
1478 organisasjonssekretær. Leder Tord Hustveit var også frikjøpt 100% hele året. I tillegg
1479 var Siri Hofstad Ruud ansatt som valgkampsekretær i en 100%-stilling fra 15. juli –
1480 15. september.

1481 Internasjonalt arbeid

1482 Unge Venstre har fortsatt sitt sterke internasjonale engasjement gjennom 2015.
1483 Prosjektet i Hviterussland ble avsluttet etter over ti års aktivitet. Grunnen til at
1484 prosjektet ble avsluttet er at Unge Venstre selv satte en tiårsgrense for lengden på
1485 prosjektet. Det har også vært videreført internasjonale prosjekt i Kaukasus og i
1486 Midtøsten. I tillegg har vi fortsatt det gode samarbeidet med de internasjonale
1487 paraplyorganisasjonene våre, IFLRY og LYMEC. Nøkkeltall: Det ble arrangert 25 turer
1488 med til sammen 35 deltakere. Unge Venstre besøkte 15 land totalt.

1489 Medlemsvekst

1490 Unge Venstre hadde medlemsvekst også i 2015, og hadde ved utgangen av året
1491 1581 betalende medlemmer. I valgkampen ble det vervet 250 stykker. Den
1492 økonomiske situasjonen er stabil, og Unge Venstre har gjennom 2014 og 2015
1493 fokusert på å bygge opp egenkapitalen. Alle fylkeslag er operative, utenom Finnmark.
1494 Unge Venstre var likevel tilstede i Finnmark gjennom hele skolevalget, og, som vist,
1495 ble resultatet godt.

1496 12.2 Norges Venstrekvinnelag (NVK)**1497 Sentralstyret**

1498 Sentralstyret i Norges Venstrekvinnelag 2015 har bestått av Åsta Årøen (leder,
1499 Hordaland), Amanda Schei (politisk nestleder, Oslo), Carola Karl Urvik, (org.nestleder,
1500 Nordland), Liv I. Haug (Oslo), Tove Hofstad (Buskerud), Parissa Hamedan-Nejad
1501 (Rogaland), Hanne Moe Reitan (Sør-Trøndelag) og Åse Lund Støen (Hedmark, i
1502 permisjon fra våren av),

1503 Årsmøtet

1504 På årsmøtet møtte det 23 delegater. Følgende uttalelser ble vedtatt:

- 1505 ✓ Rett til helse- også for papirløse innvandrere? (Skrevet av Åsta Årøen og
1506 Carola Karl Utvik)
1507 ✓ La folk selv bestemme hvem de er (Buskerud Venstrekvinnelag). (Presentert
1508 av Else).

1509 I forbindelse med årsmøtet ble det avholdt årsmøteseminar. Dette ble holdt på
1510 Stortinget med svært godt oppmøte, der Sunniva Ørstavik, Likestillingsombudet
1511 innledet.

1512 **Aktiviteter i 2015**

 1513 På årsmøtet 2014 ble det besluttet at sentralstyret i NVK fikk fullmakt til å utforme
 1514 handlingsplan. Føringsen fra Årsmøtet var at medlemsverving skulle ha førsteprioritet.
 1515 Tabellen under oppgir status på tiltakene i handlingsplanen.

1516

Mål	Måloppnåelse, merknader.
Medlemmer: 400 stk	390 betalende medlemmer
Seminarer: 3 stk:	
Ny på landsmøtet	Gjennomført
LHBT-rettingheter, landsmøtet	Gjennomført, fine presseoppslag
ALDE-møtet	Ikke mulig å gjennomføre, flere forespørsler sendt og diskusjon, mulig grunnlag for senere aksjon.
Andre	Seminar om kvinner og representativitet i lokalpolitikken. Gjennomført i forbindelse med Venstres Landskonferanse.
Arendalsuka	Ikke gjennomført bla. på økonomi.
Fortsette kvinnepolitisk samarbeid med Høyres kvinneforum, KRF kvinner og Frp	Det ble sendt felles søknad sammen med krf kvinner til FOKUS for økonomisk støtte, uten resultat
Politiske utspill – 10 kronikker, 6 redaksjonelle utspill	Måltall for kronikker nådd med god margin. Redaksjonelle oppslag: 4stk; Tidsskriftet Fett – partienes likestillingspolitikk, Tromsøavisa(landsmøteseminar LHBT), KK(Aud Jektvik, om kronikk om kroppsstørrelse), Liberal (Mentorordning)
Nye nettsider	Pr 1 april er forslag til oppsett utført av designer. Nettsidene er ikke oppe og går pr 31.12.2016
3 nye fylkeslag	Oppnådd: Alle fylker med unntak av Oppland og Sogn og Fjordane, har kontaktpersoner. Nordland, Møre og Romsdal, Hordaland, Rogaland, Agder, Buskerud, Hedmark, Oslo har fungerende fylkeslag.
1 arr i hvert fylke som kvalifiserer for VHO-støtte.	Oslo, Troms, Møre og Romsdal, Hordaland, Agder og Buskerud har gjennomført. Alt i alt er handlingsplanen ikke gjennomført på dette punktet, da mange fylker mangler.
Tilpasse form og identitet på NVK for å nå nye medlemmer og ivareta aktuelle behov hos medlemsmassen	LHBT-seminar Mentorordning – 2 par i aksjon
Regelmessige styremøter	30.1., 15.2., 6.4., 10.5., 28.6., 20.9.(måtte avbrytes pga tekniske problem)8.11, 2016: 11.1. og 24.1.
God kontakt med Venstre	Hittil full deltakelse i relevante fora.

Medlemskommunikasjon 8 stk	Medlemsmail har blitt distribuert, men ikke i et slikt omfang som handlingsplanen skisserer.
Landsstyremøter 3 stk	6.11. og 10.11 (junimøte avlyst pga sykdom)

1517

1518 Utover det som står nevnt i handlingsplanen, kan også nevnes følgende:

- 1519 ✓ Møte med UD sammen med KRFkvinner
- 1520 ✓ Flere blogginnlegg på Norsk kvinnesaksforening sin feministblogg
- 1521 ✓ Regelmessig deltakelse på Likestillingsombudet sine arrangement for
- 1522 kvinnepolitiske organisasjoner.
- 1523 ✓ Deltakelse på FOKUS sine møter
- 1524 ✓ Deltakelse i Venstres IU
- 1525 ✓ Deltakelse i gruppemøtene på Stortinget
- 1526 ✓ Deltakelse i Venstres programkomite

1527 **Avsluttende vurderinger.**

1528 Vi har lagt bak oss et krevende år, der det å få opp medlemstallet har vært
 1529 hovedfokus. Vi har også hatt store utfordringer med en anstrengt økonomi. Likevel
 1530 har vi klart å holde aktiviteten like høy som tidligere, om ikke høyere. Og vi har aldri
 1531 før vært så mange medlemmer og hatt så stor utbredelse geografisk sett. Alt i alt er
 1532 det mye å glede seg over.

1533 **12.3 Venstres Opplysnings- og Studieforbund (VO)**

1534 Venstres opplysnings- og studieforbund (VO)

1535 **Høyere kvalitet på studieaktiviteter**

1536 Venstres opplysnings- og studieforbund har i 2015 mottatt søknader for
 1537 studieaktiviteter for 13 646 timer fra medlemsorganisasjonene. Disse timene har
 1538 generert en studiestøtte til lokal/fylkeslag på 682.300,-. Dette ble utbetalt i mars
 1539 måned, 2016. VO ligger stabilt over trappetrinns grensen på 10000 timer i 2015, slik
 1540 at grunnstøtten fra VOX blir 300.000,- i 2017, som i 2016.

1541 VO har sakte, men sikkert stilt høyere krav til kvalitet på søknader om studiestøtte. I
 1542 2015 lå det krav om at alle kurs måtte ha minimum 3 deltakere for å kvalifisere til
 1543 støtte. Søknader om studiestøtte for kurs med færre fullførte deltakere enn 3, har
 1544 blitt avslått.

1545 **Økt antall kurs og deltakere**

1546 I 2015 har VOs medlemsorganisasjoner gjennomført 537 kurs, en økning på 20%.
 1547 2945 personer har deltatt, en økning på 24% fra ifjor. I snitt gir dette 5,48 deltakere
 1548 per kurs, og et gjennomsnittlig kurs har hatt varighet på 25 timer. Av 13646 timer har
 1549 4037 vært gjennomført med lærer/innleder. Dette er 30% av totalt antall timer, og
 1550 opp fra 24% i 2014, noe VO mener er en svært tilfredsstillende tendens.

1551 **Flere nye lokallag**

 1552 I valgår er det normalt høyere aktivitet i lokallagene, og selv om krav til antall
 1553 deltakere har økt, så ser vi at søknadene om studiestøtte er høyere enn i fjor. Det
 1554 som også er gledelig, er at vi har mange nye lag som rapporterer inn aktiviteter.
 1555 Totalt 148 lag har arrangert studieaktiviteter i 2015, mot 147 i 2014, noe som tyder
 1556 på at en del lag også faller fra i dette arbeidet.

Nr	Fylke (aktive lag i parentes)	Antall kurs	Antall deltakere	Antall timer	Sum støtte
1	Østfold (5)	14	90	211	10 550,-
2	Akershus (7)	23	131	446	22 300,-
3	Oslo + nasjonal sideorg. (7)	44	246	995	49 750,-
4	Hedmark (8)	22	94	562	28 100,-
5	Oppland (3)	7	29	272	13 600,-
6	Buskerud (9)	51	303	1267	63 350,-
7	Vestfold (14)	56	232	1773	88 650,-
8	Telemark (6)	24	177	723	36 150,-
9	Aust-Agder (12)	35	158	762	38 100
10	Vest-Agder (11)	26	130	837	41 850,-
11	Rogaland (5)	29	184	945	47 250,-
12	Hordaland (13)	45	220	1111	55 550,-
14	Sogn og Fjordane (6)	40	257	1049	52 450,-
15	Møre og Romsdal (11)	33	305	786	39 300,-
16	Sør-Trøndelag (6)	16	66	292	14 600,-
17	Nord-Trøndelag (9)	24	105	590	29 500,-
18	Nordland (9)	33	133	665	33 250,-
19	Troms (4)	11	73	288	14 400,-
20	Finnmark (2)	4	12	72	3 600,-
21	Svalbard	0	0	0	0
	Sum (183)	537	2945	13646	682 300,-

1557

1558

1559 Fordelingen av studieaktiviteter gjennomført i 2015:

Studieplan	Tittel	Antall kurs	Antall timer
10001	Ny i Venstre	3	30
10002	Organisasjonsarbeid i Venstre	10	191
10003	Ny som leder i Venstre	0	0
10004	Lokalpolitiker i Venstre	13	227
10005	Kursleder i Venstre	0	0
12014	Kommunestyrearbeid i praksis	121	3520
22014	Styrearbeid i praksis	143	3302
32014	Programarbeid i praksis	57	1141
42014	Valg- og nominasjonsarbeid i praksis	31	473
52014	Valgkamp- og kampanjearbeid i praksis	142	4453
62014	Valgkampevaluering	13	146
72014	Menneskerettigheter	0	0
82014	Lokalt utarbeidet studieplan	4	163
	Sum	537	13646

1560

1561 **13. KOMMUNE- OG FYLKESTINGSVALGET 2015**

1562 **Kommunevalget**

1563 Venstre gikk tilbake med 0,8 prosentpoeng fra 6,3 % til 5,5 % i forhold til valget i
 1564 2011. Dette er likevel det 3. beste kommunevalgresultatet for Venstre siden 1971,
 1565 nest beste resultat kom i 2007 med 5,9 %.

1566 Venstre stilte egen liste i 317 av landets 428 kommuner (mot 310 av 429 i 2011). Det
 1567 tilsvarende en dekningsgrad på over 95 %. Altså var det bare i underkant av 5 % av
 1568 velgerne som ikke hadde mulighet til å stemme på Venstre i kommunevalget. I tillegg
 1569 stilte Venstre-representanter på fellesliste med andre partier i 14 kommuner.

1570 Venstre fikk (prosentvis) framgang i 116 kommuner, tilbakegang i 209 kommuner.
 1571 Venstre har en oppslutning på over 10 prosent i 59 kommuner. Av disse er det 48
 1572 med en oppslutning på mellom 10 og 19,9 prosent, 10 med en oppslutning på mellom
 1573 20 og 29,9 prosent og en (Eid, Sogn og Fjordane) med en oppslutning på over 30
 1574 prosent.

1575 **Representanter**

1576 Venstre har etter valget 554 kommunestyrerepresentanter. Det er 85 færre enn etter
1577 valget i 2011. I 116 kommuner har Venstre en representant.

1578 Venstre er representert i 273 kommuner på rene Venstrelistes. Venstre hadde, i antall
1579 representanter, fremgang i 46 kommuner og tilbakegang i 117. I 134 kommuner
1580 oppnådd Venstre likt antall representanter som i 2011.

1581 I 13 kommuner ble Venstre igjen representert etter 2011 og i 24 kommuner mistet
1582 Venstre representasjon.

1583 **Ordførere og varaordførere etter valget i 2015:**

1584 Venstre har 7 ordførere, 33 varaordførere i perioden 2015-2019.

1585 **Fylkestingsvalget**

1586 Venstre fikk 5 % ved fylkestingsvalget, tilbake 0,7 prosentpoeng fra 2011. Venstre
1587 har kun tre ganger hatt høyere oppslutning siden 1971: I 1979 (5,3 %), i 2007 (5,6 %)
1588 og i 2011 (5,7 %).

1589 Vestfold, Troms og Finnmark hadde en prosentvis fremgang. Best oppslutning fikk
1590 Venstre i Oslo (6,9 %), Finnmark (6,6 %) og Sogn og Fjordane (6,2 %).

1591 **Antall representanter**

1592 Valgresultatet gav 39 fylkestingsrepresentanter (inkludert 4 i Oslo). Det er en
1593 reduksjon på 7 fra 2011. I fire fylker har vi kun en representant.

1594 Venstre har 3 fylkesvaraordførere i perioden 2015-2019, en fremgang på en fra 2011.
1595 Venstre har fylkesvaraordførere i Møre og Romsdal, Troms og Vestfold.

1596 **14. UTVALGS- OG KOMITÉARBEID**

1597 Venstre har i meldingsåret hatt følgende utvalg/komiteer i arbeid:

1598 **14.1 Internasjonalt utvalg 2015**

1599 Venstres internasjonale utvalg er et utvalg under Venstres sentralstyre. Det ble
1600 oppnevnt for en toårsperiode september 2016.

1601 *Sammensetning*

1602 Utvalg 2014-2016:

1603 Rebekka Borsch (leder), Øyvind Eggen, Joachim Nahem, Naomi Ichihara Røkkum,
 1604 Finn-Erik Blakstad, Ragnhild Holmås, Sofie Høgestøl, Tor-Hugne Olsen og Håvard
 1605 Sandvik, Elin Engerbakk (NUV) og Parissa Hamedan-Nejad (NVK).

1606 I tillegg møter Trine Skei Grande og Ola Elvestuen.

1607 Mandat:

- 1608 ✓ Bistå partiet og stortingsgruppen i utviklingen av politikk, utarbeide
- 1609 posisjonsnotater og fremme aktuelle forslag til møter og prosesser i partiet.
- 1610 ✓ Lage et skoleringsopplegg på internasjonal politikk til bruk på lokale samlinger
- 1611 og medlemsmøter. Medlemmer i IU avholder skoleringen der det er aktuelt.
- 1612 ✓ Arrangere et møte av internasjonal karakter i løpet av perioden, og et seminar
- 1613 i året for medlemmer.
- 1614 ✓ Legge til rette for bruk av ressurspersoner på internasjonal politikk i
- 1615 organisasjonen inn mot aktiviteter, arbeid med relevante saker i Stortinget og
- 1616 partiorganisasjonen og i det internasjonale arbeidet Venstre deltar i.

1617 *Aktivitet:*

1618 Gjennom 2015 møttes utvalget 6 ganger, og har i tillegg hatt hyppig kommunikasjon
 1619 per epost. Utvalget har levert forslag til politiske uttalelser til de fleste
 1620 landsstyremøter og sentralstyremøter i Venstre.

1621 I tillegg har utvalget arbeidet med følgende saker:

- 1622 ✓ Forberedelse og gjennomføring av ALDEs Council Meeting i Oslo i mai 2015,
- 1623 samt seminar på Litteraturhuset.
- 1624 ✓ Deltakelse på ALDE Congress i Budapest i november.
- 1625 ✓ Bakgrunnsnotater til stortingsgruppen, bla om Palestina, bistandsbudsjett,
- 1626 våpeneksport, Midtøsten
- 1627 ✓ Studieopplegg om internasjonal politikk og utenrikspolitikk som kan tas i bruk
- 1628 av hele Venstre.

1629 **14.2 Valgkomite**

1630 Landsmøtet 2015 valgte følgende medlemmer til valgkomite for 2015-2016:

1631	Espen Ophaug, leder	(Oslo)
1632	Ketil Kjenseth	(Oppland)
1633	Roar Sollied	(Troms)
1634	Idun Bortne	(Hordaland)
1635	Eva Kvelland	(Agder)
1636	Gunhild Berge Stang	(Sogn og Fjordane)
1637	Runar Bålsrud	(Akershus)
1638	Ingrid Keenan	(Norges Unge Venstre)
1639	Hanne Moe Reitan	(Norges Venstrekvinnelag)

1640 *Varamedlemmer:*

- 1641 1. vara: Ragnhild Helseth (Møre og Romsdal)
 1642 2. vara: Aina Dahl (Vestfold)
 1643 3. vara: Svein Abrahamsen (Rogaland)
 1644 4. vara: May Valle (Nordland)

1645 Valgkomiteen startet sitt arbeid 21.09.2015 og hadde i alt 5 møter frem til
 1646 innstillingen for LM 2016 ble presentert 16.01.2016.

1647 **14.3 Utvalg for landsmøtetema: Klima, kunnskap og grønn vekst**

1648 Sentralstyret satte i juni 2014 ned et utvalg som skulle arbeide spesielt med vedtatt
 1649 Øvrige medlemmer: Guri Melby, Jonas Stein, Trine Noodt, Per A. Thorbjørnsen,
 1650 Rebekka Borsch, Jonas Vevatne og Tord Hustveit.

1651 I 2015 hadde utvalget omfattende møteaktivitet frem mot landsmøtet. Et notat ble
 1652 lagt frem til drøfting på og innspill fra fylkesårsmøtene. Det ferdige dokumentet ble
 1653 behandlet på landsmøtet og vedtatt der.

1654 **14.4 Utvalg for landsmøtetema: Liberal politikk for fremtiden med særlig vekt på** 1655 **oppvekst**

1656 Sentralstyret satte i november 2015 ned et utvalg som skulle arbeide spesielt med
 1657 vedtatt landsmøtetema for 2016: "Liberal politikk for fremtiden med særlig vekt på
 1658 oppvekst". Abid Q. Raja ble valgt som leder. Han fikk med seg Julie Andersland, Sjur
 1659 Skjævesland, Benedicte Røvik og Carola Karl Urvik. Utvalget fikk i oppdrag å lage et
 1660 opplegg som skal sikre at temaet preger programmet på Landsmøtet, og at møtet
 1661 tegner en tydelig og klar profil av Venstre på disse sakene. Utvalget møttes til ett
 1662 fysisk møte i 2015 og arbeidet for øvrig per epost.

1663 **14.5 Programkomité**

1664 Landsstyret satte i oktober 2015 ned en komité for å forberede utkast til
 1665 stortingsvalgprogram for 2017-2021. Programkomiteens oppgaver i henhold til
 1666 vedtektene er:

- 1667 1. Innen 1. september 2016 skal programkomiteen legge fram sitt 1. utkast.
 1668 2. Frist for endringsforslag til 1. utkastet er 1. november 2016.
 1669 3. Innen 10. desember 2016 skal programkomiteen legge fram sitt 2. utkast
 1670 4. Det gjennomføres ny høring med behandling på fylkesårsmøtene innen utgangen
 1671 av februar 2017.

1672 Frist for innspill til 1. Utkast har programkomitéen satt til 1. Mai 2017

1673 *Sammensetning:*

1674 Terje Breivik (leder), Guri Melby (nestleder), Abid Q. Raja (nestleder), Jonas Stein, Ida
 1675 Johnsen, Maren Hersleth Holsen, Gunhild Berge Stang, Tord Hustveit (NUV), Amanda
 1676 Schei (NVK), Morten Grinna Normann (NLSF). Varamedlemmer: Marit K. Veia, Andre N.
 1677 Skjelstad, Inger Noer, Erling Moe

1678 Komiteen hadde i meldingsåret ett møte 19.-20. november.

1679 **15. LISTESTILLINGSARBEID**

1680 VHO har arbeidet for at flest mulig skal ha muligheten til å stemme Venstre i 2015,
1681 med målsetning om å stille liste i minst 311 kommuner. Målet ble oppnådd og Venstre
1682 stilte lister i 317 kommuner i 2015. Listestillingsarbeidet ble ledet av Per Magnus
1683 Sandsmark, støttet av Odd Einar Dørum. Eirik Brautaset og Sunniva Skjeggstead
1684 var engasjert til å jobbe særskilt med listestilling og det ble lagt ned stor og god
1685 innsats fra den sentrale ledelsen og stortingsgruppa, med en spesiell takk til Ola
1686 Elvestuen.

1687 Listestillingsarbeidet fortsatte til bokstavelig talt siste minutt. Den siste listen, for
1688 Stranda kommune på Sunnmøre ble sendt inn rett før kl 12.00 den 31. mars 2015.

1689 **16. INTERNASJONAL AKTIVITET**

1690 Venstre er medlem i Alliance of Liberals and Democrats for Europe (ALDE Party),
1691 den europeiske paraplyorganisasjonen for liberale partier, og Liberal International
1692 (LI), den verdensomfattende paraplyorganisasjon for liberale partier. I tillegg har vi
1693 godt samarbeid med den liberale gruppen i Europaparlamentet, ALDE, gjennom
1694 praktikantordning, besøksprogram og uformell kontakt.

1695 Utdrag av internasjonale møter Venstre har deltatt på i 2015:

- 1696 ✓ Venstre arrangerte i mai ALDE Party-rådsmøte i Oslo den 8. - 9. mai for
1697 parlamentarikere fra hele Europa. Velkomsttaler ble holdt av
1698 statsminister Erna Solberg, partileder Trine Skei Grande og president i ALDE
1699 Party Sir Graham Watson.
- 1700 ✓ ALDE Party-kongressen i Budapest, Ungarn den 19. - 21. november. Trond
1701 Enger, Rebekka Borsch, Boye Bjerkholt og Håvard Sandvik deltok.

LM-6 Regnskap 2015

Årsberetning for Venstres Hovedorganisasjon 2015

Venstres Hovedorganisasjon presenterer her regnskapet for aktiviteten i 2015.

Årsregnskapet viser et overskudd på kr 1.439.775. Partiet har pr 31.12.2015 en egenkapital (valgkampfond og fri egenkapital) på i alt kr. 9.744.459.

Inntektene ble cirka kr. 1.700.000 høyere enn budsjettet, mens utgiftene til sammen ble cirka kr. 570.000 høyere enn budsjettet. Dermed fikk vi et overskudd på kr. 1.164.000 mer enn budsjettet.

På inntektssiden kom det inn litt mer enn budsjettet i statsstøtte, cirka kr. 200.000 mer enn budsjettet i medlemskontingenter, cirka kr. 1.240.000 enn budsjettet materiellsalg og cirka kr. 200.000 mer enn budsjettet i valgkampbidrag.

På utgiftspostene har vi hatt et merforbruk i forhold til budsjettet på to av postene; på posten "Materiell & lager" ble det et merforbruk på ca. kr. 1.660.000. Merforbruket her skyldes at pågangen av forhåndsbestillinger var så stør at vi måtte fylle opp lageret med nye varer for å ha nok til å dekke etterspørselen. Merforbruket på posten Valgkampkostnader på ca. kr. 685.0000 gjelder kostnad for bl.a. videoproduksjon og innspurtskampanje som vi ikke hadde tatt høyde for i budsjettet.

På de øvrige utgiftspostene hadde vi til dels store kostnadsreduksjoner i forhold til budsjettet.

For ytterligere beskrivelse av organisatoriske og økonomiske forhold henvises det til notene til resultat- og balanseregnskapsoppstillingen, samt til årsmeldingen for Venstres Hovedorganisasjon for 2015.

Forutsetningen om fortsatt drift er lagt til grunn ved utarbeidelse av årsregnskapet.

Virksomheten er lokalisert i kontorbygg i Møllergata 16 i Oslo sentrum og forurenses ikke det ytre miljø. Venstres Hovedorganisasjon er en inkluderende arbeidslivsvirksomhet (IA-bedrift). Ligestillingen er ivaretatt både i sentralstyret og blant de direktevalgte i landsstyret. Det er 3 kvinner og 4 menn i sentralstyret og 4 kvinner og 4 menn blant de direktevalgte medlemmene i landsstyret.

Oslo, 23. mars 2016

Trine Skei Grande
Leder

Ola Elvestuen
1. Nestleder

Terje Brevik
2. Nestleder

Trond Enger
Generalsekretær

Resultatregnskap

Venstres hovedorganisasjon

Noter Regnskap 2015 Budsjett 2015 Regnskap 2014

Driftsinntekter og -kostnader

Driftsinntekter :

Offentlig støtte	1	16 798 584	16 735 000	16 262 996
Medlemskontingenter	2	1 574 166	1 375 000	1 413 572
Materiellsalg	3	1 987 625	750 000	85 869
Valgkamp innsamling og v-venn	4	295 638	94 000	83 359
Andre inntekter	5	-2 402	5 000	0
Sum driftsinntekter		20 653 611	18 959 000	17 845 796

Driftskostnader :

Lønnsrelaterte kostnader	6	-6 224 737	-7 230 000	-6 025 888
Kontor- og driftskostnader	7	-1 422 688	-1 600 000	-1 497 171
Materiell & lager	8	-2 724 074	-1 065 000	-518 844
Kommunikasjon og markedsføring	9	-1 019 946	-1 288 000	-1 252 457
Organisasjon og skolering	10	-3 428 184	-3 740 000	-3 051 676
Valgkampkostnader	11	-2 684 883	-2 000 000	-43 665
Støtte sideorg	12	-1 837 815	-1 869 000	-2 149 537
Andre utgifter	13	-60 912	-41 000	-46 069
Sum driftskostnader		-19 403 239	-18 833 000	-14 585 307

Driftsresultat før finansposter		1 250 372	126 000	3 260 489
--	--	------------------	----------------	------------------

Finansposter

Finansinntekter	14	234 476		194 803
Finansutgifter		-45 073		-36 257
Resultat av finansposter		189 403	150 000	158 546

Årsresultat		1 439 775	276 000	3 419 035
Avsetning til/fra valgkampfond		-1 400 000	-300 000	-3 400 000
Overf. egenkapital		-39 775	24 000	-19 035
Sum overføringer		-1 439 775	-276 000	-3 419 035

BALANSE

EIENDELER		2015	2014
Anleggsmidler			
Aksjer	15	3 779	3 779
Depositum		0	0
Sum anleggsmidler		3 779	3 779
Omløpsmidler			
Materiellbeholdning	16	591 309	226 613
Kundefordringer	17	1 674 873	1 078 973
Andre kortsiktige fordringer		91 406	91 835
Forskuddsbetalte utgifter		340 681	220 834
Bankinnskudd og kontanter	18	10 167 231	9 902 377
Sum omløpsmidler		12 865 500	11 520 632
SUM EIENDELER		12 869 279	11 524 411
EGENKAPITAL OG GJELD		2015	2014
Egenkapital			
Egenkapital		2 116 712	2 081 111
Klimafond		27 747	23 572
Valgkampfond		7 600 000	6 200 000
Sum egenkapital	19	9 744 459	8 304 683
Gjeld			
Langsiktig gjeld:			
Avsetning for forpliktelser	20	844 655	777 402
Sum langsiktig gjeld		844 655	777 402
Kortsiktig gjeld:			
Leverandørgjeld	21	851 483	933 456
Forskuddstrekk		263 389	268 670
Skyldig arbeidsgiveravgift		139 391	156 595
Påløpte feriepenger og arbeidsgiveravgift		941 312	761 084
Annen kortsiktig gjeld	22	84 590	322 521
Sum kortsiktig gjeld		2 280 165	2 442 326
SUM GJELD OG EGENKAPITAL		12 869 279	11 524 411

35 **Noter til regnskapet**

36 **1. Offentlig støtte**

37 Posten består av statsstøtte på kr. 16.798.584. Statsstøtten til politiske partier er et
38 resultat av årlige forhandlinger i forbindelse med statsbudsjettet og er basert på en
39 grunnstøtte samt stemmestøtte for avgitte stemmer ved sist avholdte
40 Stortingsvalg.

41 **2. Medlemskontingenter**

42 Det ble i 2015 innbetalt i alt kr. 3.197.311 i kontingenter fra Venstres medlemmer. Av
43 dette utgjorde fylkeslagenes andel kr. 1.008.928, mens lokallagenes andel utgjorde kr.
44 614.217. Venstres hovedorganisasjon fikk dermed netto kr. 1.574.166 i
45 kontingentinntekter til sentralledet. Det henvises til årsmeldingen for oppsett over
46 medlemsfordeling pr. fylke.

47 **3. Materiellsalg**

48 Posten består av salg av profil- og valgkampmateriell fra nettbutikken vi har hos
49 Logistikkhuset AS. Materiellet selges til innkjøpspris, og det ble solgt materiell for i
50 alt kr. 1.987.625 fordelt på 777 bestillinger i løpet av 2015. (Se forøvrig note 8. Materiell
51 og lager)

52 **4. Valgkamp innsamling**

53 Det ble innbetalt i alt kr. 675.437 i valgkampbidrag og "venstre-venn"-bidrag til
54 Venstre nasjonalt i løpet av 2015.

55 Vi mottok valgkampbidrag på til sammen kr 81.012 fra 76 enkeltpersoner, hvorav kr.
56 56.574 ble videresendt idet bidragene var øremerket enkelte fylkes- og lokallag. Det
57 var ingen enkeltgiver som til sammen ga bidrag som overstiger beløpsgrensen på kr.
58 35.000 pr år og som dermed skal oppgis særskilt. Vi mottok valgkampbidrag på til
59 sammen kr. 269.000 fra 4 bedrifter. Det var to av giverbedriftene som til sammen ga
60 bidrag som overstiger beløpsgrensen på kr. 35.000 pr år og som dermed skal oppgis
61 særskilt:

- 62 • Wilh. Wilhelmsen: kr. 100.000
- 63 • Ferncliff: kr. 100.000

64 I tillegg til "valgkampbidrag" mottok vi kr. 325.425 gjennom prosjektet "venstre-venn"
65 – faste månedlige avtalegirotrekk/betalinger – fra i alt 276 enkeltpersoner. Av disse
66 midlene ble 323.225 utbetalt til fylkeslagene der "venstre-venn"-giverne er
67 medlemmer.

68 **5. Andre inntekter**

69 Posten andre inntekter gikk i minus. Dette skyldes at vi på Landskonferansen 2015
70 hadde en innsamlingsaksjon til TV-aksjonen 2015. I tillegg til å samle inn kr. 16.285 i
71 bøsse blant deltakerne i salen ble det gjennomført en auksjon hvor deltagere la inn
72 bud på å få sitte til bords med partiledelsen på middagen. Budene ble oppsummert til

å bli kr. 15.000, men vi fikk bare innbetalt kr. 12.600 fordi det ikke var alle som la inn bud i auksjonen som betalte det de skulle. Dermed måtte vi dekke differansen på kr. 2.401. Vi overførte samlet kr. 31.285 til TV-aksjonen 2015.

6. Lønnskostnader

Venstres Hovedorganisasjon har i 2015 hatt følgende ansatte:

- Generalsekretær Trond Enger i 100 % stilling. *)
- Kommunikasjonssjef Steinar Haugsvær i 100% stilling. **)
- Kontorsjef Morten A. Hagen i 100% stilling.
- Organisasjonssjef Kjartan Almenning i 100% stilling i perioden 01.01 - 30.09.2015.
- Organisasjonsrådgiver Runolv Stegane i 50% stilling
- Organisasjonsrådgiver Tove Hofstad i 100% stilling.
- Kommunikasjonsrådgiver Ole Bruseth i 100% stilling.
- Resepsjonist Anja Zabelberg i 100% stilling.
- Web-programmerer Bård Holtbakk i 10% stilling frem til 31.03.2015.
- Prosjektleder kommunikasjonsprofil Hans Andreas Starheim i 100% prosjektstilling (fra 01.03.2014 – 31.01.2016).
- Organisasjonsrådgiver Signe Lill Sletmoen i 100% stilling.
- Regionsekretær/ organisasjonsrådgiver Per Martin Berg i 100% prosjektstilling.
- Listestillingmedarbeider Sunniva Rebekka Skjeggstad i 60% engasjementsstilling i perioden 09.02 - 31.03.2015
- Listestillingmedarbeider Eirik Brautaset i 100% stilling i perioden 01.01 - 31.03.2015
- Valgkamplleder Anne Solsvik i 100 % stilling i perioden 01.04 - 30.09.2015
- Valgkampmedarbeider Ingrid Keenan i 100% stilling i perioden 23.06 - 15.07.2015
- Administrasjonssekretær Thori Sundåshagen i 100% stilling.
- Administrasjonssekretær Eidi Ann Hansen i 100% vikariat i perioden 26.10 - 31.12.2015

*) *Generalsekretæren har blitt lønnet 50% fra hver av hhv VHO og Venstres Stortingsgruppe hele kalenderåret. Han hadde "pappapermisjon" i perioden 27.02 – 18.06.2015.*

**) *Kommunikasjonssjefen har blitt lønnet 50% fra hver av hhv VHO og Venstres Stortingsgruppe i perioden 01.01 – 30.11.2015. Fra 01.12.2015 fikk han permisjon for perioden frem til 30.06.2016.*

Generalsekretæren har mottatt lønn og godtgjørelse på totalt kr 419.068.

Utover dette mottar partilederen og nestlederne et honorar på hhv. 20%, 10% og 10% av godtgjørelsen til en stortingsrepresentant. I 2015 utgjorde honoraret til partilederen kr 179.393, honoraret til 1. nestleder utgjorde kr. 89.695 og honoraret til 2. nestleder utgjorde kr. 89.695.

112	Posten lønnsrelaterte kostnader består av:		
	Lønn, feriepenger og arbeidsgiveravgift	kr.	8.629.029
	Tjenestepensjon	kr.	406.331
	Personalforsikringer	kr.	48.005
	Div. sosiale utgifter	kr.	50.638
	Refusjon sykepenger og lønn utbetalt for andre	kr.	-2.909.266
	Totalt:	kr.	6.224.737

113 **7. Kontor- og driftskostnader**

114 Posten består av lokalleie, strøm, kontorforsikring og renhold på i alt kr. 551.846. Av
 115 disse kostnadene fikk vi refundert kr. 171.625 fra andre organisasjoner/brukere i
 116 kontorlokalene.

117 Posten består videre av kopiering/utskrifter og leie av kopimaskiner/skrivere på kr
 118 163.320 hvor vi fikk refundert kr. 73.847 fra andre brukere, av porto og leie av
 119 frankeringsmaskin på kr. 39.666 hvor vi fikk refundert 75.052 fra andre brukere, av
 120 drift og utvikling av medlemsregisteret samt kostnader knyttet til trykking, pakking
 121 og utsending av medlemskontingentkrav inkl. purringer og eFakturering av
 122 kontingentkrav, og for adresseoppdateringstjeneste fra Posten/Bring på til sammen
 123 kr 568.845.

124 Videre består posten av e-postsystem og bredbånd på kr. 131.607 hvor vi fikk
 125 refundert 41.294 fra andre brukere, av telefoni/mobiltelefoni på kr. 151.988 hvor vi
 126 fikk refundert 76.951 av andre brukere, og posten består av av datamaskiner,
 127 programvarelisenser, inventar, mobiltelefoner/nettbrett og kontorrekvisita på til
 128 sammen kr. 140.758 hvor vi fikk refundert 7.810 fra andre brukere.

129 Posten består også av revisjonskostnader på kr. 41.375, kontingenter i andre
 130 organisasjoner: Virke, VO og Visma Advantage på kr. 21.696, support/vedlikehold av
 131 web-systemet til Proviso som brukes ifm landsmøter, landsstyremøter og
 132 landskonferansen som beløper seg til kr. 32.324, og til slutt aviser/tidsskrifter og
 133 faglig oppdatering på kr. 25.842.

134 **8. Materiell og lager**

135 Posten består av forbruk av profilmateriell på kr. 2.091.252 for salg gjennom
 136 nettbutikken. Beholdningsendring på varelageret utgjør kr. 392.866 ved utgangen av
 137 året. Videre består posten av lagerleie, samt porto og ekspedering av bestillinger på
 138 profilmateriell i nettbutikken på til sammen kr. 632.821.

139 **9. Kommunikasjon og markedsføring**

140 Posten består av utvikling nye nettsider kr. 266.754 og domeneleie, serverleie og drift
 141 av eksisterende nettsider 305.160 hvor andre brukere refunderte kr. 87.803 av
 142 kostnadene.

143 Posten består videre av kostnader til ferdigstilling av prosjektet ny grafisk design og
 144 kommunikasjonsprofil på kr. 131.055, av Web-TV som bl.a. brukes til streaming fra

145 landsmøtet og landsstyremøtene på kr. 72.875, og av produksjon/utsendelse av
146 medlemsavisen "Liberal" på kr. 194.868.

147 Forøvrig består posten av trykksaker, sms-system/utsendelser, annonsering,
148 pressekonferanser, meningsmålinger, kampanjekostnader, sosiale medier, frakt og
149 katalogoppføringer på til sammen kr. 137.037.

150 **10. Organisasjon og skolering**

151 **Landsmøtet**

152 Posten består av reise-, oppholds og arrangementskostnader på totalt kr. 2.534.712,
153 hvor vi fikk dekket inn kr. 1.884.830 i form av egenbetalinger for opphold og
154 arrangementskostnader for deltagerne fra fylkeslagene og sideorganisasjonene.

155 **Landsstyret**

156 Posten består av møteroms-, oppholds- og reisekostnader til 4 ordinære
157 landsstyremøter på i alt kr. 907.590 hvor vi fikk dekket kr. 417.545 i egenbetaling fra
158 fylkeslagene og sideorganisasjonene for deres deltagere.

159 **Sentralstyret**

160 Posten består av kostnader til reiser, overnattinger og møter i sentralstyret og
161 ledertrio som til sammen ble kr. 251.354.

162 **Andre utvalg, møter og reiser**

163 Posten består av kostnader til Landskonferansen på kr. 610.331 hvor deltagerne
164 dekket kr. 407.690, Lokalpolitisk Nettverk (LPN) inkl. tilskudd til fylkeslagene og
165 medieprispremier til lokallag på kr. 584.347, egne møter og arrangementer på kr.
166 143.180, egne utvalg (Internasjonalt utvalg, valgkomiteen og utvalget "grønn vekst")
167 på kr. 130.858, programkomiteen på kr. 12.211, grupper og nettverk
168 (Ordførernettverket og Sosialliberalt forum) kr. 66.523, kurs inkl. venstre-skolen,
169 skolering av fylkessekretærer og Rikspolitisk Nettverk (RPN) på kr. 220.487,
170 kostnader knyttet til listestilling inkl. lønn av listestillingsmedarbeidere på kr. 250.399,
171 sentral reisevirksomhet på kr. 89.772, blomster og gaver på kr. 17.816, deltagelse på
172 andres møter og arrangementer på kr. 551.

173 **Internasjonal aktivitet**

174 Posten består av kontingenter til Liberal International (LI) og European Liberal
175 Democrat and Reform Party (ELDR) på kr. 100.525, deltagelse på møter i regi av
176 disse organisasjonene på kr. 40.720 og internasjonale prosjekter på kr. 176.880.
177 Venstre var vertskap for ALDE's council-meeting i mai 2015.

178 **11. Valgkampkostnader**

179 I denne posten inngår valgkampannonsering på kr. 2.275.083. Alle fylkeslag og 3
180 storbylag bidro med til sammen kr. 840.000 i et spleiselag slik at
181 annonseringskampanjen kunne gjennomføres.

- 182 Posten inneholder videre lønnskostnader for valgkampleder på kr. 338.968,
 183 valgkampbrosjyrer/ trykksaker, profilmateriell, videoproduksjon og
 184 innspurtskampanje på kr. 710.699.
- 185 Posten inneholder også kostnad for lagringsplass og drift av "Web2Publishing" – et
 186 nettbasert brosjyreredigeringsverktøy for produksjon av lokale brosjyrer på kr. 43.971.
- 187 I posten ligger også deltakelse på Arendalsuka med en kostnad på kr. 61.589 hvor
 188 deltagerne dekket kr. 3.590.
- 189 I tillegg utgjør valgkampåpning, valgvake, valgkampskolering, tilskudd/bistand,
 190 valgkampreiser og andre valgkamprelaterte aktiviteter de resterende kr. 98.164 på
 191 denne posten.

192 **12. Støtte**

Norges Unge Venstre:	kr.	1.679.859
Norges Venstrekvinnelag:	kr.	100.000
Støtte til andre:	kr.	6.500
Nominasjonsmøter i fylkeslagene (2 fylkeslag):	kr.	51.456

193 **13. Andre utgifter**

- 194 Posten består av kostnader for kjøring av "venstre-venn"-krav på kr. 3.408 og
 195 avsetning til tap på fordringer (hovedsakelig privatpersoners deltagelse på
 196 Landskonferansen 2014 som ennå ikke er betalt) på kr. 57.505.

197 **14. Finansinntekter**

- 198 Finansinntektene består av renteinntekter for innskudd på Venstres bankkonti kr.
 199 198.926 og utbytte på aksjer i Mentor Medier på kr. 600, fra Berner Gruppen på kr.
 200 34.650 og LL Inntrøndelagen på kr. 300.

201 **15. Aksjer**

- 202 Aksjeporteføljen ved årsskiftet er:

- 203 • 30 aksjer i selskapet Berner Gruppen pålydende kr. 50 med en bokført verdi på kr.
 204 1.500.
- 205 • 10 aksjer i selskapet Mentor Medier pålydende kr. 10 med en bokført verdi på kr. 1.
- 206 • 1 aksje i LL Inntrøndelagen pålydende kr. 8.588 med en bokført verdi på kr. 2.278.

207 **16. Materiellbeholdning**

- 208 Verdien på profilmateriellet som ligger i nettbutikken anslås til kr. 591.309.

209 **17. Kundefordringer**

- 210 Posten består i hovedsak av "interne kunder", dvs. Venstres lokallag og fylkeslag for
 211 deltagelse på landsmøter, landsstyremøter og kjøp av valgkampmateriell.

- 212 Saldo "interne" kunder: kr. 1.743.885

213 Saldo "eksterne" kunder: kr. 53.026
214 Avsatt til tap: kr. 122.038

215 **18. Bankinnskudd og kontanter**

216 Posten består av kontanter på kr. 4.111 og bankinnskudd fordelt på 10 forskjellige
217 bankkonti (kr. 10.163.120).

218 **19. Egenkapital**

219 Inngående balanse egenkapital: kr. 8.304.683
220 + årets avsetning til klimafond kr. 4.175
221 - Årets resultat kr. 1.439.775
222 = utgående balanse egenkapital: kr. 9.744.459
223

224 Egenkapitalen fordeler seg på valgkampfond på kr. 7.600.000, klimafond på kr.
225 27.747 og annen egenkapital på kr. 2.116.712.

226 **20. Avsetning for forpliktelser**

227 Posten gjelder avsetning til pensjonsforpliktelser.

228 **21. Leverandørgjeld**

229 Posten er delt inn i hhv. "interne leverandører", dvs. Venstres lokallag og fylkeslag
230 som har penger tilgode (venstre-venn innbetalinger og opptjent kontingent for 2.
231 halvår 2015) og gjeld til "eksterne leverandører":

232 Saldo "interne" leverandører: kr. 645.190
233 Saldo "eksterne" leverandører: kr. 206.293

234 **22. Annen kortsiktig gjeld**

235 Posten består av påløpte kostnader, forhåndsinnbetalinger på valgkampstyr,
236 avsetning for forpliktelser, og annen kortsiktig gjeld på i alt kr. 84.590.

1 **LM-7 Kontingent 2018**

2 Landsmøtet 2015 fattet vedtak om kontingent for 2016 og 2017. Dette vedtaket
3 ligger til grunn for innstillingen.

4 Kontingentsatsen til Venstre sentralt økte fra kr 150,- til kr 175,- fra og med 2014.
5 Samtidig ble ordningen med differensiert kontingent og reduserte satser utvidet fra
6 å gjelde studenter til også å gjelde andre ikke-yrkesaktive, for eksempel pensjonister
7 og personer som får sin inntekt fra ulike trygdeordninger.

8 Venstres vedtekter §2 fastslår:

9 *Samlet kontingent fastsettes av Venstres landsmøte og gjelder alle*
10 *fylkes- og lokallag. Det enkelte fylkes- og lokallag kan rapportere inn*
11 *tilleggskontingent etter vedtak på sitt årsmøte. Landsmøtet*
12 *fastsetter hvem som er berettiget til redusert kontingent.*

13

14 **Landsstyrets innstilling:**

15 Kontingenten for 2018 forblir uforandret, både for yrkesaktive og ikke-yrkesaktive.

16 For yrkesaktive blir kontingenten kr. 300,- hvor kontingentsatsene som følger:

- 17 • Den sentrale kontingenten for 2018 forblir kr 175,-.
- 18 • Fylkeslagskontingenten for 2018 forblir kr 75,-
- 19 • Lokallagskontingenten for 2018 forblir kr 50,-

20 For ikke-yrkesaktive blir kontingenten kr. 150,- hvor kontingentsatsene som følger:

- 21 • Den sentrale kontingenten for 2018 forblir kr 75,-
- 22 • Fylkeslagskontingenten for 2018 forblir kr 50,-
- 23 • Lokallagskontingenten for 2018 forblir kr 25,-

1 **LM-8 Venstres vedtekter**

2 Innen fristen ble det levert 1 forslag til vedtektsendringer. Ytterligere ett forslag
3 (forslag 2) er levert etter at fristen gikk ut og krever vedtak om behandling med 2/3
4 flertall på Landsmøtet.

5 **Forslag 1**

6 Forslagsstiller: Hordaland Venstre
7 Sted: § 9 LANDSMØTET
8 Type: Endring

9 **Dagens tekst:**

10 "Ordinært landsmøte holdes innen utgangen av april hvert år."

11 **Ny tekst:**

12 "Ordinært landsmøte holdes innen utgangen av april annet hvert år."

13 **Begrunnelse:**

14 Kostnaden med delta på landsmøte har blitt høyere for hvert år, Hordaland Venstre
15 har ikke lenger råd til betale for deltakelse for delegasjonen. Fylkeslaget står derfor
16 mellom at privatøkonomi skal bestemme hvem som får delta, eller å ikke sende full
17 delegasjon.

18 Landmøteskostnader og intervall mellom landsmøte har tidligere blitt tatt opp, uten
19 at kostnadene har blitt lavere. Venstrekonferansen er blitt etablert som en årlig
20 partisamling for alle medlemmer, ikke bare valgte delegater, noe som gjør at partiet
21 igjen bør vurdere om man skal åpne opp for å ikke ha landsmøte hvert år.

22 Siden vedtektene sier at landsstyret kan innkalle til landsmøte ved behov, vil
23 endringen i praksis bety at landsstyret kan ha en kost/nytte vurdering om man skal
24 ha landsmøte annet hvert år. Venstre vil da ha liknende vedtektstekst som AP,SP,SV
25 og KRF som også har vedtektsfestet minimum landsmøte annet hvert år, med
26 mulighet for hvert år ved behov.

27 En vedtektsendring vil gjøre at man bør flytte valg av sentrale verv, noe som
28 innebærer at valg av sentrale verv vil skje etter lokale nominasjonsprosesser, ikke før.

29 En lavere kostnad på landsmøte vil kunne åpne for lengre landsmøte f.eks. ved
30 behandling av stortingsprogram.

31 **Landsstyrets innstilling:**

32 Forslaget avvises.

33 **Forslag 2 (Levert etter fristens utløp)**

34 Forslagsstiller: Norges Unge Venstre

35 Sted: § 9 Landsmøtet

36 Type: Endringsforslag

37 **Dagens tekst:**

38 Til sist har de tilknyttede organisasjonene Norges Unge Venstre, Norges
39 Venstrekvinnelag og Norges Liberale Studentforbund 15 delegater fordelt etter
40 medlemstall, dog slik at hver organisasjon har minst 2 delegater.

41 **Ny tekst:**

42 Derneft har de tilknyttede organisasjonene Norges Unge Venstre, Norges
43 Venstrekvinnelag og Norges Liberale Studentforbund totalt 10% av landsmøtets
44 delegater fordelt etter medlemstall, dog slik at hver organisasjon har minst 2
45 delegater.

46 **Landsstyrets innstilling:**

47 Forslaget avvises.

VENSTRES VEDTEKTER

Vedtatt av Venstres landsmøte 6.-8. mars 1981 og revidert siste gang på Venstres landsmøte 12. april 2015.

§ 1. FORMÅL

Venstre har til formål å samle personer med et sosialt liberalt grunnsyn til innsats for fred og internasjonalt samarbeid, og for sosial, kulturell og økonomisk framgang i vårt land og i verden som helhet, samt gjennom opplysning å øke forståelsen og interessen for samfunnsspørsmål og å virke for å få Venstrefolk valgt inn i landets representative organer.

§ 2. MEDLEMSKAP

Personer over 15 år som ikke er medlem i noe annet parti, og som deler Venstres grunnsyn, kan bli medlem av Venstre.

Medlemskap oppnås fra det tidspunkt man melder seg inn. Medlemsrettigheter oppnås når kontingent er betalt.

Samlet kontingent fastsettes av Venstres landsmøte og gjelder alle fylkes- og lokallag. Det enkelte fylkes- og lokallag kan rapportere inn tilleggskontingent etter vedtak på sitt årsmøte. Landsmøtet fastsetter hvem som er berettiget til redusert kontingent. (Avsnittet får effekt fra 2016 ihht vedtak på Venstres landsmøte i 2014).

Medlemskap, og de rettigheter medlemskap gir, oppnås bare i ett lokallag, og medlemmet kan bare være med å behandle og stemme over samme sak i ett lokallag. Det enkelte medlem skal være tilknyttet et lokallag, og kan selv velge hvilket lokallag man vil være medlem i.

Rettigheter som medlem utøves personlig.

§ 3. ORGANISASJON

Venstre består av partiets medlemmer organisert gjennom lokallag, fylkeslag og partiets nasjonale organisasjon.

Venstres nasjonale partiorganer er sentralstyret, landsstyret og landsmøtet.

Venstre har følgende tilknyttede selvstendige og likestilte organisasjoner hvis representasjon i Venstres organer fordeles i disse vedtekter:

- 77 Norges Unge Venstre (NUV), Norges Venstrekvinnelag (NVK) og Norges Liberale
78 Studentforbund (NLSF).
- 79 Venstre er tilknyttet studieforbundet Venstres Opplysnings- og Studieforbund (VO).
- 80 Andre grupperinger som ønsker å bruke tittelen "Venstre" skal ha et klart mandat fra
81 partiet og skal være klart tidsavgrenset.
- 82 Folkevalgt for Venstre blir man bare ved å stille til valg på Venstres valgliste og på
83 Venstres program. Har man stilt til valg på Venstres program så er dette den
84 kontrakten man har med velgerne.
- 85 Venstres partiorganer kan ikke instruere folkevalgte som er innvalgt for Venstre
86 utover det program de er valgt på. Dersom det er punkter i et partiprogram en
87 folkevalgt ikke kan følge, så er den folkevalgte forpliktet til å informere
88 vedtaksorganet om dette.
- 89 Venstre folkevalgte representanter plikter å skape gode politiske prosesser og lytte
90 til innspill fra eget parti.
- 91 Venstre folkevalgte representanter danner i hvert av de folkevalgte organer
92 (kommunestyrene, fylkestingene og Stortinget) egne grupper med styrer og
93 gruppereglementer.
- 94 Begge kjønn skal som en hovedregel være representert med minst 40 prosent i
95 Venstres styrer, utvalg og komitéer.
- 96 **Voteringsregler**
- 97 Møtelederen foreslår hvordan voteringene skal foregå. Vedtak i andre saker enn de
98 som gjelder vedtektsendringer gjøres med flertallsvedtak.
- 99 Dersom stemmetallene for og mot i en sak er like foretas en ny votering. Ved andre
100 gangs stemmelikhet blir innstillingen stående.
- 101 Ved personvalg og nominasjoner kreves over halvparten av de avgitte stemmene for
102 å bli valgt. Oppnås ikke dette ved første gangs votering faller den av kandidatene
103 med færrest stemmer ut. Det foretas nye valgomganger inntil én av kandidatene har
104 fått over halvparten av avgitte stemmer. Ved stemmelikhet foretas en ny votering.
105 Ved andre gangs stemmelikhet foretas loddtrekning.
- 106 Dersom resultatet ved andre former for personvalg blir like stemmetall, skal det
107 foretas loddtrekning.
- 108 Personvalg skal foretas skriftlig dersom minst én person krever det. Stemmesedler
109 ved valg skal inneholde det samme antall navn som det antall personer som skal
110 velges.

§ 4. LOKALLAGENE

I hver kommune skal det være et lokallag som kan ha egne vedtekter som skal godkjennes av fylkesstyret før de trer i kraft. Slike vedtekter må være i tråd med §1-4 i Venstres vedtekter. Dersom lokallaget ikke har egne vedtekter gjelder "Normalvedtekter for lokallag i Venstre" som vedtas av Landsstyret.

Venstres partiorganer på lokalt nivå er årsmøtet, medlemsmøte og lokallagsstyret.

Lokallagsårsmøtet skal holdes innen utgangen av januar hvert år.

Lokallaget ledes mellom årsmøtene av et lokallagsstyre.

Lokallagsstyret består av leder og minst to medlemmer valgt av lokallagsårsmøtet.

Styret består dessuten av et medlem valgt av Unge Venstres lokallag og eventuelt medlemmer valgt av andre sideorganisasjoner i kommunen.

Lederen for Venstres kommunestyregruppe tiltrer styret uten stemmerett.

Lokallagsstyret plikter å følge opp vedtektene og har ansvar for lokallagets økonomi, nettsider, politikkskaping, informasjonsvirksomhet, skolering, medlemsverving og utadrettede virksomhet. Lokallagets leder tegner for laget.

Lokallagsstyret har videre ansvar for at det stilles valgliste for Venstre ved kommunevalget, og at det i god tid før valget utarbeides lokalt valgprogram.

Foran stortings- og fylkestingsvalg skal forslag til valgprogram behandles av et medlemsmøte før det behandles på fylkesårsmøtet.

Venstres lokallag følger samme geografiske inndeling som landets kommuner, og får sin representasjon i Venstres fylkeslag sine organer deretter. I tillegg kan medlemmer på Svalbard eller i geografisk avgrensede områder utenfor Norge samles i lokallag uten fylkeslagsrepresentasjon. Lokallag i utlandet har ingen forpliktelser i forbindelse med valg.

To eller flere lokallag i samme fylke kan slå seg sammen til en organisasjon slik at de i forhold til Venstres hovedorganisasjon og fylkeslaget, har samme rolle som et lokallag, dog slik at hver av de opprinnelige lokallagene beholder sin representasjon i Venstres organer som de hadde fått hver for seg. Slike regionlag må i vedtektene ivareta de organisatoriske løsninger som er nødvendige i forhold til oppgavene knyttet til nominasjon og innlevering av lister til kommunevalg, og til valg av delegater til nominasjonsmøter for fylkestingsvalg og stortingsvalg. Bare medlemmer som har stemmerett i den enkelte kommune kan være med å sette sammen valglisten for denne kommunen.

144 Det kan også opprettes lokallag som har til formål å organisere medlemmer fra flere
145 kommuner. Et eksisterende lokallag kan endre sine vedtekter slik at det tar sikte på
146 å være lokallag også for en eller flere andre kommuner der det ikke på forhånd er et
147 lokallag.

148 Ved sammenslåing av to eller flere eksisterende lokallag til et lokallag eller ved at et
149 lokallag omfatter mer enn en kommune krever en slik prosess 2/3-flertall i samtlige
150 berørte lag. Oppløsningen av sammenslåtte lag skjer ved simpelt flertall.

151 **§ 5. FYLKESLAGENE**

152 I hvert fylke skal det være et fylkeslag som kan ha egne vedtekter som skal
153 godkjennes av sentralstyret før de trer i kraft. Slike vedtekter må være i tråd med
154 §1-3 og 5 i Venstres vedtekter. Dersom fylkeslaget ikke har egne vedtekter gjelder
155 "Normalvedtekter for fylkes- og regionlag i Venstre" som vedtas av Landsstyret.

156 Venstres partiorganer på fylkesnivå er fylkesårsmøtet og fylkesstyret.

157 Fylkesårsmøtet skal holdes innen utgangen av februar hvert år.

158 Fylkesstyret leder fylkeslagets arbeid mellom fylkesårsmøtene.

159 Fylkesstyret består av fylkesleder og minst fire fylkesstyremedlemmer valgt av
160 fylkesårsmøtet.

161 I tillegg har styret et medlem valgt av Unge Venstres fylkeslag og eventuelt
162 medlemmer valgt av andre sideorganisasjoner i fylket.

163 Lederen for Venstres fylkestingsgruppe tiltrer styret uten stemmerett.

164 Fylkesstyret plikter å følge opp vedtektene og har ansvar for fylkeslagets økonomi,
165 nettsider, politikkskaping, informasjonsvirksomhet, skolering, medlemsverving og
166 utadrettede virksomhet. Fylkesleder tegner for laget.

167 Fylkesstyret har videre ansvar for å stifte nye lokallag samt å følge opp de
168 eksisterende lokallagenes arbeid. Videre skal fylkesstyret bidra til at det utarbeides
169 lokale valgprogrammer og at det stilles valglister for Venstre i alle kommuner i fylket.

170 Fylkesstyret skal i mellomvalgår før hhv. stortings- og fylkestingsvalg sette i gang
171 en åpen nominasjonsprosess og sørge for at nominasjonsmøtet blir holdt innen
172 utgangen av februar (i valgåret). Nærmere regler om nominasjonsprosesser
173 utarbeides av landsstyret.

174 I fylkestingvalgår sørger styret for at det i god tid blir utarbeidet et forslag til eget
175 valgprogram for Venstre i fylket som vedtas på fylkesårsmøtet, eller etter
176 vedtektene for det enkelte fylkeslag av et annet representativt fylkesmøte.

177 I stortingsvalgår sørger fylkesstyret for at fylkesårsmøtet behandler
178 programkomiteens siste avgitte utkast til stortingsvalgprogram.

179 Venstres fylkeslag følger samme geografiske inndeling som landets fylkeskommuner,
180 og får sin representasjon i Venstres nasjonale organer deretter. Egne regler for
181 nasjonal representasjon gjelder for Svalbard Venstre og for Utlandet Venstre.
182 Utlandet Venstre omfatter alle medlemmer utenfor Norge.

183 To eller flere fylkeslag kan slå seg sammen til en organisasjon slik at de i forhold til
184 Venstres hovedorganisasjon, og i forhold til lokallagene, har samme rolle som et
185 fylkeslag, dog slik at hver av de opprinnelige fylkeslagene beholder sin
186 representasjon i Venstres organer som de hadde fått hver for seg. Slike regionlag
187 må i vedtektene ivareta de organisatoriske løsninger som er nødvendige i forhold til
188 oppgavene knyttet til nominasjon og innlevering av lister til fylkestingsvalg og
189 stortingsvalg. Bare medlemmer som har stemmerett i det enkelte fylke kan være
190 med å sette sammen listen for det respektive fylket.

191 Ved sammenslåing av to eller flere fylkeslag til et regionlag krever en slik prosess
192 2/3-flertall i samtlige berørte fylker. Oppløsingen av et eventuelt regionlag skjer ved
193 simpelt flertall.

194 **§ 6. SEKRETARIATET**

195 Venstre har et sekretariat med en generalsekretær og med det personale landsstyret
196 til enhver tid gjør vedtak om. Generalsekretær ansettes av landsstyret, på det første
197 landsstyremøtet etter landsmøtet i det første året etter et avholdt stortingsvalg, i
198 åremålsstilling med virketid på fire år.

199 Generalsekretæren har tale- og forslagsrett på lands-, landsstyre- og
200 sentralstyremøter.

201 Generalsekretær har fullmakt til å foreta ansettelse og til å utøve personalpolitikk
202 etter retningslinjer gitt av sentralstyret. Generalsekretær kan forøvrig gjøre vedtak
203 etter delegasjon.

204 Ansatte i Venstres organisasjon kan ikke ha tillitsverv på samme nivå, eller ha
205 tillitsverv som innebærer representasjon på samme nivå som ansettelsesforholdet
206 utgår fra.

207 **§ 7. SENTRALSTYRET**

208 Sentralstyret leder Venstres arbeid mellom landsstyremøtene i samsvar med
209 vedtektene og de vedtak som gjøres av landsmøtet og landsstyret.

210 Sentralstyret møtes så ofte lederen finner det formålstjenlig eller når minst fire
211 medlemmer krever det. Sentralstyret er beslutningsdyktig når minst fem medlemmer,

212 deriblant lederen eller en av nestlederne, er til stede. Lederen kaller sentralstyret
213 sammen og leder møtene.

214 Sentralstyret består av lederen, to nestledere, fire medlemmer og fire
215 varamedlemmer (som også er de fire første direktevalgte landsstyremedlemmer)
216 valgt av landsmøtet. I tillegg suppleres sentralstyret med lederne (eller deres
217 stedfortredere) fra Norges Unge Venstre, Norges Venstrekvinnelag og Norges
218 Liberale Studentforbund, dersom den enkelte organisasjon har minst 400 betalende
219 medlemmer. (Endringer i sideorganisasjoners representasjon får effekt fra 2016, med
220 medlemstallene fra 2015 som grunnlag, ihht vedtak på Venstres landsmøte i 2014.)

221 Lederen i Venstres stortingsgruppe tiltrer sentralstyret uten stemmerett. 1.
222 varamedlem til sentralstyret deltar på alle sentralstyremøter, uten stemmerett med
223 mindre et fast sentralstyremedlem har meldt forfall.

224 Sentralstyret oppnevner én av sine medlemmer som ansvarlig for partiets
225 internasjonale utvalg.

226 Sentralstyret godkjenner fylkeslagenes og regionlagenes vedtekter og behandler
227 eventuelle søknader om dispensasjon fra vedtektene.

228 Sentralstyret kan foreta budsjettendringer (innenfor vedtatt budsjett) begrenset til
229 10 prosent av budsjettet. Melding om budsjettendringer gis fortløpende til
230 landsstyret.

231 **§ 8. LANDSSTYRET**

232 Landsstyret leder Venstres arbeid mellom landsmøtene i samsvar med vedtektene
233 og de vedtak som blir fattet av landsmøtet. Landsstyret møtes minst to ganger
234 mellom hvert ordinære landsmøte og ellers så ofte som lederen eller fire
235 sentralstyremedlemmer, eller minst sju landsstyrestyremedlemmer skriftlig krever
236 det. Landsstyret er beslutningsdyktige når minst to tredeler av medlemmene,
237 deriblant lederen eller en av nestlederne, er til stede. Lederen kaller landsstyret
238 sammen og leder møtene.

239 Landsstyremøtene er i utgangspunktet åpne.

240 Landsstyret består av det landsmøtevalgte sentralstyret, åtte direktevalgte
241 landsstyremedlemmer og fylkeslederne med fylkesnestledere som varamedlemmer.
242 Landsstyret består i tillegg av et medlem valgt av Norges Venstrekvinnelag, et
243 medlem valgt av Norges Liberale Studentforbund og et medlem valgt av Norges
244 Unge Venstre, dersom den enkelte organisasjon har minst 100 betalende
245 medlemmer, har avholdt årsmøte og har underorganisasjon i minst 4 fylker.
246 Sideorganisasjonene kan oppnå ytterligere et medlem av landsstyret dersom de har
247 minst 400 betalende medlemmer. (Endringer i sideorganisasjoners representasjon får

248 effekt fra 2016, med medlemstallene fra 2015 som grunnlag, ihht vedtak på Venstres
249 landsmøte i 2014.)

250 Venstres statsråder og stortingsrepresentanter tiltrer landsstyret uten stemmerett.

251 Landsstyret skal drøfte retningslinjene for det organisasjonsmessige og politiske
252 arbeidet og skal hvert år legge frem forslag til mål, strategier og handlingsplaner.
253 Landsstyret kan for særskilte oppgaver oppnevne egne utvalg. På det siste
254 landsstyremøtet hvert år skal budsjett behandles.

255 Landsstyret fastsetter tid og sted for landsmøtet og har ansvar for å gi nødvendige
256 innstillinger overfor landsmøtet.

257 Landsstyret ansetter generalsekretær og bestemmer rammene for sekretariatets
258 størrelse.

259 Landsstyret fungerer som årsmøte i Venstres Opplysnings- og Studieforbund (VO).

260 Landsstyret kan delegere oppgaver og beslutningsmyndighet til sentralstyret.

261 I god tid før stortingsvalg oppnevner landsstyret en programkomite med leder og
262 minst seks medlemmer. Programkomiteens 1. utkast til stortingsvalgprogram sendes
263 til høring i organisasjonen senest 1. september året før stortingsvalget. Høringsfrist
264 settes til 1. november. Deretter utarbeides det et 2. utkast som skal være klart innen
265 10. desember. Det gjennomføres ny høring med behandling på fylkesårsmøtene innen
266 utgangen av februar. Landsstyret gir deretter innstilling overfor landsmøtet.

267 Landsstyret kan innføre mulighet for medlemmer til å stille direkte spørsmål i
268 landsstyrets møter (ved personlig frammøte eller via Internett). Landsstyret vedtar
269 nærmere bestemmelser om dette.

270 **§ 9. LANDSMØTET**

271 Landsmøtet er Venstres øverste organ.

272 Ordinært landsmøte holdes innen utgangen av april hvert år. Tid og sted fastsettes
273 av landsstyret.

274 Ekstraordinært landsmøte holdes når landsstyret vedtar det eller når minst
275 halvparten av fylkesstyrene skriftlig krever det. Tid og sted fastsettes av
276 landsstyret. Møtet innkalles med minst 14 dagers varsel.

277 Fylkeslagene skal da straks sammenkalle til ekstraordinært fylkesårsmøte for valg
278 av delegater og behandling av de saker som er ført opp på saklisten for det
279 ekstraordinære landsmøtet. Ekstraordinært landsmøte kan bare behandle den eller
280 de saker som er angitt i innkallingen til møtet.

- 281 Ordinært landsmøte kalles sammen med minst to måneders varsel. Forslag til
282 politiske uttalelser må være innsendt minst tre uker før landsmøtet.
- 283 Alle andre forslag skal være innsendt minst seks uker før landsmøtet. Forslag til
284 vedtak som kommer senere enn disse fristene kan behandles av landsmøtet bare
285 dersom landsmøtet vedtar dette med 2/3 flertall.
- 286 Sakliste og saksdokumenter skal sendes senest fire uker før landsmøtet til de lag og
287 organisasjoner som har representasjonsrett på landsmøtet.
- 288 Landsmøtet består av landsstyrets medlemmer og av delegater valgt av
289 fylkesårsmøtene i Venstre etter følgende regler:
- 290 Etter stemmetall i det enkelte fylkeslag avgitt ved siste fylkestingsvalg:
- 291 • 1 delegat pr. påbegynt 1.200 stemmer inntil 8.000 stemmer og deretter en
292 delegat pr. påbegynte 2.000 stemmer.
- 293 Etter antall betalende medlemmer i det enkelte fylkeslag pr. 31. desember i året
294 før landsmøtet:
- 295 • 1 delegat pr. påbegynte 120 medlemmer.
- 296 Derneft har hhv Svalbard Venstre og Utlandet Venstre delegater etter følgende
297 regler:
- 298 - Etter antall betalende medlemmer i det enkelte lag pr. 31. desember i året før
299 landsmøtet:
- 300 • 1 delegat pr. påbegynte 120 medlemmer. Det er en forutsetning for
301 representasjonsretten at delegatene er demokratisk valgt på et lovlig
302 innkalt medlemsmøte. Slike møter kan avholdes via nett forutsatt at
303 valgsikkerhet og anonymitet ivaretas tilfredsstillende.
- 304 Til sist har de tilknyttede organisasjonene Norges Unge Venstre, Norges
305 Venstrekvinnelag og Norges Liberale Studentforbund 15 delegater fordelt etter
306 medlemstall, dog slik at hver organisasjon har minst 2 delegater.
- 307 Det er en forutsetning for representasjonsretten at den tilknyttede organisasjon har
308 avholdt årsmøte samme år som landsmøtet eller året forut, og at de har
309 underorganisasjoner i minst 4 fylker eller minst 4 utdanningsinstitusjoner i landet.
310 Derneft må den enkelte organisasjon ha minst 100 medlemmer totalt.
- 311 Venstres statsråder og stortingsrepresentanter har tale- og forslagsrett på
312 landsmøtene.
- 313 Landsmøtet er i utgangspunktet et åpent møte.

314 **Konstituering**

315 Landsmøtet åpnes av partilederen som leder konstitueringen av møtet hvor følgende
316 velges:

- 317 - Møteledere
- 318 - Fullmaktsnemnd med leder og to medlemmer som avgir innstilling om
- 319 godkjenning av delegatenes fullmakter til landsmøtet.
- 320 - Møtesekretærer og -referenter.
- 321 - Tellekorps.
- 322 - To personer til å underskrive protokollen.

323 Protokollen skal være underskrevet og tilgjengelig senest én måned etter
324 landsmøtet. Endelig godkjenning av protokollen skjer i det første landsstyremøtet
325 etter landsmøtet.

326 **Valg.**

327 Landsmøtet skal foreta valg av:

328 **Sentralstyre og direktevalgte landsstyremedlemmer.**

329 Det første og det tredje ordinære landsmøte i stortingsperioden velger:

- 330 • Partileder
- 331 • første og andre nestleder
- 332 • fire medlemmer til sentralstyret
- 333 • åtte direktevalgte landsstyremedlemmer, hvorav halvparten velges i
- 334 nummerert rekkefølge. Disse fire er samtidig varamedlemmer til sentralstyret.
- 335 • tolv direktevalgte varamedlemmer til landsstyret.

336 Første varamedlem til sentralstyret tiltrer automatisk alle møter, uten stemmerett.

337 **Revisor.**

338 Det første og tredje ordinære landsmøte i stortingsperioden velger en statsautorisert
339 revisor til å stå for revisjon av Venstres regnskaper.

340 **Valgkomite.**

341 Det andre og det fjerde ordinære landsmøte i stortingsperioden velger en valgkomite
342 etter forslag fra landsstyret, bestående av leder, åtte medlemmer og fire
343 varamedlemmer, som på det etterfølgende landsmøtet legger frem forslag til valg av
344 sentralstyre og direktevalgte landsstyremedlemmer samt revisor.

345 **Redaksjonskomite.**

346 Hvert ordinære landsmøte velger, etter innstilling fra landsstyret, leder, fire
347 medlemmer og to varamedlemmer til en redaksjonskomite som før og under det
348 etterfølgende landsmøtet gjennomgår, redigerer og innstiller overfor landsmøtet
349 innkomne forslag til politiske uttalelser og de forslag landsmøtet oversender til
350 komiteen.

351 **Andre arbeidsoppgaver.**

352 Alle ordinære landsmøter skal:

- 353 • Behandle landsstyrets årsmelding og regnskap.
- 354 • Behandle landsstyrets forslag til mål, strategier og hovedretningslinjer for
- 355 partiets virksomhet.
- 356 • Fastsette den sentrale medlemskontingenten for det påfølgende kalenderår.
- 357 • Behandle og stemme over andre saker som er fremmet i samsvar med
- 358 vedtektene.
- 359 • Fastsette hovedsak for det påfølgende landsmøtet og legge rammer for
- 360 fremdriften av forberedelsesarbeidet for denne saken.
- 361 • I stortingsvalgår skal landsmøtet behandle og vedta stortingsvalgprogram.

362 **§ 10. URAVSTEMMING**

363 Politiske eller organisasjonsmessige saker som ikke gjelder vedtektene, budsjett,
364 regnskap, valg av tillitsvalgte eller ansettelser i sekretariatet, kan forelegges
365 medlemmene til rådgivende uravstemming når landsstyret eller landsmøtet gjør
366 vedtak om det, når fem fylkesmøter ber om det eller dersom minst 400 medlemmer
367 skriftlig forlanger det. Stemmeberettigede er alle som er registrert som medlemmer i
368 Venstre senest tre måneder før avstemningen skal finne sted og som har betalt
369 kontingent. Landsstyret gir nærmere regler om gjennomføring av uravstemminger.

370 **§ 11. VEDTEKTENE**

371 Disse vedtektene endres av landsmøtet med 2/3 flertall. Forslag til vedtektsendringer
372 legges på forhånd frem for landsstyret, de tilknyttede organisasjonene og
373 fylkeslagene.

374 Vedtektsendringer trer i kraft straks landsmøtet er hevet.

375

376 **PLATTFORM FOR EN LIBERAL ORGANISASJON**

377 *Vedtatt av Venstres landsmøte 2009*

378 **1. Demokratisk grunnholdning**

379 I Venstre skal demokratiske verdier ligge til grunn i hele organisasjonen.
380 Meningsbrytninger og debatter er avgjørende for å fatte riktige vedtak.

381 Det må ikke lages byråkratiske strukturer i partiet som gjør det vanskelig å komme
382 inn som ny eller som gjør prosesser i partiet vanskelig å ha oversikt over.

383 **2. Medlemskap og rettigheter**

384 Du er medlem i Venstre fra det tidspunkt du melder deg inn. Medlemskap kan bare
385 utøves personlig. Medlemsrettigheter oppnås når du har betalt kontingent.

386 Medlemsrettigheter kan kun utøves i ett lokallag (og tilhørende fylkeslag), men du
387 kan selv velge hvilket lokallag du vil være medlem i.

388 **3. Maktspredning**

389 I Venstre skal makten være spredd. Partiet tilhører medlemmene. Aktive medlemmer
390 sikrer kloke vedtak og meningsfylte medlemskap. Det er et mål å involvere flest
391 mulig i alle viktige prosesser i partiet.

392 **4. Åpenhet**

393 I Venstre er åpenhet et sentralt mål. Åpenheten skal knyttes til alle deler av partiets
394 arbeid. Politiske partier som ikke kan møte borgere og media på sine egne arenaer
395 kan ikke forvente borgernes tillit.

396 **5. Folkevalgt for Venstre**

397 Du blir bare folkevalgt for Venstre ved å stille til valg på Venstres liste og på
398 Venstres program. Har du stilt til valg på Venstres program så er dette din kontrakt
399 med velgerne.

400 Venstres partiorganer kan ikke instruere folkevalgte for Venstre utover det program
401 de er valgt på. Dersom det er punkter i et partiprogram en folkevalgt ikke kan følge,
402 så er den folkevalgte forpliktet til å informere vedtaksorganet om dette.

403 Folkevalgte har selvsagt som oppgave å skape gode politiske prosesser og lytte til
404 innspill fra eget parti.

405 **6. Bruk av navnet Venstre**

406 Venstre har tre sideorganisasjoner. Det er Norges Unge Venstre, Norges
407 Venstrekvinnelag og Norges Liberale Studentforbund.

408 Andre grupperinger som bruker (eller ønsker å bruke) tittelen "Venstre" skal ha et
409 klart mandat til det i partiet.

410 **7. Nominasjon**

411 Venstre har ønske om at nominasjonsprosessene skal være åpnere enn de er i dag,
412 ved at flere skal få mulighet til å delta, også i prosessen frem til nominasjonsmøtene.

413 Flere engasjerte, gir bedre løsninger og mer eierskap til løsningene. Det er like viktig
414 at prosesser for å utvikle politikk er åpne i partier som nominasjonen.

415 **8. Normalvedtekter - standardvedtekter**

416 Lagene organiserer sine vedtekter selv så lenge de ikke bryter med de
417 grunnleggende prinsippene i Venstres vedtekter.

418 Normalvedtektene ligger til grunn og bør være et godt utgangspunkt for lokale
419 vedtekter.

420 Lokale vedtekter og endringer av disse som vedtas på et årsmøte skal behandles av
421 organisasjonsleddet som ligger over før de trer i kraft. Godkjenning skal finne sted
422 med mindre endringene bryter med prinsippene med Venstres politikk, ikke ulike
423 måter å organisere politisk arbeid på.

424 Dersom laget ikke har egne godkjente vedtekter så gjelder Venstres
425 normalvedtekter.

426 **9. Eksklusjon**

427 Venstre har tro på den åpne debatt i møte mellom ulike meninger. Derfor er vi i mot
428 eksklusjonsparagraf. Det at et flertall skal kunne overprøve et mindretall ved å
429 ekskludere mindretallet skaper ikke en god partikultur.

LM-9 Tema: Oppvekst

Landsmøtet i 2015 vedtok at " Liberal politikk for framtida" med særlig vekt på oppvekst, skal være tema for landsmøtet i 2016. Landsmøtetemaet er forberedt av et utvalg satt ned av sentralstyret. Utvalget er ledet av Abid Q. Raja. Andre medlemmer er Sjur Skjævesland, Carola Karl Urvik, Julie Andersland og Benedicte Røvik (NUV).

Utvalget har arbeidet med å lage et opplegg som sikrer at temaet preger programmet på Landsmøtet, og at Venstres profil på området tydeliggjøres før nytt stortingsvalsprogram vedtas i 2017.

Utvalget ble også bedt om å levere politikk til behandling på Landsmøtet. Utvalget utarbeidet et problemnotat som ble presentert for Landsstyret i desember og sendt ut til fylkeslagene 14. januar, til bruk på fylkesårsmøtene. Utvalget forbereder et dokument som blir distribuert som en uttalelse til behandling i egne parallellsesjoner og egen sesjon i plenum på Landsmøtet.

Struktur og endringsforslag

Dokumentet er delt inn i en innledning og 9 kapitler. Det skal behandles i 3 parallellsesjoner, der hver sesjon får 3 kapitler til behandling. Parallellsesjonene finner sted lørdag kl 15.15 – 16.45. Oversikt over sted og kapitler er gitt følgende tabell:

Nr	Tema / kapittel	Sted	Innleder
1	1. Svangerskap og første leveår 3. Familie og nærmiljø 4. Barnehage	Landsmøtesalen	Anne Lindboe
2	2. Permisjon, rettigheter og tilknytning 6. Psykisk og fysisk velferd 7. barnevern og rettssikkerhet	Ormen Lange 1	Arne Holte
3	5. Fra SFO til Aktiv fritidsordning 8. Kultur og fritid 9. Personvern og overvåkning	Ormen Lange 2	Yngvar Andersen

Endringsforslag må leveres elektronisk innen den fristen som er satt i dagsorden (se LM-3). Skjema for elektronisk levering av endringsforslag til sak LM-9 Oppvekst finner du her:

<http://venstre.no/lm2016/LM-09>

Skjemaet åpnes for innsending mandag 11. april.

Barn

Unge

og

Oppvekst

venstre

LM

2016

LÆTT UNGA LEKE!

Hør unga leke på lekeplassen en aprilkveld
meda fugla kvirrevitre i busker som snart ska få løv.
Lætt dom leke! Lætt unga vara unger!
Gi dom trygghet, gi dom regler å gå etter,
høldninger å hølde seg tel!
Men gi dom òg frihet og kjærlighet, minst like mye!
Lætt unga leke!

Sjå bæssfar'n med kvit bart ved huska på lekeplassen!
Han var òg en liten gutt engong med skrubbsår på kneom!
Sjå den høggravide unge mora med liten unge i vognen!
Hu har vøri lita krølltoppjinte (det er itte så lengi sia)
som stupte huekråke i graset.
Sjå den lamme jinta i rullestol'n med foreldrer frå fjerne land

- mor og far hennes hjelp a ut ta bilen,
- veslebror hennes står og smile og ser på
- for nå ska han og syster hass leke
og sorgen er endeløs, men det er glæa òg!
Lætt unga leke!

Sjå to framslenginger, en gutt og ei jinte,
passere lekeplassen.
Dom går bare og knise, for det er vår og verda er
tel å flire ihjæl seg 'ta!

Lætt unga leke! Lætt ungdomma sverme!
Lætt fugla kvirrevitre!
Lek gjør fri! Lek gjør modig!
Lek gjør øss kjent med øss sjølv og de andre
og fins det no' finere i hele vide verda
enn unger som leke?

Ove Røsbak,

Skrevet for Venstres Landsmøte 2016

31 **Innhold**

32	1. Svangerskap og første leveår.....	93
33	2. Permisjon, rettigheter og tilknytning	94
34	3. Familie og nærmiljø	96
35	4. Barnehage.....	98
36	5. Fra SFO til Aktiv fritidsordning.....	101
37	6. Psykisk og fysisk velferd.....	102
38	7. Barnevern og rettssikkerhet.....	104
39	8. Kultur og fritid.....	106
40	9. Personvern og overvåkning	107
41		
42		

43 **En god oppvekst varer livet ut.**

44 I Norge vokser de aller fleste barn opp i trygge familier. Dagens ungdomsgenerasjon
45 har det bedre enn noen gang tidligere: De føler sterkere tilknytning til foreldrene sine,
46 tar lenger utdanning, er mindre kriminelle, og drikker og røyker mindre. I tillegg er de
47 svært ambisiøse og fremtidsoptimistiske. Landets fremtid ligger i disse barnas
48 hender, og den ser lys ut.

49 For Venstre er barns oppvekst samfunnets aller viktigste investering. En tidlig og
50 trygg tilknytning til gode omsorgspersoner utgjør grunnlaget for god helse gjennom
51 hele livsløpet. Derfor er det Venstres hovedmål å legge til rette for at barn sikres
52 best mulige oppvekstforhold enten både når de er hjemme, i barnehage, på skole, og
53 på fritiden. Mennesker vokser og trives når de havner i yrker eller roller som er i
54 samsvar med personligheten deres. Derfor må målet med barnehagen og skolen
55 være å gjøre barn rustet til resten av livet. Det er viktig å gi barna engasjement for
56 eget liv.

57 Selv om den store majoriteten har en god oppvekst, er det noen som likevel faller
58 utenfor. En økende andel unge sliter også med psykiske plager. Ved å hjelpe og
59 bevisstgjøre foreldre tidlig på hva som er god omsorg, samt å tilrettelegge for at alle
60 barn får gå i barnehager og på SFO-er av kvalitet uavhengig av foreldrenes
61 økonomiske situasjon, kan vi sikre disse barna bedre livskvalitet og sosial mobilitet
62 langt utover de første leveårene.

63 En god oppvekst varer livet ut, men det kan også en dårlig gjøre. Derfor prioriterer
64 Venstre politikk som angår barn, unge og deres oppvekst, herunder psykisk helse.
65 Det er barns beste som er det viktigste, og som ligger til grunn for dette dokumentet.

1. Svangerskap og første leveår

Svangerskapet og det første leveåret har stor betydning for resten av barnets liv. Derfor vil Venstre gi alle gravide og småbarnsforeldre tett og kvalifisert oppfølging. I dag er jordmordekningen ujevn, og mange steder mangelfull. Jordmor bør ha en større rolle også etter fødsel, slik at nybakte foreldre sikres kontinuitet og tett oppfølging fra svangerskap og inn i barseltiden.

Jordmortjenesten må sikres en forpliktende opptrappingsplan og et bedre finansieringssystem. Helsestasjonen, lavterskeltilbudet som når alle barnefamilier, må sikres det samme. Ordningen Familiens Hus og liknende organisering, hvor flere typer kommunale helsetjenester samles under samme tak, har fungert godt i flere kommuner, og bør etableres i alle kommuner.

Venstre vil:

- ✓ Ha en forpliktende nasjonal opptrappingsplan for helsestasjons- og skolehelsetjenesten og rekruttere flere helsesøstre
- ✓ At familier sikres et nært og tilgjengelig fødetilbud uavhengig av bosted i landet vårt, grunnet landets geografiske og værmessige utfordringer
- ✓ At kvinner som ønsker hjemmefødsel med jordmor får et tilgjengelig offentlig tilbud om dette, som også likestilles med fødsel på sykehus finansielt
- ✓ At familier får lovfestet rett til kvalifisert fødselshjelper ved reise til fødested med mer enn en og en halv times reisevei
- ✓ Sikre at kommunene overholder Helsedirektoratets barselretningslinjer. Alle som har født skal få hjemmebesøk av jordmor og helsesøster innen henholdsvis tre og ti dager etter fødsel
- ✓ Endre finansieringsordningen for jordmortjenesten slik at det blir mer attraktivt for kommuner å ansette jordmødre
- ✓ Gi kommunene ansvar for å kartlegge familier med særskilte behov, herunder flerlingfamilier

2. Permisjon, rettigheter og tilknytning

Trygg tilknytning er grunnleggende viktig for å utvikle en god psykisk helse. I tillegg påvirker vår egen foreldretilknytning forutsetningene for foreldreskap senere i livet. Derfor vil Venstre legge bedre til rette for at barn får en god tilknytning til begge foreldrene sine det første leveåret. EUs barseldirektiv, som gir kvinner rett til 14 ukers barselpermisjon, 2 uker før og 12 uker etter fødsel, bør lovfestes. Fars/medmors rettigheter skal styrkes, slik at han/hun blir en omsorgsperson som er mer likestilt med mor.

Forebygging er en god investering, og det første leveåret legger mange premisser for videre utvikling. Skjevutvikling er veldig kostbart å reparere og kan redusere den enkeltes livskvalitet. Foreldre må rustes for rollen sin helt fra begynnelsen av svangerskapet, og det må være lav terskel for å søke hjelp.

Venstre vil:

- ✓ Tredele foreldrepermisjonen og implementere EUs barseldirektiv. Tredelingen gir 15 uker permisjon til hver forelder, og 16 uker som kan fordeles fritt mellom dem. Mor må ta ut 12 av egne permisjonsuker som barselpermisjon rett etter fødsel. Hun beholder også retten til barselpermisjon tre uker før termin
- ✓ Gi far rett til å være hjemme samtidig med mor i forbindelse med flerlingfødsler, i 2 uker før fødsel og 12 uker etter. I tillegg gi flerlingforeldre ti uker lenger permisjonskvote til fri fordeling
- ✓ Aleneforeldre med flerlinger skal også ha krav på ekstra støtte i 12 uker etter fødsel, og en ti uker lenger permisjonskvote enn dem som føder ett barn
- ✓ Styrke og gjøre familieveiledningsprogrammer mer tilgjengelige for sårbare familier, som for eksempel Nurse-Family Partnership og Circle of Security, med flere
- ✓ Tilby foreldreveiledningskurs for alle førstegangsførelde
- ✓ Opprette et nasjonalt kompetansesenter for å styrke forskning om LAR-bruken i svangerskap og langsiktige effekter hos fosteret og den nyfødte
- ✓ Ha bedre rutiner for å kartlegge depresjon og toksisk stress blant gravide og nybakte mødre. Kartleggingen må gjøres på en slik måte at personvernet ivaretas

Nurse-Family Partnership

Et av verdens best dokumenterte forebyggende programmer. Gir intensiv oppfølging av førstegangsførelde i risiko gjennom hjemmebesøk fra tidlig i graviditeten og til barnet har fylt 2 år, for å sikre en trygg tilknytning og robuste familier.

Circle of Security

Et foreldreveiledningsprogram basert på omfattende forskning innen tilknytning. Programmet brukes over hele verden med mål om at barnet utvikler en trygg tilknytning til sine foreldre. Familier med barn i aldersgruppen 1- 6 år er målgruppen, der barnet skal hjelpes til å bli tryggere, til å utvikle god selvregulering og sosial kompetanse i samspill med omsorgspersonene.

134

135

Toksisk stress

136

En vedvarende stressrespons som resultat av at man har levd med psykisk stress over tid. Toksisk stress gjør at hjernen skiller ut stresshormoner som kan bidra til å bryte ned delene av hjernen som har med regulering av følelser og atferd å gjøre.

137

138

139

Forekommer for eksempel blant mennesker som har hatt dårlig tilknytning til omsorgspersonene sine.

140

141

3. Familie og nærmiljø

Venstre vil differensiere barnetrygden og fjerne kontantstøtten, til fordel for mer målrettede tiltak, som treffer dem med størst behov. Et styrket barnehage- og SFO-tilbud vil ruste mange av barna bedre for senere deltagelse i samfunnet.. Formue må også tas i betraktning i behovsprøving og prisdifferensiering.

For Venstre er det en selvfølge at barnets beste er utgangspunktet i barnefordelingssaker. Dersom det ikke er omstendigheter som taler mot det, bør barnet ha samvær med begge foreldre.

Venstre vil:

- ✓ Innføre en ny barnetrygdordning. Lavinntektsfamilier får full utbetaling, og ellers differensieres barnetrygden etter husstandens inntekt. For å unngå byråkratisering bør støtten regnes ut i forbindelse med ligningsoppgjøret
- ✓ Ikke la barnetrygden inngå i beregningsgrunnlaget ved utmåling av kommunal sosialhjelp
- ✓ Omdisponere deler av barnetrygden til andre universelle tiltak for barn
- ✓ Avvikle kontantstøtten, men innføre en ventestønad for dem som ikke har fått tilbud om barnehageplass, eller av andre særlig gode grunner ikke kan ha barn i barnehage
- ✓ Kartlegge og vektlegge barns behov ved utmåling av støtte fra NAV
- ✓ At barneloven skal være nøytral når det gjelder barnets bosted ved samlivsbrudd
- ✓ At prinsippet om barnets beste, utfra barnefaglig kompetanse, alltid skal være førende for barnets bosted. Det skal alltid tas hensyn til alder og psykologisk modenhet før delt bosted eventuelt vurderes.
- ✓ Utrede om barnet i særlige tilfeller kan sikres bruksrett for felles bolig, hvor foreldre flytter inn og ut
- ✓ At varslingsplikten forlenges fra 6 uker til 3 måneder dersom én av foreldrene ønsker å flytte barnet ut av kommunen. Bostedsvurdering bør gjøres i forbindelse med at domstolen foretar en omsorgsvurdering. Domstolen kan oppheve plikten i særlige tilfeller, typisk i volds- og overgrepssaker

Dissens: Et mindretall i utvalget vil erstatte kulepunkt 7 med følgende:

- ✓ At prinsippet om barnets beste, utfra barnefaglig kompetanse, alltid skal være førende for barnets bosted. Barn under 3 år bør bo hos sin primære tilknytningsperson, og det skal alltid tas hensyn til alder og psykologisk modenhet før delt bosted eventuelt vurderes

Barn og unges medvirkning

Venstre ønsker at barn skal høres i saker som angår dem fra seksårsalderen. Dette samsvarer med alderen barnet er i når det begynner på skolen. Vi ønsker også å

179 senke alderen for egensamtykke til adopsjon til 16 år. Barn må også høres mer i
180 saker som angår sitt nærmiljø, og deres perspektiv må hensyntas i utbygging og
181 byplanlegging. Lek og rom for bevegelse må vektlegges. Trygge skoleveier er en
182 investering i miljø og folkehelse.

183 **Venstre vil:**

- 184 ✓ La barn høres i fordelingssaker fra de er seks år gamle
- 185 ✓ La barn høres i barnevernssaker fra de er seks år gamle
- 186 ✓ Senke alderen for egensamtykke til adopsjon fra 18 til 16 år
- 187 ✓ Legge sterkere vekt på barneperspektivet i byplanlegging, blant annet ved å
- 188 bruke barnetråkkregistrering
- 189 ✓ Tillate bygging av enklere fortau, gang- og sykkelveier
- 190 ✓ At alle landets kommuner skal etablere egne barne- og ungdomsråd, eller
- 191 ungdommens kommunestyre

192 **Barnetråkk**

193 Barnetråkk er et digitalt verktøy som lar barn fortelle og vise planleggere, kommunen
194 og lokalpolitikere hvordan de bruker, og kunne tenkt seg å bruke, lokalområdene sine.
195 Det brukes vanligvis som en del av et undervisningsopplegg i skolen.

196

197 4. Barnehage

198 Barnehagen er en av de viktigste arenaene for sosial utjevning og mestring, og det
199 stedet utenfor familien som har mest å si for å sikre god oppvekst hos barn. Nesten
200 alle barn i Norge går i barnehage, men mange av dem som trenger det alle mest
201 benytter ikke tilbudet, og mange benytter kun det begrensede tilbudet med gratis
202 kjernetid. Venstre vil åpne for et fleksibelt og godt barnehagetilbud på dag- og
203 kveldstid. Likevel ønsker vi ikke en utvikling med flere nattåpne barnehager
204 velkommen. Små barn har spesielt behov for sine primære omsorgspersoner og
205 Venstre mener de skal ha en fast soveplass i eget hjem.

206 Med full barnehagedekning må det også medfølge nye krav og hensyn. Noen barn
207 tilbringer mer tid i barnehagen enn foreldrene er på jobb, og har få muligheter til å
208 gjøre noe med det. Venstre vil styrke barnas rettigheter og barnehagekvaliteten, og
209 vil derfor gi dem en egen «arbeidsmiljølov».

210 Venstre vil:

- 211 ✓ Gi barn fra lavinntektsfamilier tilbud om gratis fulltidsbarnehage, og deretter
- 212 differensiere prisene opp til makspris
- 213 ✓ Åpne for fleksible åpningstider i barnehage, med makstid per døgn og uke
- 214 ✓ Vurdere fleksible barnepassordninger for aleneforeldre, skift- og turnusarbeidere
- 215 og andre med særskilte behov
- 216 ✓ Gi barn i asylmottak rett til barnehageplass på linje med andre barn
- 217 ✓ Innføre en egen «Barnas arbeidsmiljølov» som sikrer barna rett til blant annet
- 218 makstid i barnehage, rett til sammenhengende ferie og et godt lærings- og
- 219 lekemiljø
- 220 ✓ Styrke fokuset på antimobbearbeid i barnehagene

221 *Dissens: Et mindretall i utvalget vil erstatte de to siste setningene i første avsnitt*
222 *med følgende, og legge til følgende kulepunkt:*

223 Venstre ser at samfunnet har endret seg og at ikke alle har en jobb fra ni til fire og at
224 behovet for utvidede åpningstider er til stede. Venstre ønsker å åpne for flere
225 prøveprosjekter med nattåpne barnehager hvor foreldre som har ugunstige
226 arbeidstider har mulighet til å søke om en natt plass til barna sine. Samtidig er det
227 viktig at barns beste blir tatt hensyn til og at ikke barnehagen blir en
228 oppbevaringsplass.

- 229 ✓ Åpne for nattåpne barnehager for foreldre med turnusarbeid

230

231 **Kompetanse og koordinering**

232 Barnehagen skal oppfylle en rekke funksjoner. Integrering, språk, sosiale og fysiske
233 ferdigheter skal læres og gi barn en god start på livet. Venstre mener derfor at det
234 må stilles strengere kompetansekrav til dem som skal jobbe med barna våre. Det er i
235 barnehagealder at hjernen er mest mottakelig for påvirkning. Da må barnehagene ha
236 kvalifiserte voksenpersoner som kan bidra til barnas utvikling på best mulig måte.

237 Økt koordinering mellom helsestasjonen og barnehage kan også føre til en
238 konstruktiv kunnskapsutveksling som gir barna bedre og mer helhetlig oppfølging.

239 Venstre vil:

- 240 ✓ Innføre en lovpålagt minimums bemanningsnorm for alle barnehager
- 241 ✓ Innføre et egne fagbrev for barnefaglige arbeidere og ungdomsfaglige arbeidere
- 242 ✓ At minst 80% av alle barnehageansatte har barnefaglig kompetanse, og ha
- 243 snevrere unntaksregler
- 244 ✓ At minst 50% av alle ansatte skal ha barnehagelærerutdanning
- 245 ✓ Snevre inn dispensasjonsmuligheter fra pedagognormen
- 246 ✓ Styrke etter- og videreutdanningsmulighetene for alle barnehageansatte
- 247 ✓ Gjennomføre et videreutdanningsløft for pedagogiske ledere ansatt på
- 248 dispensasjon fra kravet om pedagogisk utdanning
- 249 ✓ Legge til rette for at barnehagelærere kan ta mastergrad
- 250 ✓ At barnehagelærerutdanningen skal ha lik finansiering som
- 251 grunnskolelærerutdanningen
- 252 ✓ Kreve at ansatte i barnehagen behersker norsk språk, samt utrede ordninger som
- 253 kan sikre en pedagogisk forsvarlig andel norskspråklige barn i alle barnehager
- 254 ✓ Rekruttere flere barnehagelærere
- 255 ✓ Styrke rekrutteringen av menn til barnehagene gjennom målrettede kampanjer
- 256 ✓ Innføre insentivordninger som får utdannede barnehagelærere tilbake til
- 257 barnehagene
- 258 ✓ Belønne barnehager som i særskilt grad lykkes med å rekruttere menn til
- 259 barnehagen og sikre likestilte arbeidsplasser
- 260 ✓ Øke rekrutteringen av andre faggrupper med barnefaglig kompetanse i
- 261 barnehagen
- 262 ✓ Legge 4-årskontroller til barnehagene
- 263 ✓ At barn skal få alderstilpasset opplæring om kropp, identitet og følelser i
- 264 barnehagen, gjerne i samarbeid med helsestasjonen
- 265 ✓ Økt fokus på bevegelse og sunne måltider, à la middelhavskost, i barnehagene
- 266 ✓ Ha et mangfold av barnehager, for eksempel friluftbarnehager, idrettsbarnehager,
- 267 musikkbarnehager og liknende

268

269 Dissens: Et mindretall i utvalget vil stryke siste leddsetning i kulepunkt 10, slik at
270 setningen blir:

271 Kreve at ansatte i barnehagen behersker norsk språk.

272

273 5. Fra SFO til Aktiv fritidsordning

274 Omtrent tre fjerdedeler av skolebarn under 10 år benytter seg av
275 skolefritidsordningen. Venstre mener det må utarbeides nasjonale retningslinjer for
276 hva dette tilbudet skal inneholde.

277 SFO bør endres til Aktiv fritidsordning (AFO) for å rette fokuset mot
278 aktivitetsinnholdet. Slik kan det få et tydeligere mandat som aktivitetsarena, hvor
279 alle barneskoleelever uavhengig av sosioøkonomisk bakgrunn, kan få delta i
280 aktiviteter av blant annet kunstnerisk, kulturell og sportslig art. Her må de kunne få
281 hjelp til lekser, og kunne delta i aktiviteter med liten eller ingen kostnad. I tillegg bør
282 deler av tilbudet være læringsstøttende – altså bidra til å styrke elevenes
283 akademiske kompetanse, men med en lystbetont innfallsvinkel, rotfestet i lek og
284 mestring.

285 Pilotprosjekter viser at gratis eller inntektsdifferensierte SFO-satser resulterer i en
286 stor økning i antall elever som benytter seg av tilbudet.

287 **Venstre vil:**

- 288 ✓ Omdøpe Skolefritidsordningen til Aktiv fritidsordning (AFO)
- 289 ✓ At det skal utarbeides statlige rammeplaner som setter krav til innholdet i AFO
- 290 ✓ Integrere deler av kulturskolen i AFO på kulturskolens premisser
- 291 ✓ ha forsøksordninger med utvidet AFO-tilbud til og med 7.klasse
- 292 ✓ Gi barn fra lavinntektsfamilier gratis AFO etter skoletid, og differensiere priser
- 293 opp til en makspris for dem med høyest inntekt
- 294 ✓ Integrere frivillighet, ernæring og kunst-, kultur- og idrettstilbud i AFO, basert på
- 295 lokale premisser og ressurser, som et supplement til fritidstilbudene utenfor AFO
- 296 ✓ At alle AFO-er skal ha et leksehjelpstilbud med kompetent personale
- 297 ✓ At det alltid skal være pedagogisk personale til stede på AFO
- 298 ✓ Utvide aktivitetsskolepedagogikk-utdanningen, og på sikt innføre et slikt
- 299 utdanningskrav for AFO-ledere
- 300 ✓ Gi insentiver som fører til at flere velger å ta aktivitetsskolepedagogikk-
- 301 utdanning
- 302 ✓ Belønne AFO-er som har ansatte med aktivitetsskolepedagogikk-utdanning

303

6. Psykisk og fysisk velferd

Slik skolen forbereder elevene på et langt liv med god fysisk helse, bør det også rettes fokus mot den psykiske helsen. Temaer som følelser og identitet må settes på dagsorden, og skolehelsetjenesten må trappes opp. Venstre vil opprette en ny yrkesautorisasjon, (skole)helserådgiver, som en videreutdanning for flere fagfelt som kroppsøvingspedagogikk, sykepleie, psykologi, sosialt arbeid, ernæringsfysiologi eller fysioterapi, med flere. Slik kan vi sikre en bredere skolehelsetjeneste med større potensiale for spesialisering.

Det bør også i større grad tilrettelegges for samarbeid og kunnskapsutveksling mellom alle tjenester rettet mot barn. Slik kan tilbudet bli bedre og mindre byråkratisk. PPT og skolehelsetjenesten bør slås sammen da det i hovedsak er de samme barna som mottar tjenester begge steder.

Det bør være lavere terskel for å varsle om mobbing, og en nøytral instans utenfor skolen som behandler klagen. Derfor vil Venstre at Fylkesmannen, med sin lokale kompetanse, skal være den som fatter vedtak, med mulighet for å ilegge tvangsmulkt, i mobbesaker der skolen ikke har foretatt tilfredsstillende tiltak. Derfor vil Venstre styrke Fylkesmannen faglig og finansielt til dette formålet. Barneombudet bør ha en støttefunksjon i dette arbeidet, spesielt i alvorlige mobbesaker. Mobbing er et problem som i stor grad kan forebygges ved god skoleledelse, men også foresatte må ansvarliggjøres, for mobbing kan også læres hjemme.

Seksuelle overgrep og vold mot barn er omfattende og skjulte samfunnsproblemer og alvorlige kriminelle handlinger. Alderstilpasset undervisning om kropp, grenser og seksualitet bør være på plass allerede i barnehagen, og følges opp i skolen. Alle elever har krav på god seksualundervisning som ikke favoriserer enkelte kjønnsidentiteter eller legninger. Seksualundervisningen skal foregå i regi av skolen og bør være et samarbeid mellom lærer og skolehelsetjenesten, gjerne supplert av eksterne organisasjoner med spisskompetanse. Ansatte i skolehelsetjenesten og kommunen, lærere og foreldre må få bedre kompetanse på å avdekke vold og overgrep. Rettssikkerheten til barn som har vært ofre for overgrep og kriminalitet må styrkes i alle ledd.

Venstre vil:

- ✓ Integrere psykisk helse i skolens læreplaner
- ✓ Ha en psykisk helsestrategi for barn og unge. Denne vil danne grunnlag for en forpliktende handlingsplan som skal styrke det psykiske helsetilbudet til barn og unge
- ✓ Øremerke midler til psykisk folkehelsearbeid rettet mot barn og unge, hvor penger kan bevilges når det foreligger godkjente planer
- ✓ Sørge for at det ansettes langt flere psykologer som arbeider med forebyggende psykisk helsearbeid i kommunene
- ✓ Integrere PPT i skolehelsetjenesten

- 345 ✓ Utvikle en bredere og bedre skolehelsetjeneste og øke rekrutteringsgrunnlaget til
- 346 denne, blant annet ved å innføre en ny yrkesautorisasjon, (skole)helserådgiver.
- 347 Dette vil være en ettårig påbygning som kan tas med flere ulike yrkesbakgrunner
- 348 ✓ Øke andelen helsesøstre og/eller skolehelserådgivere som har videreutdanning
- 349 innen psykisk helse
- 350 ✓ Tilrettelegge for mer fysisk aktivitet i skolen og endre gymfagets fokus fra
- 351 idrett/konkurranse til bevegelse/helse
- 352 ✓ Innføre aktivitetsplikt for skolen i mobbesaker
- 353 ✓ Styrke Fylkesmannen og la den fatte vedtak i mobbesaker hvor skolen ikke har
- 354 fulgt aktivitetsplikten, og styrke barneombudets rolle, slik at det haren
- 355 støttefunksjon i alvorlige mobbesaker
- 356 ✓ Ansvarliggjøre foreldrene i større grad og iverksette tiltak i hjemmet, med
- 357 assistanse fra barnevernet ved behov, ved vedvarende mobbeatferd hos barnet
- 358 ✓ Innføre kompetansekrav for skoleledelse
- 359 ✓ Ha kontinuerlige antimobbeprogrammer både i barnehager og skole
- 360 ✓ At barn skal få alderstilpasset opplæring om kropp, identitet følelser og egne
- 361 grenser i barnehagen for å styrke deres egen trygghet og forebygge overgrep og
- 362 vold
- 363 ✓ At temaet kropp og seksualitet tas inn i rammeplaner i skoleverket fra 1. trinn
- 364 ✓ Fornye og oppdatere seksualundervisningen i skolen
- 365 ✓ Øke kompetansen på LHBTI blant lærere og i skolehelsetjenesten
- 366 ✓ Ta inn seksualitet og seksuelle overgrep som eget tema i utdanning,
- 367 videreutdanning og kurs for yrkesgrupper som arbeider med barn og ungdom
- 368 ✓ Legge til rett for at kommunene kan holde åpne kurs om seksualitet og seksuelle
- 369 overgrep for innbyggere, foreldre og dem som jobber med barn og unge i frivillig
- 370 sektor
- 371 ✓ At barns seksualitet, skadevirkninger av vold og oppdragervold og bevisstgjøring
- 372 om seksuelle overgrep mot barn skal være et eget tema i foreldreveiledningskurs
- 373 ✓ At alle kommuner vedtar handlingsplaner mot seksuelle overgrep mot barn, samt
- 374 øker kompetansen på kropp, seksualitet og overgrep i den delen av
- 375 tjenesteapparatet som gir generelle tilbud til barn og unge
- 376 ✓ Kreve raskere etterforsknings- og saksbehandlingstid i overgrepssaker
- 377 ✓ Ha obligatorisk åstedsundersøkelse ved barnedød

378 Dissens: Et mindretall i utvalget vil erstatte kulepunkt 10 med følgende:

- 379 ✓ Ha eget mobbeombud i hvert fylke

380

7. Barnevern og rettssikkerhet

Barnevernet er grunnleggende viktig for å sikre rettsikkerheten til barn som er utsatt for omsorgssvikt. Et velfungerende barnevern gir riktig hjelp til riktig tid. Barnevernet må ha gode nok ressurser til å kunne tilby varierte og gode hjelpetiltak. Både varierte fosterhjem og institusjoner er viktige der det er nødvendig at det offentlige tar over omsorgen. Et offentlig foreldreskap er et stort ansvar, og det offentlige må alltid kunne tilby bedre omsorg enn den omsorgssituasjonen barnet kommer fra. Fosterforeldre skal gis bedre oppfølging, rettigheter og økonomisk kompensasjon, og fosterbarn skal ha en sterkere rett til ettervern. Derfor vil Venstre jobbe systematisk for å heve kvaliteten og styrke ressursene til barnevernet.

Med unntak av de største og mest ressurssterke, bør ikke kommunene få overført flere oppgaver enn i dag før etter en kommunereform og staten skal fortsatt drive spesialiserte institusjoner for å sikre høy kvalitet. For å sikre barn bedre rettsvern mener Venstre at relevante lover og regelverk alltid skal være utformet slik at barns beste ligger til grunn.

Tidlig innsats for barna i sårbare familier kan være avgjørende for barnas senere sosiale utvikling. Tilknytning skal vektlegges i større grad enn det biologiske prinsipp i adopsjons- og barnevernssaker. Fosterforeldres juridiske rettigheter bør styrkes.

Venstre vil:

- ✓ At «kjærlighet» skal inngå i barnevernlovens formålsparagraf
- ✓ Lage en opptrappingsplan for familievern
- ✓ Øke bruken av familieråd, hvor storfamilien og nettverket rundt barn og ungdom tas i bruk som en ressurs i barnevernssaker
- ✓ Styrke familieveiledningen og meklingen ved samlivsbrudd
- ✓ Videreføre modellkommuneprosjektet, kommunene utvikler gode modeller for tidlig intervensjon og helhetlig, systematisk oppfølging av barn av psykisk syke og/eller barn med foreldre som misbruker rusmidler
- ✓ At forslag til konkret plasseringssted for barnet skal presenteres for fylkesnemnda før begjæring om omsorgsovertakelse realitetsbehandles
- ✓ Intensivere fosterhjemsarbeidet og styrke oppfølgingen for å hindre utilsiktede flyttinger for barnet
- ✓ Sikre at alle barn i fosterhjem får det tilsynet de har krav på
- ✓ Ha flere ansatte i den kommunale barneverntjenesten for å sikre færre saker per saksbehandler
- ✓ At flere faggrupper, som for eksempel psykologer og jurister, skal rekrutteres inn i barnevernet
- ✓ Opprette flere stipendiat- og/eller utdanningsstillinger for barnevernspedagoger og sosionomer i barnevernet som ønsker å ta videreutdanning og mastergrader som er relevante for feltet
- ✓ Styrke lovverket slik at unge med tiltak etter barnevernloven får rett til ettervern fram til fylte 25 år

- 422 ✓ Gjøre barnevernloven om til en rettighetslov
- 423 ✓ At Norge skal ratifisere den nye individuelle klageordningen til
- 424 barnekonvensjonen
- 425 ✓ Gjennomgå regelverket for taushetsplikt for å styrke samhandlingen mellom
- 426 barnevern og andre offentlige tjenester rettet mot barn
- 427 ✓ Vektlegge tilknytningsprinsippet i større grad enn i dag i adopsjonssaker og
- 428 barnevernssaker
- 429 ✓ Gi fosterforeldre partsrettigheter etter tre år og gjøre det lettere å adoptere
- 430 ✓ Videreføre økonomiske støtteordninger og rett til ekstra tiltak for fosterbarn
- 431 etter adopsjon i en overgangsperiode på minimum 3 år

- 432 **Kjærlighet i formålsparagrafen**
- 433 Er foreslått av BarnevernsProffene, en gruppe unge som selv får hjelp fra
- 434 barnevernet, og som deler råd og erfaringer med andre. De ønsker at
- 435 kjærlighetsbegrepet skal inngå i barnevernlovens formålsparagraf i tillegg til hjelp,
- 436 omsorg og trygge oppvekstvilkår, som det står i dag.

437

8. Kultur og fritid

Å erfare, delta og skape kunst, kultur og idrett i forskjellige former og på forskjellige arenaer er noe alle barn bør ha mulighet til. Slik opplever de mestring og livsferdigheter utover det akademiske, erverver publikumskompetanse, og lærer å utrykke seg på et mangfold av måter. Venstre vil at barn skal få drive med kultur og idrett ut fra egne forutsetninger, uavhengig av bakgrunn. Det må tilrettelegges for at alle barn tidlig skal få mulighet til å utvikle talentene sine i en bredde av kunst- og kulturuttrykk og idretter, slik at de kan utvikle sitt fulle potensial.

Frivilligheten er bærebjelken i barneidretten og -kulturen. Å investere i frivillighet er noe av det viktigste for å sikre barn et godt og tilgjengelig breddetilbud. Samtidig må det satses på dyktige fagpersoner i barnas nærmiljø, slik at man også sikrer kvaliteten i kultur- og idrettstilbudet.

Venstre vil også innføre et tilbud for barnehagebarna etter modell av den kulturelle skolesekken. Kulturskolen, det viktigste kommunale kulturtilbudet, trenger økonomisk styrking. Dette og økt samarbeid med AFO vil gjøre at flere får mulighet til å benytte seg av kulturskolen.

Venstre vil:

- ✓ Støtte frivillige og ideelle aktørers arbeid rettet mot barn og unge
- ✓ Innføre en nasjonal ordning med aktivitetskort og utstyrsbibliotek som gir gratis kultur- og idrettsopplevelser og –utstyr for barn og unge i lavinntektsfamilier
- ✓ Stimulere til utvikling av sosialt entreprenørskap for tiltak rettet mot barn og unge
- ✓ Styrke Frifond-ordningen for barne- og ungdomsorganisasjoner og uorganisert frivillig aktivitet
- ✓ Gjeninnføre ordningen med statlige stimuleringstilskudd til kulturskolen, slik at den kan sikre større bredde i tilbudet sitt, og styrke samarbeidet med AFO
- ✓ Integrere deler av kulturskolen i AFO på kulturskolens premisser
- ✓ Stimulere til utvikling av unge talenter, blant annet gjennom stipend til opplæring og skolering ved akademier og organisasjoner i utlandet
- ✓ Jobbe målrettet for å forhindre frafall i breddeidretten, spesielt blant minoritetsjenter
- ✓ Sikre at flere musikk- og litteraturfestivaler har egne barneprogram
- ✓ Unngå overdrevne statlige føringer for bruk av barnekulturmidler, og i større grad satse på lokal kompetanse innen kunst og kultur
- ✓ Opprette den kulturelle bæremeisen: Kulturtilbud av kvalitet også til barnehagebarn
- ✓ Innføre en statlig tilskuddsordning for å få ned ventelistene på kulturskolen

476 9. Personvern og overvåkning

477 Det innhentes, lagres og deles opplysninger om barn i skoler og barnehager, gjennom
478 nettsider og via foresatte. I forbindelse med at samfunnet digitaliseres og at det
479 stilles økte dokumentasjonskrav til barnas utvikling, er gode personvern- og
480 databehandlingsrutiner i institusjonene viktigere enn noen gang tidligere. Det er også
481 viktig å øke de foresattes informasjon om og forståelse av nettvett og hvordan de
482 kan ivareta barnas personvern. Barn er sikret rett til privatliv gjennom
483 barnekonvensjonen, og derfor er Venstre også kritisk til overvåkning og GPS-sporing
484 av barn.

485 **Venstre vil:**

- 486 ✓ At foresatte får veiledning i databehandling og nettvett allerede fra
- 487 svangerskapet, slik at barnets personvern ivaretas fra fødselen av
- 488 ✓ At barnehage og skole skal informere foresatte og barn om nettvett og barnas
- 489 personvern
- 490 ✓ Utarbeide internkontrollrutiner spesielt tilpasset skoler og barnehager, slik at de
- 491 lettere kan oppfylle personopplysningsloven og –forskriftens plikter
- 492 ✓ Sette krav til hva som bør og kan kartlegges i barnehagen og på skolen, og hvor
- 493 lenge denne informasjonen skal lagres
- 494 ✓ Styrke foresattes forståelse av hvordan skoler og barnehager behandler barnas
- 495 personopplysninger, og hvilke rettigheter de har i denne forbindelse
- 496 ✓ Forby kameraovervåking i undervisningstiden på skoler og i barnehager
- 497 ✓ Opprette en personvernkommisjon for barn

1 **LM-10 Politiske uttalelser**

2 Det er kommet inn 56 forslag til uttalelser innen fristen 25. mars. Ytterligere 2
3 uttalelser, uttalelse 57 og 58, har kommet inn etter fristen. Disse er ikke behandlet av
4 redaksjonskomitéen og vil kreve 2/3 flertall i landsmøtet for å tas opp til behandling. I
5 tillegg er det en åpen plass for evt. generell politisk uttalelse (nr. 1).

6 I henhold til den foreslåtte forretningsorden behandles de seks uttalelsene i to ulike
7 bolker á tre parallellsesjoner. Redaksjonskomitéen fremmer også forslag (se under)
8 om hvilke uttalelser som skal behandles i den enkelte parallellsesjon slik at det blir
9 enklere for de ulike delegasjoner å plassere delegater på de ulike parallellsesjoner.

10 Endringsforslag må leveres elektronisk innen den fristen som settes i dagsorden (se
11 LM-3). Skjema for elektronisk levering av endringsforslag til sak LM-10 Politiske
12 uttalelser finnes her:

13 <http://www.venstre.no/lm2016/LM-10>

14 Skjemaset åpnes for innsending mandag 11. april.

15 **Merk særlig:**

16 Det presiseres at delegasjonene ihht forretningsorden punkt 10 d plikter å fordele
17 sine delegater representativt på sesjonene i hver bolke.

18 I det foreslåtte programmet for landsmøtet er det lagt opp til to bolker med
19 parallellsesjoner på lørdag: Kl. 09:15-10:30 og kl. 10:40-12:00. Det legges fra
20 redaksjonskomitéens side opp til at parallellsesjon 1 skal behandle tre uttalelser og
21 parallellsesjonene 2 og 3 skal behandle to uttalelser hver..

22 Det er lagt opp til at delegatene deltar på den samme parallellsesjonen i begge
23 bolkene, slik at sesjonen selv kan prioritere tiden som brukes på de to uttalelsene
24 hver sesjon har til behandling.

25 Redaksjonskomitéen fremmer følgende forslag til hvilke uttalelser som skal
26 behandles og i hvilke sesjoner:

27 Redaksjonsnemnda foreslår enstemmig at følgende 6 behandles:

28 A Norge kan bli verdens første fossilfrie velferdssamfunn (Basert på uttalelse nr. 32,
29 med elementer fra uttalelsene nr. 33 og 49)

30 B Venstre ønsker delingsøkonomien velkommen (Basert på uttalelse nr. 45)

31 C Arbeid til alle (Basert på uttalelse 50, med elementer fra uttalelse nr. 47)

32 D Arbeid og frivillighet gir inkludering (Basert på uttalelse nr. 26, med elementer fra
33 uttalelse nr. 24 og 27)

34 E Dyr har egenverdi (Basert på uttalelse nr. 53)

35 F Digitaliser skolen (Basert på uttalelsene nr. 4, 8 og 10).

36

37 Når det gjelder den 7. Uttalelsen er det delt innstilling fra redaksjonsnemnda mellom
38 uttalelsene om

39 G1 Jernbanen må bli vinnaren i neste NTP (basert på uttalelsene nr. 40 og 43) og

40 G2 Venstre vil slå ring kring det europeiske samarbeidet (basert på uttalelse nr. 31)

41 **Parallellsesjon 1 (lørdag kl. 09:15-10:30 og kl. 10:40-12:00).**

42 Sted: Landsmøtesalen

43 A. Norge kan bli verdens første fossilfrie velferdssamfunn (Basert på uttalelse nr. 32
44 samt deler av nr 33 og 49)

45 B. Venstre ønsker delingsøkonomien velkommen (Basert på uttalelse nr. 45)

46 Samt en av følgende, avhengig av landsmøtets prioritering:

47 G1. Jernbanen må bli vinnaren i neste NTP (Basert på uttalelse nr. 40 og 43) og

48 G2. Venstre vil slå ring kring det europeiske samarbeidet (Basert på uttalelse nr. 31)

49

50 **Parallellsesjon 2 (lørdag kl. 09:15-10:30 og kl. 10:40-12:00).**

51 Sted: Ormen lange 1

52 C. Arbeid til alle (Basert på uttalelse nr. 50 og deler av 47)

53 D. Arbeid og frivillighet gir inkludering (Basert på uttalelse nr. 26 og 30)

54

55 **Parallellsesjon 3 (lørdag kl. 09:15-10:30 og kl. 10:40-12:00).**

56 Sted: Ormen lange 2

57 E. Dyr har egenverdi (Basert på uttalelse nr. 53).

58 F. Digitaliser skolen (Basert på uttalelse nr. 4, 8 og 10)

59 Redaksjonskomitéen har ikke lagt opp til en behandling av en generell politisk
60 uttalelse på dette landsmøtet. Dersom Sentralstyret ønsker å behandle en generell
61 politisk uttalelse om overordnede politiske prioriteringer, legges det opp til at denne
62 behandles i plenum.

63 Redaksjonskomitéen har i sitt arbeid lagt til grunn at uttalelsene nr. 1, 11, 12, 13, 14
 64 kan relateres til dokumentet om oppvekst som er egen sak til landsmøtet og
 65 oppfordrer forslagsstillerne til å rette realitetsinnhold i disse uttalelsene som
 66 eventuelle endringsforslag til dette dokumentet dersom det ikke allerede er ivaretatt.

67 Vi gjør for ordens skyld oppmerksom på at forslagene nr. 13 og 14 er identiske i
 68 meningsinnhold. Det samme gjelder for forslagene nr. 17 og 56. Forslag nr. 18 er
 69 trukket fra forslagsstiller, men er vedlagt slik at det eventuelt kan opprettholdes av
 70 andre all den tid det er innsendt innen fristen.

71 **Temamessig sortering av uttalelser som er kommet inn innen fristen**

Skole og barnehage

Nr. 1	Likeverdig opplæring og tidlig innsats også for tegnspråklige barn	Forslagstiller Oslo Venstre
Nr. 2	Ja til skuleinternat	Telemark Venstre
Nr. 3	Lærerutdanningen bør være mer praktisk rettet	Akershus Venstre
Nr. 4	Ja til digitale alternativer	Buskerud Unge Venstre
Nr. 5	Nei Takk til Kroppsøvingsfaget	Buskerud Unge Venstre
Nr. 6	Alle skoler skal være gratis!	Buskerud Unge Venstre
Nr. 7	Innfør "Mennesket i Livet" nå!	Buskerud Unge Venstre
Nr. 8	Fremtidens skole	Buskerud Unge Venstre
Nr. 9	Eksamen: En Utdatert Vurderingsform	Buskerud Unge Venstre
Nr. 10	Lær kids koding	Akershus Venstre

Barn og familie

Nr. 11	Gjennomgå barnedødsfall etter omsorgssvikt	Forslagstiller Solveig Schytz og Odd Einar Dørum
Nr. 12	Hvem ser de barna som har det vondt?	Oslo Venstrekvinnelag
Nr. 13	Likestilte foreldre	Oslo Venstrekvinnelag
Nr. 14	Likestilte foreldre	Norges Venstrekvinnelag

Liberale rettigheter

Nr. 15	En human og kunnskapsbasert narkotikapolitikk	Forslagstiller Norges Unge Venstre
Nr. 16	Edward Snowden må sikres adgang til selv å motta Ossietzky- prisen	Geir Kjell Andersland
Nr. 17	Brudd på kvinners rettigheter aksepteres ikke	Norges Venstrekvinnelag
Nr. 18	Likestillingsloven	Norges Venstrekvinnelag

Demokrati og forvaltning

Nr. 19 Mer politisk styring over Statens veivesen

Forslagstiller

Buskerud Venstre

Justis og beredskap

Nr. 20 Vekk med tankepoliti og sikkerhets-tyranni!

Forslagstiller

Parissa Hamedan-Nejad

Kultur og informasjon

Nr. 21 Desentralisering av Norsk Kulturråd nå!

Nr. 22 Venstre vil ta et krafttak for barn-og unges oppvekstvilkår

Nr. 23 Venstre vil styrke den frie og egenorganiserte idretten

Forslagstiller

Rogaland Venstre

Rogaland Venstre

Hallstein Bjercke

Innvandring og integrering

Nr. 24 Aktive flyktninger gir god integrering

Nr. 25 Slå ring om asylretten!

Nr. 26 Arbeid og frivillighet gir inkludering

Nr. 27 Kjønnssensitive flyktningpolitikk for kvinner på flukt!

Forslagstiller

Oslo Venstre

Styret i St. Hanshaugen Venstre

Akershus Venstre

Norges

Venstrekvinnelag

Forsvars- og sikkerhetspolitikk

Nr. 28 Norges forsvarsevne i nord

Nr. 29 Kjøp færre JSF-kampfly – bruk ressursene på å styrke Forsvaret

Forslagstiller

Finnmark, Troms og

Nordland Venstre

Styret i St. Hanshaugen Venstre

Internasjonal politikk

Nr. 30 Stans det syriske folkets lidelser

Nr. 31 Venstre vil slå ring om det europeiske samarbeidet

Forslagstiller

Styret i St. Hanshaugen Venstre

Internasjonalt utvalg

Klima og energi

Nr. 32 Norge kan bli verdens første fossilfrie velferdssamfunn

Forslagstiller

Rebekka Borsch, Guri Melby, sentralstyret

Miljø

Nr. 33 Vern Nordland VI

Forslagstiller

Nordland Venstre

Nr. 34	Erstatt plastemballasje med morgendagens løsninger!	Vestfold Venstre
Nr. 35	Miljøtiltak må gi miljøeffekt	Finnmark Venstre
Nr. 36	Nei til omkamp av vernevedtak for vassdrag	Vefsn Venstre
Nr. 37	ROVDYRFORVALTNINGEN - ULEMPER MÅ KOMPENSERES	Hedmark Venstre

Transport og kommunikasjon

Nr. 38	Nord-Norge-banen - for en bærekraftig og verdiskapende framtid	Forslagstiller
Nordland Venstre,
Troms Venstre og
Finnmark Venstre
Nr. 39	Venstre vil ha lyntog over Haukeli	Rogaland Venstre
Nr. 40	Jernbane – fullt og helt, ikke stykkevis og delt!	Telemark, Sør-Trøndelag og Oppland Venstre
Nr. 41	Co2-utslipp fra flytrafikk må ned: • AVINOR må splittes. • Gardermøens tredje rullebane ligger på Rygge og Torp	Vestfold Venstre og Østfold Venstre
Nr. 42	Staten må ta 80% av investeringskostnadene for store kollektivprosjekter i storbyene!	Storbynettverket
Nr. 43	Bygg en miljøvennlig transportløsning - fullfør InterCity (IC)-satsingen nå	Vestfold Venstre

Næringsliv

Nr. 44	Bruk kapitalen der den trengs	Forslagstiller
Anders Wengen
Nr. 45	En spennende framtid med delingsøkonomi	Oslo Venstre
Nr. 46	Et arbeidsliv for framtida	Sør-Trøndelag Venstre
Nr. 47	Mulighetenes marked	Hordaland Venstre
Nr. 48	Et bærekraftig landbruk	Nordstrand Venstre,
Nordre Aker Venstre,
Søndre Nordstrand Venstre, Frogner Venstre
Nr. 49	Skogen i det grønne skiftet	Hedmark Venstre

Økonomi og marked

Nr. 50	Arbeid til alle	Forslagstiller
Norges Unge Venstre
Nr. 51	Naturressursene tilhører folket	Akershus Venstre

Helse

Nr. 52 Arbeidsplasser med fokus på psykisk helse får gode arbeidsmiljøer og lavt sykefravær

Forslagstiller

Frogner Venstre og Nordre Aker Venstre

Velferd

Nr. 53 Universell livsverdi

Forslagstiller

Norges Unge Venstre

Generelt

Nr. 54 Opplevelsessenter for teknologi

Nr. 55 Sats på gammelt håndverk til unge håndverkere

Nr. 56 Brudd på kvinners rettigheter aksepteres ikke

Forslagstiller

Sør-Trøndelag Venstre

Akershus Venstre

Oslo Venstrekvinnelag

72

73 Følgende uttalelser ble sendt inn 31. mars, etter fristen som var den 25. mars. For at
 74 disse skal kunne behandles kreves 2/3 flertall i landsmøtet. Redaksjonskomitéen har
 75 ikke behandlet disse.

Nr. 57 Rett til å bestemme over egen kropp (om kjønnslemlestelse)

Østfold Venstre

Nr. 58 Grønn Eiendomsskatt - enkel klimapolitikk

Østfold Venstre

76

Forslag nr. A**Basert på forslag nr. 32, samt deler av nr. 33 og 49.**

Forslagstiller: Redaksjonsnemnda

Norge kan bli verdens første fossilfrie velferdssamfunn

I lys av den globale klimaavtalen som ble inngått i desember, bør Norge trappe opp innsatsen for å øke tempoet i det grønne skiftet. Venstre mener at Norge bør bli verdens første nasjon som legger den fossile tidsalder bak seg og samtidig opprettholder høy verdiskaping og høy velferd.

Paris-avtalen er et kraftfullt signal til verden om å kutte utslippene for å løse klimakrisen. Norge har i etterkant av klimatoppmøtet sendt inn en utslippsplan til FN, men denne holder ikke for å møte de nye ambisjonene om å begrense den globale oppvarmingen til 1,5 grader. Norge må skjerpe klimapolitikken sin: Målene i Paris-avtalen, som ligger til grunn for norsk klimapolitikk, kan ikke nås uten en full transformasjon av energiproduksjon, energidistribusjon og energibruk i bygg, industri og transport her hjemme. Venstre vil kjempe for at denne energitransformasjonen skjer raskest mulig og billigst mulig, og at utslippskutt blir lønnsomt. For å lykkes med det, må klimamålene gjennomsyre alle deler av politikken.

Venstre mener at Norge må gjennomføre et storstilt grønt skattesifte som belønner klimavennlige løsninger og setter en prislapp på forurensing. Innovasjon innen energi- og klimateknologi går fortsatt for sakte fordi kostnaden for bruk av fossile alternativer er kunstig lav. Derfor bør CO₂-avgiften økes for alle sektorer og bruksområder, også i kvotepliktig sektor.

Klimagassutslippene fra oppvarming av bygg kan bli det første store området hvor vi kan få til full utfasing av fossile løsninger raskt. Det eksisterer fullgode alternativer til fossile energikilder i bygg, som biobasert varme, varmepumper, fornybar fjernvarme og sol. Det vedtatte forbudet mot kull-, olje- og gass- for oppvarmingsformål som er blitt innført fra 2020, bør fremskyndes til 2018, og CO₂-avgiften på all fossil oppvarming i Norge må økes slik som i Sverige.

Transport representerer en betydelig del av Norges klimagassutslipp, og skal vi ha en mulighet for å nå ambisiøse klimamål, må hele transportsektoren omstilles. I neste Nasjonal Transportplan trenger vi en enda sterkere prioritering av de miljøvennlige transportformene, som jernbane, kollektivsatsing og sykkel og gange, foran vei. Fokuset for avgiftspolitikken på transportområdet fremover må være å gjøre de utslippsfrie og fornybare alternativene konkurransedyktige. Dagens avgifter på fossilt drivstoff og forurensende transportmidler bør økes gradvis, mens null- og lavutslippsløsninger fortsatt bør belønnes slik at det blir enklere for folk å velge miljøvennlig.

Norge trenger mange flere klimavennlige arbeidsplasser over hele landet. For å oppnå det, vil Venstre ha en offensiv satsing på skog i den varslede bioøkonomistrategien fra regjeringen. En samlet skognæring står bak en ambisjon

om omsetningsvekst til 180 milliarder kroner innen 2045. Venstre stiller seg bak denne ambisjonen og vil legge til rette for at norsk næringsliv kan være i front på innovativ bruk av biomasse fra skogen i bygninger, energiforsyning og produksjonsprosesser.

For å realisere fangst og lagring av CO₂ raskere, bør Norge etablere en ordning for returordning for CO₂ – som pantesystemet på flasker. Kjøperne betaler en panteavgift og får panten tilbake når de leverer tilbake CO₂ til et etablert godkjent lager.

For å realisere innenlands klimakutt raskere, oppfordrer Venstre regjeringen om å fremskynde forhandlingene med EU angående samarbeidet om 40 prosent utslippskutt innen 2030. Målet bør være å legge dette samarbeidet inn under EØS-avtalen istedenfor å framforhandle en bilateral avtale som kan ta mange år å få på plass. Slik kan man gjennomføre nødvendige kutt mye raskere og effektivt, samt at nødvendige kontrollmekanismer allerede er på plass.

Venstre mener også at det påbegynte arbeidet med en klimalov bør trappes opp og konkretiseres. En norsk klimalov bør inneholde bindende karbonbudsjetter som viser hvor mye som skal kuttes og i hvilke sektorer kuttene skal skje.

I lys av den globale klimaavtalen bør Norge dessuten stanse prosessen med å tildele nye leteområder for olje og gass i Barentshavet gjennom 23. konsesjonsrunde. Norge kan ikke lenger late som om klimapolitikken ikke har betydning for oljesektoren. Oljefeltene det er snakk om å utvinne, ligger i mer sårbare og vanskeligere tilgjengelige områder enn noen gang før. Utvinning av olje og gass i de arktiske områdene vil ha store miljømessige konsekvenser og bidra mest til klimaendringer sammenlignet med andre utvinningstillatelser. 23. konsesjonsrunde er heller ikke politisk fornuftig ut fra et økonomisk perspektiv. Lønnsomheten i fossil utvinning er allerede svekket og vil bli svekket videre fremover, i takt med svekket etterspørsel.

Venstre mener videre at muligheten for åpning av deler av Nordland VI på bakgrunn av konsekvensutredningen fra 1994 må reverseres og at området lukkes for petroleumsvirksomhet i henhold til oppdaterte faglige råd.

Gjennom oljeskattesystemet bærer skattebetalerne den største delen av den finansielle risikoen knyttet til mer utbygging. Venstre mener derfor at Norge bør la oljeressurser i nord ligge, både fordi det kan innebære en stor økonomisk risiko for staten og fordi det er riktig på grunn av den eksistensielle trusselen klimaendringene utgjør.

Det er store muligheter for grønn vekst og verdiskaping i norske bedrifter som kan bidra til å møte klima-, energi- og bærekraftutfordringene. Hvis vi endrer samfunnet vårt i klimariktig retning nå, vil dette ikke ramme den økonomiske veksten, men tvert imot stimulere til innovasjon og fremveksten av nye jobber og samtidig gi bedre helse på grunn av redusert lokal forurensning.

Forslag nr. B**Basert på forslag nr. 45**

Forslagstiller: Redaksjonsnemnda

Venstre ønsker delingsøkonomien velkommen

Delingsøkonomien gjør tilgangen til produkter som bildeling, transporttjenester, utleie av bolig, ulike tjenester og kompetanse enklere. Enkle og lett tilgjengelige teknologiske løsninger har forkortet og effektivisert veien mellom tilbyder og kunder.

Sømløs tilknytting mellom kunde og leverandør er en av vår tids viktigste økonomiske endringer.

Delingsøkonomien omfatter deling, men også bytting, tjenesteleveranser og salg av varer og tjenester. Felles for elementene i delingsøkonomien er fremveksten av tilliten mellom brukerne, uten andre mellomledd enn den digitale plattformen.

Informasjonsteknologi knytter oss tettere sammen og lar oss utnytte ressursene bedre. Ved å dele ressursene, kan vi redusere materialforbruk og ressurssslitasje, klimagassutslipp og kostnader. Delingsøkonomien lar folk benytte seg av goder mange ellers ikke har råd til, eller ikke har noen langtidsinteresse av å eie. Vi har nå en mulighet til å øke fleksibiliteten, uavhengigheten og tilgangen på en rekke varer og tjenester.

Delingsøkonomien kan gi grobunn for nye bedrifter, og i arbeidsmarkedet kan den øke deltakelsen til personer som ikke kan eller vil ha fast jobb. Norge må derfor gripe muligheten til å ta en posisjon i den framvoksende globale delingsøkonomien.

Fremveksten av digitale delingsløsninger for varer og tjenester utfordrer bestående strukturer for regulering, skattelegging og tradisjonelle arbeidslivsorganiseringer. I tillegg oppstår nye problemstillinger knyttet til forbrukerrettigheter, sikkerhet og ansvarsfordeling. Hvilket ansvar tilbydere og formidlingstjenester har, må reguleres. Trygghet for forbrukere er vesentlig for at nye tjenester skal kunne lykkes i markedet på sikt, fordi markedet er avhengig av tillit.

Selskap som tilbyr kobling mellom tilbyder og konsument, må skattlegges på likt grunnlag som annet tradisjonelt næringsliv. Det trengs internasjonale løsninger på internasjonale problemer, og Venstre mener Norge må ta del i utviklingen av internasjonale skatteordninger, slik som EUs Common Consolidated Corporate Tax Base (CCCTB). Det må også utvikles enkle måter for den enkelte tilbyder å innrapportere regnskapstall til Skatteetaten.

Mange har også påpekt faren for pulverisering av arbeiderrettigheter når flere går fra tradisjonelle ansettelsesforhold til å operere som freelancere i en ny digital økonomi. Venstre er tilhengere av et godt organisert arbeidsliv, og mener det bør tas initiativ til å finne gode løsninger for blant annet sykelønn, pensjonssparing og velferdspermisjoner også for freelancerne. Det er problematisk at gründere og

209 freelancere ikke har de samme rettighetene som vanlige arbeidstakere, selv om
210 begge gruppene er forpliktet til å betale skatt og trygdeavgift.

211
212 En av de mest omtalte tilbydere av digitale delingsløsninger er selskapet Uber, som
213 lar bileiere bruke sin egen bil til å transportere kunder. Det er viktig at Uber-sjåfører
214 har et avklart grunnlag for sin virksomhet, og Venstre ønsker å gjennomgå
215 regelverket for persontransport. Per nå kan likevel ikke de nye tilbyderne av
216 persontransport oppfylle alle de kommunale oppgavene som taxinæringen gjør.
217 Derfor er det viktig at kommunene og fylkeskommunene fortsatt anerkjenner
218 viktigheten av gode avtaler med tradisjonelle persontransportører for å oppfylle
219 disse.

220
221 Venstre vil:

- 222 ✓ Stille seg grunnleggende positivt til innovasjon gjennom delingsløsninger.
- 223 ✓ Utrede hvordan skatteleggingen av digitale delingsaktører skal foregå, i tett
224 samarbeid med EU og andre internasjonale skatteaktører.
- 225 ✓ Gå gjennom reguleringene for utleie av personlige eiendeler og tjenester, som
226 bolig, bil og arbeidskraft med sikte på å finne bærekraftige, trygge løsninger som
227 tillater nåværende og fremtidige delingsøkonomiske samarbeidsstrukturer.
- 228 ✓ Skille mellom yrkes og hobbyvirksomhet f.eks. når det gjelder rapportering og
229 skatteregler.
- 230 ✓ Innføre pålegg om elektroniske transaksjoner mellom bruker og
231 tjenesteyter/leverandør.
- 232 ✓ Skille mellom by og distrikt for transporttjenester.
- 233 ✓ Utrede løsninger for å ivareta og forbedre rettighetene til freelancere og
234 gründere.

Forslag nr. C

Basert på forslag nr. 50 og deler av 47

Forslagstiller: Redaksjonsnemnda

Arbeid til alle

Vi står i dag overfor den mest dramatiske arbeidsledighetssituasjonen på lang tid. I januar i år var 4,8 prosent av arbeidsstyrken på jakt etter nytt arbeid, og Vestlandet opplever nå den høyeste arbeidsledigheten på over 20 år. Vi er vitne til hyppige pressemeldinger om oppsigelser, supplybåter i opplag og synkende boligpriser i oljehovedstaden Stavanger. 38.000 jobber innen oljen har forsvunnet allerede, og 12.000 flere arbeidsplasser er ventet å forsvinne i 2016 og 2017. Som en konsekvens av dette er det i ferd med å forsvinne ytterligere 30.000 arbeidsplasser også utenfor den direkte petroleumsrelaterte virksomheten og i de direkte berørte områdene.

For å bidra til at de ledige kommer raskt tilbake i arbeid mener Venstre at det er behov for å se på hvordan de ulike trygdeordningene er innrettet og utformet og prøve ut ulike endringer som kan stimulere til å få flere i arbeid, og ordninger som også kan føre til mer nyskapning og flere bedriftsetableringer. Erfaring fra Frankrike viser at dersom arbeidsledige, som velger å starte egne bedrifter, får beholde retten til dagpenger de første årene av bedriftens levetid, kan dette øke framveksten av lønnsomme bedrifter. Gründerne får på den måten mulighet til å motta dagpenger dersom bedriften enten skulle gå konkurs eller ha lavere inntjening enn hva en har rett på i dagpenger. Venstre tror at tilsvarende regler i Norge kan senke terskelen for å starte egen bedrift. Dette er spesielt viktig i en tid der vi har mange erfarne og kompetente arbeidsledige som i utgangspunktet har alle forutsetninger for å kunne skape sin egen og andres arbeidsplass, men som vegrer seg på grunn av risikoen.

Forskning fra Frisch-senteret viser at andelen som finner arbeid øker betydelig i den aller siste måneden før trygdeperioden går ut, selv om en annen trygdeytelse tar over. I dag har arbeidsledige rett på 62,4 prosent av inntektsgrunnlaget opp til 6G i dagpenger i enten ett eller to år, avhengig av hvor mye man tjente før man ble arbeidsledig. Venstre ønsker å teste ut ulike modeller med differensiert dagpengeytelser, hvor satsen suksessivt reduseres fra f.eks. 80 til 60 pst i løpet av perioden for å se om det har effekt på hvor raskt ledige finner ny jobb. Samtidig som motivasjonen til å søke arbeid styrkes, vil en slik omlegging av arbeidsledighetstrygden også kunne bidra til at færre velger «helseveien» til NAV. Dagens sykelønnsordning sikrer 100 prosent lønn under sykdom, mens dagpengeordningen bare sikrer 62,4 prosent hvilket gir få insentiv for å «skifte» NAV-ytelse og komme seg raskt tilbake til arbeid.

Også på skattesiden er det mulig å tenke nytt. Ordninger der det gis skattestimuli til arbeidstakere for å være i inntektsbringende arbeid, såkalte jobbskattefradrag, har i land som Sverige og USA vist seg å være svært effektive måter å få flere i arbeid. Ved å senke den reelle marginalsatten, gjør slike skattefradrag det mer lønnsomt å arbeide, noe som særlig har betydning for dem med lavt inntekspotensial. Venstre mener derfor at det må utredes ulike modeller for jobbskattefradrag (eventuelt

endringer i minstefradrag eller trinnskattsystemet), slik at den modellen som passer best for norske forhold kan innføres.

Det høye norske lønnsnivået gjør terskelen inn i arbeidslivet høy. Særlig de med hull i CV-en og manglende utdanning risikerer å bli stående utenfor. For å senke terskelen inn i arbeidslivet er et aktuelt virkemiddel en oppmykning av regelverket for allmengjorte tariffavtaler. Det er særlig bransjer som krever liten formell kompetanse der tariffavtalene er allmengjort. Dette skaper en rigiditet hvor dem som er innenfor får rimelig godt betalt, mens dem som arbeidsgiverne av ulike grunner ikke kan tilby tarifflønn skyves over på trygdeytelser. Denne negative effekten kan en bøte på ved å la personer som har stått lenge utenfor arbeidslivet, samt nyankomne flyktninger, få jobbe for en lavere lønn i maksimalt to år, med forbehold at det kun gjelder de første årene av en fast ansettelse. Derfor mener Venstre at også en ordning med introduksjonslønn bør vurderes.

Kunnskapsintensive næringer vil fortsatt være bærebjelken i norsk økonomi. Mennesker med høy kompetanse må få mulighet til å tilpasse sin kompetanseprofil til en ny virkelighet i norsk arbeids- og næringsliv. Derfor ønsker Venstre å endre dagpengeordningen slik at det blir lagt minst mulig begrensninger på mulighetene til å kombinere dagpenger med å fullføre påbegynt utdanning eller gjennomføre relevant etter- og videreutdanning. Dette er særlig viktig for de mange som nå mister jobben i petroleumsrelaterte næringer, og som må omskoleres til å jobbe i andre sektorer.

Samtidig er det behov for tilpasninger i opptakssystemet for høyere utdanning (samordnet opptak). I dag må alle vente på det ordinære opptaket i august, men dette hindrer mange arbeidsløse fra å komme ut i utdanning så fort som mulig. Venstre ønsker derfor å innføre et rullerende opptak til utdanningsinstitusjonene for dem som av ulike årsaker går ut av arbeidslivet.

I dagens situasjon er etter- og videreutdanning en investering i et fremtidig levebrød og en ny karrierevei for mange. Da er det viktig for den enkelte at incentivene finnes også i skattesystemet. De som mottar sluttvederlag fra tidligere arbeidsgiver må få skattefritak på dokumenterte utgifter når de investerer midlene i kurs og utdanning. Arbeidsgiverbetalt etter- og videreutdanning er en skattefri fordel innenfor visse rammer i dag, arbeidsledige med sluttvederlag bør få den samme muligheten.

Venstre vil:

- La arbeidsledige som starter egen bedrift få beholde retten til dagpenger i inntil to år, etter fransk modell.
- Teste ut modeller med differensierte ytelser av dagpenger etter varighet.
- Utrede modeller for jobbskattefradrag, og innføre den mest hensiktsmessige.
- Åpne for introduksjonslønn i en kortere periode i faste ansettelser for nyankomne flyktninger og personer som har stått lenge utenfor arbeidslivet.
- Gjøre det enklere å kombinere dagpenger med utdanning.

- 323 • Innføre rullerende opptak på utdanningsinstitusjoner for mennesker som av ulike
324 grunner går ut av arbeidslivet.
- 325 • Gjeninnføre skattefritak på sluttvederlag knyttet til dokumentert bruk av
326 sluttvederlag til kurs og utdanning.

Forslag nr. D**Basert på forslag nr. 26 og 30**

Forslagstiller: Redaksjonsnemnda

327 Arbeid og frivillighet gir inkludering

328 Yrkesdeltakelse og frivillig innsats er bærebjelker i det norske samfunnet. Dette er
329 også veien til inkludering av flyktninger og asylsøkere. Nå bor det nesten 30 000
330 personer i mottak i Norge. Skal vi lykkes i inkluderingsarbeidet, må beboere i mottak
331 tidlig ta del i samfunnet gjennom arbeid, aktivitet og språkopplæring.

332
333 Flyktningenes egen innsats og kunnskaper har alt for lenge blitt nedprioritert i
334 integreringsprosessen ved norske flyktninge- og asylmottak. Rask integrering i
335 samfunnet og arbeidslivet har blitt stanset av for svak politisk vilje og for lite
336 handlingskraft. Resultatet er mennesker som venter flere år på mottak, og mister
337 verdifull yrkeskompetanse og motivasjon. Samtidig har staten store utgifter til
338 administrasjon, kost og losji. Med det historisk store antallet flyktninger som kom til
339 landet i fjor, har vi ikke råd til å fortsette på denne måten.

340
341 For flyktninger som kommer til Norge, er det viktig tidlig å få se hva som er veien
342 videre ut i arbeidslivet. Det er viktig å kunne bidra og være til nytte også på veien dit.
343 Det er også det beste grunnlaget for god og rask integrering i det norske samfunnet.
344 Dette handler om å stille krav, men like ofte om å gi muligheter.

345
346 God inkludering forutsetter at språktrening og aktiviteter starter fra første dag.
347 Norges mottak av flyktninger går i stikk motsatt retning. Folk i asylmottak kan gjøre
348 en innsats, de har både kompetanse og ønske om å få bidra til samfunnet rundt seg.
349 Både det statlige rammeverket, kommunene og frivilligheten må legge opp arbeidet
350 slik at de får sjansen.

351
352 Erfaring fra Restad Gård mottak i Sverige viser at rask integrering er mulig, og at
353 beboerne på asylmottak selv har kompetansen og energien som skal til for å skape
354 aktivitet. Betingelsen er at flyktningene selv blir hørt, og blir møtt på en måte som
355 gjør at de kan begynne å se for seg hvordan de selv kan bli en del av samfunnet de
356 kommer til. Bidrag fra frivillige organisasjoner og et lovverk som gjør at det er mulig å
357 delta i arbeidslivet er også sentralt.

358
359 Blir for mange sittende for lenge i mottak mislykkes vi i integreringen. Det har vi som
360 samfunn ikke råd til. Derfor må det etableres et hurtigspor for klare innvilgelsessaker,
361 og omreisende saksbehandlerteam fra UDI må etableres. Det må også snarlig
362 etableres en todeling av mottaksstrukturen med integreringsmottak for de som skal
363 bli, og returmottak for personer med avslag.

364

Måten kvinner rammes av konflikt, krig og flukt kan også være forskjellig fra menns. Derfor må mottaksapparat og integreringspolitikken også ha et klart uttalt kjønnsperspektiv som tar spesielle hensyn.

Venstre vil:

- Få folk raskt i arbeid og aktivitet gjennom å kartlegge kompetansen folk har med seg. Spesielt er det viktig å kartlegge kvinners kompetanse og utdanning.
- Gi arbeidstillatelse til asylsøkere mens søknaden behandles.
- Åpne for arbeidspraksis uten lønn, gjerne i kombinasjon med språkopplæring. Arbeidspraksis gir en mulighet til å få verdifull erfaring fra arbeidslivet. Flere kommuner har dessuten veldig gode resultater av å kombinere språkopplæring og lønn.
- Innføre en ordning med offentlig praksisplass for relevante yrkeskategorier mens søknaden behandles, for eksempel lærere og helsepersonell.
- Samarbeide med bemanningsbyråene i arbeidet med å få flyktninger i jobb, for å dra nytte av deres erfaringer med å integrere arbeidskraft fra utlandet i norsk arbeidsliv.
- Veiledning for flyktninger som vil etablere egen arbeidsplass (gründere).
- Tilrettelegge for nettundervisning på mottakene i samarbeid med relevante skoler (videregående, fagskoler, høyskoler eller universitet).
- Gi inntil 50 % tidsbegrenset lønnstilskudd i inntil 2 år gjennom NAV til arbeidsgivere som ansetter folk som ennå ikke er konkurransedyktige på arbeidsmarkedet.
- Prioritere ressurser til frivillige organisasjoner og vertskommuner som driver inkluderingsarbeid der folk i mottak driver aktivitet sammen med lokalbefolkningen.
- Bruke arbeid og frivillighet som arena for språkopplæring gjennom å tilpasse språkopplæringen til den enkeltes forutsetninger. La beboere, lokale frivillige og voksenopplæringen samarbeide om språkopplæringen.
- Tilpasse språkopplæringen til den enkeltes nivå og i større grad gis som del av praksis i arbeidslivet, og i samarbeid med frivilligheten.
- Opprette barnepassordninger på mottakssenter, slik at foreldre med små barn får mulighet til å engasjere seg i aktivitetene.
- At barn av asylsøkere skal få plass i barnehage (utenfor mottaket) og skole så raskt som mulig.
- Dekke kostnader til barnehage- og skoleplasser over statsbudsjettet, og gi ekstra tilskudd til kommuner med et relativt stort antall mottaksplasser.
- Legge til rette for selvhushold for alle beboere på mottak der det er praktisk mulig. Selvhushold vil bety bedre mat, sysselsetting og verdighet for beboere og lavere kostnader for samfunnet.
- Sikre tilgjengelige arealer på alle mottak som kan brukes til aktiviteter for beboere og frivillige, og til møter mellom beboere, lokalbefolkning og andre.
- Innføre obligatorisk holdningsskapende opplæring i kvinners rettigheter og norske demokratiske institusjoner.

- 409 • Gjøre Introduksjonsprogrammet mer fleksibelt, og tilpasset den enkeltes behov
- 410 og ressurser for å komme ut i arbeidslivet eller videreutdanning.
- 411 • Sette sterkere krav til god kvalitet og resultater i introduksjonsprogrammet.

Forslag nr. E*Basert på forslag nr. 53*

Forslagstiller: Redaksjonsnemnda

Dyr har egenverdi

Da dyrevelferdsloven ble vedtatt i 2009, slo den fast at «dyr har egenverdi, uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker». Dette var en seier for dyrevelferden i Norge, men respekt for dyr krever mer enn flotte formuleringer. I Norge ser vi dessverre fortsatt eksempler på dyr som lever under uholdbare forhold. Samtidig er mange dyrearter i Norge truet i sin eksistens fordi samfunnet ikke tar nok hensyn til andre arters rett til å leve.

Venstre mener at dyr har krav på grunnleggende rettigheter som sikrer dem rett til å leve et liv for deres egen del, i tråd med egne behov. Dette innebærer at vi må erkjenne vår plikt til å behandle og respektere dyr som følende skapninger, fremfor nyttegegenstander for mennesker eller vakker pynt i naturen der vi fortsatt måtte finne plass til ville dyr.

Det trengs to viktige grep for å øke respekten for dyr: Sikre dem arealet og rammevilkårene de trenger for å overleve i norsk natur og skjerpe inn lovgivningen eller sanksjoner på områder der dyr i dag utsettes for mishandling eller uforsvarlig hold fra menneskers side.

Globalt er tapet av naturmangfold og utryddelsen av arter en av de største miljøutfordringene vi står overfor. Dette gjelder også Norge som ikke klarer å stanse tapet av truede arter til tross for ambisiøse mål. Menneskeheten utrydder opp til 1000 arter hvert år. Denne masseutryddelsen er en billedliggjøring av vår manglende respekt for den grunnleggende verdien til livet rundt oss, og den er til syvende og sist også en alvorlig trussel mot oss selv.

Dyrenes muligheter til å overleve påvirkes av en rekke faktorer, som tap og fragmentering av leveområder, overbeskatning av arter og klimaendringer. Til sammen skaper dette et stort press på naturen. En høy andel av artene i Europa (60 prosent) viser en negativ utvikling. Høyt forbruk per innbygger er en underliggende årsak for tap av biologisk mangfold. Venstre ønsker å stramme inn på bruken av areal som går utover truede dyre- og plantearter. Vi trenger å verne mer av naturen der mange av de norske artene har sitt naturlige leveområde, det gjelder både til land og ikke minst ved kysten og til havs. For at de store rovdyrene i Norge skal ha en trygg framtid må de få lov å bli flere.

Også når det gjelder husdyrhold, forsøksdyr og hold av kjæledyr, trengs det nye grep for å øke respekten for dyrs egenverdi. Stortingsmeldingen om dyrevelferd («dyrevelferdsmeldingen») fra 2002, fastslår løsdrift som et mål for alle matproduserende dyreslag. Løsdrift er likevel fortsatt ikke gjennomført. Å endre produksjonsmåtene slik at løsdrift blir en realitet for alle dyr i norsk landbruk, vil ha

store velferdsgevinster for dyrene i form av aktivitet, muligheter for miljøberikelse, artstypisk sysselsetting og sosial adferd.

De vanligste kylling- og kalkunrasene som er i bruk i Norge, er avlet for ekstrem vekst. Slaktekyllingens enorme tilvekst gjør at den får beinproblemer og hjerte/karproblemer. Slaktekalkuner utvikler gjennom for rask vekst en så unaturlig kropp at de er ute av stand til å pare seg. Venstre ønsker at kylling- og fjærekrenæringen skal stimuleres til å gå over til raser med lavere intensitet og lavere produksjon.

Venstre mener det er nødvendig å belønne bønder som satser på dyrevelferd og mener støtteordningene i landbruket bør gjennomgå med sikte på å gi økte incentiver for å bedre dyrevelferden. Dette gjelder også tiltak for å omstille landbruket i særlig rovdyrutsatte områder for å redusere tap av husdyr.

I dyrevelferdsloven er det gitt adgang til å regulere og stille krav til import av dyreprodukter. Problemet er at denne muligheten ikke enda har blitt benyttet. Blant annet ser vi store mangler i krav til gjennomsiktighet og innsyn i produksjon av dyreprodukter som importeres. Venstre mener at dette må på plass både for å sikre forbrukerens mulighet til å ha kunnskap om produksjonen, og samtidig sikre at importerte produkter holder minst samme standard som etter norske krav til dyrevelferd. Venstre vil derfor forby import av gåselever produsert ved tvangsforing på samme måte som slik produksjon er forbudt i Norge.

Når det kommer til hold av kjæledyr har vi også sett eksempler på grove brudd med god dyrevelferd. Hvorvidt sakene blir fulgt opp rettslig er i stor grad et ressurssspørsmål. Brudd på dyrevelferdsloven ender ofte med henleggelse eller bøter fremfor strengere bruk av lovens strafferammer. Økokrim har i dag det øverste nasjonale ansvar for å koordinere innsatsen mot kriminalitet mot dyr. Venstre vil styrke Økokrims evne til å effektivisere og koordinere politiets innsats mot grov dyrekriminalitet. Med marginale ekstra ressurser (anslagsvis to stillinger) kan det utvikles maler for etterforskning og påtalemessige vurderinger. Dette vil være ressursbesparende for det offentlige, og øke kvaliteten på arbeidet som utføres av dyrepolitiet som er opprettet i noen distrikter samt annet lokalt politi.

Respekten for dyret krever at vi også har et gjennomarbeidet regelverk i de tilfeller dyr brukes til alternative formål. Vitenskapelige gjennombrudd har i løpet av de senere årene bidratt til å erstatte bruk av dyreforsøk. Større sikkerhet for statistisk riktige resultater er en positiv konsekvens, i tillegg til den etiske fordel som ligger i at færre dyr må lide. EU har i 2015 bevilget 30 millioner euro (tilsvarer ca. 280 millioner kroner) til et prosjekt som har som formål å erstatte dyreforsøk i giftighetstesting. Venstre mener at Norge bør bidra til denne utviklingen ved å støtte forskning på og utvikling av metoder som kan erstatte dyreforsøk.

Stadig flere land blir bevisst sirkusdyrenes lidelser og innfører forbud og restriksjoner ved bruk av dyr på sirkus og i underholdning. I Norge ble forbud mot sirkuselefanter stoppet av Landbruksdepartementet (LMD) ved tidligere landbruksminister Trygve

Slagsvold Vedum. Forbudet ble stoppet uten faglig begrunnelse på tross av råd fra elefantekspert, veterinærer, vitenskapskomiteen, mattilsynet og dyrevernsorganisasjoner. Det er en rekke dyrevelferdsproblemer ved å holde elefanter i sirkus. Venstre vil derfor innføre et forbud mot bruk av eksotiske dyr i sirkus.

Venstre vil:

- Stramme inn på arealbruk som går utover truede arter eller deres leveområder.
- Øke innsatsen for at Norge oppfyller nasjonale mål og internasjonale forpliktelser om å stanse tap av biologisk mangfold innen 2020.
- Verne mer av norsk natur både til land og til havs.
- At artstypisk atferd bør være et overordnet hensyn i landbruket.
- At dagens kyllingrase og kalkunrase fases ut og erstattes av en saktevoksende og sunnere raser.
- Gjennomgå landbrukets støtteordninger med sikte på å gi økte incentiver for å bedre dyrevelferden, herunder tiltak for å omstille landbruket i særlig rovdyrutsatte områder for å redusere tap av husdyr.
- Gjennomgå dyrevelferdslovens eksisterende importforskrifter med sikte på å sikre strengere krav til gjennomsiktighet og innsyn i produksjonen av dyreprodukter som importeres.
- Forby import av gåselever produsert ved tvangsforing.
- Som ledd i et forbud mot pelsdyroppdrett i Norge, også vurdere forbud mot å importere pelsprodukter fra oppdrett.
- Støtte utvikling og forskning på metoder som kan erstatte dyreforsøk.
- Styrke Økokrims evne til å effektivisere og koordinere politiets innsats mot grov dyrekriminalitet.
- Opprette flere enheter med dyrepoliti.
- Avgrense dyreforsøk til medisinsk forskning.
- Innføre et forbud mot bruk av eksotiske dyr i sirkus.

Forslag nr. F**Basert på forslag nr. 4, 8 og 10**

Forslagstiller: Redaksjonsnemnda

Digitaliser skolen

Norsk skole står foran en digital revolusjon. Mens store deler av det norske samfunnet i større eller mindre grad har blitt digitalisert, henger skolen mange steder etter. Framtidens skole skal utdanne elever i en stadig mer digitalisert hverdag, og for å kunne delta i et arbeidsliv og samfunnsliv i konstant endring og utvikling er digital kompetanse en forutsetning. For å fremme digitaliseringen av skolen bør undervisningsopplegg, tekstarkiv og tekstbanker gjøres digitalt tilgjengelige i langt større grad enn i dag, og det må sikres videreutdanning som gir lærere med tilstrekkelig digital kompetanse.

SMIL-studien (Sammenhengen mellom IKT-bruk og læringsutbytte i videregående opplæring) fra 2013 viser at det er mye IKT-bruk i skolen, men at den er for lite faglig orientert. Videre ble det avdekket at elevene ikke mestrer faglig IKT-bruk godt nok, og at det er nødvendig med kompetansehevingstiltak for lærerne. Hele 75 % av lærerne i studien rapporterte at de manglet etterutdanning innen IKT. Det er med andre ord behov for en langsiktig og systematisk satsing på digital kompetanseheving både for lærere og elever, og dette arbeidet bør starte tidlig i grunnskolen. Den internasjonale undersøkelsen ICILS (International Computer and Information Literacy Study) fra 2013 viste at kun åtte prosent av norske elever i ungdomsskolen bruker daglig datamaskin på skolen, mens 75 prosent av elevene gjør det hjemme.

For å skape en fremtidsrettet skole må vi anerkjenne at dagens undervisningsmaterieell i norsk skole ikke alltid er hensiktsmessige, og at vi trenger varierte og oppdaterte digitale alternativer. Venstre vil derfor at det opprettes en gratis, digital tekstbank som alternativ til de tradisjonelle lærebøkene for hele den norske offentlige skolen.

Venstre vil også styrke den digitale kompetansen ved å gi barn flere muligheter til å lære programmering. Den nye digitale hverdagen krever at innbyggerne forstår hvordan digitale hjelpemidler brukes, men også hvordan de virker og skapes. Programmering kan anvendes i alt fra webdesign og spillutvikling, til å utvikle fremtidens apper og datasystem. I tillegg er det en effektiv måte å utvikle ferdigheter som språkforståelse, logikk og matematisk forståelse på.

Mens læring i informatikk spiller en stadig større rolle i grunnskolen til land som Kina, Estland, Storbritannia og Australia, tilbyr svært få grunnskoler i Norge undervisning i programmering. Venstre vil derfor innføre programmering som valgfag i grunnskolen og legge mer til rette for at barn og unge skal kunne få tilbud om programmeringskurs gjennom bl.a. bibliotek og kulturskole. For å få til et bedre tilbud for barn og unge kreves det også at kompetansen heves blant de som underviser. Det krever mer dialog mellom fagmiljøene i informatikk og

573 utdanningsinstitusjonene. Det er ikke teknologien i seg selv som vil være avgjørende,
574 men at pedagogene ser hvordan teknologien kan brukes til å øke elevenes
575 motivasjon og læringsutbytte.

576

577

578 Venstre vil:

- 579 • Opprette en digital tekst- og undervisningsbank, der lærere og elever kan finne
580 oppdatert, variert informasjon som dekker aktuelle fag og temaer for alle trinn i
581 skolen, gratis tilgjengelig i digital form.
- 582 • Innføre programmering som en del av læreplanen for grunnskolen, i første omgang
583 som valgfag.
- 584 • Legge til rette for mer samarbeid mellom fagmiljøer i informatikk og
585 utdanningsinstitusjonene.
- 586 • Øke den digitale kompetansen i lærerutdanningen.
- 587 • Tilby IKT-sommerskole for lærere etter modell fra Oslo-skolen.

Framlegg nr. G1**Basert på framlegg nr. 40 og 43**

Framlegg frå: Redaksjonsnemnda (delt innstilling)

Jernbanen må bli vinnaren i neste NTP

For å nå målet om kutt i Noregs klimautslepp med 40 % innan 2030, er det naudsynt å elektrifisere store delar av dagens fly-, bil- og trailertrafikk. Utsleppa frå transportsektoren må betydeleg ned, dersom vi skal nå klimamåla. Venstre meiner at ei utbygging av eit nasjonalt nett av høgfartsbaner for gods- og persontrafikk er den mest effektive løysninga på denne utfordringa. Då må jernbanen verte underlagt overordna og heilskapleg planlegging og bli den store vinnaren i neste nasjonal transportplan (NTP) som Stortinget skal handsame neste vår.

Til no har planlegging og bygging av jernbane skjedd stykkevis og delt. Dagens organisering har gjeve et stort vedlikehaldsetterslep, klattvise investeringar og ikkje minst ei stadig større overføring av gods frå bane til veg. Resultatet er mange unødvendig dyre investeringar, men dessverre også direkte feilinvesteringar. Til dømes vert ikkje Inter City-strekningane bygd med ein standard som gjer det mogeleg å seinare gå inn i eit framtidig høgfartsnett.

Jernbanesatsinga med fullt utbygd Inter City kan ifølgje Jernbaneverket stå ferdig innan 2028. Det framlagde NTP-forslaget frå fagetatane manglar midlar til ei slik fullføring, noko som gjer at utviklinga om den framtidige banen stoppar opp, både for næringsliv, kommunal planlegging og bustadbygging. Tida er overmoden for å komme opp med nye finansieringsmodellar og organisering av jernbaneprosjekt i denne storleiken. På same måte som det statlege utbyggingsselskapet Nye Veier AS såg dagens lys i år, vil ein modell med Nye Baner AS òg kunne bli eit instrument for større jernbaneinvesteringar.

Ein føresetnad for at ei slik satsing skal lukkast er at det vert løyvd like mykje til bane som til veg – ikkje berre i prosentvis vekst, men i kroner.

Manglande kapasitet i jernbanenettet fører til eit sterkt press for å bygge ut stamvegnettet for å få fram gods, medan eit påstått behov for ei tredje rullebane på Gardermoen skuldast manglande utbygging av moderne jernbanestrekningar. Heilskaplege og framtidsretta løysingar må på plass og Venstre går framfor i arbeidet for utbygging av eit nasjonalt nett av høgfartsbaner for gods- og persontrafikk. Dette vil styrke norsk konkurranseevne, nærings- og samfunnsliv og vere eit sterkt tilskot til det grøne skiftet.

Framlegg nr. G2*Basert på framlegg nr. 31*

Framlegg frå: Redaksjonsnemnda (delt innstilling)

Venstre vil slå ring kring det europeiske samarbeidet

Europa og EU står overfor den største krisa i det europeiske samarbeidet si historie. Dei siste års økonomiske krisar har allereie tært på Europa, og no slit samarbeidet tungt med å handtere flyktningkrisa, samstundes som sterke krefter i Storbritannia jobbar for «Brexit». Kontinentet vårt er under åtak av terroristar frå IS. Framandfrykt og nasjonalisme er meir utbreidd og uttalt enn på lenge, og høgrenasjonalistiske, anti-europeiske parti er på frammarsj i gamle og nye medlemsland.

Venstre meiner at det er viktigare enn nokon gong å støtte opp om eit forplikande samarbeid på tvers av landegrenser i Europa, fordi håpet om ei løysing på mange av Europas og nokre av verdas store, grenseoverskridande utfordringar ligg i dette samarbeidet. Europa si framtid er også vår sak. Difor må vi i Noreg snakke om kva slags EU vi ønskjer oss, og korleis vi kan bidra.

For Venstre er det europeiske samarbeidet noko langt meir enn den frihandelssona Storbritannias konservative statsminister David Cameron ønskjer seg. EU er ein arena for økonomisk og politisk samspel og for freds- og demokratibygging over landegrensene i Europa. Men EU-samarbeidet er også eit verdifelleskap og eit samarbeid til vern for humanisme, rettsstat og demokrati, og for liberale verdiar som rørslefridom, ytringsfridom, religionsfridom, likestilling, likeverd og vern av minoritetar. Den aukande nasjonalismen undergravar det europeiske verdifelleskapet og dermed Europas politiske stabilitet: Minoritetsgrupper opplever trakassering og diskriminering i mange land, og grunnleggjande menneskerettar blir broten dagleg. Høgrepopulistiske styresmakter strammar grepet om den frie pressa og om uavhengige domstolar i for eksempel Ungarn og Polen. Mykje står på spel dersom samarbeidet i Europa bryt saman.

Om Schengen-systemet kollapsar, vil det kunne skape uhandterlege problem både økonomisk og menneskeleg. Om britane stemmer nei til EU ved folkerøystinga i juni, kan det bety slutten for det europeiske samarbeidet slik vi kjenner det.

Venstre ønskjer eit Europa med eit stabilt og sterkt EU, uavhengig av spørsmålet om norsk medlemskap. Vi meiner at EU er ein sentral arena for å nå ambisiøse miljø- og klimamål, for å handtere internasjonale utfordringar og for å skape eit europeisk fellesskap på tvers av språk, religion og nasjonalitet som tek vare på verdiar vi er stolte av. Den grunnleggjande tanken, som handlar om eit Europa som er bunden saman gjennom avtalar og institusjonar og som gjer det umogeleg å gå til krig mot kvarandre, er framleis gyldig.

I tillegg til EU er det mange andre europeiske institusjonar som det også er viktig å slå ring om i desse urolege tidene, inkludert Europarådet, Organisasjonen for Sikkerhet og Samarbeid i Europa (OSSE), Den europeiske menneskerettsdomstolen og fleire andre. På ulike, men komplementære måtar er desse felles europeiske

institusjonane avgjerande for å verne alle europearar, men kanskje særleg minoritetar mot ei illiberal utvikling innanfor mange av dei europeiske statane. Utan desse institusjonane risikerer vi at Europa igjen byggjer murar mellom folk, og at verdier og eit overnasjonalt samhald vi er stolte av, forvitrar.

Venstre vil:

- Invitere til ein open debatt om kva slags samarbeid i Europa vi ønskjer oss og korleis det kan vidareutviklast, uavhengig av spørsmålet om norsk EU-medlemskap.
- At Noreg aukar bidraga sine til Europas felles grensekontrollbyrå Frontex og til felles politi- og tryggingssamarbeid.
- At Noreg bidrar aktivt til å løyse dei akutte utfordringane rundt flyktningsituasjonen i Europa, at den nasjonale grensekontrollen blir reversert og at Schengen-samarbeidet blir styrkt.
- Be norske politikarar både i posisjon og opposisjon om å hegne om det europeiske samarbeidet.
- Oppmode regjeringa til å bruke dei høva ho har for å fremje europeisk samarbeid.
- Framskunde forhandlingane med EU med omsyn til samarbeidet om 40 prosent klimakutt innan 2030 og leggje dette samarbeidet inn under EØS-avtalen i staden for å forhandle om ein bilateral avtale.
- Oppmode britiske borgarar til å stemme nei ved avstemminga i Storbritannia, og støtte vårt britiske systerparti The Liberal Democrats

Forslag nr 1

Likeverdig opplæring og tidlig innsats også for tegnspråklige barn

Forslagstiller: Oslo Venstre

Venstre står for mangfold og like muligheter for alle. Rettighetene til barn som har sin opplæring i og på tegnspråk må derfor løftes frem og bedres for å sikre likeverdig og inkluderende opplæring for også denne gruppen barn.

Norge har i teorien likeverdige læreplaner; de ordinære, de samiske og læreplaner i tegnspråk. I praksis er det ikke slik da mange barn ikke får tilgang til tegnspråk i førskolealder som andre barn får tilgang til norsk.

Intensjonene om tidlig innsats og likeverdig opplæring er brutt allerede i førskolealder.

Mange foreldre opplever det som vanskelig å få vedtak på tegnspråkopplæring til sine barn etter § 2-6 i opplæringsloven, både i førskole- og skolealder. Årsakene kan være manglende vilje og kunnskap hos kommunen, økonomiske hensyn eller mangel på kompetanse. Dette får store konsekvenser for barna som mister viktig tilgang til språk som legger et viktig grunnlag for videre læring og liv. Samtidig ønsker staten å trekke seg ut fra det siste statlige heltidstilbudet for hørselshemmede, og overføre skolen til kommunen. Trass i stående stortingsvedtak om det motsatte. Fagmiljøet er sårbart, og staten har en forpliktende ansvar overfor tegnspråk som språk. Både ifølge gjeldende norsk språkpolitikk og internasjonale konvensjoner.

Det må ikke nødvendigvis handle om en mangel på hørsel for at det skal være relevant å få opplæring i og på tegnspråk. Det er ikke noe spesialpedagogisk knyttet til det å få opplæring i og på tegnspråk. Gruppene bestående av søsken eller barn av tegnspråkbrukere har i dag mangelfulle rettigheter knyttet til tegnspråkopplæring. Noe som hos mange får konsekvenser for familierelasjonene.

Venstre mener at nåværende formulering i paragraf 26 i opplæringsloven, siste ledd, må endres da det siste leddet har bidratt til at det har vært og er vanskelig for foreldre å få vedtak om opplæring i og på tegnspråk for sine barn

Venstre mener det også er viktig å ta vare på tegnspråk som forskningsfag ved høyere utdanningsinstitusjoner, og at det må skapes ordninger som gir den enkelte mulighet til å forske på tegnspråk. En mulig løsning kan være at universitetet skreddersyr et utdanningsprogram som kan tilbys med jevne mellomrom. Siden Venstre vil styrke lærernes kompetanse, også i tegnspråk, er det viktig at det eksisterer mulighet til å studere dette språket på et høyere nivå. Venstre ønsker å følge opp intensjoner om styrking av norsk tegnspråk i opplæringen og sikre at målet

om masterstudier i tegnspråk blir en realitet.

Tegnspråk som språkfag bør tilgjengeliggjøres for de som ønsker å lære seg språket.

Det er i dag mange barn som har tegnspråklige familiemedlemmer som ikke har tilgang til tegnspråkopplæring, men som ønsker slik opplæring i skolen. Venstre vil jobbe for å få tegnspråk inn som språkfag i skolen, både for å tilgjengeliggjøre språket for de som ønsker å lære det, og som en inkluderende praksis.

Venstre vil:

- Gjøre det enklere og raskere å få vedtak på opplæring i og på tegnspråk.
- Ha et tydeligere lovverk som ivaretar retten til valg av språk samtidig som lovverket er tydelig på at tegnspråk isolert sett ikke er et spesialpedagogisk tiltak.
- Sikre at ett statlig tegnspråklig skoletilbud består og fremstår som et attraktivt tilbud.
- At tegnspråk skal bli valgfag i skolen.
- Sikre rettighet og mulighet til å ha tegnspråk som andrespråk på samme måte som samisk og finsk i den norske skolen.
- Gi rett til tegnspråkopplæring for barn med tegnspråklige familiemedlemmer.
- Endre formuleringen i § 2-6, siste ledd i opplæringsloven siden nåværende formulering er utarbeidet som et spesialpedagogisk tiltak når det kreves sakkyndig vurdering før kommunen fatter vedtak etter første og tredje ledd, noe som undertrykker tegnspråkets verdighet.

756 **Forslag nr 2**

757 **Ja til skuleinternat**

758 Forslagstiller: Telemark Venstre
759

760 Venstre fryktar for eksistensen til internatskulane om Skatteetaten krev
761 tilbakebetaling av MVA for eit tidsrom på inntil 10 år.

762 Det er viktig å oppretthalde mangfaldet av skuletilbudet i Noreg. Skatteetaten har i
763 årevis gjeve MVA-kompensasjon for bygging og drift av internat. Konsekvensen av
764 eit eventuelt tilbakeverkande krav på MVA vil vere nedlegging av internatavdelinger
765 og konkurs av ein del friskular. Å bu på internat gjev dessutan elevane betre
766 moglegheit til å oppleve eit støttande og positivt miljø enn om elevane på 16 eller 17
767 år skal bu aleine på hybel.

768 Som døme vil konkurs / nedlegging av Kvitsund Gymnas få store konsekvenser for
769 heile Vest-Telemark. Det er nær 40 årsverk ved denne skulen. Dette vil ha store
770 konsekvensar for fleire enn 40 familiar som har stor samfunnsmessig verdi for
771 næringslivet, barnehagane, skulane og helsetilbodet i kommunen, og Vest-Telemark
772 som region er knytt til institusjonen. Situasjonen er tilsvarande for dei andre
773 vertskommunane til internatskoler i distrikts-Noreg.

774 Venstre ber difor Skatteetaten gje avkall på tilbakeverkande MVA-krav, og
775 samstundes blir Stortinget oppfordra til å endre regelverket slik at friskular får
776 kompensert MVA-kostnader knytt til bygging og drift av internat.

777

778

779 **Forslag nr 3**

780 **Lærerutdanningen bør være mer praktisk rettet**

781 Forslagstiller: Akershus Venstre

782

783 Venstre ønsker en lærerutdanning som gir lærerstudenter relevant arbeidspraksis
784 under studietiden. Det bør være et viktig mål for lærerutdanningen å forberede
785 lærerstudentene på den arbeidshverdagen som venter etter fullførte studier, og sikre
786 at ferdigutdannede lærere forblir i læreryrket etter endt utdanning.

787

788 Det er i dag for liten sammenheng mellom lærerutdanningen og læreryrket.
789 Læreryrket har mange særegenheter, deriblant en arbeidstidsavtale som er svært
790 annerledes enn for andre yrker. Dette vet de fleste nyutdannede lærere lite om. Når
791 første høsten som lærer står for døren, vil det i mange tilfeller fremstå som svært
792 hektisk med foreldremøter, utviklingssamtaler og juleavslutninger – som alle skal
793 finne sted utenom det som kalles bunden tid. På stammespråket i skolen kalles dette
794 praksissjokket.

795

796 Praksissjokket er en viktig årsak til at nær en tredel av alle ferdigutdannede lærere
797 forlater læreryrket innen tre år etter endt utdanning. Det skjer samtidig som skole-
798 Norge har en stor utfordring med å rekruttere nye lærere. Det er en stor utfordring å
799 få på plass kvalifisert personell hvert år. Noen år finnes ikke kvalifiserte søkere til
800 stillingene som er utlyst, og det betyr at det må gis ansettelser med dispensasjon i
801 vikariater. Dette gir utrygghet for arbeidsgiver, arbeidstaker og ikke minst for
802 elevene.

803 Ved å ha lærerstudenter i praksis i skolen gjennom hele studietiden, vil vi kunne bidra
804 til stabil rekruttering av kvalifiserte personer til skolene. Om man ser lærerrollen som
805 en profesjon, bør lærerutdanningen være et profesjonsstudium.

806

807 Lærerstudentene vil da sees som et stort gode i skolene, de uskikkede
808 lærerstudentene vil raskt kunne lukes ut, og skolene vil ha større tilgang på delvis
809 kvalifisert vikarhjelp. Ved hver skole burde det da finnes et visst antall lærere med
810 øvingslærerkompetanse eller team med mentoransvar for lærerstudenter i praksis.

811

812 En mer praktisk rettet lærerutdanning vil dermed bidra til å redusere praksissjokket,
813 bidra til økt bemanning i skolene, og gi lærerstudenter studierelevant jobberfaring.

814

815

816 **Forslag nr 4**

817 **Ja til digitale alternativer**

818 Forslagstiller: Buskerud Unge Venstre
819

820 Venstre mener at det må opprettes en digital pensumbank som alternativ til
821 pensumlitteraturen på grunnskolen og i videregående.

822
823 En grunn til å ha et digitalt alternativ til hele pensumlitteraturen, er at det er mye
824 enklere å oppdatere, bytte ut og supplere enn pensumbøkene vi i dag bruker i norsk
825 skole. Dette kan føre til at elevene også føler en større nærhet til stoffet man lærer
826 om, når stoffet er trukket ut fra ens egen hverdag og samtid.

827
828 En annen grunn handler om at man i løpet av skolegangen skal lære seg å bruke
829 kildekritikk, lære seg å søke opp oppdatert informasjon, og være kritisk til funnene
830 sine. Ved benyttelse av en slik digital pensumbank, hvor man har tilgjengelig
831 statistikk, utdrag fra bøker, begrepsdefinisjoner, oppgaver, videoer, spill osv. fra
832 forskjellige kilder for hvert enkelt fag, samlet på ett sted, slipper eleven å famle etter
833 gode kilder til artikkelen i norsk ved å ty til mindre troverdige kilder som for eksempel
834 Wikipedia.

835
836 Vi ønsker ikke å kaste ut læreboka, fordi vi anerkjenner at noen som ikke trives med
837 å lese fra skjerm og ikke har tilgang til fysisk lærebok, heller velger å printe ut de
838 digitale sidene, noe som ikke er særlig miljøvennlig. Vi ønsker at alle skal ha lett
839 tilgang på informasjon, at man skal ha digitale pensumbanker som reflekterer
840 samfunnet, og de relevante fagene slik vi tolker dem i nåtiden, heller enn hvordan vi
841 tolket dem for fem eller seks år siden, som ofte er da pensumbøkene ble skrevet.

842
843 Dessuten, hvem er det som ikke har opplevd at de skulle ønske at de slapp å ta med
844 samfunnsfagsboka hjem, fordi det akkurat ikke er plass til den i sekken? Hvem er det
845 som ikke har opplevd å glemme matteboka hjemme? Opprett en digital pensumbank,
846 så kan boka bli værende hjemme (men bare hvis du vil, valgfrihet er viktig).

847
848 Venstre ønsker derfor å opprette en full digital pensumbank, hvor man kan få
849 oppdatert, variert informasjon for å redusere avhengigheten av utdaterte bøker og
850 for å tilby elevene et alternativ til å ha med seg bøker over alt.

851
852
853 Venstre ønsker å:

- 854 • Opprette en full digital pensumbank, hvor man kan få oppdatert, variert
- 855 informasjon som dekker alle fag, alle temaer og alle trinn i skolen
- 856 • Tilby den digitale pensumbanken som et supplement til pensumlitteratur, heller
- 857 enn en regelrett erstatter
- 858

859 Begrunnelse:

860 For å skape en fremtidsrettet skole må vi anerkjenne at pensumbøkene i norsk skole
861 ikke er hensiktsmessige, og at vi trenger digitale alternativer som oppdateres oftere,
862 og som tilbyr forskjellige tilnærminger til læring, ikke bare læring gjennom lesing.
863 Dette er en av de mange sakene som kan føre til at Venstre blir det beste
864 skolepartiet, skolepartiet som fører skolen fra 1800-tallet, inn i det 21. århundredet.

865

Forslag nr 5

Nei Takk til Kroppsøvfaget

Forslagstiller: Buskerud Unge Venstre

Venstre mener at karakteren i kroppsøving burde fjernes eller gjøres valgfri.

En undersøkelse fra 2013 viste at én av tre ikke trives i gymtimen. I dagens norske skole finnes det altfor mange elever som ikke trives i gymtimene. Altfor mange som føler at de ikke har noe i gymtimene å gjøre, med mindre de orker å løpe 1500 meter på under 8 minutter, eller klarer å ta 20 pushups i ett sett. Det er altfor mange som får dårlige karakterer og et kjipt forhold til fysisk aktivitet, rett og slett fordi de ikke passer inn i skolesystemets simple syn på hva som er en sunn og aktiv person. Man kan være sunn og aktiv og prøve å forbedre seg, uten å være verdensmester! Da bør også kroppsøving ta hensyn til dette, og vektlegge innsats, og personlig fremgang, heller enn å fokusere på prestasjon og hvor godt man oppfyller arbitrære standardiserte mål.

Et annet aspekt av denne saken man er nødt til å tenke på er selve formålet med kroppsøving som fag. Mange andre fag som for eksempel matte og samfunnsfag har som formål å forberede deg på neste år i skolegangen, eller neste steg i utdanningen; formålet til kroppsøving er å oppfordre, oppmuntre til, og skape interesse for fysisk aktivitet. Dette er ikke et formål man oppfyller ved å gi karakterer på hvor god man er til å forbedre sitt eget fysiske liv.

Det er trist, at prestasjoner og fysisk form er viktigere enn innsats og personlig utvikling, spesielt i et samfunnsbilde hvor temaer som kroppspress og psykiske plager er såpass fremtredende. Faget bør dreie seg om å presse egne grenser, skape et bedre liv for seg selv på egne premisser, heller enn å oppnå standardiserte mål.

Derfor mener Venstre at det ikke er hensiktsmessig å ha vurdering i faget. Fjern karakteren i gym, eller gjør den valgfri, og gi elever muligheten til å få utvikle seg i eget tempo.

Venstre mener at:

- Kroppsøvfaget har et enormt potensial til å bidra til en positiv folkehelse
- Kroppsøvfaget i dag fokuserer for mye på prestasjon og standardiserte mål
- Faget burde fokusere mer på personlig vekst og å oppmuntre til fysisk aktivitet
- Man må fjerne eller gjøre karakteren i kroppsøving frivillig

Begrunnelse:

Kroppsøvfaget skal promotere helse for ungdom. Det er hovedhensikten. Karakterer flytter fokus fra et holistisk syn på helse til et kvantitativt syn på helse, hvor tiden man bruker på 3-kilometeren er viktigere enn at man har det bra med seg

909 selv, og lever et godt liv. Da er det ikke lenger hensiktsmessig å ha karakterer i faget.
910 Ved å gjøre faget valgfritt så blir både sportsfreakene og de som sliter med å
911 komme seg gjennom gym, fornøyde.

912

913 **Forslag nr 6**

914 **Alle skoler skal være gratis!**

915 Forslagstiller: Buskerud Unge Venstre
916

917 Venstre mener at alle friskoler skal helfinansieres av staten.

918
919 Mange elever i norsk skole passer ikke inn på skolen sin. Enten de føler de blir
920 utfordret for lite på skolen sin, de presterer svakt, eller de rett og slett ikke føler seg
921 hjemme der, er det mange som hadde hatt godt av å ha et alternativ til den veldig
922 ensformige offentlige norske skolen. På grunn av dette behovet for annerledes skoler,
923 har flere friskolesystemer blitt opprettet av private aktører, som for eksempel
924 Akademiet, Sonans, Heltberg, Montessori og IB. Flere av disse skolesystemene blir
925 hyllet for å ha gode klassemiljøer, for å prestere godt på standardiserte prøver og for
926 å passe godt for de som trenger noe annet.

927
928 Problemet med disse skolene er at de ikke er gratis. Staten delfinansierer 85% av
929 driften, og lar skolen samle inn resten fra elevene i form av en egenandel. Denne
930 egenandelen koster som regel i overkant av 12.000 kroner i året, noe ikke alle
931 foreldre har råd til å betale. Dette skaper et klaseskille mellom de som kan sende
932 barna sine på alternative skoler, og de som ikke kan det. Ved å fullfinansiere
933 friskolene vil alle elever ha mulighet til å benytte seg av disse alternativene.

934
935 På bakgrunn av dette vil Venstre at alle elever, uavhengig av sosioøkonomisk
936 bakgrunn, skal ha muligheten til å velge skole etter egne behov. Derfor vil Venstre at
937 alle friskoler skal fullfinansieres av staten, slik at friheten til å velge sin egen fremtid
938 ikke er forbeholdt de rike, men blir tilbudt til alle.

939
940 Venstre vil:

- 941
- Oppmuntre til å opprette flere friskoler for å fange opp elever som ikke passer inn i offentlig skole.
 - At staten skal fullfinansiere alle friskoler for å gi alle like muligheter for å komme inn på skolen de ønsker.
- 944

945
946 Begrunnelse:

947 De mange forskjellige skoletilbudene som finnes bør være tilgjengelige for alle elever,
948 ikke bare de med en feit lommebok.

949

Forslag nr 7

Innfør "Mennesket i Livet" nå!

Forslagstiller: Buskerud Unge Venstre

Ettersom samfunnet og folkene som bor i det endres, bør den norske skolen reflektere disse endringene. Blant endringene finner vi et stadig mer krevende informasjonssamfunn, hvor hvordan man bruker informasjon er viktigere enn å huske den, det er et stadig høyere internalisert press på enkeltelever for å prestere på alle arenaer, det er fortsatt vanskelig å finne ut av hva man selv mener er rett og galt, og psykiske helseplager blant ungdom blir mer og mer vanlig.

For å forebygge mange av disse problemene foreslår Venstre å opprette et nytt fag i stedet for KRLE på grunnskolen som kan kalles MIL, for Mennesket I Livet. Dette faget vektlegger å lære om hvordan mennesker kan håndtere sitt eget liv, og ta kontroll over det, ved for eksempel å lære mer om seg selv i relasjon til andre, lære om psykologien bak hvorfor vi tenker det vi tenker og lære om hvordan man tenker kritisk og hvordan man kan håndtere overfloden av både god og dårlig informasjon i samfunnet vårt.

For at dette skal passe inn i læreplanen uten å legge til flere timer, kan det ta plassen til faget KRLE, og overta etikk og og livssynsdelen ved det, mens delen som omhandler religion kan legges inn i Samfunnsfag, Norsk og Engelsk, hvor det passer like godt inn. Fagets innhold er selvfølgelig viktigere enn dets navn, men et forslag til navn kan for eksempel være Mennesket I Livet, for å vise til at dette er et fag som omhandler livet og utfordringene en møter i det.

Venstre mener at:

- Fremtidens elever og samfunnsborgere trenger et økt fokus på livsmestring, psykologi, etikk, logisk tenking og kildekritikk
- Pensum bør reflektere de utfordringene ungdom møter i livet i større grad enn de gjør i dag
- Det bør innføres et fag i grunnskolen som erstatter og overtar deler av KRLE faget, som tar opp disse problemene som nåtidens og fremtidens ungdom kommer til å møte og fokuserer på livsmestring, helse og kildekritikk

Begrunnelse:

Dagens elever har behov for å lære om alt som finnes utenfor det akademisk: de har behov for å lære om hvordan man kan ta vare på seg selv, økonomisk, psykologisk, åndelig. Et fag som setter fokus på akkurat det, uten det akademiske fokuset, vil være til stor hjelp for en elevmasse som sliter med psykologiske og økonomiske plager.

991 **Forslag nr 8**

992 **Fremtidens skole**

993 Forslagstiller: Buskerud Unge Venstre
994

995 Skolen i Norge ble utviklet i en annen tid. Det gjelder både struktur og innhold. For å
996 få en skole som svarer på utfordringene dagens oppvoksende generasjon har, må vi
997 tørre å tenke helt nytt. Det er ikke sikkert at svarene på dagens utfordringer ligger i
998 flere eller færre timer i de eksisterende fagene. Det hjelper ikke å justere svarene når
999 det er spørsmålet det er noe feil med. Venstre ønsker en videreutvikling av
1000 skolestrukturene og skolens innhold for at den i større grad skal være rustet til å
1001 møte dagens utfordringer og muligheter.

1002
1003 Det vi underviser barna våre bør være en refleksjon av nåtiden og slik vi tror
1004 fremtiden kommer til å se ut, slik at neste generasjon er forberedt på det som
1005 kommer, heller enn det som har vært. Venstre vil med dette begynne arbeidet med
1006 modernisering av skolen ved å foreslå noen helt konkrete tiltak.

1007
1008 1. Innfør koding som valgfag.
1009 Framtidens skole skal utdanne elever som har digital kompetanse. Programmering
1010 kan anvendes i alt fra webdesign og spillutvikling, til å utvikle fremtidens apper og
1011 datasystem. I tillegg er det en effektiv måte å utvikle ferdigheter som
1012 språkforståelse, logikk og matematisk forståelse på.

1013
1014 2. Digitaliser skolepensumet
1015 Venstre vil at det skal opprettes en gratis, altomfattende, digital pensumbank som
1016 alternativ til pensumbøkene i hele den norske offentlige skolen. En digital
1017 pensumbank kan alltid være oppdatert, uten høye kostnader for papir. Den digitale
1018 pensumbanken kan inneholde variert informasjon gjennom mange
1019 formidlingsmedium: Avisartikler, YouTube kanaler, dokumentarer, podcaster,
1020 rapporter og statistikk fra pålitelige nettsider og videospill, slik at man får
1021 forskjellige tilnærminger til læring.

1022
1023 3. Innfør "Mennesket i Livet" som fag i grunnskolen
1024 Faget skal møte mange av de utfordringene ungdom sliter med i dag, og gjøre dem til
1025 bedre samfunnsborgere. Faget skal vektlegge hvordan mennesker kan håndtere sitt
1026 eget liv, og vil fokusere spesielt på psykologi, logikk, demokrati, kritisk tenkning og
1027 livsmestring. Lære om hvordan man tenker kritisk og hvordan man kan håndtere
1028 overfloden av både god og dårlig informasjon i samfunnet vårt.

1029
1030 Dette er bare eksempler på en lang rekke endringer som må til for at norsk skole skal
1031 moderniseres, men det er et godt utgangspunkt for å være mer forberedt på
1032 fremtiden.

1033 Forslag nr 9

1034 **Eksamen: En Utdatert Vurderingsform**

1035 Forslagstiller: Buskerud Unge Venstre
1036

1037 Siden tidenes morgen har vi mennesker vurdert hverandre. Enten det er å se på
1038 kvinners hofte til midje ratio for å vurdere fruktbarhet, eller det er å tvinge folk inn i
1039 svette gymsaler og se hjernene deres koke, har vi mennesker benyttet oss av mange
1040 absurde metoder for å vurdere hva en person er verdt. Derfor må vi spørre oss selv: Er
1041 muligens eksamen som vurderingsform en smule foreldet?

1042
1043 Her er Venstres perspektiv på saken:

1044
1045 For det første så er det viktig å få med seg at eksamen ikke er en
1046 vurderingssituasjon som passer alle typer elever. Vi uttrykker det vi kan på
1047 forskjellige måter, og gitt samme undervisning, med lik innsats, vil noen av oss
1048 fortsatt være bedre enn andre til å gjennomføre en skriftlig eller muntlig eksamen,
1049 rett og slett fordi mennesker uttrykker seg på forskjellige måter. Mens noen er gode
1050 til å uttrykke seg gjennom dans, eller malerier, kan andre være gode til å uttrykke seg
1051 gjennom PowerPoint presentasjoner eller essayer. Mennesker er forskjellige, og det
1052 klarer ikke en eksamen fokusert på to vurderingsmetoder å reflektere.

1053
1054 At en eksamen ikke klarer å reflektere elevene den er skapt for fører inn i et annet
1055 problem: Eksamensforberedelser oppsluker skoleåret, og fjerner store deler av
1056 læringsutbyttet til enkelteleven. I stedet for å fokusere på læring, fokuserer skolene
1057 på å pugge til eksamen, og replisere eksamensforhold slik at det skal være minst
1058 mulig differanse mellom standpunktskarakter og eksamenskarakter når året er slutt.
1059 Frykten for den ominøse og altoppslukende eksamenen på slutten av året gjør at
1060 både lærere og elever ignorerer alt som kan fremme deres egne personlige
1061 læringsutbytte, til fordel for å få et høyt ensifret tall på papiret. All informasjon og
1062 læring som devierer fra eksamenspensum blir uinteressant, for læreren har ikke tid til
1063 å gå gjennom noe annet, og eleven har ikke energi. Fjerner man derimot eksamen, &a
1064 ring;pnes det opp for at både eleven og læreren kan fokusere på det som fremmer
1065 enkeltindividets vekst, og promoterer hvert enkelt elevs beste egenskaper, for å
1066 skape fremtidens samfunnsborgere. Personlig vekst og læring må bli satt i forsettet,
1067 mens pugging for puggings skyld må forkastes, og forbli levende kun gjennom
1068 historiebøkene.

1069
1070 Men å fjerne eksamen vil også føre til noen problemer. For eksamen har nemlig
1071 hensikt. Det er en grunn til at man fortsatt tviholder på eksamen. Noen vil kanskje
1072 argumentere for at eksamen er en mulighet for at alle elever får en rettferdig
1073 karakter. Men eksamenene er skapt rundt et snevert syn på hva slags kompetanse
1074 som er verdt å ha, et syn basert på at kun essayer og formelle presentasjoner er
1075 gyldige måter å presentere kompetanse på. Elever som er spesielt gode på disse to
1076 punktene får en urettferdig fordel foran andre som kan inneha minst like mye

kompetanse. Den alternative hensikten er at eksamen tydeliggjør forskjeller i gjennomsnittlig standpunktkarakter og eksamenskarakter på hver enkelt skole, slik at man kan identifisere skoler med lærere som gir for gode eller for dårlige karakterer til elevene sine. Det er en kvantitativ test for skolesystemet, for å på sse på at alle elever ved videregående får rettferdige karakterer i forhold til en nasjonal standard, og at ingen skoler gir bedre karakterer enn andre. Er standpunktkarakterene høyere enn eksamenskarakterene, så virker lærerne for snille med karakterene. Dette er, uansett grunn, et system basert på en grunnleggende mistillit til lærere, et system som søker etter å identifisere skoler som sliter, uten å prøve å finne ut av hvorfor.

Men det finnes mange andre måter å sikre at skolene holder en høy kvalitet, som sikrer at lærerne ikke vurderer urettferdig: måter som ikke går utover elevenes læringsutbytte, som finner ut av hva som er galt, og hvorfor.

En måte man kan gjøre dette på er at man gjennomfører skoleevalueringer på tilfeldig utvalgte skoler i Norge. Kvalitative, dyptgående og lange evalueringer hvor eksperter på hva som gjør en god skole vurderer og gir tilbakemelding til kvaliteten på læringsmiljøet. Man kan f.eks. vurdere skolens sosiale klima, læringsutbytte for elevene, ekstra-kurrikulære aktiviteter og lærernes evne til å gi rettferdige vurderinger. Man flytter fokus fra: "Er sluttproduktet disse skolene produserer like bra som de sier det er?", til: "Er dette et optimalt læringsmiljø for de elevene som går på denne skolen, og får de den individuelle opplæringen de har krav på?". Dette fører til at skolene kan slutte med å tvinge elevene til å huske masse informasjon til en prøve i en svett gymsal i 5 timer, og at de heller begynner med å skape positive læringsmiljø som promoterer personlig vekst og læring, noe som vil lede til mer fornøyde elever, som forstår og bryr seg om det de lærer.

Vi trenger en skole som setter mindre fokus på pugging og lydighet, og mer fokus på forskjellige tilnærminger til læring. Vi trenger en skole som promoterer læring på elevenes og lærernes premisser, og som ikke begrenser vurdering til skriving av essayer og PowerPoint presentasjoner, men som også setter pris på video, podcast, dans, maleri osv., som uttrykk for kompetanse. Vi trenger en skole og et vurderingssystem som ikke ser dårlige elever, men som ser potensiale for annerledes læring. Men vi er også nødt til å tenke kritisk, og ikke la skoler som ikke oppfyller nasjonale krav slippe unna. Vi må innføre et skoleevalueringssystem som ser holistisk på læring, og som vurderer læringsmiljøet på skoler, kommer med tilbakemelding og stiller krav til forbedring. Det er slik Venstre vil skape en skole for fremtiden, ikke en skole basert på en foreldet vurderingsform.

Begrunnelse:

Skal Venstre kunne hevde at de er et fremtidsrettet skoleparti så trenger vi progressiv politikk som reformerer skolesystemet, og som endrer de aspektene ved skolesystemet som trenger endring.

1119 **Forslag nr 10**

1120 **Lær kids koding**

1121 Forslagstiller: Akershus Venstre

1122

1123 Venstre vil styrke den digitale kompetansen ved å gi barn flere mulighet til å lære
1124 programmering. Den nye digitale hverdagen krever at innbyggerne forstår hvordan
1125 digitale hjelpemidler brukes, men også hvordan de virker og skapes.

1126

1127 I dag er digitale ferdigheter den eneste av de fem grunnleggende ferdighetene fra
1128 kunnskapsløftet (LK06) som ikke har egen dybdeundervisning. Samtidig er
1129 undervisningen vridd til å primært se på elevene som forbrukere, fremfor som
1130 skapere av innhold. Dette skjer på tross av at det i Utdanningsdirektoratets
1131 Rammeverk for grunnleggende ferdigheter heter at «Digitale ferdigheter vil si å
1132 kunne (...) skape digitale produkter». Venstre mener programmering er en forutsetning
1133 for å sikre og utvikle digitale ferdigheter.

1134

1135 Mens læring i informatikk spiller en stadig større rolle i grunnskolen til land som Kina,
1136 Estland, Storbritannia og Australia, tilbyr svært få grunnskolene i Norge undervisning
1137 i programmering. Det offentlig utnevnte Digitalutvalget uttalte i 2013 at de var
1138 bekymret for befolkningens digitale kompetanse, og foreslo blant annet å innføre
1139 programmering som valgfag i grunnskolen og legge mer til rette for at barn og unge
1140 skal kunne få tilbud om programmeringskurs gjennom bibliotek og kulturskole. For å
1141 få til et bedre tilbud for barn og unge kreves det også at kompetansen heves blant
1142 de som underviser. Det krever mer dialog mellom fagmiljøene i informatikk og
1143 utdanningsinstitusjonene.

1144

1145 Venstre vil:

- 1146 - Innføre programmering som en del av læreplanen for grunnskolen.
- 1147 - Legge til rette for mer samarbeid mellom fagmiljøet i informatikk og
- 1148 utdanningsinstitusjonene.

1149

1150

1151 **Forslag nr 11**

1152 **Gjennomgå barnedødsfall etter omsorgssvikt**

1153 Forslagstiller: Solveig Schytz og Odd Einar Dørum

1154

1155 Barn er sårbare og de er avhengige av sine foreldre, foreldre som tar valg på vegne
1156 av sine barn og som tar valg som har store konsekvenser for barna. Noen barn er
1157 avhengige av foreldre og omsorgspersoner som av ulike grunner ikke har
1158 forutsetninger for eller ikke evner å skape trygge rammer, trygge hjem og trygg
1159 oppvekst. Noen ganger får det fatale konsekvenser. Barn som ikke får hjelp i en
1160 sårbar situasjon kan bli ødelagt for livet.

1161

1162 Fra tid til annen dukker det også opp alvorlige saker hvor barn får alvorlige skader
1163 eller dør som konsekvens av omsorgssvikt. I noen tilfeller ender det som straffesaker
1164 der voksne omsorgspersoner blir dømt for vold og drap, men alt for sjelden fører slike
1165 saker til at det rettes kritisk søkelys mot de offentlige instansene og systemene som
1166 skulle oppdaget at noe var galt og skulle ha iverksatt tiltak,- og ikke minst mot
1167 samhandlingen mellom de ulike aktørene i dette systemet.

1168

1169 Vi trenger mer kunnskap om hva som må bedres i de offentlige instansene og det
1170 offentlige systemet som skal ivareta sårbare barn. Vi trenger å vite mer om hva som
1171 gir systemblindhet for å kunne bedre oppfølgingen.

1172

1173

1174 Venstre vil
1175 at samarbeidet mellom barnehage, skole, helsestasjon, skolehelsetjeneste, barnevern
1176 og politi må styrkes for å sikre barnets beste
1177 at det settes ned et offentlig utvalg som gjennomgår saker med barnedødsfall der
1178 det er mistanke om, for å undersøke hva som sviktet i det offentlige systemet og
1179 komme med forslag til forbedringstiltak.
1180 styrke forskning på vold i nære relasjoner
1181 styrke forskning på samhandling mellom offentlige instanser for oppfølging av
1182 sårbare barn.

1183

1184

1185 **Forslag nr 12**

1186 **Hvem ser de barna som har det vondt?**

1187 Forslagstiller: Oslo Venstrekvinnelag

1188

1189 Hvem ser de barna som har det vondt?

1190

1191 Noen barn og unge blir mobbet, eller blir mobbere. Noen blir selvskadere andre får
1192 spiseforstyrrelser. Hvorfor skjer dette?

1193

1194 Det nye året startet tragisk med en 13-åring som døde. Den midlertidige
1195 obduksjonsrapporten viste at hun døde av avmagring. Først ble det sagt at hun døde
1196 på grunn av omsorgssvikt, så kom det frem at hun skal ha blitt mobbet og deretter
1197 ble det en diskusjon om spiseforstyrrelser. Det ble stilt spørsmål om hvem som hadde
1198 ansvaret for at 13-åringen ikke fikk hjelp, men stilles det spørsmål om hvorfor disse
1199 barn og unge får spiseforstyrrelser?

1200

1201 Ikke lenge etter kom regjeringens «Partnerskap mot mobbing» et partnerskap støttet
1202 av ulike organisasjoner innen skole og barnehage.

1203

1204 Men spør vi om hvorfor noen barn blir mobbere og hvem de er som blir mobbet, eller
1205 hvem som skader seg på den en eller andre måten?

1206

1207 - Vi vet at barn utsatt for omsorgssvikt kan bli utagerende eller de kan bli satt
1208 utenfor jevnalder gruppen.

1209

1210 - De barna som for eksempel har en ubehandlet diagnose innen autismespekteret,
1211 eller ADHD, kan lett utvikle atferdsvansker og droppe ut av skolen.

1212

1213 - Svært begavede barn som ikke får tilrettelagt undervisning, kan også få
1214 atferdsvansker og gi opp skolegangen.

1215

1216 - Over halvparten av de barna barnevernet har tatt omsorgen for, har store psykiske
1217 vansker.

1218

1219 Ungdom med atferdsvansker blir plassert i fosterhjem eller ungdomshus fordi de har
1220 atferdsvansker, men det undersøkes ikke hvorfor de har disse vanskene.

1221

1222 Når barn og unge driver med selvskading, har spiseforstyrrelser, har en utfordrende
1223 adferd, er mobbere eller blir mobbet er dette ofte symptomer på at barna, de unge,
1224 har det vanskelig. Dette må tas på alvor og undersøkes. Symptomene er barnas
1225 stemme, symptomene er barnas måte å fortelle om verden at de har det vanskelig.
1226 Det må undersøkes hvorfor de oppfører seg slik. Det er kun når det avdekkes hvorfor
1227 de har denne atferden at vi har en mulighet til å hjelpe.

- 1228
1229 Skoler og barnehager må være mer observante, de må ta bekymringsmeldinger på
1230 alvor og behandle dette raskt, men de kan ikke forhindre mobbing alene. Psykiatrien
1231 kan ikke alltid gi en god behandling til barn med spiseforstyrrelser og selvskading,
1232 spesielt når det ikke avdekkes hvorfor de har denne atferden.
1233
1234 Vi mener at for å hjelpe barn som har det vanskelig, må fagfolk fra flere etater inn og
1235 bidra med sin kompetanse. Årsaken til vanskene må avdekkes og barn som plasseres
1236 i barnevernets omsorg, må undersøkes av lege eller spesialist før vedtak fattes.
1237
1238 Vi vil ikke lykkes i å hjelpe barn hvis vi kun behandler symptomene de utviser, og ikke
1239 avdekker og behandler årsaken til vanskene. Fagfolk fra flere etater må inn for å
1240 hjelpe barn som har det vanskelig, slik at årsakene til vanskene avdekkes
1241
1242 Norges Venstrekvinnelag ønsker:
1243 - Barn må undersøkes av lege eller spesialist før barn plasseres i barnevernets
1244 omsorg.
1245 - Tiltak for å avdekke vansker som skyldes at barn er spesielt begavete.
1246 - Konkrete tiltak for å følge opp begavete barn.
1247 - Økte ressurser til helsesøster og skolelege for å avdekke og følge opp barn som har
1248 det vanskelig.

1249 Begrunnelse:

1250 Barn må taes på alvor. Grunnene til at noen barn sliter må avdekkes tidlig slik at
1251 barna, ungdommene kan få den hjelpen de har krav på.

1252

1253 **Forslag nr 13**

1254 **Likestilte foreldre**

1255 Forslagstiller: Oslo Venstrekvinnelag

1256

1257 Oslo Venstrekvinnelag går inn for å gi mor og far like rettigheter som
1258 omsorgspersoner for sine barn. I dag har far ikke samme rettigheter til fellesperioden
1259 som det mor har. Opptjening av foreldrepenger skjer i hovedsak på bakgrunn av mors
1260 arbeid. Rutinene rundt søknad om fødselspenger, møter på helsestasjonen og andre
1261 offentlige tjenester er med på å støtte opp under det tradisjonelle
1262 kjønnsrollemønsteret. Det er fortsatt få fedre som tar ut mer permisjon enn de ukene
1263 som er forbeholdt far. Mange fedre opplever press fra arbeidsgiver, omgivelsene
1264 rundt og mor, til bare å ta den delen av permisjonen som er forbeholdt dem. Mødre,
1265 på sin side, møtes ofte med en forventning både fra omgivelsene og offentlige
1266 tjenestetilbudet, om at de skal være primæromsorgspersoner.
1267 Resultatet er at far i praksis ikke har like sterke rettigheter som mor til å være
1268 sammen med sitt barn, og at mødre taper i arbeidslivet. Statistikken viser at det er
1269 når barna kommer at kjønnsforskjellene i lønn og karriereutvikling virkelig inntreffer.
1270 Det er viktig å gi mødre ekstra oppfølging og støtte i perioden etter fødsel og i
1271 forbindelse med amming. Samtidig er det viktig å involvere begge foreldre i den
1272 videre oppfølgingen av barnet. Å gi mor og far like rettigheter og likt ansvar, vil
1273 fremme likestilling både i hjemmet og i arbeidslivet. Klarere rettigheter og økt
1274 fleksibilitet vil gi mødre og fedre større mulighet til å treffe valg som passer for dem.
1275 Det vil også være til barnets beste.

1276

1277 Oslo Venstrekvinnelag ønsker derfor:

- 1278 - En tredeling av foreldrepermisjonen, der to tredeler er forbeholdt henholdsvis far og
- 1279 mor, mens den siste tredelen, fellesperioden, kan disponeres fritt.
- 1280 - At far skal ha samme rett til fellesperioden som mor. Det innebærer at
- 1281 begrensningene rundt mors aktivitet når far har permisjon forsvinner.
- 1282 - Et søknadsskjema for foreldrepenger som ikke gjør det vanskeligere for far enn for
- 1283 mor å ta permisjon i fellesperioden.
- 1284 - Økt fleksibilitet rundt avviklingen av foreldrepermisjonen, under forutsetning av
- 1285 samtykke fra arbeidsgiver. Det kan for eksempel innebære at foreldrene arbeider
- 1286 annenhver dag en periode.
- 1287 - Strengere oppfølging av fars rett til permisjon utover ukene forbeholdt ham.
- 1288 - Forbud mot bonuser betalt ut til foreldre for ikke å ta permisjonsukene.
- 1289 - Egen opptjening av foreldrepenger for far.
- 1290 - At det offentlige tjenestetilbudet, som helsestasjon og barnehage, behandler mor
- 1291 og far som likeverdige omsorgspersoner.
- 1292 - At kommunikasjon med foreldre skjer som henvendelse til både mor og far. I de
- 1293 tilfellene der datasystemene gjør dette vanskelig, må foreldrene aktivt oppgi hvem
- 1294 som skal kontaktes først.
- 1295 - Retningslinjer til helsepersonell som vektlegger at far skal behandles som likeverdig
- 1296 omsorgsperson.

- 1297 - At Bystyregruppen i Oslo Venstre ber om en gjennomgang om hvorvidt mor
1298 automatisk settes som primærkontakt i kommunale barnehager og helsetjenester,
1299 og forslag til eventuelle virkemidler for likebehandling av foreldrene.

1300

1301

1302

1303 **Forslag nr 14**

1304 **Likestilte foreldre**

1305 Forslagstiller: Norges Venstrekvinnelag

1306

1307 Venstrekvinnelag går inn for å gi mor og far like rettigheter som omsorgspersoner for
1308 sine barn. I dag har far ikke samme rettigheter til fellesperioden som det mor har.
1309 Opptjening av foreldrepenge skjer i hovedsak på bakgrunn av mors arbeid. Rutinene
1310 rundt søknad om fødselspenge, møter på helsestasjonen og andre offentlige
1311 tjenester er med på å støtte opp under det tradisjonelle kjønnsrollemønsteret. Det er
1312 fortsatt få fedre som tar ut mer permisjon enn de ukene som er forbeholdt far. Mange
1313 fedre opplever press fra arbeidsgiver, omgivelsene rundt og mor, til bare å ta den
1314 delen av permisjonen som er forbeholdt dem. Mødre, på sin side, møtes ofte med en
1315 forventning både fra omgivelsene og offentlige tjenestetilbudet, om at de skal være
1316 primæromsorgspersoner.

1317 Resultatet er at far i praksis ikke har like sterke rettigheter som mor til å være
1318 sammen med sitt barn, og at mødre taper i arbeidslivet. Statistikken viser at det er
1319 når barna kommer at kjønnsforskjellene i lønn og karriereutvikling virkelig inntreffer.
1320 Det er viktig å gi mødre ekstra oppfølging og støtte i perioden etter fødsel og i
1321 forbindelse med amming. Samtidig er det viktig å involvere begge foreldre i den
1322 videre oppfølgingen av barnet. Å gi mor og far like rettigheter og likt ansvar, vil
1323 fremme likestilling både i hjemmet og i arbeidslivet. Klarere rettigheter og økt
1324 fleksibilitet vil gi mødre og fedre større mulighet til å treffe valg som passer for dem.
1325 Det vil også være til barnets beste.

1326

1327 Venstrekvinnelag ønsker derfor:

1328 - En tredeling av foreldrepermisjonen, der to tredeler er forbeholdt henholdsvis far og
1329 mor, mens den siste tredelen, fellesperioden, kan disponeres fritt.

1330 - At far skal ha samme rett til fellesperioden som mor. Det innebærer at
1331 begrensningene rundt mors aktivitet når far har permisjon forsvinner.

1332 - Et søknadsskjema for foreldrepenge som ikke gjør det vanskeligere for far enn for
1333 mor å ta permisjon i fellesperioden.

1334 - Økt fleksibilitet rundt avviklingen av foreldrepermisjonen, under forutsetning av
1335 samtykke fra arbeidsgiver. Det kan for eksempel innebære at foreldrene arbeider
1336 annenhver dag en periode.

1337 - Strengere oppfølging av fars rett til permisjon utover ukene forbeholdt ham.

1338 - Forbud mot bonuser betalt ut til foreldre for ikke å ta permisjonsukene.

1339 - Egen opptjening av foreldrepenge for far.

1340 - At det offentlige tjenestetilbudet, som helsestasjon og barnehage, behandler mor
1341 og far som likeverdige omsorgspersoner.

1342 - At kommunikasjon med foreldre skjer som henvendelse til både mor og far. I de
1343 tilfellene der datasystemene gjør dette vanskelig, må foreldrene aktivt oppgi hvem
1344 som skal kontaktes først.

1345 - Retningslinjer til helsepersonell som vektlegger at far skal behandles som likeverdig
1346 omsorgsperson.

- 1347 - At Bystyregruppene i Venstre ber om en gjennomgang om hvorvidt mor
1348 automatisk settes som primærkontakt i kommunale barnehager og helsetjenester,
1349 og forslag til eventuelle virkemidler for likebehandling av foreldrene.

1350

1351

1352 **Forslag nr 15**

1353 **En human og kunnskapsbasert narkotikapolitikk**

1354 Forslagstiller: Norges Unge VEnstre

1355

1356 Den internasjonale krigen mot narkotika har spilt fallitt og fører til store inntekter for
1357 kriminelle nettverk og unødvendig lidelse for utallige ofre. Situasjonen er så uholdbar
1358 at noen av de hardest rammede landene – Colombia, Guatemala og Mexico – har
1359 gått sammen og fått fremskyndt FNs planlagte spesialsesjon om narkotikapolitikk,
1360 UNGASS, fra 2019 til 2016, fordi de ikke har tid til å vente.

1361

1362 Også i Norge er narkotikapolitikken langt fra vellykket. Brukerne er blant samfunnets
1363 aller svakeste grupper, og de lever til dels svært vanskelige liv. Dessverre bidrar den
1364 norske narkotikapolitikken direkte til dette gjennom å gjøre det nærmest umulig å
1365 finansiere bruken med lovlige midler. Livet blir en evig veksling mellom rus og jakten
1366 på penger til å betale for den, uten rom for andre hensyn som jobb, ernæring,
1367 personlige relasjoner og egen helse. I tillegg kommer de enorme kostnadene for
1368 samfunnet – for politivesen, justisvesen, fengselsvesen og helsevesen.

1369 Pengestrømmene som går til organisert kriminalitet både i Norge og utlandet øker
1370 deres makt og råskap. Situasjonen er uholdbar også her i landet.

1371 Venstre har lenge gått i bresjen for en kunnskapsbasert narkotikapolitikk med
1372 hovedmål å redusere skadevirkningene av bruk og handel. I verden skjer endringene
1373 raskt på dette området. I Europa har en rekke stater dekrimalisert eller
1374 avkriminalisert bruk, med god effekt. Behandlingsopplegg som inkluderer bruk av
1375 blant annet heroin i behandlingen er implementert en rekke steder, også med positiv
1376 effekt. Uruguay, noen stater i USA og snart Canada har legalisert bruk og salg av
1377 cannabis. I Norge bør vi følge nøye med på resultatene av denne politikken.

1378

1379 Det er på tide å gå et skritt videre, Venstre vil:

1380

1381 - at narkotikapolitikken skal være kunnskapsbasert og dens målsetning skal være å
1382 minimere skadene fra bruk og handel av narkotika for brukerne og for samfunnet.

1383

1384 - Styrke opplysningsarbeidet om skadevirkninger ved narkotikabruk blant barn og
1385 unge.

1386

1387 - Venstre vil avsette friske midler til morfin/heroinassistert behandling for de
1388 brukerne som ikke klarer seg i LAR, samtidig som vi vil styrke både LAR og ettervern.

1389

1390 -gjennomgå konsekvenser av og kostnader ved dagens narkotikapolitikk.

1391

1392 - ha full avkriminalisering av bruk av cannabis, uten sivilrettslige sanksjoner.

1393

1394 - avkriminalisere bruk av andre stoffer etter Portugalmodellen.

- 1395
1396 - klassifisere og differensiere narkotiske stoffer i lovverket etter virkning og
1397 skadelighet, inkludert revisjon av straffer.
1398
1399 -endre lovverkets fokus fra mengde ved besittelse til om stoffet er til bruk eller salg.
1400
1401 - Utrede ulike reguleringsmodeller for de mest brukte stoffene i den hensikt å
1402 redusere tilgjengeligheten for unge, begrense pengestrømmene til organisert
1403 kriminalitet og redusere skadevirkningene av rusbruk. Alle stoffer skal fortsatt være
1404 forbudt å produsere og omsette, annet enn til offentlig godkjent behandling eller
1405 gjennom strengt statlig regulert distribusjon.
- 1406
1407 -endre regelverket slik at kommunene kan få opprette brukerrom
1408
1409
1410 Venstre mener ikke at disse tiltakene vil løse alle problemer forårsaket av bruk av og
1411 handel med narkotika, men at det vil redusere dem. Målsetningen med vår
1412 narkotikapolitikk må være å gjøre brukernes liv mindre vonde, samt å angripe
1413 omfanget av og lønnsomheten i det ulovlige narkotikamarkedet, ikke å moralisere
1414 over andres avhengighet.
- 1415
1416

1417 Forslag nr 16

1418 **Edward Snowden må sikres adgang til selv å motta**
1419 **Ossietzky- prisen**

1420 Forslagstiller: Geir Kjell Andersland
1421

1422 Venstre anmoder den norske regjeringen om å sikre at Edward Snowden trygt kan
1423 komme til Oslo 18. november for å motta Ossietzky-prisen, tildelt han av Norske Pen.
1424 I fjor fikk Snowden Bjørnson-prisen, men hans stol stod tom under prisutdelingen i
1425 Molde, da norske myndigheter ikke fant å kunne garantere at han ikke ville bli
1426 utlevert til USA om han kom til Norge.

1427 Snowden avslørte at det amerikanske National Security Agency(NSA) har drevet
1428 med omfattende overvåking og spionasje av en rekke land og privatpersoner. En
1429 amerikansk domstol har fastslått at NSA-overvåkingen er ulovlig. Likevel har
1430 amerikanske myndigheter siktet Snowden for landsforræderi og spionasje. Snowden
1431 lever i dag i eksil. Om han blir utlevert til USA, vil han bli utsatt for en summarisk
1432 rettergang ved en militær domstol, og risikerer minst livsvarig fengsel.

1433 Edward Snowdens avsløringer er uvurderlige bidrag i kampen for privatlivets fred.
1434 Retten til privatliv og personvern er grunnleggende menneskerettigheter som burde
1435 støttes helhjertet av både norske og amerikanske myndigheter. NSA har med sin
1436 overvåking grovt brutt disse menneskerettigheter. Snowden fortjener heder og ære,
1437 ikke forfølgelse og straff.

1438 I 1936 fikk tyskeren Carl von Ossietzky Nobels fredspris for å ha avslørt Tysklands
1439 hemmelige våpenopprustning som var en alvorlig trussel mot verdensfreden. Hitler
1440 nektet han å reise til Oslo for å motta prisen. Ossietzky ble fengslet for
1441 landsforræderi og døde senere i fengslet. Prisen Snowden nå er tildelt er nettopp
1442 oppkalt til minne og ære for Ossietzky.

1443 Venstre ber norske myndigheter om å la respekten for grunnleggende
1444 menneskerettigheter veie tyngre enn misforstått lojalitet til amerikanske
1445 myndigheter og deres forvrengte fremstilling av Snowdens modige handlinger.

1446 Den norske regjering kan sørge for at Snowdens stol ikke igjen må stå tom ved en
1447 prisutdeling i Norge. Om regjeringen derimot ikke gjør det, vil den med sin feige og
1448 passive holdning bidra til at årets utdeling av Ossietzky prisen blir et pinlig minne om
1449 tyske myndigheters overgrep mot Carl von Ossietzky i sin tid. Og Norge vil miste
1450 mye av sin troverdighet som forkjemper for grunnleggende menneskerettigheter.

1451 Begrunnelse:

1452 Edward Snowdens avsløringer er et viktig bidrag i kampen for grunnleggende
1453 menneskerettigheter, in casu privatlivets fred og personvern. Det er meningsløst å

1454 straffeforfølge han for dette, slik amerikanske myndigheter gjør. Men når det likevel
1455 er den triste situasjon, er det desto viktigere at Snowden sikres at han ikke blir
1456 utlevert til USA om han forlater sitt eksil i Russland. I fjor fikk Snowden Bjørnson-
1457 prisen for sine modige handlinger, men han kom ikke til Molde for å motta prisen da
1458 unnfallende norske myndigheter ikke løftet en finger for han. Nå har Norske Pen
1459 tildelt han den symbolsk enda viktigere Ossietzky prisen, som skal utdeles
1460 18.november i Oslo. Regjeringen kan nå gjøre godt igjen sin misère fra i fjor. Om ikke
1461 det skjer, er det en hån mot minnet om Ossietzky og et slag mot Norges
1462 troverdighet som forkjemper for globale menneskerettigheter.

1463

1464 **Forslag nr 17**

1465 **Brudd på kvinners rettigheter aksepteres ikke**

1466 Forslagstiller: Norges Venstrekvinnelag
1467

1468 De siste månedene har trakassering og vold mot kvinner begått av flyktninger og
1469 asylsøkere fått mye oppmerksomhet i media. Kvinners rettigheter brytes over hele
1470 verden. Forskjellige kulturer har ulike normer og ulik praksis, men kvinners rettigheter
1471 er universelle og skal respekteres uavhengig av kultur. Opplæring som bidrar til
1472 forståelse og respekt for disse universelle verdiene må prioriteres. Samtidig må
1473 myndighetene tydelig sanksjonere individer som bryter norske lover.

1474
1475 Venstrekvinnelag fordømmer ethvert angrep mot kvinner og deres frihet. I Köln skal
1476 flere hundre kvinner ha blitt antastet og ranet av flere titalls menn sist nyttårsaften. I
1477 etterkant av denne hendelsen kom det ut i offentligheten at lignende skal ha skjedd i
1478 løpet av flere år på en Stockholmsfestival.⁹ Videre skal Stockholmspolitiet ha tiet
1479 om dette, og forklaringen er at man ikke ønsket å helle bensin på bålet for
1480 Sverigedemokratene.

1481
1482 Dette er et godt eksempel på hvordan man kan gi grobunn for mistro til statens
1483 maktapparat og økt fremmedfrykt og -fiendtlighet, og det viser hvor viktig
1484 forebyggende tiltak mot vold er.

1485
1486 I Norge har det de siste par årene vært organisert dialoggrupper mot vold på flere
1487 asyl- og flyktningemottak rundt omkring i landet. Kursene har vært finansiert av UDI
1488 og holdt av stiftelsen Alternativ til Vold. Målet med kursene har vært å gi opplæring i
1489 norske lover og verdier, samt gi asylmottakene et «verktøy i det forebyggende og
1490 holdningsskapende arbeidet».

1491
1492 Det har nå kommet frem at UDI har kuttet støtten til disse kursene.¹⁰
1493 Asylmottakene må da selv finansiere kursene hvis de skal holdes, og konsekvensen
1494 kan være at kursene legges ned.

1495
1496 Venstrekvinnelag mener at forebyggende arbeid mot vold mot kvinner må prioriteres,
1497 og at opplæring i verdier, normer og lover som ivaretar kvinners frihet og rettigheter
1498 er av svært stor betydning for en god integrering og fredelig sameksistens i
1499 samfunnet vårt.

1500
1501 Forebyggende arbeid alene er ikke nok for å sikre kvinners trygghet. Det er derfor
1502 viktig at politi og påtalemyndighet prioriterer arbeidet høyt. En større andel av
1503 overgrepene enn i dag må pågripes og straffes. En egen task force i politiet dedikert
1504 til kvinnevold vil øke pågripelsesraten og slik gi allmennpreventiv effekt.

1505
1506 Venstre ønsker derfor:

- 1507 • at holdningsskapende opplæring i kvinners rettigheter og mot vold og trakassering
- 1508 blir obligatorisk på alle mottak
- 1509 • at det gis støtte til kursene holdt av Alternativ til vold
- 1510 • at det gis støtte til organisasjoner som ønsker å jobbe mot kvinnevold med fokus
- 1511 på kulturforskjeller
- 1512 • at vold mot kvinner prioriteres klart høyere enn i dag av politiet og i rettsvesenet,
- 1513 for eksempel gjennom en dedikert task force.
- 1514 • at asylsøkere som bryter norsk lov på dette området, utvises raskt.

1515

1516

1517 **Forslag nr 18**

1518 **Likestillingsloven**

1519 Forslagstiller: Norges Venstrekvinnelag
1520

1521 Lov om likestilling mellom kjønnene (korttittel likestillingsloven) er en norsk lov som
1522 ble vedtatt 9. juni 1978 og som trådte i kraft den 15. mars 1979.

1523
1524 Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet ønsker å slå sammen
1525 likestillingsloven med diskrimineringsloven om etnisitet, diskriminerings- og
1526 tilgjengelighetsloven og diskrimineringsloven om seksuell orientering) til en ny
1527 likestillings- og diskriminerings lov.

1528
1529 Norges Venstrekvinnelag frykter at regjeringen, ved å fjerne aktivitets- og
1530 rapporteringsplikten til norske arbeidsgivere i en ny sammenslått diskriminerings lov,
1531 svekker arbeidet med den grunnleggende menneskerettigheten til ikke å bli
1532 diskriminert på grunn av kjønn.

1533
1534 Norges Venstrekvinnelag mener at det er uheldig å anse likestillingsloven som en
1535 minoritets lov. Likestillingsloven skal fremme likestilling mellom kjønnene og bedre
1536 kvinners stilling i samfunnet. Kvinner er ingen minoritet, men utgjør halvparten av
1537 Norges befolkning.

1538
1539 Likestilling er etter regjeringens syn en samfunnsverdi. Uttrykket likestilling ble
1540 opprinnelig benyttet i likestillingsloven av 1978 for å sørge for like vilkår for kvinner
1541 og menn. Likestilling fremstår i meldingen som en samlebetegnelse for arbeidet med
1542 å forhindre diskriminering av personer som tilhører en eller flere grupper. På denne
1543 måten styrkes minoritets vern i Norge, og det er bra. Det er imidlertid også svakheter
1544 ved dette, at ordet kvinne og mann viskes ut, i likestillingsarbeidet.

1545 Det er ikke å komme bort fra at de to største gruppene er inndelingen i menn og
1546 kvinner. Det hadde vært ønskelig med en analyse i meldingen av i hvilken grad
1547 kvinner i Norge i dag reelt sett har samme muligheter og rettigheter som menn eller
1548 har muligheter og rettigheter som går lenger enn de menn har, slik at området for
1549 manns- og kvinneperspektivet forklares. I den offentlige debatten blir ofte frafall i
1550 videregående skole og menns rett til å være omsorgspersoner for sine barn, ofte
1551 dratt fram. Dette kunne godt vært mer grundig drøftet.

1552
1553 Norsk kvinnesaksforening har i sin høringsuttalelse poengtert at Norge ved å ha
1554 ratifisert FNs kvinnediskrimineringskonvensjon folkerettslig har forpliktet seg til å
1555 gjennomføre konvensjonens forpliktelser nasjonalt. Vi kan ikke se at det er
1556 tilstrekkelig at kvinnediskrimineringskonvensjonen er gjort til norsk lov, se
1557 menneskerettsloven av 21. mai 1999 nr. 30 § 2 nr. 5. Ved motstrid mellom det som
1558 følger av konvensjonen og norsk lov har konvensjonen forrang. I lys av dette
1559 perspektivet er det,
1560 ettersom konvensjonen omhandler kvinners stilling på de fleste livsområder er det

ikke bra at Norges forpliktelser etter konvensjonen bare er omtalt i stortingsmeldingens kapittel 7 som gjelder internasjonalt likestillingsarbeid. I tillegg finnes en henvisning i kapittel 8.2 under omtalen av likestillings- og diskrimineringsombudet. Dette blir særlig påfallende ettersom regjeringen nå arbeider med Norges neste offisielle rapport til kvinnekomiteen, se konvensjonens artikkel 18. Gitt den kritikk som tidligere norske rapporter har fått fra kvinnekomiteen bør det vises hvordan man har fulgt opp komiteens ulike merknader. Vi i Norges Venstrekvinnelag mener at denne kritikken fra Kvinnesaksforeningen er svært berettiget.

Representativitet i politikk. Meldingen(kap 1.2.) sier følgende: "Likestilling er en forutsetning for demokrati. Både kvinner og menn skal ha mulighet til å påvirke de beslutningene som angår dem. Partiene er opptatt av kjønnsrepresentasjon når de nominerer til politiske verv, men innflytelse på beslutninger skjer også gjennom andre kanaler. Makt og innflytelse er fremdeles ujevnt fordelt mellom kvinner og menn i norsk samfunnsliv." Dessverre er det i meldingen ikke problematisert hvordan vi skal komme dit. Kommunelovens bestemmelse om kjønnsbalanse, blir for eksempel ikke nevnt, en av de mest effektive verktøyene i politikken. Det er beklagelig at Regjeringen på dette området abdiserer, de beskriver ingen innsats eller målsetning i dokumentet. Knyttet til dette temaet.

Like muligheter for gutter og jenter

Skole: Kapitlet lister opp en lang rekke gode mål som antas å ha bred tilslutning, men mangler redegjørelser for hvilke tiltak regjeringen mener bør benyttes for å nå målene. Vi etterlyser blant annet drøftelse av muligheten til å benytte kvotering som virkemiddel for å øke rekruttering.

Meldingen uttrykker bekymring for det store frafallet blant gutter i den videregående opplæringen. Empirien på området er imidlertid sammensatt, det å droppe ut av vgs er ikke nødvendigvis sammenfallende med å være en samfunns-taper, det kan også bety at vedkommende forfølger egne prosjekter, eller fullfører vgs på et senere tidspunkt, med brukbart resultat. Det savnes en mer dyptloddende analyse av temaet. Meldingen har mye bra på skole, men lite til de som ønsker seg ut av skolen. Det er viktig at det lages flere veier til det å kunne dokumentere sin kompetanse. Innen høyere utdanning øker kvinneandelen i professorstillinger, men det er fremdeles langt frem, før det her er oppnådd balanse.

Familie: Når det gjelder permisjonsordninger knyttet til fødsel, mener NVK at fars manglede selvstendige opptjening er et samfunnsproblem. Fars uttak av permisjon kan bli dyrt for familien, pga taket på 6G. Det samme gjelder at mors tilknytning til arbeidslivet er avgjørende for fars rettigheter. Selv om dette er politikk med en stor kostnadsside, er det nødvendig å få bedret situasjonen her dersom man ønsker mer likestilt omsorg for egne barn. NVK vil også legge til at fødselstallene i Norge ikke er høyere enn de trengs, utfra et samfunnsøkonomisk perspektiv, og det å få far på banen til syvende og sist handler om økonomi. For kvinner vil det være en fordel å få større muligheter til å få barn tidligere i livet, for eksempel under studiene. Dette betyr styrking av økonomisk støtteordninger under utdanning. Det betyr også at kvinner i mindre grad kommer i krysspress mellom karriere og familieforøkelser, i

1608 dag opplever mange en ganske vanskelig situasjon i årene mellom 29–35, da svært
1609 mye skal skje samtidig.

1610
1611 Likestilling i arbeidslivet
1612 Norsk kvinnesaksforening er enig i regjeringens analyser og i opplysningene som gis
1613 om situasjonen for kvinner i arbeidslivet. Men også i dette kapitlet etterlyser
1614 vi forslag om konkrete tiltak for å endre situasjonen. At arbeidsmarkedet i Norge
1615 fremdeles er kjønnsdelt er godt dokumentert i meldingen. Konkrete virkemiddel for
1616 likelønn etterlyses. Vi mener også at temaet graviditetsdiskriminering ikke blir løftet,
1617 hvordan kan dette sanksjoneres mot? I dag er slik diskriminering ganske risikofritt

1618
1619 Vern mot vold og overgrep
1620 I 2015 vekket kampanjen “jeg har opplevd” stor oppmerksomhet, der kvinner fortalte
1621 om sine erfaringer. Meldingen gir en god redegjørelse for de hjelpetiltak som finnes.
1622 Dette bør følges opp med forslag til konkrete tiltak for å hindre en slik utvikling. I
1623 denne forbindelse krever vi at politi og påtalemyndighet pålegges å ta et mer aktivt
1624 ansvar for vold i familien og også ellers. Det fremgår gjentatt ganger at ofre for vold
1625 og overgrep i all hovedsak er kvinner. Det at tilbud skal rettes mot den som utøver
1626 volden, den som er utsatt for volden, barna og familiene som helhet uten å beskrive
1627 hvorledes vold skal forhindres og ofrene beskyttes. Vi krever også at gutter og menn
1628 læres opp til å vise respekt for kvinners selvstendighet – og integriteten til
1629 kvinnekroppen. Regjeringen tar sikte på å få gjennomført en studie som skal
1630 identifisere effektive og rebyggende tiltak i arbeidet med vold i nære relasjoner, se
1631 avsnitt 4.1.2 in fine. Det kan by på metodiske vansker å identifisere hvilke tiltak som
1632 faktisk virker forebyggende. I tilknytning til avsnittet om innsats mot voldtekt,
1633 foreslår vi at sporsikring innføres som en fast rutine, jf. redegjørelsen nederst på side
1634 77 annen spalte. Det er ikke akseptabelt at et slikt tiltak ikke blir innført fordi det er
1635 uavklart hvem som har det økonomiske ansvaret.

1636 God helse for kvinner og menn
1637 I dette kapitlet er det mye bra, og etter NVKs syn er det delvis et resultat av
1638 samarbeidet mellom kvinneorganisasjonene på borgerlig side.

1639
1640 Flere kvinner i næringslivet
1641 Etter NVKs syn, har reglene om representasjon av begge kjønn i ASA styrene vært
1642 vellykket. Vi reiser derfor spørsmål om tiden ikke nå er inne for å drøfte innføring av
1643 et tilsvarende krav til sammensetning av styrene i aksjeselskaper av en viss
1644 størrelse. NVK mener også at spørsmålet om regjeringen i selskap hvor staten eier
1645 100 eller 66,7 % av aksjene burde pålegges i større grad å arbeide for kvinner i
1646 lederstillinger, bør reises.

1647

1648

1649 **Forslag nr 19**

1650 **Mer politisk styring over Statens veivesen**

1651 Forslagstiller: Buskerud Venstre

1652

1653 Planlegging og gjennomføring av veiprosjekter er en helt grunnleggende aktivitet for
1654 utvikling av samfunnet, både lokalt, regionalt og nasjonalt. Avveiningen som gjøres er
1655 styrende for næringsutvikling, for utviklingen av effektive bo- og
1656 arbeidsmarkedsregioner og for å få kontroll over klimautslipp.

1657

1658 Politikere i kommuner og fylkeskommuner legger ned store ressurser for å planlegge i
1659 tråd med løftene de har gitt velgerne i valg. De vurderes hvor bommer skal stå, hvilke
1660 veier som skal bygges og hvordan man skal tilrettelegge for kollektivtrafikk. Dette er
1661 tunge, krevende prosesser der det legges stor vekt på å involvere den berørte
1662 befolkningen og det gjennomføres omfattende forhandlinger for å komme frem til
1663 mer eller mindre omforente vedtak.

1664

1665 Dessverre opplever mange lokalpolitikere og fylkespolitikere at deres politiske
1666 prioriteringer og helhetlige avveininger blir satt til side av Statens vegvesen. Det er
1667 svært krevende, og som oftest umulig for lokalt og regionalt folkevalgte å stille
1668 spørsmålstegn ved statens vegvesens faglige vurderinger av trafikksikkerhet,
1669 nasjonalt og internasjonalt regelverk og standarder i statens vegvesen sine
1670 håndbøker. Dermed er det vanskelig, ofte umulig å få reelle politiske prosesser for å
1671 finne gode løsninger som faktisk gjenspeiler de politiske prioriteringene.

1672

1673 Statens veivesen står ikke til rette for noen, velger selv hva de skal vektlegge,
1674 hvordan lovverket skal tolkes og i hvilken retning utviklingen skal gå. Eksempler på
1675 dette er mange.

1676

- 1677 - Det er et nasjonalt flertall for økt jordvern. Statens veivesen velger nærmest
1678 konsekvent å ikke tillegge jordvern vekt i sine foretrukne traseer.
1679 - Vi har et klimaforlik i stortinget som forutsetter nedgang i utslipp fra
1680 transportsektoren. Trafikkveksten skal tas med kollektiv, sykkel og gange. Likevel
1681 planlegger statens veivesen for en betydelig vekst i biltrafikken.
1682 - Det er enighet om veisaltingen må reduseres. Likevel øker den.
1683 - Prosjekter som ønskes prioritert lokalt og regionalt blir stoppet fordi de ikke
1684 oppfyller faglige krav som Statens veivesen som fagmyndighet har satt og som i
1685 realiteten ikke kan overprøves.

1686

1687 Venstre mener at det er prinsipielt problematisk at et så viktig felt som samferdsel
1688 er underlagt et direktorat uten direkte politisk kontroll. Skal vi få en ønsket
1689 samfunnsutvikling må landets folkevalgte få en mer direkte påvirkning på de
1690 strategiske beslutningene og bidra til å definere hvilke rammer de enkelte prosjekter
1691 skal planlegges innenfor.

1692

- 1693
1694 Venstre vil:
1695 - At samferdselsplanlegging i større grad må bli sektoroveegripende slik at
1696 planlegging av byer, veier, kollektivtrafikk, jernbane og luftfart sees i sammenheng.
1697 - At statens vegvesen må ha klimaforlikets mål om at all trafikkvekst skal tas med
1698 kollektivtrafikk sykkel og gange som overordna mål.
1699 - At statens vegvesen og nasjonale myndigheter tydeligere må forpliktes på
1700 prioriteringene i regionale areal- og transportplanen.
1701 - At felles vegadministrasjon i dagens form må avvikles i forbindelse med
1702 regionreformen.
1703 - At der nasjonale hensyn veier tungt kan statlig reguleringsplan benyttes. Det
1704 er viktig med tydelig avklaring på når staten legger alle premisser for planlegging, og
1705 når kommunen som planmyndighet skal ha det siste ordet.
1706 - At en framtidig organisering av statens vegvesen må sikre at de politiske
1707 prioriteringene i fylkeskommunen reelt sett blir førende for samferdselsprosjektene i
1708 fylket.

1709

1710

1711 Forslag nr 20

1712 **Vekk med tankepoliti og sikkerhets-tyranni!**

1713 Forslagstiller: Parissa Hamedan-Nejad

1714

1715 Terroradvarselen i Brussel har igjen pustet nytt liv i debatten om samfunnstrygghet
1716 vs personvern. Siden 9/11 angrepene i USA, har fremveksten av antiterrorlovgivning
1717 med utstrakt bruk av overvåking undergravet demokratiske rettigheter. Den
1718 europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) har flere ganger påpekt de åpenbare
1719 faresignaler, som for vide fullmakter og mangelfull kontroll.

1720 Det er ikke noe tvil om at utviklingen går mot et totalt overvåking regime der alle
1721 personlige kjennetegn og all hva vi gjør er tilgjengelig for myndigheten eller rettere
1722 sagt tilgjengelighet for flere myndigheter. At teknologien gir mer mulighet til
1723 overvåking er ikke noen nytt heller. Kampen mot terror og ekstremisme vil etter all
1724 sannsynlighet eksisterer i flere år.

1725 Det er lov å stille seg selv spørsmål ved, om økt overvåking har medført noe økt
1726 sikkerhet? Har vi fått bedre balanse mellom sikkerhet og frihet?

1727 Borgernes vern mot overgrep fra myndighetene er den grunnleggende verdien staten
1728 skal beskytte. Nettopp muligheten til å kommunisere og ytre seg fritt, uten frykt for
1729 forfølgelse, er demokratiets grunnmur. Paradoksalt, vi stadig hamrer løs på
1730 grunnmuren i vår demokratiet.

1731 Det er all til å tro på at dagens regjeringer har liten interesse av å gjøre befolkningen
1732 mindre urolig. Jo mer bekymret er folk for fremtiden og o lettere blir aksept på
1733 overvåking.

1734

1735

1736 **Forslag nr 21**

1737 **Desentralisering av Norsk Kulturråd nå!**

1738 Forslagstiller: Rogaland Venstre
1739

1740 Hvorfor desentralisering?

1741 Norsk Kulturråds virksomhet er regulert av Lov om Norsk kulturråd (Kulturrådsloven)
1742 (LOV-2013-06-07-31), og forvalter over 1,2 milliarder kroner i år. Mye av pengene
1743 går til Oslo, men en del kommer også andre deler av landet til gode.

1744
1745 En trenger sterke og gode fagmiljø sentralt plassert i Oslo. Men samtidig hadde
1746 Kulturrådet hatt godt av lyttestasjoner andre steder i landet, slik at det er bedre
1747 kontakt mellom det lokale og regionale kulturlivet og Kulturrådet. Målet er ikke å
1748 flytte hele virksomheten til en annen by, men å ha flere miljø, og flere lyttestasjoner,
1749 siden rådet ofte ikke har ressurser til å dra rundt i landet for å se hva som skjer der. I
1750 et regionalutviklingsperspektiv bidrar desentraliseringsprosessen til faglig utvikling
1751 og bedre forankring hos de lokale kulturaktørene.

1752
1753 Initiativ fra tidligere kulturminister Thorhild Widvey
1754 Under fjorårets Arendalsuke varslet daværende kulturminister, Thorhild Widvey, at
1755 hun ville utfordre Kulturrådet til å tenke over hvilke administrative oppgaver som kan
1756 flyttes ut fra Oslo til distriktene. Widvey mente at det allerede fantes mye
1757 kompetanse hos de ulike kulturinstitusjonene i distriktene, og at flytting av oppgaver
1758 vil gi større maktspredning og større aktivitet utenfor Oslo. Målet var å knytte
1759 tettere kontakt med fagmiljøer andre steder i landet, og slik styrke
1760 administrasjonens kompetanse og arbeid, samt legge til rette for et større regionalt
1761 og geografisk mangfold i tildelingene.

1762
1763 Ambisjonene ble gjentatt i kulturbudsjettet som ble lagt fram i oktober og i
1764 tildelingsbrevet fra Kulturdepartementet til Kulturrådet.

1765
1766 Trenering fra direktør Mohr?
1767 - Vi er positive og vil gjøre dette mest mulig konstruktivt, sa fungerende direktør
1768 Vibeke Mohr i oktober i fjor til Stavanger Aftenbladet.
1769 Over et halvt år senere har Kulturrådet fremdeles ingen konkrete svar, på tross av at
1770 Norsk kulturråd har blitt bedt om å vurdere hvorvidt det er administrative oppgaver i
1771 virksomheten som kan lokaliseres andre steder enn i Oslo.

1772
1773 Venstre vil:

- 1774 - arbeide for at Norsk Kulturråds funksjoner i større grad desentraliseres
1775 - sikre at ambisjonene til tidligere kulturminister Thorhild Widvey blir fulgt opp også i
1776 årets budsjettforhandlinger
1777 - stille spørsmål til nåværende kulturminister, Linda Hofstad Helleland, om sakens
1778 status quo i Stortinget og be henne følge opp ambisjonene til sin forgjenger

1779 **Forslag nr 22**

1780 **Venstre vil ta et krafttak for barn-og unges**
1781 **oppvekstvilkår**

1782 Forslagstiller: Rogaland Venstre
1783

1784 Venstre ønsker at friluftslivsorganisasjonene og idrettsbevegelsen skal få bedre
1785 rammevilkår enn i dag. Friluftsliv og idrett bedrer folkehelsen, det er et
1786 barnefattigdomstiltak, det bidrar til å utligne levekårsforskjellene i de store byene og
1787 det bidrar til sunne oppvekstkår.

1788
1789 I dag er situasjonen at staten bidrar til ulike former for idrettsanlegg gjennom
1790 tippemidler, dvs. overskuddet fra norsk tipping. Enten anleggene er kommunale,
1791 interkommunale eller privat bygget kommer investeringsmidler fra kommune, idelle
1792 lag- og organisasjoner og tippemidlene. I dag er en rekke anlegg enten bygget ferdig
1793 på forskutterte midler eller at anlegg står på vent for tildeling av tippemidler.

1794
1795 Idrettsforbundet regner med at et slikt etterslep vil i utgjøre nærmere tre milliarder
1796 kroner. Det er en utvikling som må endres.

1797
1798 Sosiale arenaer og sosial støtte er viktig for en ungdomstid, enten tilbudene er av
1799 kulturell eller idrettskarakter, enten tilbudene er organisert eller uorganisert. Det å ha
1800 sosialt nettverk, samvær med venner i fritiden og å delta i organisert aktivitet bidrar
1801 til en gode barne- og ungdomskår og kan ofte hindre risiko automatisk for
1802 skjevutvikling. Fritidsaktiviteter settes ofte i sammenheng med gode psykisk
1803 velvære, støtte, trygghet og tilhørighet.

1804
1805 KS har lansert begrepet "Utenforskap" som et fokusområde i denne perioden. Det må
1806 gis konkret innhold. Barns- og unges oppvekstvilkår er et viktig satsningsområde.

1807
1808 Venstre vil bidra til at det kan skapes og legges til rette for flere sosiale miljø som
1809 kan ha betydning for barn og ungdom utvikling og helse. Idrett- og friluftsliv kan
1810 nettopp være en slik arena.

1811
1812 Venstre vil:

- 1813 - forenkle kriteriene for tildeling av tippemidler
- 1814 - avbyråkratisere søknadsprosess
- 1815 - økt satsning på å legge tilrette for friluftsliv gjennom tilskuddsordninger
- 1816 - økt statlig tilskudd til anlegg
- 1817 - øke tilskuddet for interkommunal anleggsbygging
- 1818 - vurdere behovet for, i samarbeid med aktuelle organisasjoner, å utarbeide en
- 1819 nasjonal idrettsanleggsplan

1820 Forslag nr 23

1821 **Venstre vil styrke den frie og egenorganiserte idretten**

1822 Forslagstiller: Hallstein Bjercke

1823

1824 Den egenorganiserte idretten vokser raskt i Norge. Folk som driver egenorganisert
1825 idrett finner vi overalt i skog og fjell, i parkene, på treningsstudio, i klatreveggen, på
1826 sykkelbaner, surfing langs kysten og skating i gatene. Mange ulike typer "turgrupper"
1827 og "turlag" kommer også inn under den egenorganiserte idretten. Felles for den
1828 egenorganiserte idretten er at den ikke mottar økonomisk støtte fra stat og
1829 kommune etter samme regler som den organiserte idretten.

1830 Det er mange barn og unge som finner glede i de egenorganiserte miljøene og holder
1831 seg både aktive og sosiale på denne måten. Venstre ønsker å skape gode
1832 oppvekstvilkår for alle barn og unge, uansett hvordan de organiserer sin aktivitet.
1833 Venstre mener både den organiserte og egenorganiserte idretten har stor verdi for
1834 samfunnet og for den enkelte utøver. Samfunnet må derfor tilrettelegge for og støtte
1835 opp om både organisert og egenorganisert idrett. Den siste tiden har vi sett flere
1836 eksempler på stort engasjement rundt større idrettsarrangementer der den
1837 organiserte idretten ikke står som arrangør. X Games i Oslo trakk titusenvise av
1838 tilskuere og nådde ut til en halv milliard mennesker over hele verden. Cecilia Brækhus
1839 ønske om å arrangere boksestevne i Norge møter begeistring, men også motstand.
1840 Rundt om i hele landet vokser det fram stevner og arrangementer som maratonløp,
1841 langløp på ski, motbakkeløp og mange andre typer arrangementer der andre enn den
1842 organiserte idretten står som arrangør.

1843 Det er en styrke at vi har levende og aktive idrettsmiljøer som kan representere et
1844 alternativ til den sterke og tradisjonelle organiserte idretten. Venstre vil derfor jobbe
1845 for at vilkårene for å drive egenorganisert idrett i Norge styrkes, at det blir enklere å
1846 arrangere stevner og mesterskap for egenorganisert idrett i Norge og at økonomiske
1847 støtteordninger til anlegg og aktivitet også kommer den egenorganiserte idretten til
1848 gode.

1849

1850 Venstre vil jobbe for:

- 1851 • En helhetlig plan for tilrettelegging av egenorganisert idrett
- 1852 • At en andel av spillemidlene øremerkes egenorganisert idrett for å skape flere
- 1853 tilgjengelig anlegg for den egenorganiserte idretten
- 1854 • Vurdere antall aktive som kriterier for offentlig støtte
- 1855 • Tilrettelegge for arrangementer og stevner

1856

1857

1858 **Forslag nr 24**

1859 **Aktive flyktninger gir god integrering**

1860 Forslagstiller: Oslo Venstre

1861

1862 Bred deltakelse i arbeidslivet og frivillig innsats er sentralt for å få samfunnet til å gå
1863 rundt. Det er også viktig for enkeltmenneskets livsglede og mentale helse. For
1864 flyktninger som kommer til Norge, er det viktig tidlig å få se hva som er veien videre
1865 ut i arbeidslivet. Det er viktig å kunne bidra og være til nytte også på veien dit. Det er
1866 også det beste grunnlaget for god og rask integrering i det norske samfunnet. Dette
1867 handler om å stille krav, men like ofte om å gi muligheter.

1868

1869 Mange asylsøkere pådrar seg psykiske plager under flukt og opphold på asylmottak.
1870 Derfor er det ønskelig å ha helsepersonell med kompetanse innen psykisk helse for å
1871 kunne oppdage og ta tak i dette så tidlig som mulig. Særlig gjelder dette mottak for
1872 enslige mindreårige asylsøkere en mest mulig meningsfull hverdag.

1873

1874 Norges mottakelse av flyktninger har alt for lenge nedprioritert flyktningenes egen
1875 innsats og kunnskaper. Rask integrering i samfunnet og arbeidslivet har blitt stanset
1876 i det som synes å være et forsøk på å virke restriktiv til innvandring. Resultatet er
1877 mennesker som venter flere år på mottak, og mister verdifull yrkeskompetanse og
1878 motivasjon. Samtidig har staten store utgifter til administrasjon, kost og losji. Med
1879 det historisk store antallet flyktninger som kommer til landet nå, har vi ikke råd til å
1880 fortsette på denne måten.

1881

1882 Nøkkelen til god integrering ligger i å starte med språktrening og aktiviteter fra dag
1883 én. Erfaring fra Restad Gård mottak i Sverige viser at rask integrering er mulig, og at
1884 beboerne på asylmottak selv har kompetansen og energien som skal til for å skape
1885 aktivitet. Betingelsen er at flyktningene selv blir hørt, og blir møtt på en måte som
1886 gjør at de kan begynne å se for seg hvordan de selv kan bli en del av samfunnet de
1887 kommer til. Bidrag fra frivillige organisasjoner og et lovverk som gjør at det er mulig å
1888 delta i arbeidslivet er også sentralt.

1889

1890 Oslo Venstre ønsker

1891 • Tilrettelegging for beboerdrevet engasjement på asylmottak etter modell fra
1892 Restad Gård Support Group, og trepartssamarbeid mellom beboere, frivillige i
1893 lokalsamfunnet og lokale myndigheter.

1894 • Egne budsjettmidler fra UDI til samarbeid mellom frivillige organisasjoner og
1895 beboergrupper/støttegrupper.

1896 • Organisering av barnepassordninger, slik at foreldre med små barn får mulighet til å
1897 engasjere seg i aktivitetene.

1898 • Systematisk kartlegging av utdanning og kompetanse for alle asylsøkere med sikte
1899 på rask integrering i arbeidslivet.

1900 • Muligheter for offentlig praksisplass for relevante yrkeskategorier mens søknaden
1901 behandles, for eksempel lærere og helsepersonell.

- 1902 • At barn av asylsøkere skal få plass i barnehage og skole så raskt som mulig.
- 1903 • Samme opplegg uavhengig av om oppholdet på mottaket er midlertidig eller
- 1904 permanent.
- 1905 • Mulighet for praksisplass tilpasset søkers utdanning og kompetanse mens
- 1906 søknaden behandles.
- 1907 • Dekke kostnader til barnehage- og skoleplasser over statsbudsjettet, og gi ekstra
- 1908 tilskudd til kommuner med et relativt stort antall mottaksplasser.
- 1909 • Kontinuerlig god informasjon om prosessen videre for asylsøkerne.
- 1910 • Selvhushold for alle beboere på mottak. Selvhushold vil bety bedre mat,
- 1911 sysselsetting og verdighet for beboere og lavere kostnader for samfunnet.
- 1912 • Tilgjengelige arealer på alle mottak som kan brukes til aktiviteter for beboere og
- 1913 frivillige, og til møter mellom beboere, lokalbefolkning og andre.
- 1914 • Obligatorisk holdningsskapende opplæring i kvinners rettigheter og norske
- 1915 demokratiske institusjoner
- 1916 • UDI bør ha en tettere oppfølging av bemanningen på mottak for mindreårige
- 1917 Ansvar for enslige mindreårige mellom 15 og 18 år bør overføres til barnevernet
- 1918 • Introduksjonsprogrammet må bli mer fleksibelt, og tilpasset den enkeltes behov og
- 1919 ressurser for å komme ut i arbeidslivet eller videreutdanning
- 1920 • Språkopplæringen må tilpasses den enkeltes nivå og i større grad gis som del av
- 1921 praksis i arbeidslivet, og i samarbeid med frivilligheten.
- 1922 • Sette sterkere krav til god kvalitet og resultater i introduksjonsprogrammet
- 1923 • Investere i ordninger som gjør at UDI kan behandle søknad om oppholdstillatelse
- 1924 raskere og ha tilgjengelig ekstra ressurser til dette formål i de perioder det kommer
- 1925 ekstra mange søknader om oppholdstillatelse. Jo raskere søknaden blir behandlet, jo
- 1926 raskere får flyktninger etablert og integrert seg i Norge.
- 1927
- 1928

1929 **Forslag nr 25**

1930 **Slå ring om asylretten!**

1931 Forslagstiller: Styret i St. Hanshaugen Venstre

1932

1933 Situasjonen for verdens nær 60 millioner flyktninger og internt fordrevne bidro i 2015
1934 til det som er betegnet som Europas største utfordring siden 90-tallets Balkan-
1935 kriger. I 2015 ankom ca. 1,2 millioner flyktninger til Europa, hvorav et stort flertall
1936 valgte den farlige sjøveien fra Tyrkia til Hellas. Syriske flyktninger utgjorde omkring
1937 halvparten (49 prosent) av disse.

1938

1939 Krig, forfølgelse og grove brudd på menneskerettighetene utgjør drivkraften i
1940 flyktningestrømmen. Samtidig er den basert på retten til å søke asyl i et trygt
1941 tredjeland. Asylretten er nedfelt både i folkeretten og i Flyktningekonvensjonen av
1942 1951, som sammen med nasjonal lovgivning utgjør det juridiske og politiske
1943 grunnlaget for at flyktninger har øynet et håp om en bedre fremtid og et liv i fred,
1944 mange av dem i Europa.

1945

1946 Avtalen mellom Tyrkia og EU av 20. mars d.å. om å returnere samtlige flyktninger
1947 som ankommer Hellas sjøveien fra Tyrkia, setter imidlertid asylretten i fare. Avtalen
1948 forutsetter at samtlige som forsøker seg på den farefulle ferden sjøveien fra Tyrkia
1949 til Hellas – menn, kvinner og barn – automatisk skal returneres til Tyrkia, mot at
1950 Tyrkia skal få sende et tilsvarende antall kvoteflyktninger til land i Europa. I tillegg er
1951 Tyrkia lovet tre milliarder Euro til tiltak for flyktninger i landet (på toppen av tre
1952 milliarder Euro som landet allerede var lovet), visumfrihet for tyrkere på reise til
1953 Europa, samt fortgang i de lenge fastlåste forhandlingene om fremtidig tyrkisk
1954 medlemskap i EU.

1955

1956 Allerede etter noen dager så avtalen ut til å ha medvirket til en dramatisk reduksjon i
1957 antall flyktningeankomster til Hellas, og dermed i antallet mennesker med rett til å
1958 søke asyl i et Schengen-land. Samtidig støter avtalen på en rekke praktiske
1959 problemer, herunder at det er langt frem til enighet blant Europas stater om fordeling
1960 av flyktningene en i prinsippet har sagt seg villig til å ta imot og fordele seg imellom.

1961

1962 Enda mer grunnleggende er det at avtalen ignorerer viktige deler av
1963 Flyktningekonvensjonen, og dermed kan sette selve asylrettsinstituttet i fare. I
1964 tillegg reiser avtalen alvorlige spørsmål om Europas – deriblant Norges –
1965 overholdelse og etterlevelse av folkeretten. Konsekvensene av et slikt
1966 konvensjonsbrudd ville være katastrofale både for dem som rammes av krig og
1967 konflikt i sine hjemland og for et lite land som Norge, som bygger selve sin eksistens
1968 på en internasjonal rettsorden som skiller mellom makt og rett. Dette er spesielt trist
1969 all den tid Norge, som i 1953 var det andre landet som ratifiserte avtalen, har vært
1970 blant dens sterkeste forkjempere og forsvarere.

1971

1972 Venstre mener det er avgjørende at Norge bidrar til å bevare og etterleve en

- 1973 internasjonal rettsorden basert på folkeretten, og vil slå ring om
- 1974 Flyktningekonvensjonen, herunder retten til å søke asyl og få realitetsbehandlet
- 1975 asylsøknaden på individuelt grunnlag. Venstre mener også at Norge må påta seg en
- 1976 større del enn hittil av den felles-europeiske utfordringen det er å fordele og gi et
- 1977 verdig liv til de flyktningene som har søkt og søker asyl i Europa.
- 1978
- 1979 Venstre krever:
- 1980
- 1981 • At den norske regjeringen tar initiativ overfor EU-kommisjonen og EUs
- 1982 medlemsland, herunder ved EUs Ministerråd, til at avtalen mellom EU og Tyrkia av 20.
- 1983 mars d.å. gjennomgås i samråd med FNs Høykommisær for flyktninger (UNHCR) med
- 1984 tanke på overholdelse av medlemslandenes forpliktelser i henhold til
- 1985 Flyktningekonvensjonen;
- 1986 • At den norske regjeringen, i samråd med UNHCR, spesielt ber EU og Tyrkia
- 1987 revurdere de delene av avtalen som hindrer mennesker på flukt fra å søke asyl i
- 1988 Europa i tråd med Flyktningekonvensjonen;
- 1989 • At Norge går inn for en rettferdig fordeling blant Schengen-landene av de
- 1990 flyktningene som allerede er ankommet Europa, basert på medlemslandenes
- 1991 befolkningstall, økonomiske evne og generelle kapasitet til å gi flyktningene verdige
- 1992 liv og en god start på sin nye tilværelse;
- 1993 • At Norge, som et tegn på vilje til å ta vår del av ansvaret for fordeling av flyktninger
- 1994 i Europa, tilbyr EU å ta imot ytterligere 12 000 kvoteflyktninger i perioden 2016-17
- 1995 utover de 8000 syriske flyktningene vi allerede har forpliktet oss til å ta imot i
- 1996 perioden 2015-2017. Disse 12 000 ekstra flyktningene vil utgjøre 1 prosent av de ca.
- 1997 1,2 millioner flyktningene som ankom Europa i løpet av 2015. Et slikt initiativ fra
- 1998 Norge vil også være et viktig bidrag til en overordnet fordeling av flyktninger
- 1999 innenfor EU og Schengen-landene.
- 2000 Begrunnelse:
- 2001 Avtalen mellom Tyrkia og EU setter asylretten i fare. Foruten en rekke praktiske
- 2002 utfordringer for gjennomføring av avtalen, ignorerer avtalen viktige deler av
- 2003 Flyktningekonvensjonen, og kan sette selve asylrettsinstituttet i fare. Avtalen reiser
- 2004 samtidig alvorlige spørsmål om Europas – og Norges – overholdelse og etterlevelse
- 2005 av folkeretten. Konsekvensene av et konvensjonsbrudd ville være katastrofale både
- 2006 for dem som rammes av krig og konflikt i sine hjemland og for et lite land som Norge,
- 2007 som bygger selve sin eksistens på en internasjonal rettsorden som skiller mellom
- 2008 makt og rett. Vi må derfor slå ring om asylretten, og Norge bør gå foran med et godt
- 2009 eksempel og ta vår andel av flyktningestrømmen til Europa.
- 2010

2011 **Forslag nr 26**

2012 **Arbeid og frivillighet gir inkludering**

2013 Forslagstiller: Akershus Venstre
2014

2015 Venstre ber regjeringen gi arbeidstillatelse for beboere i mottak for å sikre rask
2016 inkludering. Samtidig må frivilligheten trekkes mer med i mottaksarbeidet.
2017 I norsk inkluderingspolitikk nedprioriteres rask integrering i samfunn og arbeidsliv –
2018 for å markere en restriktiv holdning til innvandring. Folk som bor i mottak mister
2019 verdifull yrkeserfaring, språkopplæring og motivasjon. Regjeringens
2020 integreringsmelding må rydde opp i dette.
2021 Yrkesdeltakelse og frivillig innsats er bærebjelker i det norske samfunnet. Dette må
2022 også være veien inn til inkludering av flyktninger og asylsøkere. Nå bor det nesten 30
2023 000 personer i mottak i Norge. Skal vi lykkes i inkluderingsarbeidet, må beboere i
2024 mottak tidlig ta del i samfunnet gjennom arbeid, aktivitet og språkopplæring.
2025 God inkludering forutsetter at språktrening og aktiviteter starter fra første dag.
2026 Norges mottak av flyktninger går i stikk motsatt retning. Folk i asylmottak kan gjøre
2027 en innsats, de har både kompetanse og ønske om å få bidra til samfunnet rundt seg.
2028 Både det statlige rammeverket, kommunene og frivilligheten må legge opp arbeidet
2029 slik at de får sjansen.
2030 Passiv venting i mottak, forslag om lukkede leire og mangelfull norskopplæring i
2031 startfasen hindrer inkluderingsarbeidet. Politikken er dessuten på kollisjonskurs med
2032 våre liberale verdier og humanistiske tradisjoner. Vi i Venstre ønsker en aktiv politikk
2033 for at inkluderingsarbeidet skal komme raskere i gang.
2034 Venstre vil:
2035 - Få folk raskt i arbeid gjennom å kartlegge kompetansen folk har med seg. Gi
2036 arbeidstillatelse til asylsøkere mens søknaden behandles. Gi inntil 50%
2037 tidsbegrenset lønnstilskudd gjennom NAV til arbeidsgivere som ansetter folk som
2038 ennå ikke er konkurransedyktige på arbeidsmarkedet.
2039 - La frivilligheten bidra sterkere i inkluderingen gjennom å tilrettelegge for
2040 beboerdrevet aktivitet på asylmottak i aktivt trepartssamarbeid mellom beboere,
2041 frivillige i lokalsamfunnet og kommunene.
2042 - Prioritere ressurser til frivillige organisasjoner og vertskommuner som driver
2043 inkluderingsarbeid der folk i mottak driver aktivitet sammen med lokalbefolkningen.
2044 - Bruke arbeid og frivillighet som arena for språkopplæring gjennom å tilpasse
2045 språkopplæringen til den enkeltes forutsetninger. La beboere, lokale frivillige og
2046 voksenopplæringen samarbeide om språkopplæringen. Lage en realistisk
2047 språkopplæring som integreres i arbeidslivspraksis og foreningsliv.

2048

2049

2050 **Forslag nr 27**

2051 **Kjønns sensitive flyktningpolitikk for kvinner på flukt!**

2052 Forslagstiller: Norges Venstrekvinnelag

2053

2054 I krisesituasjoner er kvinner spesielt utsatt for vold, voldtekt, menneskehandel og
 2055 fattigdom. Voldtekt skjer enten som en hevnakt, en maktdemonstrasjon, en del av
 2056 krigsutbyttet, eller som uttrykk for ren frustrasjon. Uansett, er voldtekt et grovt
 2057 overgrep. Alle former for seksualisert vold begått i krig er en krigsforbrytelse og er
 2058 forbudt under internasjonal humanitær lov etter Genève-konvensjonen. Det er ingen
 2059 tvil om at Kvinner og barn på flukt er særlig utsatt for vold, overgrep, utnyttelse og
 2060 seksuell trakassering under hele reisen.

2061 Kvinner på flukt og i flyktningeleirer har ofte mistet sitt nettverk og mangler i stor
 2062 grad et støtteapparat som sikrer deres rettigheter. Særlig vanskelig er det for enslige
 2063 kvinner. Det har kommet flere krisemeldinger om at kvinner utsettes for trakassering,
 2064 Vold og voldtekt også på asylmottak i Norge mens de venter på bosetting.

2065 Pr dags dato kjønnsespesifikke overgrep blir sjelden sett som reell forfølgelse.

2066 Kvinners spesifikke situasjon blir for lite tatt hensyn til når det gjelder
 2067 beskyttelsesbehov. I tillegg kvinners politiske rolle kan se annerledes ut og derfor
 2068 bedømmes annerledes av et asylapparat.

2069 Måten kvinner rammes av konflikt, krig og flukt kan også være forskjellig fra menns.

2070 Derfor må asylapparatet ha et klart uttalt kjønnsperspektiv i sin bedømming av
 2071 flyktninger. For å redusere dødstallene, volden og overgrepene som særlig rammer
 2072 kvinner og barn, så må flyktningpolitikken tilrettelegges særskilt for denne gruppen.

2073 Deretter bør tiltak organiseres slik at folk blir gitt mulighet til å reise lovlig og trygt,
 2074 for eksempel gjennom familiegjengenforening. Norges Venstrekvinnelag mener derfor at
 2075 dagens flyktningpolitikk kan ikke være kjønn-nøytral, fordi kvinner møter kjønn-
 2076 spesifikke utfordringer underveis og i mottakssenteret i vertslandet.

2077 Norges Venstrekvinnelag vil:

2078 • At det blir utarbeidet en handlingsplan for en kjønn-sensitive flyktningpolitikk for å
 2079 ivareta de mest sårbare kvinner og barn på flukt.

2080 • Nødvendige kompetanse tilgjengelig hos Mottaksapparatet

2081 • Skjermede boenheter for sårbare kvinner på norske Asylmottak

2082 • Helse- og oppfølgingstjenester må ha tiltak for å avdekke og hjelpe kvinner til å bli
 2083 fri fra tvang og mishandling.

2084 • Fylkesmennene må kartlegge og koordinere hjelpetiltak for å løfte fram denne
 2085 problemstillingen.

2086 • Informasjon formidling om tjenester og helsetilbud

2087 • Riktig opplæring som har mål å styrke kvinnes kompetanse og utdanning.

2088 • Opplæring av egne soldater og hjelpepersonell

2089 • Norge soldater og hjelpepersonell som deltar i krigsoperasjoner må ha en aktiv rolle
 2090 til å bidra til mer fokus på respekt for kvinner.

2091 • Norge må lære opp egne soldater og hjelpepersonell som deltar i krigsoperasjoner
 2092 og med nødhjelp og må bidra internasjonalt til fokus på respekt for kvinner.

2093 • Norge må internasjonalt jobbe for å gjøre flyktningeleirer sikre for kvinner, blant

2094 annet gjennom trygge sanitærforhold og høy beredskap mot voldtekt.
2095 • Internasjonalt må Norge bidra til å følge opp FNs vedtak om bred kvinnedeltakelse i
2096 alle forhandlinger om fred og konfliktløsning.
2097 Til slutt, det er ikke Asyl instituttet som trenger beskyttelse, det er Humaniteten som
2098 trenger å styrkes!

2099

2100

2101 **Forslag nr 28**

2102 **Norges forsvarsevne i nord**

2103 Forslagstiller: Finnmark, Troms og Nordland Venstre

2104

2105 Norges sikkerhet er Regjeringen og Stortinget sin viktigste oppgave. Nordområdene
2106 er stedet der utenrikspolitikk møter innenrikspolitikk. Ressursene i nordområdene,
2107 klimaendringer, nye seilingsleder og Norges naboskap med det stadig mer autoritære
2108 og uforutsigbare regimet og militærmakten i Russland må vektlegges i planleggingen
2109 av fremtidens forsvar. Et godt folk-til-folk-samarbeid med Russland må videreføres.

2110

2111 Venstre mener derfor at den nye Langtidsplanen for Forsvaret må gi større
2112 bevilgninger til Forsvaret og ikke bygge ned Forsvaret i nord, slik det foreslås i
2113 Forsvarssjefens fagmilitære råd.

2114

2115 Militær overvåkning og tilstedeværelse reduserer usikkerhet, gir situasjonsforståelse
2116 og sikrer avspenning. Luftstøtte for hæren med helikopter er avgjørende for dens
2117 mobilitet og hurtig medisinsk evakuering. Kystvakta lokalisert til Sortland gir de
2118 beste operative og logistikkmessige utgangspunkt for operasjoner i havområdene i
2119 nord. Norge er en maritim og arktisk nasjon og må kunne ivareta kyststatens
2120 forpliktelser og interesser. Overvåking til vanns og i luften er avgjørende for
2121 suverenitetsutøvelsen. En større fast tilstedeværelse av landstyrker i Finnmark vil
2122 være stabiliserende og vise evne og vilje til forsvar av landsdelen.

2123

2124 Forsvaret av landet baserer seg på støtte fra NATO og på bilaterale avtaler med
2125 allierte. Evnen til mottak og samhandling med disse er derfor avgjørende og må
2126 øves.

2127

2128 I et slikt perspektiv mener Venstre at det er viktig å videreføre og utvikle:

2129

2130 • Økt militær tilstedeværelse i norsk økonomisk sone, fiskevernesonen ved Svalbard
2131 og fiskerisone ved Jan Mayen.

2132 • Garnisonen i Porsanger med en mekanisert stridsgruppe.

2133 • Garnisonen i Sør-Varanger med et styrket jegerkompani.

2134 • Stasjonsgruppe Banak.

2135 • Kystdarkjeden i Nord-Norge.

2136 • Hærens tyngdepunkt i Indre Troms.

2137 • Brigade Nord med tre kampbataljoner, to i Troms og en i Hedmark.

2138 • Andøya flystasjon med maritime overvåkningsfly og som mottaksbase for alliert
2139 støtte.

2140 • Bardufoss flystasjon som Forsvarets hovedbase for helikopter.

2141 • Hovedbasen for Kontroll og Varsling i Sørreisa.

2142 • Et relevant antall operative kampfly i nord.

2143 • Kystvakta på Sortland.

2144 • Kystjegerkommandoen på Trondenes.

- 2145 • Åsegarden leir for alliert trening.
- 2146 • Generalinspektøren for Luftforsvaret med stab og støttefunksjoner flyttes fra
- 2147 Rygge til Reitan, slik Stortinget har bestemt.
- 2148 • HV 16 i Nordland og Troms og HV 17 i Finnmark med nødvendige kapasiteter.
- 2149 • Forsvarets Musikkorps Nord-Norge i Harstad.
- 2150
- 2151 Norsk sikkerhets- og forsvarspolitikkk må være langsiktig, forutsigbar og
- 2152 kostnadseffektiv med finansierte langtidsplaner og tilknyttet NATO. Det er
- 2153 avgjørende at Forsvaret har tilstedeværelse der trusselen er størst. Først da har vi et
- 2154 forsvar som vil kunne sikre våre ressurser og suverenitet på land, på sjøen og i luften.
- 2155
- 2156

2157 Forslag nr 29

2158 **Kjøp færre JSF-kampfly – bruk ressursene på å styrke**
2159 **Forsvaret**

2160 Forslagstiller: Styret i St. Hanshaugen Venstre
2161

2162 Stortinget har per i dag forpliktet seg til å kjøpe 22 F-35 Joint Strike Fighter (JSF), og
2163 tanken er videre at man skal kjøpe inntil 30 til innen 2025. Kostnaden for innkjøp av
2164 de 52 flyene er alene beregnet å beløpe seg til 69,7 mrd. kroner. Levetidskostnader på
2165 145 mrd. 2008-kroner (ca. 170 mrd. 2016-kroner) over 30 år kommer i tillegg. Dersom
2166 en legger til grunn at Forsvaret skal anskaffe drøyt fem nye fly hvert år frem til 2025,
2167 vil kostnadene for innkjøp alene beløpe seg til ca. syv mrd. kroner hvert år, regnet i
2168 2016-kroner. Det totale forsvarsbudsjettet for 2016 er til sammenligning på 49,1 mrd.
2169 kroner.

2170
2171 Disse flyene holder ikke hva de lover: De er dårligere, mindre egnet, og ikke minst
2172 dyrere enn hva som opprinnelig ble antydnet. De kommer også noe senere enn
2173 opprinnelig anslått og er ennå under utvikling; altså man vet ennå ikke helt hva man
2174 faktisk får.

2175
2176 Men det viktigste er kanskje at dette mer er et bombefly enn et jagerfly, og derfor
2177 dårlig egnet til å forvare Norge. Blant annet kan flyet kun brukes fra to flyplasser i
2178 landet, nemlig Evenes og Ørland, hvorav én skal fungere som kampflybase og én som
2179 fremskutt base. Hvis disse to flyplassene skulle bli bombet under en eventuell
2180 invasjon er flyene satt ut av spill, noe som Russland og andre vet. Dette innebærer
2181 trolig at det må settes av midler til å sette flyene under bakken, noe som vil
2182 innebære betydelige kostnader utover selve flykjøpsprisen. I tillegg betyr bindingen
2183 til disse to flybasene at man mister muligheten til å benytte et uforutsigbart
2184 flymønster.

2185
2186 Dette i motsetning til f.eks. Saab Gripen, som generelt kan operere langt mer
2187 fleksibelt enn
2188 F-35-flyene Norge p.t. planlegger å anskaffe. Gripen-flyene kan landes og driftes på
2189 både flyplass og riksvei, et vesentlig element i en overordnet asymmetrisk
2190 krigførsstrategi, og noe som samsvarer med Venstres u-båt-standpunkt i
2191 partiprogrammet.

2192
2193 Det vil derfor være unødvendig å kjøpe et så stort antall av disse flyene som det som
2194 Forsvaret i dag planlegger. Man trenger ikke flere enn 22 fly for å dra på
2195 utlandsoppdrag for NATO, f.eks. til Libya. 50 fly på bakken ved en eventuell invasjon
2196 er mildt sagt bortkastede penger.

2197
2198 Samtidig fører innkjøpet av JSF-flyene til at Forsvaret generelt lider av
2199 pengemangel, og er tvunget til smertefulle kostnadskutt. Når norske offiserer og

2200 spesialstyrker må levere inn sitt annetvåpen, dvs. Glock-pistolene, fører dette til at
2201 man ikke får øvet slik man burde, og dermed til lavere beredskap. Tilsvarende er
2202 helikopterkapasiteten altfor lav til å opprettholde et tilfredsstillende beredskapsnivå.

2203
2204 Dette er en uholdbar situasjon.

2205
2206 Venstre krever:

2207
2208 • At Norge begrenser innkjøpet av Joint Strike Fighter til 22 fly.

2209
2210 • At Norge i stedet vurderer innkjøp av et egnet antall svenske Saab Gripen-fly, siden
2211 man med dagens kunnskap om flyegenskaper, fleksibilitet mht. baser og operativ
2212 evne samt lavere kostnadsnivå må konkludere med at disse er bedre egnet til å
2213 forsvare Norge i en kampsituasjon.

2214
2215 • At midlene Forsvaret sparer på innkjøp av færre F-35-fly, brukes til å kjøpe inn flere
2216 helikoptre, ikke minst med tanke på styrke kontraterrorberedskap; oppruste drift og
2217 vedlikehold i samtlige forsvarsgrener; samt til en betydelig økning av midlene til å
2218 drive øvelser.

2219 Begrunnelse:

2220 Kjøpet av 52 F-35 Joint Strike Fighter ligger an til å ville koste langt mer enn det
2221 opprinnelige prisanslaget, og leveringen av flyet har vært heftet med en rekke
2222 teknologiske utfordringer og forsinkelser. Flyet er heller ikke så operativt og
2223 fleksibelt som det burde være gitt Norges forsvarsmessige utfordringer. I tillegg fører
2224 den høye prisen til at resten av Forsvaret går på sparebluss. En reduksjon i antallet
2225 fly som kjøpes inn, styrking av resten av Forsvaret, og mulig kjøp av det langt mer
2226 fleksible Saab Gripen vil kunne gi økonomisk rom og et mer fleksibelt Forsvar enn det
2227 som blir resultatet dersom Norge fullfører intensjonen i den foreliggende avtalen og
2228 kjøper samtlige 52 JSF-fly.

2229

2230 **Forslag nr 30**

2231 **Stans det syriske folkets lidelser**

2232 Forslagstiller: Styret i St. Hanshaugen Venstre
2233

2234 Krigen i Syria har pågått i snart fem år. Minst 300 000 mennesker er drept så langt
2235 under krigen, mens hele 1.9 millioner er såret. Av en befolkning på ca. 22 millioner
2236 mennesker før krigsutbruddet våren 2011 er over tolv millioner menn, kvinner og barn
2237 blitt drevet på flukt fra sine hjem. Omkring en tredjedel av disse, drøyt fire millioner,
2238 har flyktet til andre land, først og fremst til naboland som Tyrkia, Jordan og Libanon,
2239 mens åtte millioner internt fordrevne, i likhet med resten av sivilbefolkningen i Syria,
2240 gjennomgår ufattelige lidelser. Syriske flyktninger utgjorde også omkring halvparten
2241 (49 prosent) av de ca. 1,2 millioner flyktningene som ankom Europa i 2015.

2242
2243 Forsøkene på å få i stand en midlertidig våpenhvile, og den delvise stansen i
2244 Russlands destruktive bombing av moderate opprørsstyrker og sivile siden 14. mars,
2245 har bidratt til å tenne et forsiktig håp om en løsning på konflikten. En varig løsning vil
2246 imidlertid kreve en langt mer helhetlig innsats fra verdenssamfunnet enn hittil.
2247 President Bashar al-Assad, fra 30. sep. 2015 støttet av russisk bombing av moderate
2248 opprørsstyrker, og den Islamske Stat kan ikke lenger få lov til å myrde sin egen
2249 befolkning og legge kulturlandet Syria øde. Det er heller ikke nok å diskutere hva som
2250 skal skje med de over én million flyktningene som med fare for egne liv har flyktet til
2251 Europa. Uten en politisk løsning inne i Syria vil det syriske folks lidelser bare
2252 fortsette.

2253
2254 Venstre krever at alle parter gjør det som er mulig for å få en slutt på krigen i Syria,
2255 og at sivilbefolkningens rett til et verdig liv respekteres. Giverlandskonferansen i
2256 London 4. februar var et nødvendig, men ikke tilstrekkelig skritt. Nå må
2257 verdenssamfunnet bidra til å sikre en omforent politisk løsning i Syria, støtte dem
2258 som arbeider for fred inne i landet og berede grunnen for gjenoppbygging av skoler,
2259 sykehus og infrastruktur. En politisk avtale er den eneste langsiktige løsningen, men
2260 vil bare kunne komme i stand om Assad og IS' aggressive opptreden møtes med
2261 klare maktmidler.

2262
2263 Venstre krever:

- 2264
- 2265 • At den midlertidige våpenhvilen siden 27. februar snarest mulig gjøres varig, som et
 - 2266 neste skritt på veien mot en bred politisk fredsavtale for alle parter i borgerkrigen i
 - 2267 Syria;
 - 2268 • Rask tilførsel av humanitær assistanse til trengende inne i Syria, inkludert i Aleppo
 - 2269 og andre strategisk viktige byer og områder, sikring av tilførselskanalene og
 - 2270 garantier fra krigsaktørene om ikke å angripe humanitært personell;
 - 2271 • Ved forespørsel til Norge om støtte til militær inngripen bør Norge strekke seg langt
 - 2272 for å bidra. Aktuelle tiltak kan være overvåkningsfly, opptrening av militært personell
 - 2273 som kan stå imot IS og andre militære kapabiliteter utover dagens beskjedne bidrag;

- 2274 • At den norske regjeringen gir klar og utvetydig støtte til eksterne aktørers forsøk på
2275 å få i stand en våpenhvile i Syria, herunder FNs spesialutsending de Mistura og den
2276 internasjonale kontaktgruppen for Syria. En våpenhvile må følges av reelle
2277 forhandlinger om en varig fredsavtale;
- 2278 • At Norge og andre land samarbeider om å stanse de krigførende partenes
2279 oljeeksport, og dermed pengestrømmen som i dag går til å finansiere krigføringen;
- 2280 • At Norge og andre vestlige land bidrar til en kraftig opptrapping av den humanitære
2281 støtten til syriske flyktninger i regionen, først og fremst i Tyrkia, Libanon og Jordan,
2282 og at det både settes av tilstrekkelige midler og iverksettes effektive
2283 beskyttelsestiltak for å sikre at Syrias åtte millioner internt fordrevne hjelpes til å
2284 overleve og leve verdige liv;
- 2285 • At FN, EU og Vesten sammen med regionale aktører arbeider for en varig politisk
2286 løsning på den katastrofale krigen. En fredelig løsning på konflikten i Syria, massiv
2287 økonomisk støtte til gjenoppbygging av landet og humanitærtiltak for
2288 sivilbefolkningen, hjelp til flyktningene i regionen og en ansvarlig politikk for å motta
2289 syriske flyktninger i Europa må gå hånd i hånd.

2290 Begrunnelse:

- 2291 Krigen i Syria har pågått i snart fem år, med ufattelige lidelser for befolkningen inne i
2292 Syria så vel som for flyktningene i nærområdet. Krigen er en viktig årsak til
2293 flyktningestrømmen til Europa. Europa og Vesten har bidratt med humanitær støtte,
2294 men dette er ikke nok. Det er nå sentralt å finne en omforent politisk løsning på
2295 konflikten, gi støtte til gjenoppbygging av det krigsherjede landet og støtte landets
2296 millioner av flyktninger og internt fordrevne.

2297

2298 **Forslag nr 31**

2299 **Venstre vil slå ring om det europeiske samarbeidet**

2300 Forslagstiller: Internasjonalt utvalg
2301

2302 Europa og EU står overfor den største krisen i det europeiske samarbeidets historie.
2303 De siste års økonomiske kriser har allerede tæret på Europa, og nå sliter samarbeidet
2304 tungt med å håndtere flyktningkrisen, samtidig som sterke krefter i Storbritannia
2305 jobber for "Brexit". Kontinentet vårt under angrep av terrorister fra IS. Fremmedfrykt
2306 og nasjonalisme er mer utbredt og uttalt enn på lenge, og høyrenasjonalistiske, anti-
2307 europeiske partier er på frammarsj i gamle og nye medlemsland.

2308
2309 Venstre mener at det er viktigere enn noen gang å støtte opp om et forpliktende
2310 samarbeid på tvers av landegrenser i Europa, fordi håpet om en løsning på mange av
2311 Europas og noen av verdens store, grenseoverskridende utfordringer ligger i dette
2312 samarbeidet.

2313
2314 Europas framtid er også vårt anliggende. Derfor må vi i Norge snakke om hvilket EU
2315 vi ønsker oss, og hvordan vi kan bidra.

2316
2317 For Venstre er det europeiske samarbeidet noe langt mer enn den frihandelssonen
2318 Storbritannias konservative statsminister David Cameron ønsker seg. EU er en arena
2319 for økonomisk og politisk samspill og for freds- og demokratibyggning over
2320 landegrensene i Europa. Men EU-samarbeidet er også et verdifelleskap og et
2321 samarbeid til vern for humanisme, rettsstat og demokrati, og for liberale verdier som
2322 bevegelsesfrihet, ytringsfrihet, religionsfrihet, likestilling, likeverd og beskyttelse av
2323 minoriteter. Den økende nasjonalismen undergraver det europeiske verdifelleskapet
2324 og dermed Europas politiske stabilitet: Minoritetsgrupper opplever trakassering og
2325 diskriminering i mange land, og grunnleggende menneskerettigheter brytes daglig.
2326 Høyrepopulistiske styresmakter strammer grepet om den frie pressen og om
2327 uavhengige domstoler i for eksempel Ungarn og Polen.

2328
2329 Mye står på spill hvis samarbeidet i Europa bryter sammen.

2330
2331 Om Schengen-systemet kollapse, vil det kunne skape uhåndterlige problemer både
2332 økonomisk og menneskelig. Om britene stemmer nei til EU ved folkeavstemningen i
2333 juni, kan det bety slutten for det europeiske samarbeidet slik vi kjenner det.

2334
2335 Venstre ønsker et Europa med et styrket EU, uavhengig av spørsmålet om norsk
2336 medlemskap. Vi mener at EU er en sentral arena for å nå ambisiøse miljø- og
2337 klimamål, for å håndtere internasjonale utfordringer og for skape et europeisk
2338 felleskap på tvers av språk, religion og nasjonalitet som tar vare på verdier vi er
2339 stolte av. Den opprinnelige ideen om at et Europa som er bundet sammen gjennom
2340 avtaler og institusjoner gjør det umulig å gå til krig mot hverandre, er fortsatt gyldig.

2341

2342 I tillegg til EU er det mange andre europeiske institusjoner som det også er viktig å
2343 slå ring om i disse tider, inkludert Europarådet, Organisasjonen for Sikkerhet og
2344 Samarbeid i Europa (OSSE), Den europeiske menneskerettsdomstolen og flere andre.
2345 På ulike, men komplementære måter er disse felles europeiske institusjonene
2346 avgjørende for å beskytte alle europeere, men kanskje særlig minoriteter mot en
2347 illiberal utvikling innenfor mange av de europeiske statene. Uten disse institusjonene
2348 kan risikerer vi at Europa igjen bygger murer mellom folk, og at verdier og et
2349 overnasjonalt samhold vi er stolte av, forvitrer.

2350

2351 Venstre vil:

2352 - Invitere til en åpen debatt om hva slags europeisk samarbeid vi ønsker oss og
2353 hvordan det kan videreutvikles, uavhengig av spørsmålet om norsk EU-medlemskap.

2354 - At Norge øker sine bidrag til Europas felles grensekontrollbyrå Frontex og til felles
2355 politi- og sikkerhetssamarbeid.

2356 - At Norge bidrar aktivt til å løse de akutte utfordringene rundt flyktnings situasjonen i
2357 Europa, at den nasjonale grensekontrollen reverseres og at Schengen-samarbeidet
2358 styrkes.

2359 - Oppfordre norske politikere både i posisjon og opposisjon til å "snakke opp"
2360 europeisk samarbeid og ta avstand fra nasjonalisme.

2361 - Oppfordre regjeringen til å bruke de anledninger den har for å fremme europeisk
2362 samarbeid.

2363 - Fremskynde forhandlingene med EU angående samarbeidet om 40 prosent
2364 klimakutt innen 2030 og legge dette samarbeidet inn under EØS-avtalen istedenfor
2365 å forhandle om en bilateral avtale.

2366 - Oppfordre britiske borgere til å stemme nei ved avstemmingen i Storbritannia, og
2367 støtte vært britiske søsterparti The Liberal Democrats i dette arbeidet.

2368

2369

2370 Forslag nr 32

2371 **Norge kan bli verdens første fossilfrie velferdssamfunn**

2372 Forslagstiller: Rebekka Borsch, Guri Melby, sentralstyret
2373

2374 I lys av den globale klimaavtalen som ble inngått i desember, bør Norge trappe opp
2375 innsatsen for å øke tempoet i det grønne skiftet. Venstre mener at Norge bør bli
2376 verdens første nasjon som legger den fossile tidsalder bak seg og samtidig
2377 opprettholder høy verdiskaping og høy velferd.

2378
2379 Paris-avtalen er et kraftfullt signal til verden om å kutte utslippene for å løse
2380 klimakrisen. Norge har i etterkant av klimatoppmøtet sendt inn en utslippsplan til FN,
2381 men denne holder ikke for å møte de nye ambisjonene om å begrense den globale
2382 oppvarmingen til 1,5 grader. Norge må skjerpe klimapolitikken sin: Målene i Paris-
2383 avtalen, som ligger til grunn for norsk klimapolitikk, kan ikke nås uten en full
2384 transformasjon av energiproduksjon, energidistribusjon og energibruk i bygg, industri
2385 og transport her hjemme. Venstre vil kjempe for at denne energitransformasjonen
2386 skjer raskest mulig og billigst mulig, og at utslippskutt blir lønnsomt. For å lykkes med
2387 det, må klimamålene gjennomsyre alle deler av politikken.

2388
2389 Venstre mener at Norge må gjennomføre et storstilt grønt skattesifte som belønner
2390 klimavennlige løsninger og setter en prislapp på forurensing. Innovasjon innen energi-
2391 og klimateknologi går fortsatt for sakte fordi kostnaden for bruk av fossile
2392 alternativer er kunstig lav. Derfor bør det innføres ulik CO₂-avgift for ulike sektorer
2393 og bruksområder, men økt avgiftsnivå for alle utslipp, også i kvotepliktig sektor.

2394
2395 Klimagassutslippene fra oppvarming av bygg kan bli det første store området hvor vi
2396 kan få til full utfasing av fossile løsninger raskt. Det eksisterer fullgode alternativer til
2397 fossile energikilder i bygg, som biobasert varme, varmepumper, fornybar fjernvarme
2398 og sol. Det vedtatte forbudet mot kull-, olje- og gass- for oppvarmingsformål som er
2399 blitt innført fra 2020, bør fremskyndes til 2018, og CO₂-avgiften på all fossil
2400 oppvarming i Norge må økes slik som i Sverige.

2401
2402 Transport representerer en betydelig del av Norges klimagassutslipp, og skal vi ha
2403 noen mulighet for å nå ambisiøse klimamål, må hele transportsektoren omstilles. I
2404 neste Nasjonal Transportplan trenger vi en enda sterkere prioritering av de
2405 miljøvennlige transportformene, som jernbane, kollektivsatsing og sykkel og gange,
2406 foran vei. Fokuset for avgiftspolitikken på transportområdet fremover må være å
2407 gjøre de utslippsfrie og fornybare alternativene konkurransedyktige. Dagens avgifter
2408 på fossilt drivstoff og forurensende transportmidler bør økes gradvis, mens null- og
2409 lavutslippsløsninger fortsatt bør belønnes slik at det blir enklere for folk å velge
2410 miljøvennlig.

2411
2412 For å realisere fangst og lagring av CO₂ raskere, bør Norge etablere en ordning for
2413 returordning for CO₂ – som pantesystemet på flasker. Kjøperne betaler en

2414 panteavgift og får panten tilbake når de leverer tilbake CO2 til et etablert godkjent
2415 lager.

2416
2417 For å realisere innenlands klimakutt raskere, oppfordrer Venstre regjeringen om å
2418 fremskynde forhandlingene med EU angående samarbeidet om 40 prosent
2419 utslippskutt innen 2030. Målet bør være å legge dette samarbeidet inn under EØS-
2420 avtalen istedenfor å framforhandle en bilateral avtale som kan ta mange år å få på
2421 plass. Slik kan man gjennomføre nødvendige kutt mye raskere og effektivt, samt at
2422 nødvendige kontrollmekanismer allerede er på plass.

2423
2424 Venstre mener også at det påbegynte arbeidet med en klimalov bør trappes opp og
2425 konkretiseres. En norsk klimalov bør inneholde bindende karbonbudsjetter som viser
2426 hvor mye som skal kuttes og i hvilke sektorer kuttene skal skje.

2427
2428 I lys av den globale klimaavtalen bør Norge dessuten stanse prosessen med å tildele
2429 nye leteområder for olje og gass i Barentshavet gjennom 23. konsesjonsrunde. Norge
2430 kan ikke lenger late som om klimapolitikken ikke har betydning for oljesektoren.
2431 Oljefeltene det er snakk om å utvinne, ligger i mer sårbare og vanskeligere
2432 tilgjengelige områder enn noen gang før. Utvinning av olje og gass i de arktiske
2433 områdene vil ha store miljømessige konsekvenser og bidra mest til klimaendringer
2434 sammenlignet med andre utvinnings. 23. konsesjonsrunde er heller ikke politisk
2435 fornuftig ut fra et økonomisk perspektiv. Lønnsomheten i fossil utvinning er allerede
2436 svekket og vil bli svekket videre fremover, i takt med svekket etterspørsel. Gjennom
2437 oljeskattesystemet bærer skattebetalerne den største delen av den finansielle
2438 risikoen knyttet til mer leting. Venstre mener derfor at Norge bør la oljeress urser i
2439 nord ligge, både fordi det kan innebære en stor økonomisk risiko for staten og fordi
2440 det er riktig på grunn av den eksistensielle trusselen klimaendringene utgjør.

2441
2442 Det er store muligheter for grønn vekst og verdiskaping i norske bedrifter som kan
2443 bidra til å møte klima-, energi- og bærekraftutfordringene. Hvis vi endrer samfunnet
2444 vårt i klimariktig retning nå, vil dette ikke ramme den økonomiske veksten, men tvert
2445 imot stimulere til innovasjon og fremveksten av nye jobber og samtidig gi bedre
2446 helse på grunn av redusert lokal forurensing.

2447

2448

2449 **Forslag nr 33**

2450 **Vern Nordland VI**

2451 Forslagstiller: Nordland Venstre

2452

2453 I 1994 ble deler av havområdet utenfor Lofoten (Nordland VI) konsekvensutredet og
2454 åpnet for petroleumsvirksomhet. Det ble tildelt to lisenser (oljeblokker) som idag eies
2455 av Statoil. Området ble imidlertid lukket av Stoltenberg 1-regjeringen i 2001 av
2456 miljøfaglige hensyn.

2457 Det er en løpende debatt om området utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja skal
2458 konsekvensutredes etter petroleumsløven og åpnes for oljevirksomhet.

2459 Uavhengig politisk ståsted i denne saken er det imidlertid enighet om at en
2460 konsekvensutredning må følge dagens standard, dagens lovverk og nåtidens
2461 samfunnsmessige premisser.

2462 I lys av den omfattende kunnskapsinnhenting som er utført i løpet av de siste 20
2463 årene kan ikke konsekvensutredningen fra 1994 lenger anses som faglig relevant.

2464 Nordland Venstre krever derfor at muligheten for åpning av deler av Nordland VI
2465 gjennom konsekvensutredningen av 1994 reverseres, og at området lukkes for
2466 petroleumsvirksomhet i henhold til oppdaterte faglige råd.

2467

2468

2469 **Forslag nr 34**

2470 **Erstatt plastemballasje med morgendagens løsninger!**

2471 Forslagstiller: Vestfold Venstre

2472

2473 Hvert år dumpes det 8 millioner tonn plast i havet. Plasten brytes gradvis ned til små
2474 biter som mikroorganismer i næringskjeden tar til seg. I en del av næringskjeden i
2475 Nordsjøen er det antatt at 95 prosent av organismene nå har plast i magen. Marin
2476 forsøpling dreper mer enn én million sjøfugler per år, og innen 2050 vil det være mer
2477 plast enn fisk i havet om plastdumpingen får fortsette. Dette er ikke en fremtid vi
2478 ønsker oss. Vi må ikke ødelegge vårt matfat i havet!

2479

2480 Engangsemballasje utgjør størsteparten av plastavfallet til havs. Venstre ser et
2481 behov for å tenke nytt innen emballasje for å få bukt med fremtidig forsøpling. Mer
2482 emballasje basert på biologisk nedbrytbart materiale er veien å gå. Det er ikke nok å
2483 bare gjenvinne, det må bli mindre søppel totalt sett. Her må Norge og finne nye
2484 løsninger. Vi må utnytte eksisterende kunnskap og forske frem morgendagens
2485 emballaseløsninger.

2486

2487 Norge kan bli renere når alle fylker og kommuner prioriterer å rydde opp lokale elver
2488 og

2489 farvann for plast. Kommunene bør innføre en kommunal grønn innkjøpsordning, hvor
2490 man favoriserer leverandører som har «grønn» emballasje. Fylkeskommunene bør
2491 styrke opplæringen i grønt entreprenørskap og gi tilskudd til bedrifter og grundere
2492 med fokus på grønn innovasjon og tilby miljøvennlige restavfallsposer.

2493

2494 Stortinget må sette av midler til å forske på nye miljøvennlige emballaseløsninger
2495 for å blant annet å gjøre det mulig å erstatte plastposer i butikk med mer
2496 miljøvennlige alternativ. Det må bli dyrere å produsere/distribuere unødvendig
2497 og/eller miljøskadelig emballasje og det trengs et nytt lovverk rundt emballasje.
2498 Gjennom å gi en belønningsordning til kommuner som klarer å redusere
2499 avfallsmengden pr innbyggere, får vi flere å delta i kampen mot plast.

2500

2501 I tillegg må mikroplast forbys i hudpleieprodukter. Plastpartiklene er på under fem
2502 millimeter og benyttes for eksempel i «skrubbekremer» som selges i
2503 dagligvarebutikker. Partiklene er så små at de går rett ut i havet, der de spises av
2504 fisk og plankton. Mikroplast er ikke vår største kilde til utslipp, men er en helt
2505 unødvendig forurensning som lett kan stoppes.

2506

2507 Forsøplingen stopper ikke ved Norges grense. Regjeringen må nå ta initiativ til et
2508 samarbeid med andre land om en dugnad mot plastavfall i matfatet vårt.

2509

2510 **Forslag nr 35**

2511 **Miljøtiltak må gi miljøeffekt**

2512 Forslagstiller: Finnmark Venstre

2513

2514 Bruk av avgifter for å redusere utslipp eller for å oppnå andre miljøeffekter må
2515 brukes med omhu. Innføring av generelle avgifter uten et målrettet fokus kan gi
2516 utilsiktede effekter. De kan i verste fall gi liten eller ingen miljøeffekt. Derfor ønsker
2517 Venstre at miljøavgifter kun benyttes der miljøtiltak gir en reell og målbar miljøeffekt.

2518

2519 Miljøavgifter må ha som formål å motivere til miljøvennlig adferd. Hvis ikke
2520 miljøvennlige alternativer eksisterer, mener Venstre at da skal heller ikke
2521 miljøavgift innføres. Mange steder vil effekten av slike avgifter kun bety økte
2522 kostnader. Venstre ønsker distriktsvennlige profiler på alle miljøtiltak og avgifter.

2523

2524 Venstre vil at miljøavgiftene har en sosial profil der dette er aktuelt. Miljøavgifter må
2525 ikke føre til høyere kostnader relativt sett for lavinntektsgrupper enn for
2526 høyinntektsgrupper.

2527

2528 For Venstre, er det primære målet med miljøavgifter at disse gir positive
2529 miljøeffekter. Miljøavgifter må innføres som selvstendige tiltak basert på kunnskap
2530 slik at utilsiktede effekter ikke inntre. Venstre mener miljøavgifter skal være
2531 tidsbegrensede og skal ha krav til målbare resultater.

2532

2533 Insentivordninger skal vurderes i mye større omfang enn i dag og skal alltid vurderes
2534 som tiltak i sammenheng med eller som erstatning for miljøavgifter. Venstre ønsker
2535 derfor å legge tilrette for at private, det offentlige og næringslivet får mange
2536 positive valg. For eksempel, bør det belønnes når flyselskap anskaffer fly med lavere
2537 utslipp i henhold til en gitt standard. Samme tanke kan gjelde alt av kjøretøy,
2538 skolebygg, private hus m.m. Venstre ønsker å gjøre det lett for alle å ta et grønt valg.

2539

2540 Venstre vil at:

- 2541 • miljøavgifter skal ha krav til målbare miljøeffekter
- 2542 • miljøavgifter skal være tidsbegrensede
- 2543 • miljøavgifter innføres ikke i områder uten reell miljøeffekt
- 2544 • miljøavgifter skal ha en sosial profil
- 2545 • insentiver skal alltid vurderes som miljøtiltak før miljøavgifter

2546

2547

2548 Forslag nr 36

2549 **Nei til omkamp av vernevedtak for vassdrag**

2550 Forslagstiller: Vefsn Venstre

2551

2552 Norsk vassdragsnatur er mangfoldig og unik i europeisk sammenheng. Ingen andre
2553 nasjoner i Europa kan vise til lignende variasjon i vassdragsnatur. Imidlertid har
2554 storstilt kraftutbygging, særlig i etterkrigstiden, representert stadig større inngrep i
2555 vassdragene. For å bevare et representativt utvalg av den unike norske
2556 vassdragsnaturen for fremtidige generasjoner ble det derfor på 1970 tallet satt i
2557 gang et arbeid med vern av vassdrag som resulterte i fire verneplaner samt
2558 avsluttende supplering i 2009. Venstre mener at et fortsatt sterkt vern av norsk
2559 vassdragsnatur er helt avgjørende for å bevare vakre og rike naturverdier, og er en
2560 forutsetning for arts mangfold og balanse i naturen. Produksjon av fornybar energi
2561 må ikke gå på bekostning av store naturverdier og biologisk mangfold.

2562

2563 Med over 600 nye søknader om vasskraftutbygging ligger det et enormt press på
2564 elvenaturen i Norge i dag. Derfor er det viktig å spare de mest sårbare og verdifulle
2565 områdene, fordi tap av naturmangfoldet skjer i raskt tempo. Både i norsk, nordisk,
2566 europeisk og global sammenheng understrekes verdien av uberørte vassdrag.

2567

2568 Av våre tolv største vassdrag i Norge er ni utbygd. Ved siden av Tana- og Trysilelva,
2569 er Vefsna i Nordland én av de store, nærmest urørte vassdragene som nå er vernet.
2570 En rapport fra Nordisk Ministerråd i 1990 foreslår vern av Vefsnavassdraget som en
2571 av de mest verdifulle vassdragsmiljøene i Nordisk perspektiv. Vassdraget spenner
2572 over uvanlig mange vegetasjonsregioner med svært stort geologisk og biologisk
2573 mangfold. Den største verdien ligger i nedbørsfeltets størrelse i kombinasjon med
2574 graden av urørthet. Vern av Vefsna bidrar til en korridor med sammenhengende
2575 skandinavisk naturområde av internasjonal betydning.

2576

2577 Historisk er Vefsna den viktigste lakseelv i Nordland, og en av Norges beste
2578 fiskeelver. I 2007 ble Vefsna utnevnt som nasjonal laksevassdrag med bakgrunn i
2579 vassdragets store potensial for lakseproduksjon. Vassdraget har vært et av Norges
2580 viktigste gyteområder for den truede atlantiske villaksstammen. Her har Norge er
2581 særskilt ansvar i arbeidet med å bevare laksestammen. I tillegg har elva store
2582 bestander av ørret, og fosser og stryk som tiltrekker mange turister hvert år. 20 % av
2583 området er betraktet som villmark og friluftaktiviteter som elvepadling og rafting er
2584 veldig populært.

2585

2586 Fragmenteringen av norsk natur gjennom mange små og tilsynelatende beskjedne
2587 inngrep har vært og er fortsatt en vel så stor trussel mot det biologiske mangfold
2588 som enkelte storinngrep, og fører til en uthuling av vernebegrepet. Det er derfor god
2589 grunn til å følge opp et varig vern av både Vefsna og andre viktige vassdrag med en
2590 sikring av de største verdiene gjennom naturvernloven. Ny teknologi er heller ingen
2591 garantist for at utbyggingen ivaretar miljøet. Føre-var prinsippet og varig vern er helt

2592 avgjørende for en bærekraftig miljøpolitikk. Klimautfordringene må ikke bli
2593 skalkeskjul for rasering av de siste uberørte vassdragene i Norge som har
2594 internasjonal betydning. Derfor sier Venstre nei til omkamp av vernede vassdrag.

2595 Begrunnelse:

2596 Det kommer til stadighet trusler fra både Høyremedlemmer og FrP om omkamp av
2597 vernevedtak for vassdrag. Selv om Venstre ved flere anledninger har sagt at dette
2598 ikke er aktuelt, og det også er nevnt i Stortingsvalgprogrammet 2013-2107, kan det
2599 tenkes at det er lurt å komme med en uttalelse som går litt mer i dybden av
2600 problematikken. Denne kan da også brukes av lokallagene i de berørte tilfeller hvor
2601 det trues med omkamp. Jeg har brukt Vefsna som et aktuelt eksempel, pga den
2602 nasjonale og internasjonale betydningen vassdraget har. Det kan jo tenkes at man
2603 fletter inn flere viktige vassdrag som har vært nevnt i omkampdebatten som Gaula,
2604 Rauma med Verma osv.

2605

2606 Forslag nr 37

2607 **ROVDYRFORVALTNINGEN - ULEMPER MÅ**
2608 **KOMPENSERES**

2609 Forslagstiller: Hedmark Venstre
2610

2611 Regjeringen har nylig framlagt stortingsmeldingen om forvaltning av ulv.
2612

2613 Venstre vil at rovdyrpolitikken fortsatt skal bygge på at vi i Norge tar et selvstendig
2614 ansvar for en forvaltning som sikrer artenes overlevelse. De fire store rovdyprene er en
2615 naturlig del av Norges fauna. Norge har dessuten en forpliktelse til å ta vare på dem
2616 gjennom Bern-konvensjonen.

2617
2618 I 2011 ble det historiske rovdyrforliket vedtatt av Stortinget. Samtlige partier inngikk
2619 avtale om at vi skulle ha levedyktige bestander av de fire store rovdyprene i norsk
2620 natur; bjørn, gaupe, ulv og jerv. I forliket ble det slått fast at all forvaltning av rovvilt
2621 skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap.

2622
2623 Som en del av rovdyrforliket ble det nedsatt et utvalg til å evaluere den såkalte
2624 ulvesonen. Utvalget kom med sin innstilling i 2012, og foreslo i det alt vesentlige en
2625 videreføring av Stortingets vedtak fra 2004 om hvor det skal være mål om ynglende
2626 ulv i Norge.

2627
2628 Venstre vil arbeide for at hovedtrekkene i rovdyrforliket, inkludert forvaltning av ulv,
2629 videreføres. Dette innebærer også en lokal forvaltning av bestandsmålene.

2630
2631 Rovdyrforvaltningen har i mange år vært konfliktfylt. Mens det har variert noe på
2632 nasjonalt plan hvilke rovdyp saueneeringen har tapt mest til, har fokus i Hedmark,
2633 Østfold og Akershus særlig vært på ulven. Dette er forståelig, all den tid en meget
2634 stor del av ulvesonen ligger øst for Glomma fra og med Trysil og sørover. Samtidig er
2635 vi lite tjent med at rovdypdebatten blir dominert av de mest ytterliggående
2636 standpunktene, noe som dessverre langt på vei er tilfellet i noen av områdene der
2637 konfliktene er størst.

2638
2639 En bærekraftig forvaltning av de store rovdyprene vil nødvendigvis føre til konflikter
2640 med bruk av utmarka til beite for husdyr, og i noen grad også til jakt. Mer lokal
2641 forvaltning kan bidra til større legitimitet for rovdypolitikken i lokalsamfunnene.
2642 Lovlig uttak av rovdyp må skje profesjonelt og effektivt, uten hinder av fylkesgrenser.

2643
2644 Det er spesielt viktig at konfliktene i forhold til rovdyp ikke øker i de samiske
2645 reinbeiteområdene.

2646
2647 Forholdene for beitedyprene vil sannsynligvis bli noe bedret øst for Glomma hvis
2648 ulvesonen oppheves. Venstre mener likevel en slik politikk vil være uansvarlig når

2649 målet er å sikre en levedyktig ulvebestand her i landet. Ynglende ulveflokker er lite
2650 forenlig med utstrakt bruk av utmarka til beite. Oppheves ulvesonen vil derfor
2651 konflikten flytte seg til andre deler av landet. Venstre ser likevel i utgangspunktet
2652 positivt på en geografisk justering av ulvesonen, med sikte på å redusere konfliktene
2653 mot landbruket.

2654
2655 Samtidig mener Venstre at det bør tas ny kontakt med svenske myndigheter med
2656 sikte på en best mulig samlet forvaltning av den sør-skandinaviske ulvestammen.

2657
2658 Ynglende ulv og beitende husdyr går dårlig sammen. Tallet på ulv bør derfor
2659 begrenses til det som på et vitenskapelig grunnlag kan sikre en levedyktig bestand
2660 både på kort og lang sikt.

2661
2662 Venstre vil at den omleggingen av landbruket som allerede er kommet et stykke i
2663 grensestrøkene og andre særlig rovdyrutsatte områder, fortsetter. Venstre vil
2664 imidlertid arbeide for at det gis økt tilskudd til omstilling av landbruket i slike
2665 områder, med vekt på matproduksjon som i mindre grad krever bruk av utmarksbeite.

2666
2667 Videre vil Venstre arbeide for at kommuner med særlig stort rovdyrtrykk gis ekstra
2668 midler til næringsutvikling. Midlene kan ses på som en kompensasjon for den
2669 innsatsen disse kommunene bidrar med på storsamfunnets vegne for å sikre
2670 levedyktige bestander av de store rovdyrene.

2671
2672 Venstre vil:

- 2673 • Sikre levedyktige bestander av de fire store rovdyrene
- 2674 • Videreføre hovedtrekkene i rovdyrforliket
- 2675 • Videreføre ulvesonene med noen justeringer
- 2676 • Styrke den lokale forvaltningen av bestandsmålene
- 2677 • Arbeide for en felles forvaltning med Sverige av den sør-skandinaviske
- 2678 ulvestammen
- 2679 • Gi økt støtte til omstilling av landbruket i særlig rovdyrutsatte områder
- 2680 • Gi kommuner med særlig stort rovdyrtrykk ekstra midler til næringsutvikling

2681 Begrunnelse:

2682 Regjeringen har nettopp fremmet Stortingsmelding om ulveforvaltning, så saken er
2683 aktuell. Den gjelder miljø og lokalsamfunn, og engasjementet og konfliktnivået er
2684 meget høyt mange steder i distriktene – og kanskje særlig i og i nærheten av
2685 ulvesona. Samtidig gir saken mulighet til politisk markering både på områder som
2686 klassisk naturvern og distriktspolitikk.

2687

2688 Forslag nr 38

2689 **Nord-Norge-banen - for en bærekraftig og**
2690 **verdiskapende framtid**

2691 Forslagstiller: Nordland Venstre, Troms Venstre og Finmark Venstre
2692

2693 Nord-Norge har store natur- og menneskelige ressurser som kan bidra til en
2694 fantastisk utvikling av landsdelen. Venstre vil ta i bruk ressursene på en bærekraftig
2695 måte for å sikre grønn vekst. Tiden er moden for å berede grunnen for en Nord-
2696 Norge-bane.

2697
2698 Norge har etter press fra Venstre satt seg et ambisiøst klimamål om å redusere de
2699 nasjonale klimagassutslippene med 40 prosent innen 2030. For å nå dette målet
2700 kreves det at Norge faser ut sin avhengighet av petroleumsnæringen, og utvikler et
2701 nytt, grønt næringsliv. Ingen andre steder i landet ligger det bedre til rette for det enn
2702 i Nord-Norge. Venstre vil utvikle det store potensialet for økt bærekraftig
2703 verdiskaping innenfor områder som fiskeri, havbruk, nye marine næringer, mineraler,
2704 fornybar energi, rom- og jordobservasjon og prosessindustri. En jernbane i Nord-
2705 Norge vil kunne åpne spennende muligheter for reiselivet.

2706
2707 For å lykkes med en slik satsing på nordområdene, må en framtidsrettet infrastruktur
2708 på plass. Slitasjen på veinettet kommer i særlig grad fra vogntog. En jernbane i Nord-
2709 Norge vil dermed føre til reduserte veivedlikeholdskostnader på sikt. I tillegg kreves
2710 havner for økt internasjonal trafikk, og en forlengelse av Nordlandsbanen for gods til
2711 og fra inn- og utland.

2712
2713 I dag transporteres mye fisk- og sjømatprodukter med tog fra Narvik, via Sverige, til
2714 Alnabru i Oslo. Fraktruta bruker nesten ett døgn. Med en Nord-Norge-bane vil
2715 transporttiden reduseres med nesten et halvt døgn. Dette vil blant annet medføre at
2716 fersk fisk kan nå ut til et langt større marked enn det vi opplever i dag. Markedene i
2717 Europa kan nås på en miljømessig bedre måte enn i dag, og Norge kan samtidig bidra
2718 til å oppnå kravene i Paris-avtalen (COP21). På denne måten kan fiskeri- og
2719 havbruksnæringen i Nord-Norge oppnå større verdiskaping, samtidig som vi
2720 videreutvikler næringen i en bærekraftig retning. Vi tar tak i det grønne skiftet!

2721
2722 Mange forutsetninger har endret seg til fordel for jernbane siden siste utredning av
2723 Nord-Norge-banen for snart 25 år siden. Det er derfor tid for å få utarbeidet en
2724 konseptvalgutredning for jernbane på strekningen Fauske-Narvik-Tromsø-Alta-
2725 Lakselv-Kirkenes som del av Nasjonal Transportplan, NTP 2018 – 2029. Ved å starte
2726 planleggingen av en sammenhengende Nord-Norge-bane nå, legger vi forholdene til
2727 rette for å ta i bruk våre ressurser på en bærekraftig måte og for å sikre en grønn
2728 framtid i nord.

2729 **Forslag nr 39**

2730 **Venstre vil ha lyntog over Haukeli**

2731 Forslagstiller: Rogaland Venstre

2732

2733 Måla i «Parisavtalen» vil krevje auka satsing på transportformer som gir redusert
2734 klimautslepp. Venstre vil at det skal utarbeides ein strategi for bygging av
2735 høghastigheitsnett i Norge.

2736

2737 I Europa vert det meste av jernbanenettet planlagt og utbygd slik at det kan nyttast
2738 av høghastighetstog. Venstre meiner at planlegging og bygging av
2739 jernbaneinfrastruktur som ikkje kan nyttast av høghastighetstog er å gå baklengs
2740 inn i framtida. For å sikre at det kan gå kan gå lyntog frå dei ulike deler av landet og
2741 direkte inn på nett som vert bygd ut i Europa, må jernbaneinfrastrukturen i Oslo-
2742 området byggjast slik at denne kan nyttast av lyntog.

2743

2744 Ein strategi for bygging av høghastigheitsnett i Norge, kor også planlegging av
2745 høghastigheits-togbane frå Oslo til Haugesund med arm til Stavanger og Bergen,
2746 må bli ein del av Venstre sine prioriteringar i Nasjonal Transportplan som skal
2747 vedtakast på Stortinget våren 2017.

2748

2749 På Haugalandet ser ein nå at hamnene våre vert bygd ut, og vil få ei sterk rolle i
2750 mottak av gods. Det gir ein miljøgevinst å flytte gods frå veg til sjøs. Men
2751 miljøgevinsten kan bli enda større om ein flytter gods over på bane. Eit
2752 høghastigheitsnett vil gi auka marknader for våre næringsverksemdar som har
2753 produkt som krev rask leveranse.

2754

2755 Me treng i framtida raskare og betre kommunikasjonar både lokalt og regionalt.
2756 Lyntog vil betre miljøet, og redusera utsleppa. Lyntog vil redusere reisetida kraftig,
2757 og bli ein reel konkurrent til fly. For Vestlandsregionen vil og eit slikt nett føre til auka
2758 attraktivitet ved at vi får eit større bo-, arbeids- og kompetanseområde.

2759

2760

2761 Forslag nr 40

2762 **Jernbane – fullt og helt, ikke stykkevis og delt!**

2763 Forslagstiller: Telemark, Sør-Trøndelag og Oppland Venstre
2764

2765 For å nå målet om kutt i Norges klimautslipp med 40 % innen 2030, er det nødvendig
2766 å elektrifisere store deler av dagens fly-, bil- og trailertrafikk. Venstre mener en
2767 utbygging av et nasjonalt nett av høyhastighetsbaner for gods- og persontrafikk er
2768 den mest effektive løsningen på denne utfordringen. Da må imidlertid jernbanen
2769 underlegges overordnet og helhetlig planlegging.

2770
2771 Til nå har planlegging og bygging av jernbane skjedd stykkevis og delt, og styrt av
2772 årlige bevilgninger fra Stortinget. Dagens organisering har gitt oss store
2773 vedlikeholdsetterslep, klattvise investeringer og ikke minst stadig større overføring
2774 av gods fra bane til vei. Jernbaneverket har ikke klart å løfte blikket inn i framtida og
2775 169 lokalpolitikere på Stortinget fortsetter å kjempe for en liten klatteinvestering til
2776 sin region både på vei og bane. Resultatet er mange unødvendig dyre investeringer,
2777 men dessverre også direkte feilinvesteringer. F.eks. bygges ikke IC-strekningene ut
2778 med en standard som muliggjør senere innlemmelse i et fremtidig høyfartsnett.

2779
2780 Manglende kapasitet i jernbanenettet fører til et sterkt press for å bygge ut
2781 stamvegnettet for å få fram gods, mens behovet for en tredje rullebane på
2782 Gardermoen skyldes manglende utbygging av moderne jernbanestrekninger. Dette
2783 kan ikke fortsette! Helhetlige og fremtidsrettede løsninger må på plass og Venstre
2784 går foran i arbeidet for utbygging av et nasjonalt nett av høyhastighetsbaner for
2785 gods- og persontrafikk og vi oppfordrer til et bredt samarbeid for snarest mulig
2786 realisering.

2787
2788 Dette vil styrke norsk konkurranseevne, nærings- og samfunnsliv og være et sterkt
2789 bidrag til det grønne skiftet. Gjennom utbygging av moderne og konkurransedyktige
2790 høyhastighetsbaner mellom landsdelene og til våre naboland, vil reise- og frakttider
2791 reduseres så kraftig at avstandsulemper nærmest blir opphevet.

2792
2793 Norsk næringsliv har nå andre utfordringer enn for bare få år siden. Vi har ledig
2794 ingeniørkapasitet til planleggingsfasen og vi trenger nye oppdrag etter at
2795 leveransene til Nordsjøen har stoppet opp. Det er heller ikke lenger stor fare for
2796 overoppheting av norsk økonomi om vi nå tar et krafttak for norsk samferdsel. Men
2797 det er vesentlig for kommende generasjoner at vi satser riktig.

2798
2799 Venstre vil derfor:
2800

- 2801 • Starte planlegging og utbygging av høyhastighetsbaner i flerbrukskonsept mellom
- 2802 de største byene i Norge og utlandet
- 2803 • Stoppe utbygging av en tredje rullebane på Gardermoen inntil videre
- 2804 • Finansierte viktig nasjonal infrastruktur med avkastningen fra Statens Pensjonsfond

- 2805 Utland slik intensjonen med fondet var
- 2806 • Vurdere om modeller for overordnet samferdselsplanlegging fra våre naboland
- 2807 Sverige og Finland også kan brukes i Norge
- 2808 • At bygging av høyhastighetsnett i Norge må bli en del av Nasjonal Transportplan
- 2809 som vedtas av Stortinget våren 2017
- 2810 Begrunnelse:
- 2811 Fagetatene for veg- og lufttransport har lagt fram planer om store
- 2812 kapasitetsutvidelser i forbindelse med rullering av NTP, mens jernbanelivet fortsatt
- 2813 har hovedfokus på å vedlikeholde utrangerte baner. Hovedpulsårene i norsk
- 2814 samferdsel må sees i sammenheng. Utvidelse av kapasitet på bane vil f.eks redusere
- 2815 behovet for utvidelse av kapasitet på veg eller lufttransport. Det er viktig å få denne
- 2816 helhetlige tenkningen inn i norsk samferdselspolitikk og slutte med de evinnelige
- 2817 kretsmesterskapene vi ser tendenser til når NTP behandles i Stortinget.
- 2818

2819 Forslag nr 41

2820 **Co2-utslipp fra flytrafikk må ned: • AVINOR må splittes.**
2821 **• Gardermoenes tredje rullebane ligger på Rygge og Torp.**

2822 Forslagstiller: Vestfold Venstre og Østfold Venstre
2823

2824 Venstre mener at statlige monopolselskaper ikke er løsningen på dagens
2825 miljøutfordringer. Samme selskap bør ikke være både supermarked, flyplasser og
2826 luftfartsmyndighet. Vi mener Stortinget har delegert for mye politikk og myndighet
2827 til AVINOR. Venstre ønsker å utrede den svenske modellen som preges av at staten
2828 eier og driver infrastrukturen, mens andre står for varehandelen på flyplassene.
2829 Kontroll- og avgiftsfunksjonen bør også skilles ut. Varehandel må gjerne bidra til
2830 finansiering av flyplasser, men ikke innenfor et monopolsystem.

2831
2832 Venstre mener luftfartspolitik og jernbanepolitikk er to sider av samme sak.
2833 Kapasitetsutfordringer på Gardermoen løses best gjennom en offensiv
2834 jernbanepolitikk og gjennom utnyttelse av eksisterende infrastruktur på Rygge og
2835 Torp.

2836
2837 Venstre mener at Paris-avtalen må prege norsk luftfartspolitik. Derfor vil vi styrke
2838 incentivordningene for en fossilfri luftfart.

2839
2840 Venstre vil:

2841 1. Satse på jernbane og flytte flytrafikk fra luft til bane.

2842
2843 2. Ha en nasjonal Co2-avgift og jobbe internasjonalt for innføring av en global Co2-
2844 avgift

2845
2846 3. Fortsette å styrke incentivordningene for overgang til fossilfritt drivstoff i
2847 luftfarten.

2848
2849 4. Ikke bygge ut tredje rullebane på Gardermoen.

2850
2851 5. Utnytte dagens infrastruktur på Rygge og Torp isteden for å bygge ut
2852 Gardermoen.

2853
2854 6. I forbindelse med NTP-prosessen, utrede hvordan man bør skille ut kontroll- og
2855 avgiftsfunksjonen i AVINOR i en egen virksomhet.

2856 Begrunnelse:

2857 Forslaget er en forlengelse av tidligere LM-uttalelse om tredje rullebane på
2858 Gardermoen. Ideologisk er det viktig å synliggjøre at Venstre mener markedskrefter
2859 er et nyttig verktøy i miljøpolitikken. Systemkritikk av gammeldagse statlige

2860 strukturer er viktig. Politikk bør utøves i Stortingssalen og ikke i AVINOR. Forslaget
2861 kommer fra landsmøtets vertsfylke sammen med Østfold. I disse fylkene er det
2862 særlig viktig at Venstre tydeliggjør at målet både er reduserte utslipp og trygging av
2863 arbeidsplasser. Forslaget er et kinderegg: miljø, samferdsel og næringsliv. Forslaget er
2864 aktuelt og er egnet til å synliggjøre viktige verdier for partiet. Forslaget har støtte fra
2865 en rekke fylkeslag.

2866

2867 Forslag nr 42

2868 **Staten må ta 80% av investeringskostnadene for store**
2869 **kollektivprosjekter i storbyene!**

2870 Forslagstiller: Storbynettverket
2871

2872 Storbyene i Norge fortsetter å vokse i stort tempo. Alle de største byregionene
2873 forventer rekordvekst i antall innbyggere også i årene som kommer. Dette stiller
2874 storbyregionene overfor store utfordringer både når det gjelder areal og transport.
2875 Velfungerende storbyregioner er viktig for norsk konkurranseevne, for innovasjon og
2876 nyskaping.

2877
2878 Grønne og miljøvennlige byer basert på energieffektive bygg, transport uten
2879 klimautslipp og tilgang på grønne rekreasjonsarealer gir bedre livskvalitet, lavere
2880 utslipp og bedre ressursutnyttelse. Venstre mener Norge skal utvikle modeller for
2881 hvordan byer og tettsteder som helhet kan ha nullutslipp – eller til og med positive
2882 klimaregnskap – i samspill mellom næringsliv, FoU-miljøer og lokalsamfunn. Venstre
2883 vil at vi innen 2025 stenger bykjerner og andre områder hvor det bor mange
2884 mennesker for alle kjøretøy som ikke går på miljøvennlig drivstoff, helst nullutslipp.

2885
2886 Gjennom høye miljø- og klimakrav og smarte innkjøp for byutvikling skal vi stimulere
2887 til at teknologi for grønne byer og grønn transport blir en norsk eksportnæring. Et av
2888 de viktigste grepene for å redusere behovet for transport, er å utvikle gode bymiljø
2889 som gjør det attraktivt å bo og leve bymessig. Venstre vil stimulere til mer helhetlige
2890 grep i arealplanlegginga, som gir bedre arealutnyttelse, sikrer natur og dyrkamark, og
2891 som vektlegger arkitektoniske kvaliteter ved bybebyggelsen.

2892
2893 Et viktig grep for å skape attraktive bymiljøer er å sørge for et fungerende
2894 kollektivsystem i og rundt de store byene. De nødvendige investeringene i byene er
2895 for store for kommunene og fylkeskommunene å bære kostnaden av alene. Staten
2896 tar 100% finansieringsansvar for infrastruktur mellom regionene og mellom de store
2897 byene, men det er fremdeles et kommunalt/fylkeskommunalt ansvar å finansiere
2898 store infrastrukturinvesteringer i storbyene. De største infrastrukturprosjektene i
2899 byene er avgjørende også for transport og arealutnytting i regionene rundt byene, og
2900 for at Norge skal lykkes med den grønne omstillingen.

2901
2902
2903 Venstre mener derfor:
2904 At staten skal dekke 80 % av de store kollektivinvesteringene i storbyene
2905 Ved 80% statlig finansiering må staten stille strenge krav til bymessig fortetting i
2906 de områdene som omfattes av investeringene.
2907 At bymiljøavtalene styrkes, deriblant finansieringen av sykkelveinett

2908

LM-10

2909

2910 Forslag nr 43

2911 **Bygg en miljøvennlig transportløsning - fullfør InterCity**
2912 **(IC)-satsingen nå**

2913 Forslagstiller: Vestfold Venstre
2914

2915 Transportetatenes forslag til ny nasjonal transportplan (NTP) for perioden 2018 –
2916 2029 er lagt fram. En plan som totalt sett viser en positiv satsting sett fra miljøets
2917 side.

2918 I løpet av våren 2017 skal hele Nasjonal transportplan til politisk behandling i
2919 Stortinget. Da kommer Venstre, som et tydelig miljøparti, til å sette sine krav til at
2920 jernbane er fremtidens transportmiddel, både for lang- og kortdistanse. En moderne
2921 dobbeltsporet IC-bane vil gi et langt bedre tilbud for gjennomgangstrafikken fra og
2922 til øvrige landsdeler, som for eksempel en ny Sørvestbane med utgangspunkt i en
2923 fullført moderne Vestfoldbane. Det gjør at flere kan velge tog foran bil eller fly.

2924
2925 Konseptvalgutredningen (KVU) for ny Grenlandsbane er i sin slutfase. Dette vil være
2926 en genistrek ettersom påkoblingen mellom Sørlandsbane og Vestfoldbane også er på
2927 kartet. Med ett vil reisetiden mellom landsdelene kuttes med timer. En slik videre
2928 satsing sørvestover gjennom Agderfylkene og Rogaland vil gjøre jernbanen virkelig
2929 konkurransedyktig mot flyet når det gjelder reisetid. Med en slik satsning blir
2930 reisetiden med tog mellom Oslo og henholdsvis Kristiansand og Stavanger 2t 15 min
2931 og 3t 35 min.

2932
2933 Jernbanesatsingen med fullt utbygd IC kan i følge Jernbaneverket stå ferdig innen
2934 2028. Det framlagte NTP-forslaget mangler midler til en slik fullføring hvilket gjør at
2935 utviklingen rundt den fremtidige banen stopper opp, både for næringsliv, kommunal
2936 planlegging og boligkjøpere.

2937 Tiden er overmoden for å komme opp med nye finansieringsmodeller og organisering
2938 av jernbaneprosjekter i denne størrelsen. På samme måte som det statlige
2939 utbyggingsselskapet Nye Veier AS så dagens lys i år, vil også en modell med Nye
2940 Baner AS kunne bli et instrument for større jernbaneinvesteringer.

2941
2942 Venstre vil igjen være garantisten for en moderne og fremtidsrettet
2943 jernbaneutbygging. Vi mener at de vedtak som ble gjort ved forrige NTP-behandling,
2944 skal ha den samme gyldighet når Stortinget våren 2017 behandler transportplanen
2945 for neste 12 års periode. Sats videre på en fullførelse av IC-satsingen. Få både den
2946 økende gods- og persontrafikken inn på et fremtidsrettet miljøspor - jernbanen!

2947

2948

2949 **Forslag nr 44**

2950 **Bruk kapitalen der den trengs**

2951 Forslagstiller: Anders Wengen

2952

2953 I lys av det grønne skiftet og en lang rekke store, krevende omstillingsprosesser har
2954 igjen behovet for risikokapital for vekstbedrifter i tidlig fase meldt seg. Skal vi få til
2955 innovasjonen og nyskapingen vi trenger, må det offentlige komme på banen med
2956 effektive og kapitalsterke ordninger. Venstre har vært en sterk pådriver for å få på
2957 plass bedre ordninger for gründere og skal ha æren for flere av de nye
2958 finansieringsordningene som kommet de siste årene, blant annet et presåkornsfond.
2959 Dette er tiltak som virker – nå må ambisjonene jekkes opp.

2960

2961 Utfordringen i Norge er ikke at det ikke finnes tilstrekkelig kapital fra det offentlige i
2962 markedet. Problemet er at kapitalen er plassert feil. Et godt eksempel er fondet
2963 Argentum der Norge eier ca. 1/3 av en kapital på ca. 20 milliarder. Fondet skulle være
2964 et tidligfasefond, men har siden oppstarten vist at det ikke evner å oppfylle sitt
2965 mandat. I stedet for å bidra med midler i tidligfase, går fondet inn med midler i senere
2966 faser der risikoen er mindre og behovet for statlige insentiver er nærmest ikke-
2967 eksisterende. Staten har ca. 7 milliarder kroner i dette fondet, penger som kan og bør
2968 brukes det det virkelig trengs, for gründere i tidlig fase.

2969

2970 Venstre vil:

2971 - Selge statens eierandel i Argentum

2972 - Bruke kapitalen til å få på plass gode ordninger for tidligfase finansiering for

2973 selskap med stort vekstpotensial.

2974

2975

2976 **Forslag nr 45**

2977 **En spennende framtid med delingsøkonomi**

2978 Forslagstiller: Oslo Venstre
2979

2980 Delingsøkonomien gjør tilgangen til produkter, tjenester og kompetanse enklere, ved
2981 å forkorte veien mellom den som tilbyr og den som etterspør. Dette effektiviserer
2982 samhandelen mellom mennesker som følge av moderne teknologi. Venstre mener at
2983 innovasjonen og de nye løsningene som de digitale tilkoblingsstrukturene tilbyr, er
2984 svært spennende.

2985 Sømløs tilknytting mellom kunde og leverandør er en av vår tids viktigste
2986 økonomiske endringer. Informasjonsteknologi knytter oss tettere sammen og lar oss
2987 utnytte ressursene bedre, til fordel for alle. Ved å dele ressursene våre kan vi
2988 redusere ressurslitasje, klimagassutslipp og kostnader. Delingsøkonomien lar folk
2989 benytte seg av goder de ellers ikke har råd til selv, eller ikke har noen
2990 langtidinteresse av å eie. Vi har nå en mulighet til å øke fleksibiliteten,
2991 uavhengigheten og tilgangen på en rekke varer og tjenester, og det er en mulighet
2992 Venstre ønsker å gripe.

2993 Fremveksten av digitale delingsløsninger for varer og tjenester utfordrer bestående
2994 strukturer for regulering, skattelegging og tradisjonelle arbeidslivsorganiseringer. I
2995 tillegg oppstår nye problemstillinger knyttet til forbrukerrettigheter, sikkerhet og
2996 ansvarsfordeling. Hvilket ansvar tilbydere og formidlingstjenester har, må reguleres.
2997 Trygghet for forbrukere er vesentlig for at nye tjenester skal kunne lykkes i markedet
2998 på sikt, fordi markedet er avhengig av tillit.

2999 Selskap som tilbyr kobling mellom tilbyder og konsument, må skattlegges på likt
3000 grunnlag som annet tradisjonelt næringsliv. Det trengs internasjonale løsninger på
3001 internasjonale problemer, og Venstre mener Norge må ta del i utviklingen av
3002 internasjonale skatteordninger, slik som EUs Common Consolidated Corporate Tax
3003 Base (CCCTB). Det må også utvikles enkle måter for den enkelte tilbyder å
3004 innrapportere regnskapstall til Skatteetaten, for eksempel gjennom i app-
3005 innsending.

3006 Mange har også påpekt faren for pulverisering av arbeiderrettigheter når flere går fra
3007 tradisjonelle ansettelsesforhold til å operere som freelancere i en ny digital økonomi.
3008 Venstre er tilhengere av et godt organisert arbeidsliv, og mener det bør tas initiativ
3009 til å finne gode løsninger for blant annet sykelønn, pensjonssparing og
3010 velferdspolisjoner også for freelancerne. Det er problematisk at gründere og
3011 freelancere ikke har de samme rettighetene som vanlige arbeidstakere, selv om
3012 begge gruppene er forpliktet til å betale skatt.

3013 En av de mest omtalte tilbyderne av digitale delingsløsninger er selskapet Uber, som
3014 lar bileiere bruke sin egen bil til å transportere kunder. Det er viktig at Uber-sjåfører

3015 har et avklart grunnlag for sin virksomhet, og Venstre ønsker å gjennomgå
3016 regelverket for persontransport. Per nå kan likevel ikke de nye tilbyderne av
3017 persontransport oppfylle alle de kommunale oppgavene som taxinæringen gjør.
3018 Derfor er det viktig at kommunene og fylkeskommunene fortsatt anerkjenner
3019 viktigheten av gode avtaler med tradisjonelle persontransportører for å oppfylle
3020 disse.

3021 Venstre vil:
3022 • Stille seg grunnleggende positivt til innovasjon i markedet gjennom delingsløsninger
3023 • Utrede hvordan skatteleggingen av digitale delingsaktører skal foregå, i tett
3024 samarbeid med EU og andre internasjonale skatteaktører.
3025 • Gå gjennom reguleringene for utleie av personlige eiendeler og tjenester, som bolig,
3026 bil og arbeidskraft med sikte på å finne bærekraftige, trygge løsninger som tillater
3027 nåværende og fremtidige delingsøkonomiske samarbeidsstrukturer.
3028 • Utrede løsninger for å ivareta og forbedre rettighetene til freelancere og gründere.

3029

3030

3031 **Forslag nr 46**

3032 **Et arbeidsliv for framtida**

3033 Forslagstiller: Sør-Trøndelag Venstre
3034

3035 Dagens arbeidsmarked står overfor store utfordringer. Internasjonalisering og
3036 økende grad av mobilitet blant arbeidstakergrupper har også bidratt til tiltakende
3037 arbeidslivskriminalitet og bruk av svart arbeid, rovdrift på ansatte og usikre
3038 arbeidsforhold. I arbeidet mot arbeidslivskriminalitet står partene i arbeidslivet
3039 samlet for å finne tiltak som virker. Den norske arbeidslivsmodellen vil være
3040 avgjørende for gode løsninger på dagens utfordringer.

3041
3042 Den norske modellen har vist seg å være et effektivt og positivt virkemiddel i en
3043 virkelighet preget av interessekonflikter mellom ulike hensyn i arbeidslivet. Modellen
3044 har bidratt til at partene i arbeidslivet finner gode løsninger i fellesskap, høy grad av
3045 tillit og medarbeiderinvolvering.

3046 Norge vil stå sterkere i den globale konkurransen dersom vi bevarer våre fortrinn i
3047 den norske arbeidslivskulturen med selvgående arbeidstakere, en flat maktstruktur
3048 der tillit og felles løsninger bidrar til høyere effektivitet, færre konflikter og færre feil.

3049
3050 Hovedavtalen, den norske arbeidslivsmodellens grunnlov, så dagens lys i 1935. Den la
3051 Venstres arbeidsfredslinje til grunn og innebar et historisk kompromiss mellom arbeid
3052 og kapital som ingen av de etablerte partiene forutsett tidligere. Motstanden var å
3053 finne både hos det radikalisererte Arbeiderpartiet, som anført av Martin Tranmæl
3054 avviste «ethvert klassesamarbeid», og hos de borgerlige, som ønsket konfrontasjon
3055 og «arbeidsfrihet». Hovedavtalen har sikret Norge både effektiv produksjon og et
3056 velorganisert arbeidsliv.

3057
3058 Etter initiativ fra partene i arbeidslivet la regjeringa i fjor fram en strategi mot
3059 arbeidslivskriminalitet. Det ble også opprettet tre sentre mot arbeidslivskriminalitet i
3060 henholdsvis Oslo, Stavanger og Bergen, hvor flere offentlige etater samlokaliseres i
3061 arbeidet mot useriøse aktører. Tilbakemeldinger tyder på at tiltaket har gitt effekt.

3062
3063 Vårt utgangspunkt må være at det skal være lett å følge lover og regler, og vanskelig
3064 å være kriminell. Bedre innsyn i arbeids- og kontraktsforhold vil styrke seriøse
3065 bedrifters situasjon.

3066
3067 Det er viktig at trepartssamarbeidet ikke bidrar til å øke skillene mellom dem som er
3068 utenfor og dem som er innenfor avtalesystemet. Samtidig er partsmodellen
3069 avgjørende for å komme dagens utfordringer i arbeidsmarkedet til livs. Utfordringene
3070 kan bare løses i fellesskap. Det er en utfordring at stadig færre organiserer seg. Det
3071 svekker potensielt partsmodellen, og det er en politisk oppgave å bidra til et
3072 organisert arbeidsliv. Samtidig har partene i arbeidslivet et gjensidig arbeid for å
3073 sørge for at folk som i dag faller utenfor, i større grad omfattes av ordninger som
3074 partene forhandler fram.

3075 Venstre vil:

3076

3077 - Forsterke innsatsen mot arbeidskriminalitet i tett samarbeid med partene i
3078 arbeidslivet og myndighetene.

3079 - Spesielt forsterke innsatsen i byggenæringa for å styrke seriøse aktører og
3080 forsterke respekten for kompetent fagarbeid.

3081 **Forslag nr 47**

3082 **Mulighetenes marked**

3083 Forslagstiller: Hordaland Venstre

3084

3085 Vestlandet opplever den høyeste arbeidsledigheten på over 20 år, mens
3086 ringvirkningene i resten av landet dempes av en svak kronekurs. Fallet i oljeprisen
3087 viser tydelig at deler av næringslivet på fastlandet er avhengig av høye investeringer
3088 på kontinentalsokkelen. Tiden er preget av hyppige pressemeldinger om oppsigelser,
3089 supplybåter i opplag og synkende boligpriser i oljehovedstaden Stavanger. 38.000
3090 jobber innen oljen har forsvunnet allerede, mens 12.000 flere arbeidsplasser er ventet
3091 å forsvinne i 2016 og 2017. Med ringvirkninger er det i ferd med å forsvinne
3092 ytterligere 30.000 arbeidsplasser også utenfor den direkte petroleumsrelaterte
3093 virksomheten og de direkte berørte områdene.

3094

3095 Løsningen er imidlertid ikke å erstatte tapte arbeidsplasser med nye arbeidsplasser
3096 innenfor petroleumssektoren. Norge har gode fortrinn med rike naturressurser, høy
3097 kompetanse i arbeidsstyrken, teknologiske løsninger og innovative bedrifter.
3098 Løsningen er å bruke den høykompetente arbeidskraften som nå mister jobben i et
3099 grønt skifte og til å skape nye bedrifter og arbeidsplasser der hvor de gamle
3100 forsvinner. Venstre krever at det settes inn tiltak som gjør det enklere og mer
3101 attraktivt å starte en ny bedrift. Det offentlige må bidra til å skape mulighetens
3102 marked.

3103

3104 Vår tid er preget av teknologiske endringer som skjer hurtigere enn noen gang
3105 tidligere. Derfor er et nyskapende, omstillingsvillig næringsliv en forutsetning for å
3106 sikre arbeidsplasser og velferd i framtiden. Det offentlige sin rolle er å legge til rette
3107 for utvikling av eksisterende bedrifter og stimulere til at nye bedrifter blir skapt.

3108

3109 Venstre har tidligere lansert 25 tiltak for å få 25 000 nye bedrifter. De gjenværende
3110 av disse tiltakene bør innføres hurtig mens mulighetene fremdeles står åpne og
3111 ringvirkningene av oljenedturen ikke har blitt for store. Det haster med å få flere nye
3112 arbeidsplasser før dagens ledighet går over i langtidsledighet og større
3113 ungdomsledighet med de konsekvenser det har.

3114

3115 Venstres 25 tiltak for 25 000 nye bedrifter

3116 1. Fjerne arbeidsgiveravgiften de tre første årene for nystartede bedrifter med
3117 mindre enn fem ansatte.

- 3118 2. Innføre et minstefradrag på 100 000 kroner for alle selvstendig næringsdrivende
3119 som et alternativ til fradrag for faktiske kostnader.
3120 3. Styrke selvstendig næringsdrivendes sosiale rettigheter knyttet til egen sykdom
3121 og pensjon.
3122 4. Utvide (minimum doble) ordningen med landsdekkende etablerertilskudd rettet
3123 mot vekstbedrifter.
3124 5. Heve grensene for rett til én årlig rapporterings- og innbetalingstermin for mva.
3125 6. Endre regelverket for innbetaling av forskuddsskatt for selvstendig
3126 næringsdrivende slik at skatt betales inn etterskuddsvis per kvartal og ikke
3127 forskuddsvis slik regelverket er i dag.
3128 7. Gjennomføre en forenkling og modernisering av aksjeloven hvor «småbedrifter» blir
3129 en egen juridisk enhet med langt færre regler og reguleringer enn store bedrifter og
3130 aksjeselskap.
3131 8. Styrke SkatteFunn-ordningen og gjeninnføre støtte til ulønnet forskningsinnsats.
3132 9. Forenkle all innrapportering slik at all statistikk fra bedriften kan leveres på ett
3133 sted.
3134 10. Fjerne arbeidsgiveravgiften for lærlinger og øke lærlingtilskuddet.
3135 11. Innføre en KapitalFUNN-ordning som innebærer at det gis et skattefradrag på
3136 inntil 20 prosent/500 000 kroner for langsiktige investeringer (minimum 3 år) i
3137 nystartede bedrifter.
3138 12. Innføre en forhåndskvalifisering av investorer, såkalte forretningsengler. Et
3139 nystartet selskap som får en sertifisert investor til å gå inn i selskapet, får
3140 automatisk stipend som er likt 100 % av investert sum, inntil kr 1,5 millioner.
3141 13. Øke de landsdekkende innovasjonslåneordningene gjennom Innovasjon Norge til 1
3142 mrd. per år.
3143 14. Redusere selskapsskatten til et nivå som er konkurransedyktig sammenlignet
3144 med våre naboland.
3145 15. Øke pre-så Kornfondordningen til minimum 100 mill. kroner.
3146 16. Innføre EUs forordning om nye kapitalkrav som stimulerer bankene til å yte
3147 kreditt til små og mellomstore bedrifter.
3148 17. Endre mandat og oppgaver for Innovasjon Norge, Siva og Argentum slik at grønne
3149 vekstkraftige bedrifter, gründere og klyngeprogram prioriteres (foran alt annet).
3150 18. Øke avskrivningssatsene.
3151 19. Innføre direkte fradragsføring for FoU-kostnader.
3152 20. (Gjen)innføre skattefrie avsetninger i fond for enkeltpersonforetak.
3153 21. Styrke næringsrettet forskning med minimum 250 mill. årlig. Særlig styrke
3154 forskningsrådets program for å bringe forskningsresultater fram til markedet,
3155 FORNY2020/TTO og BiA – Brukerstyrt innovasjonsarena.
3156 22. Etablere en ny tilskuddsordning for innovative offentlige anskaffelser som gir
3157 offentlige virksomheter anledning til å søke om ekstraordinære midler for å foreta
3158 særlig krevende innovative innkjøp.
3159 23. Få på plass et nasjonalt Regelråd slik Stortinget har bestemt i løpet av høsten
3160 2015.
3161 24. Styrke SIVAs inkubatorsatsing med minimum 75 mill. kroner årlig.
3162 25. Utarbeide en brukerveiledning for offentlig-privat innovasjonssamarbeid, spesielt
3163 tilrettelagt for tjenesteinnovasjon i små- og mellomstore bedrifter.

3164 Begrunnelse:

3165 Det er svært viktig at Venstre har fokus på hva som skjer på Vestlandet og de
3166 mulighetene denne omstillingen medfører. Om folk er redd for jobbene og
3167 privatøkonomien sin, så vil deres bekymring for miljøet og andre viktige saker settes
3168 i annen rekke.

3169

3170 **Forslag nr 48**

3171 **Et bærekraftig landbruk**

3172 Forslagstiller: Nordstrand Venstre, Nordre Aker Venstre, Søndre Nordstrand Venstre,
3173 Frogner Venstre

3174

3175 Kraftfôr er en bærebjelke i den norske matproduksjonen. Kraftfôrandelen i den
3176 norske melkekuas diett har i de ti siste åre økt fra 38 % til 44 %. Samtidig går
3177 andelen norske råvarer i kraftfôret ned. Til sammenligning hentes i dag kun mellom
3178 fem og ti prosent av maten til ku, sau og geit fra beite. Biologien har gjort det slik at
3179 det kun er disse dyrene som kan utnytte de enorme beiteressursene Norge har og
3180 videre omsette dette til menneskemat, men kraftfôr er blitt så billig at det ikke
3181 lenger er lønnsomt for bonden å sende dyrene på beite. Dette er bare logisk når
3182 visjonen er en videre intensivering av matproduksjonen.

3183

3184 Kraftfôr i moderate mengder er nødvendig, men produksjonen må gjøres bærekraftig.
3185 I dag er soya fra Brasil en avgjørende bestanddel i norsk kraftfôr. Dyrkingen av soya
3186 er alene skyld i en tredjedel av reduksjonen av regnskogen i Brasil. Vår lokale
3187 matproduksjon er dermed i stor grad med på å redusere regnskogareal samtidig med
3188 at Norges kulturlandskap gror igjen.

3189

3190 I arbeidet mot et nullutslippssamfunn er det viktig å ikke glemme at også måten vi
3191 forvalter og utnytter jordas ressurser på er avgjørende for vår felles framtid. Kua
3192 produserer riktignok noe mer klimagass jo mer gress hun eter, men en gressdiett vil
3193 frigjøre ressurser som i dag benyttes til kraftfôrproduksjon. Slik kan disse utnyttes
3194 på en bedre og mer direkte måte for å brødføre verdens befolkning med trygg og sikker
3195 mat framover.

3196

3197 Kjøtt og melk fra beitende dyr har en sunnere fettsyresammensetning og et høyere
3198 innhold av Omega 3. Produkter fra beitedyr har i følge forskning en målbar effekt på
3199 vår helse, slik at en overgang til mer beite også er bra i et folkehelseperspektiv.

3200

3201 Venstre mener:

3202

3203 • At subsidiene til landbruket skal rettes mot bønder som tar i bruk utmarken, sender
3204 dyrene på beite og opprettholder norske kulturlandskap.

3205 • At det må lønne seg for bonden å føre gressetende husdyr på gress.

3206 • At større andel av kraftfôret må produseres på lokale råvarer.

3207

3208

3209 **Forslag nr 49**

3210 **Skogen i det grønne skiftet**

3211 Forslagstiller: Hedmark Venstre

3212

3213

3214 Venstre vil innlemme en offensiv satsing på skog i regjeringens kommende
3215 Bioøkonomistrategi. En samlet skognæring står bak en ambisjon om
3216 omsetningsvekst til 180 milliarder kroner bransjen innen 2045. Venstre stiller seg bak
3217 denne ambisjonen, og vil legge til rette for langsiktige rammevilkår for næringen i
3218 årene framover som gjør det mulig å nå målet - og for at norsk næringsliv kan være i
3219 front internasjonalt på innovativ bruk av biomasse fra skogen i bygninger,
3220 energiforsyning og produksjonsprosesser.

3221

3222 Biodrivstoff vært sertifisert for bruk i sivil luftart siden 2009. Ved å ta
3223 sidestrømmene fra produksjon av bygningsmaterialer og biokjemikalier for å lage
3224 drivstoff til fly og/eller andre kjøretøy, bidrar man både til bedre ressursutnyttelse av
3225 skogen og til å skape lønnsomhet i hele verdikjeden i industrien. Det er konkrete
3226 industrielle norske initiativ for produksjon av biodrivstoff i dag.

3227

3228 Venstre vil:

- 3229 - Støtte ambisiøse prosjekter som kommersialiserer forskning på nye grønne
- 3230 produkter fra skog.
- 3231 - Satse på kompetanseklynger og sentre for fremragende forskning som er naturlige
- 3232 startpunkter for fremtidig vekst i svært kompetansekrevende næringer. Dette er
- 3233 viktig for at Norge ikke bare blir råvareleverandør for fremtidens bærekraftige
- 3234 produkter fra skogen.
- 3235 - satse på videreforedling og industrialisering av skog, med minimale
- 3236 transportbehov. Mer gods må i fremtiden fraktes på jernbane og båt.
- 3237 - ha en avgifts- og incentivpolitikk som gjør fornybare produkter billigere enn fossile
- 3238 konkurrenter. Offentlige innkjøpsordninger må brukes aktivt.
- 3239 - ha langsiktige og forutsigbare rammevilkår for investeringer innen bioøkonomien
- 3240 og en konkretisering av hvordan det skal kanaliseres mer statlige penger til
- 3241 investeringer og risikoavlastning innen biosektoren generelt og skognæringen
- 3242 spesielt.

3243

3244

3245 **Forslag nr 50**

3246 **Arbeid til alle**

3247 Forslagstiller: Norges Unge Venstre

3248

3249 Vi står i dag overfor den mest dramatiske arbeidsledighetssituasjonen på lang tid. I
3250 de tre siste månedene av 2015 var 4,5 prosent av arbeidsstyrken på jakt etter nytt
3251 arbeid. På samme tid er det fortsatt en betydelig andel av befolkningen som står helt
3252 utenfor arbeidslivet. Når oljeindustriens utsikter på samme tid fortsatt er uvanlig
3253 dystre, er det liten tvil om at det kreves mer langsiktige og dyptgående tiltak enn
3254 høyere oljepengebruk for å møte disse utfordringene.

3255

3256 For å bidra til at flere kommer raskt tilbake i arbeid mener Venstre at tiden er inne for
3257 å se på hvordan arbeidsledighetstrygden er utformet. I dag har en rett på 62,4
3258 prosent av inntektsgrunnlaget opp til 6G i dagpenger i enten ett eller to år, avhengig
3259 av hvor mye en tjente før en ble arbeidsledig. Om en hadde økt satsen den første
3260 tiden av arbeidsledigheten er det grunn til å tro at det ville bidratt til å få flere
3261 tilbake i arbeid tidligere. Forskning fra Frisch-senteret har for eksempel vist at at
3262 andelen som finner arbeid øker betydelig i den siste måneden før trygdeperioden går
3263 ut, selv om en annen trygdeordning følger. Derfor ønsker Venstre at en øker satsen
3264 for dagpenger til 80 prosent de første tre månedene.

3265

3266 Samtidig som motivasjonen til å finne seg arbeid styrkes, vil en slik innretning også i
3267 større grad forsikre arbeidstakere mot et uventet fall i inntekten, med de
3268 likviditetsutfordringene det innebærer. Forhåpentligvis vil den også føre til at færre
3269 velger "helseveien" til NAV, og slik havner i et spor som leder til passivitet fremfor
3270 aktivitet.

3271

3272 En smartere innretning av arbeidsledighetstryggen kan ikke bare stimulere til flere i
3273 arbeid, men også føre til mer nyskapning og flere bedriftsetableringer. Erfaring fra
3274 Frankrike viser at å la arbeidsledige som starter egne bedrifter beholde retten til
3275 dagpenger de første årene av bedriftens levetid kan bidra til fremveksten av flere
3276 lønnsomme bedrifter. Gründerne får da mulighet til å motta dagpenger igjen, skulle
3277 bedriften enten gå konkurs eller ha lavere inntjening enn hva en har rett på i
3278 dagpenger. Venstre tror at lignende regler i Norge kan ta bort deler av
3279 nedsiderisikoen ved å starte bedrift og styrke etableringen av nye bedrifter, særlig i
3280 en tid med mange arbeidsledige med kompetanse innen IT og ingeniørfag.

3281

3282 Også på skattesiden er det mulig å tenke nytt. Ordninger hvor en gir støtte til
3283 arbeidstakere for å være i inntektbringende arbeid, såkalte jobbskattefradrag, har i
3284 land som Sverige og USA vist seg som svært effektive når målet er å få flere i arbeid.
3285 Ved å senke den reelle marginalsatten gjør jobbskattefradrag det mer lønnsomt å
3286 arbeide, noe som særlig har effekt for dem med lavt inntekspotensial. Venstre
3287 mener derfor at det må utredes ulike modeller for jobbskattefradrag, slik at den som
3288 passer best for norske forhold kan innføres.

- 3289
3290 Et annet aktuelt virkemiddel for å få flere av dem med lavt inntektpotensial ut i
3291 jobb er å myke opp regelverket for allmenngjorte tariffavtaler. I de bransjene hvor
3292 tariffavtalen er allmenngjort, for det meste lavinntektsbransjer, er det skapt en
3293 rigiditet hvor dem som er innenfor får godt betalt, mens dem som arbeidsgiverne av
3294 ulike grunner ikke kan tilby tarifflønn skyves over på trygdeytelser. Denne negative
3295 effekten kan en bøte på ved å la personer som har stått lenge utenfor arbeidslivet
3296 og nyankomne flyktninger få jobbe for en lavere lønn de første årene, med forbehold
3297 at det kun gjelder de første årene av en fast ansettelse. Derfor mener Venstre at
3298 også en ordning med innslutingslønn bør vurderes.
3299 Venstre vil:
- 3300
- 3301 • Øke satsen for dagpenger de første tre månedene til 80 prosent
 - 3302
 - 3303 • La arbeidsledige som starter egen bedrift få beholde retten til dagpenger i tre år,
3304 etter fransk modell
 - 3305
 - 3306 • Utrede modeller for jobbskattefradrag, og innføre den mest hensiktsmessige
 - 3307
 - 3308 • Åpne for innslutingslønn for nyankomne flyktninger og personer som har stått lenge
3309 utenfor arbeidslivet
- 3310
- 3311

3312 **Forslag nr 51**

3313 **Naturressursene tilhører folket**

3314 Forslagstiller: Akershus Venstre

3315

3316 Stortingets vedtak om hjemfallsrett for vannfall i 1909 var første skritt i å sikre at
3317 verdien av naturressursene skulle tilhøre det norske folket. Det er nå på tide at det
3318 blir igangsatt en bred vurdering av hvordan ikke bare olje, gass og
3319 elektrisitetsproduksjon kan ha en naturressursskatt, men også fiskeressursene,
3320 oppdrettsrettigheter, radiofrekvenser og andre statlige tildelte monopoler.

3321

3322 I en tid med ubeskattet lisensinntekter fra «delingsøkonomien», og internasjonal
3323 skattekonkurranse må skattegrunnlaget utvides til å inkludere ubeskattet
3324 grunnrente på naturressurser og naturlige monopoler. Med en selskapsskatt på vei
3325 ned mot 22% , og mulig ubeskattet utbytte til utenlandske aksjonærer må
3326 skattegrunnlaget utvides.

3327

3328 Den eksisterende fiskerireguleringen (kvoter, landingsplikt, osv) er utviklet med basis
3329 i forrige århundres fiskeristruktur, hvor landingsanlegg lå i ro-avstand fra
3330 fiskefeltene. Fiskerireguleringen åpner ikke opp for nødvendig strukturrasjonalisering
3331 som kan gi mer levedyktige fiskerisamfunn langs kysten, samt øke velferden i hele
3332 landet. I dag ødelegges verdiene i en ineffektiv struktur, forsvinner i lommene til
3333 lokale eller nasjonale kvotebaroner eller forsvinner til aksjonærer i Oslo eller utlandet.

3334

3335 Dagens oppdrettsnæring har de siste årene hatt en fantastisk lønnsomhet. Dette
3336 overskuddet er basert på utnyttelse av kystarealer og fjorder som er løyver tildelt av
3337 Staten, og tilfaller selskapshovedkvarter i de store byene og aksjonærer på Kypros
3338 og i Japan. Den lokale verdiskapningen består i arbeidsplasser for å drifte
3339 oppdrettsanleggene. Det har vært foreslått en ressursavgift til kommunen som har
3340 oppdrettsanleggene, men dette er avvist delvis fordi en slik ressursavgift vil kunne
3341 ramme også i tider med lave priser og gi for sterke incentiver til lokal overetablering.

3342

3343 Grunnrenten kan også utvides til områder som mineralutvinning og til
3344 mobiltelefonselskaper, hvor for eksempel Telenor i Norge har hatt et overskudd etter
3345 skatt og avskrivninger på mellom 25 % og 30 % de siste årene.

3346

3347 Grunnrente er en effektiv og velprøvd skattemetode i Norge. I dag er det bare olje-
3348 og gassutvinning og elektrisitetsproduksjon som har grunnrente. Grunnrenten er en
3349 skatt på et selskaps overskudd og kommer i tillegg til skatten på overskudd (i 2016
3350 på 25%).

3351

3352 Fordelen med en grunnrente, framfor produksjonsavgifter, er at grunnrenten ikke
3353 kommer til betaling i år med lave internasjonale ressurspriser (mineraler, fisk, laks,
3354 osv.), eller hvis konkurransen er hard og virksom i løyveområder. En grunnrente

3355 beskatter også oligopoleffekten fra den sterkeste aktøren i et løyvemarked, på en
3356 bedre måte enn en lik ressursavgift for alle aktører, og bidrar dermed til bedre
3357 konkurranse i markedet. Grunnrenten fanger også opp verdiskapningen som ikke
3358 tilhører selskapet, men felleskapet.

3359
3360 En grunnrenteinntekt må fordeles mellom storsamfunnet og lokalsamfunnet, slik det
3361 gjøres med dagens grunnrente på elektrisitetsproduksjonen, hvor kraftkommuner får
3362 en betydelig andel av inntektene. Hvor stor del av grunnrenten som skal tilfalle
3363 lokalsamfunnet, og hvor stor del som skal tilfalle storsamfunnet må utredes.

3364
3365 For fiskerinæringen må innføringen gjøres gradvis over 10-20 år ved fornyelse av
3366 tidsbegrensede fiskerikvoter og av forskjellige landingsplikter m.m. forbundet med
3367 disse kvotene. Det er nødvendig for å få en gradvis omstilling av fiskerisamfunn
3368 langs kysten. Overgangstiden til grunnrentebeskatning for kystfiskeflåten må
3369 vurderes særskilt. Det er i første rekke hav-trålerne og de større aktørene som bør
3370 omfattes av en grunnrentebeskatning av høsting av fiskeressursene.

3371
3372 Venstre vil:

- 3373 - Ha en bred utredning av hvor stor den ubeskattede grunnrenten er i dagens Norge
- 3374 - Ha en bred utredning som foreslår hvilke naturressurser og monopoler som skal
- 3375 omfattes av grunnrentebeskatning
- 3376 - Ha en bred utredning av hvordan grunnrenten best kan beskattes – enten som økt
- 3377 selskapsskatt, eller som sektorspesifikke avgifter
- 3378 - Ha en grunnrente- og formue-/eiendomsskatt som gjør at lokalsamfunnene som
- 3379 berøres av utnyttelse av naturressursene får en andel av grunnrenten.
- 3380 - Opprettholde prinsippet om tidsbegrensede løyver og kvoter

3381

3382 Forslag nr 52

3383 **Arbeidsplasser med fokus på psykisk helse får gode**
3384 **arbeidsmiljøer og lavt sykefravær**

3385 Forslagstiller: Frogner Venstre og Nordre Aker Venstre (Oslo)
3386

3387 Psykiske plager underkommuniseres i norsk arbeidsliv. Det koster samfunnet store
3388 summer hvert eneste år og utsetter mange mennesker for store lidelser og tap av
3389 livskvalitet. Dagens lovverk på dette område går langt når det gjelder å kartlegge
3390 fysiske og praktiske forhold på arbeidsplassen. Når det gjelder de psykososiale
3391 forholdene og de ansattes psykiske helse er det ofte slikt at arbeidsgiver og
3392 vernetjenesten ikke har den nødvendige kompetansen til å identifisere faresignalene
3393 i en tidlig fase. Tiltakene blir derfor ofte heller ikke optimale. I verste fall kan dette få
3394 fatale følger for den enkelte arbeidstaker som kan gå inn i en lengre sykmeldingsfase
3395 mens arbeidsmiljøet står ribbet tilbake.

3396
3397 Venstre vil derfor at lovgiver skal vurdere å styrke kravene til arbeidsgivers fokus på
3398 psykisk helse både med tanke på informasjon, forebyggende tiltak og
3399 kompetanseheving.

3400
3401 Venstre ønsker at:

3402 - kunnskap om psykisk helse skal inngå i den obligatoriske delen av pensum i
3403 godkjente lærer og lederutdanninger

3404
3405 - arbeidsmiljøloven skal stille tydelige krav om dokumentert opplæring av HMS
3406 ansvarlige/verneombud om psykisk helse herunder forebyggende tiltak og forståelse
3407 av faresignaler ,oppfølging og rehabilitering

3408
3409 - arbeidsmiljøloven skal tydeliggjøre arbeidsgivers ansvar for oppfølging og
3410 tilrettelegging av arbeidsforholdene for ansatte som sliter psykisk.

3411
3412 - alle kommuner skal kunne dokumentere minst ett lavterskeltilbud for personer med
3413 psykiske plager

3414
3415 - at skolehelsetjenesten i kommunene skal styrkes med fagfolk innenfor psykisk
3416 helsevern
3417

3418

3419

3420 **Forslag nr 53**

3421 **Universell livsverdi**

3422 Forslagstiller: Norges Unge Venstre

3423

3424 Venstre holder på en frihetsideologi som bygger på toleranse og likeverd. Alle
3425 mennesker er ulike, men av lik verdi uansett bakgrunn og livsstil. Etthvert menneske
3426 er et mål i seg selv, og ikke et middel for andres vilje. Venstre mener at det samme
3427 bør gjelde for alle livsformer. Derfor bør vi gjøre en innsats for å hindre at nordmenns
3428 handlinger ikke reduserer andre dyrs livsverdi.

3429

3430 Å bevisst utrydde en annen art er kanskje den sterkeste formen for frihetsberøvelse.
3431 Venstre mener at mennesker ikke har rett til å aktivt utrydde andre arter, eller ved
3432 sin kollektive levemåte sørge for at arter på jorda dør ut i et omfang langt over det
3433 normale. Det fører til at både små og store økosystemer risikerer å kollapse, som i
3434 seg selv er uholdbart, sett fra et liberalt standpunkt, uavhengig av hvor sterkt det
3435 berører mennesker. Å drepe ett individ fratar det sitt liv, å utrydde en hel art fratar
3436 alle potensielle etterkommere å i det hele tatt kunne bli født, og fratar arten all
3437 mulighet til å utvikle seg.

3438

3439 Venstre ønsker at alle skapninger skal ha mest mulig frihet til å leve et naturlig og
3440 godt liv. Det fordrer at dyr som holdes i fangenskap kun for å utgjøre en nytte for
3441 mennesker, bør kunne utføre artstypisk atferd, og ha høyest mulig livskvalitet. I
3442 landbruket bør griser kunne bade, grave og være sosiale, mens kuer bør ha mulighet
3443 til å beite året rundt. Også dyr har et sterkt morsinstinkt, og nyfødte dyr i landbruket
3444 bør ikke separeres fra mor rett etter fødsel. Smertevoldende inngrep for tilpasning,
3445 slik som bruk av strøm, bør forbys. Næringer slik som de norske pelsfarmene har i
3446 flere tilfeller dyr som ifølge veterinærforeningen ikke viser artstypisk atferd. Etter at
3447 det har blitt gjort gjentatte forsøk på å forbedre industrien, uten hell, burde industrien
3448 avvikles. Venstre mener at dyrevelferd skal strekke seg over landegrenser. Vi skal ta
3449 ansvar for dyrevelferd innad i landet, men også sikre dyrevelferden ved importerte
3450 produkter. Derfor vil vi stoppe import av pelsprodukter hvor fangsten eller dyreholdet
3451 ikke kan påvises godkjent etter norske forskrifter.

3452

3453 Alle skapninger skal ha mest mulig frihet, og vi må derfor passe på at et individs
3454 frihet ikke kommer på bekostning av andre. Derfor skal man gå langt for at
3455 nytteverdien mennesker drar fra dyr ikke skal gå utover dyrenes livsverdi. Sammen
3456 med EU har Norge fått forbud mot kosmetikktesting, men det blir fremdeles tatt i
3457 bruk dyreforsøk på andre områder. I Norge gjelder dette spesielt i fiskeoppdrettene, i
3458 tillegg til i andre typer industri og landbruk hvor dyreforsøk benyttes for å øke
3459 inntjeningen. Venstre vil støtte utvikling og forskning på metoder som kan erstatte
3460 dyreforsøk og avgrense dyreforsøk til medisinsk forskning.

3461

3462 Det første steget for mange dyreliv starter i dyrebutikken. Det er viktig at dyrenes
3463 behov blir tilfredsstilt også i dette miljøet. Et problem oppstår ofte for gnagere som

kaniner, hamstere, marsvin og mus, som blir utsatt for unødvendig stress når de er plassert i bur med glassvegger. Dette er en krenkelse av dyrs behov og legger ikke grunnlaget for et godt liv. Etter at dyret er blitt solgt ligger skjebnen deres i en ny eier. En tidligere dømt dyremishandler har ingen problemer med å kjøpe et dyr fra en dyrebutikk. Venstre mener at å ha et husdyr kan være positivt for både eier og dyret, men for å ivareta dyrets behov må det stilles strengere krav til dyrebutikker og de nye eierne av dyret. Venstre mener det nå er på tide å utvide begrepet menneskeverd til livsverd og finne en klarere grense for til hvilken pris mennesket har rett til å utrydde andre arter, ta dyrs liv og til å påføre dyr smerte.

Venstre vil:

- At artstypisk atferd bør være et overordnet hensyn i landbruket
- At dagens kyllingrase bør byttes ut.
- Ha et avgiftssystemet som belønner god dyrevelferd og fridrift, og straffer ufrihet i form av båsdrift, binger og burdrift
- Stoppe import av produkter fra fangst eller dyrehold som ikke kan påvises godkjent etter norske forskrifter
- Støtte utvikling og forskning på metoder som kan erstatte dyreforsøk.
- Avgrense dyreforsøk til medisinsk forskning og så langt det er mulig unngå smerte, stress og angst for dyrene
- Det bør stilles flere krav til dyrebutikker, som større bur, mer skjerming fra unødvendig stress, en bedre opplæring av ansatte og høyere krav til stenging og sikring av butikkene
- Det bør opprettes et register av folk som har blitt fratatt retten til å ha dyr og dyrebutikker bør følge opp dette
- Matadoravl og sterk innavl skal forbys

3500 **Forslag nr 54**

3501 **Opplevelsessenter for teknologi**

3502 Forslagstiller: Sør-Trøndelag Venstre
3503

3504 Norge mangler et opplevelsessenter for teknologi. Å skape interesse for innovasjon
3505 og ny teknologi, ikke minst blant unge, er helt nødvendig for det grønne skiftet vi nå
3506 er inne i. Et senter som kan konkretisere hva som må gjøres for å omdanne
3507 samfunnet i miljøvennlig retning.

3508 Et opplevelsessenter må også fortelle den spennende historien om de viktigste
3509 teknologiske sprangene vi har hatt i Norge, fra råvarebaserte næringen til ny
3510 kommunikasjonsteknologi og medisinsk forskning.

3511
3512 NTNU er blitt landets største universitet med forsterket vekt på teknologi. Sintef er
3513 en av Europas fremste teknologiske forskningsmiljø. Det er naturlig at et
3514 opplevelsessenter for teknologi blir lagt til Trondheim – landets ubestridte
3515 teknologihovedstad.

3516
3517 Et opplevelsessenter for teknologi vil bidra å fremme interessen for nødvendige
3518 teknologiske nyvinninger både for ungdom, innbyggerne generelt – og for
3519 tilreisende.

3520 Norge har mange steder som formidler historien, men ingen steder med hovedvekt
3521 på verdiskaping og teknologi. Det er viktig at et slikt senter legges i et miljø som
3522 også er i front i utvikling av ny teknologi og nye næringer.

3523
3524 Landsmøtet i Venstre vil at det avsettes midler til et slikt senter på statsbudsjettet
3525 for 2017. Det er viktig at utviklingen av et slik senter skjer i nært samarbeid med
3526 NTNU, Sintef og det innovative teknologimiljøet i Trondheim. Norge trenger et
3527 moderne høyteknologisk opplevelsessenter i teknologihovedstaden.

3528

3529

3530 Forslag nr 55

3531 **Sats på gammelt håndverk til unge håndverkere**

3532 Forslagstiller: Akershus Venstre

3533

3534 Regjeringen må komme med konkrete tiltak for å sikre norske håndverksfag. Venstre
3535 vil at fylkene gjennom videregående opplæring og bygningsvernssentrene ved
3536 museene skal ta en lederrolle i å utdanne fagarbeidere innenfor tradisjonshåndverk.
3537 Tiltakene må sees i sammenheng med opplæringen som tilbys gjennom fagskolene
3538 og Høyskolen i Trøndelag.

3539

3540 Norsk bygningskultur er landet rundt i ferd med å forsvinne. Det går særlig hardt
3541 utover vår bygningsarv i tre, et område hvor Norge har lange tradisjoner og et
3542 internasjonalt omdømme. En satsing på håndverksfag vil bidra til å sikre norsk
3543 bygningshistorie samtidig som sysselsetning og rekruttering til håndverksfagene
3544 økes.

3545

3546 Riksantikvaren har dokumentert behovet for en større satsing for å redde fredede
3547 eiendommer i privat eie og bygninger på museum. I dag må Riksantikvarene og
3548 museene prioritere bort deler av vår bygningsarv. De mangler både budsjetter og
3549 håndverkere for å løse sine oppgaver. Vi er i en situasjon hvor samfunnet er i ferd
3550 med å miste sin hukommelse. Denne utviklingen må stoppes.

3551

3552 Skal håndverksfagene og bygningsarven ivaretas trengs tiltakspakker til
3553 istandsetting og restaurering av vår bygningsarv. Tiltakene må brukes bevisst slik at
3554 de bidrar til å øke rekrutteringen og kompetansen innen håndverksfagene. Dette vil
3555 også bidra til å stimulere byggenæringen og særlig mindre håndverksbedrifter over
3556 hele landet, og er god motkonjunkturpolitikk.

3557

3558 Venstre vil:

- 3559 - Få på plass en nasjonal plan for å sikre utdanningsløp innen håndverksfag
- 3560 - Videreføre strategiplan for yrkesfagløftet og motivere til yrkesfag og tradisjonsfag.
- 3561 - Øke andelen elever på yrkesfaglig Vg2 som har overgang til læreplan.
- 3562 - Gjøre bygningsvernssentre til permanente ordninger i alle fylker og knytte dem til
- 3563 yrkesfagutdanningen.
- 3564 - Øke samarbeidet mellom utdanningen og kompetansemiljøer, som eksisterende
- 3565 håndverksbedrifter, museene, lokale bygningsvernsgivere og frivillig sektor som
- 3566 Fortidsminneforeningen.
- 3567 - Tilby etterutdanning til bedrifter som vil utvikle og styrke sin kompetanse og
- 3568 bevissthet rundt tradisjonshåndverk, metoder og materialer ved istandsetting av
- 3569 verneverdig bygningsmasse.
- 3570 - Øke Riksantikvarens tilskuddsramme, slik at flere bygninger i privat eie kan få
- 3571 tilskudd til restaurering.
- 3572 - At ansvaret for truede og små håndverksfag fordeles fylkesvis.

3573 Begrunnelse:

3574 Denne uttalelsen er i utgangspunktet en skolesak rettet mot yrkesfag, men er
3575 samtidig aktuell i forhold til kulturpolitikken, distriktspolitikk, turisme og reiseliv,
3576 økonomi og marked og som motkonjunktur politikk og næringslivspolitik, ettersom
3577 bygge- og reiselivsnæringen vil trekke veksler på uttalelsen.
3578 Kulturminne/bygningsvernfeltet ligger åpent for politisk eierskap, her kan Venstre
3579 med relativt små ressurser markere seg over hele landet. Håndverkere og bygg
3580 kysten rundt og fra fjell til fjord vil kunne løftes gjennom de tiltakene som foreslås i
3581 uttalelsen.

3582

3583 Forslag nr 56

3584 **Brudd på kvinners rettigheter aksepteres ikke**

3585 Forslagstiller: Oslo Venstrekvinnelag

3586

3587 Brudd på kvinners rettigheter aksepteres ikke

3588

3589 De siste månedene har trakassering og vold mot kvinner begått av flyktninger og
3590 asylsøkere fått mye oppmerksomhet i media. Kvinners rettigheter brytes over hele
3591 verden. Forskjellige kulturer har ulike normer og ulik praksis, men kvinners rettigheter
3592 er universelle og skal respekteres uavhengig av kultur. Opplæring som bidrar til
3593 forståelse og respekt for disse universelle verdiene må prioriteres. Samtidig må
3594 myndighetene tydelig sanksjonere individer som bryter norske lover.

3595

3596 Oslo Venstrekvinnelag fordømmer ethvert angrep mot kvinner og deres frihet. I Köln
3597 skal flere hundre kvinner ha blitt antastet og ranet av flere titalls menn sist
3598 nyttårsaften. I etterkant av denne hendelsen kom det ut i offentligheten at lignende
3599 skal ha skjedd i løpet av flere år på en Stockholmsfestival.⁹ Videre skal
3600 Stockholmspolitiet ha tiet om dette, og forklaringen er at man ikke ønsket å helle
3601 bensin på bålet for Sverigedemokratene.

3602

3603 Dette er et godt eksempel på hvordan man kan gi grobunn for mistro til statens
3604 maktapparat og økt fremmedfrykt og -fiendtlighet, og det viser hvor viktig
3605 forebyggende tiltak mot vold er.

3606

3607 I Norge har det de siste par årene vært organisert dialoggrupper mot vold på flere
3608 asyl- og flyktningemottak rundt omkring i landet. Kursene har vært finansiert av UDI
3609 og holdt av stiftelsen Alternativ til Vold. Målet med kursene har vært å gi opplæring i
3610 norske lover og verdier, samt gi asylmottakene et «verktøy i det forebyggende og
3611 holdningsskapende arbeidet».

3612

3613 Det har nå kommet frem at UDI har kuttet støtten til disse kursene.¹⁰
3614 Asylmottakene må da selv finansiere kursene hvis de skal holdes, og konsekvensen
3615 kan være at kursene legges ned.

3616

3617 Oslo Venstrekvinnelag mener at forbyggende arbeid mot vold mot kvinner må
3618 prioriteres, og at opplæring i verdier, normer og lover som ivaretar kvinners frihet og
3619 rettigheter er av svært stor betydning for en god integrering og fredelig
3620 sameksistens i samfunnet vårt.

3621

3622 Forebyggende arbeid alene er ikke nok for å sikre kvinners trygghet. Det er derfor
3623 viktig at politi og påtalemyndighet prioriterer arbeidet høyt. En større andel av
3624 overgrepene enn i dag må pågripes og straffes. En egen task force i politiet dedikert
3625 til kvinnevold vil øke pågripelsesraten og slik gi allmennpreventiv effekt.

- 3626
3627 Oslo Venstre ønsker derfor:
3628 • at holdningsskapende opplæring i kvinners rettigheter og mot vold og trakassering
3629 blir obligatorisk på alle mottak
3630 • at det gis støtte til kursene holdt av Alternativ til vold
3631 • at det gis støtte til organisasjoner som ønsker å jobbe mot kvinnevold med fokus
3632 på kulturforskjeller
3633 • at vold mot kvinner prioriteres klart høyere enn i dag av politiet og i rettsvesenet,
3634 for eksempel gjennom en dedikert task force.
3635 • at asylsøkere som bryter norsk lov på dette området, utvises raskt

3636 Begrunnelse:

3637 Kvinner og menn er likestilte i Norge. Kvinner skal ikke utsettes for trakasering og
3638 vold, hverken i det offentlige rom eller i hjemmet. Flere kvinner er i dag redde for å gå
3639 alene på gaten, og andre blir nektet å delta i det norske samfunn. Psykisk og fysisk
3640 vold skal straffes.

3641
3642

3643 Denne uttalelsen ble sendt inn 31. mars, etter fristen som var den 25. mars. For at
3644 denne skal kunne behandles kreves 2/3 flertall i landsmøtet. Redaksjonskomitéen har
3645 ikke behandlet denne.

3646 **Forslag nr 57**

3647 **Rett til å bestemme over egen kropp (om**
3648 **kjønnslemlestelse)**

3649 Forslagstiller: Østfold Venstre
3650

3651 Inngrep i friske kjønnsorgan som påfører varig endring er forbudt i Norge, men bare
3652 om barnet er jente. At gutter ikke har likt vern er diskriminering.
3653

3654 I 1995 fikk Norge Lov om forbud om kjønnslemlestelse som skulle hindre at kvinner
3655 ble omskåret. I 2015 ble denne loven erstattet av alminnelig Lov om straff. Dette er
3656 en uomtvistelig beskyttelse for alle kvinner i Norge.
3657

3658 Gutter har ikke samme beskyttelse. Lov om rituell omskjæring av gutter trådte i kraft
3659 2015-01-01 og tillater rituell omskjæring med nødvendig smertelindring gjort av lege.
3660 Tilbudet er en del av det offentlige helsevesen. Begrunnelsen for å få dette inn i
3661 ordnede former er tvilsom: Det er fremdeles et inngrep uten samtykke fra den
3662 inngrepet blir utført på.
3663

3664 Foreldre kan med loven i hånd få utført et unødvendig, irreversibelt inngrep som
3665 primært gjøres av tradisjonelle grunner. Det er ikke påvist noen sikker medisinsk
3666 nytteverdi av omskjæring (med unntak av ved trang forhud). Komplikasjoner
3667 forekommer - og kan i verste fall resultere i dødsfall - i Norge sist i 2012.
3668

3669 Ut fra barneloven, legeloven, FNs barnekonvensjon, Europarådets resolusjon om
3670 barns rett til fysisk integritet, samt forannevnte straffelov er Lov om rituell
3671 omskjæring av gutter en ytterst tvilsom lov.
3672

3673 Individets rett til fysisk integritet og selvbestemmelse over egen kropp, samt rett til
3674 senere å velge religiøs og kulturell tilhørighet, er en grunnleggende og lovfestet
3675 menneskerettighet. Foreldres religionsfrihet blir i denne sammenhengen sekundær.
3676

3677 Venstre vil:

- 3678
- 3679 • Oppheve Lov om rituell omskjæring av gutter.
 - 3680 • Tillate selvbestemt omskjæring etter fylte 15 år.

3681

3682 Denne uttalelsen ble sendt inn 31. mars, etter fristen som var den 25. mars. For at
3683 denne skal kunne behandles kreves 2/3 flertall i landsmøtet. Redaksjonskomitéen har
3684 ikke behandlet denne.

3685 **Forslag nr 58**

3686 **Grønn Eiendomsskatt - enkel klimapolitikk**

3687 Forslagstiller: Østfold Venstre

3688

3689 Venstre vil la kommunene bruke eiendomsskatten som et miljøpolitisk virkemiddel.
3690 Vi vil endre eiendomsskatteloven slik at kommunene kan gi letter i eiendomsskatten
3691 for særlig miljøvennlig bruk av eiendommen og for investeringer i klimafremmende
3692 tiltak. Slik skal kommunene kunne gi skatteletter til de som bygger og bruker
3693 lavutslippshus, passivhus, positivhus, eller gjør eksisterende bolig mer energieffektiv.
3694

3695 Dagens lovverk åpner ikke for å innføre miljøfradrag på eiendomsskatten. Venstre
3696 mener derfor at eiendomsskatteloven bør endres slik at kommuner som ønsker det,
3697 kan benytte ulike modeller til fradrag for redusert energibruk eller andre
3698 klimafremmende tiltak. Her kan man både vurdere fradrag for klimafremmende
3699 investeringer og, varig, for bruk av klimavennlige bygninger. Incentivene kan benyttes
3700 både for næringseiendommer og for boliger.

3701 Det grønne skiftet skjer nå. Omlegging til grønn eiendomsskatt er et lett
3702 gjennomførbart virkemiddel for å fremme klimatiltak i nye og eksisterende
3703 bygninger.

- 1 **LM-11 Innkomne saker**
- 2 Det er ikke meldt inn noen saker innen fristen.

1 **LM-12 Tema for LM 2017**

2 Etter vedtektene § 9 skal Landsmøtet fastsette tema for det påfølgende landsmøtet
3 og legge rammer for å forberede saken.

4 Tidligere landsmøtetema i år utan handsaming av stortingsvalgprogram har vore:

5	2004:	"En global politikk i en global økonomi"
6	2006:	Prinsippprogram
7	2007:	Prinsippprogram og skolepolitisk manifest
8	2008:	"Det sosiale og liberale kunnskapssamfunnet 2010"
9	2010:	"Det flerkulturelle Norge – muligheter og utfordringer"
10	2011:	"Verdiskaping for framtidig velferd"
11	2012:	"Velferd når du trenger det"
12	2014:	"Menneskerettar"
13	2015:	"Kunnskap, klima og grønn vekst"
14	2016:	"Oppvekst – Liberal politikk for framtiden"
15		

16 **Landsstyrets innstilling:**

17 Hovedsak for Landsmøtet 2017 blir Stortingsvalgprogram for Venstre.

LM-13 Valg

Valg av sentral- og landsstyremedlemmer, redaksjonskomité og revisor

Valgkomiteens innstilling:

Ledelse:

Leder: Trine Skei Grande (Oslo)
 1. Nestleder: Ola Elvestuen (Oslo)
 2. Nestleder: Terje Breivik (Hordaland)

Sentralstyremedlemmer:

Guri Melby (Oslo)
 Solveig Schytz (Akershus)
 Trine Noodt (Finnmark)
 Sveinung Rotevatn (Sogn og Fjordane)

Direktevalgte landsstyremedlemmer; varamedlemmer til sentralstyret:

1.vara: Petter N. Toldnæs (Agder)
 2.vara: Ida Gudding Johnsen (Nordland)
 3.vara: Jon Gunnes (Sør-Trøndelag)
 4.vara: Per A. Thorbjørnsen (Rogaland)

Direktevalgte landsstyremedlemmer:

Rebekka Borsch (Buskerud)
 Odd Einar Dørum (Oslo)
 Erlend Horn (Hordaland)
 Inger Noer (Hedmark)

Direktevalgte varalandsstyremedlemmer:

1. vara: Pål Grødahl (Møre og Romsdal)
 2. vara: Sofie Høgestøl (Oslo)
 3. vara: Peder Lofnes Hauge (Sogn og Fjordane)
 4. vara: Irene V. Dahl (Troms)
 5. vara: May Britt Vihovde (Rogaland)
 6. vara: Trond Svandal (Østfold)
 7. vara: Ingjerd Thon Hagaseth (Oppland)
 8. vara: Torgeir Fossli (Telemark)
 9. vara: Anne Beth Njærheim (Hordaland)
 10. vara: Ingvild Wetrhus Thorsvik (Agder)
 11. vara: Tiril Eid Barland (Akershus)
 12. vara: Suzy Haugan (Vestfold)

Sekretariatets innstilling:**Redaksjonskomite for LM 2017:**

Trine Noodt	(Finnmark)
Erik Hørluck Berg	(Buskerud)
Iselin Nybø	(Rogaland)
Hallstein Bjercke	(Oslo)
Lena Landsverk	(Møre og Romsdal)

+ 1 fra hver sideorganisasjon som oppfyller kriteriene for landsstyrerepresentasjon

1. vara: Jon Gunnes	(Sør-Trøndelag)
2. vara: Ingebjørg Winjum	(Hordaland)

Revisor:

Erik A. Bell (Lundes revisjonskontor DA)

Nyttig å vite på landsmøtet 2016

Å overvære et landsmøte i Venstre for første gang kan være en interessant og utfordrende opplevelse. Møtetempoet kan bli forrykende for en som aldri har vært tilstede. Det er mange feller å gå i - men bruker du noen minutter på dette heftet, kan du kanskje unngå noen av dem.

Innhold:

- 1. Hvem deltar på møtet**
- 2. Behandling av politiske vedtak**
- 3. Behandling av vedtekter**
- 4. Hvordan få ordet i en debatt**
- 5. Voteringer**
- 6. Valg**
- 7. Råd til en vordende taler**
- 8. Bidra i sosiale medier!**
- 9. Landsmøteleksikon**

Velkommen til Tønsberg!

Tønsberg er en mellomstor norsk kommune litt over en time sør for Oslo, men også Norges første by! På vinterstid ligger befolkningstallet rett over 40 000, på sommeren øker innbyggertallet proporsjonalt med at innbyggertallet på Oslo Vest minsker. Kjører du sydover fra Tønsberg så havner du på Verdens Ende. Det tar ca. en halv time. På landsmøtefredagen går det direktebuss dit, det er litt unikt.

Tønsbergs skyline består av Kaldnesblokkene, Slottsfjellet og Haugarmuseet. Kaldnes ligger på Nøtterøy men er en del av Tønsberg kommune. Bydelen knyttes til sentrum med “Kanalbroa” og “Gangbroa”. På denne siden finner du en av byens flotteste scener: Støperiet – rett ved siden av stedet for byens beste burgere: Kverneriet.

Slottsfjellet er Tønsbergs landemerke, og muligens Norges letteste topptur! Selve tårnet er ikke en del av det opprinnelige slottet men en gave til byens 1000-årsjubileum i 1888 (Tønsberg goes way back). I dag er Slottsfjellet kanskje mest kjent for den 4-dager lange herligheten av en musikkfestival med samme navn.

Toget kjører en sløyfe i Vestfold for å stoppe innom Tønsberg sentrum. Derfra er det lett å gå til landsmøtehotellet. Ved stasjonen lar du trillekofferten rulle nedover og følger etter, helt til du kommer til brygga. Ta til venstre (dette kan du) så ser du landsmøtehotellet.

Venstre i Tønsberg økte sin oppslutning til 5,2% ved kommunevalget. Våre 2 bystyremedlemmer Suzy Haugan og Joke Verwaard jobber sammen med hele lokallaget for å gjøre byen til et grønt, bankende hjerte i Vestfold. Vi er glade for å ønske Venstres landsmøte 2016 velkommen til Tønsberg. Her er det historie til langt nede i bakken, vil Venstre lage ny historie i april?

1. Hvem deltar på møtet?

Delegater

Landsmøtet består av 229 delegater. Delegatene er de landsmøtevalgte medlemmene av landsstyret, fylkeslederne og en rekke fylkesårsrsmøtevalgte personer som er delegert myndighet til å foreta valg på vegne av medlemmene i sitt fylke. Delegatene har fulle rettigheter på møtet, det vil si tale-, forslags- og stemmerett. Antallet delegater reguleres av medlemstall og stemmetall i valg i det enkelte fylke.

Observatører

Observatører er et ord for andre påmeldte deltakere på møtet. Ofte er dette

engasjerte medlemmer som fylkene har lyst til å ta med på Landsmøtet, selv om de ikke ble valgt som delegater. Observatørene har i utgangspunktet ingen rettigheter på Venstres landsmøte, men er med for å – ja, nettopp: Observere. Unntaket fra denne regelen er stortingsrepresentanter og statsråder, som i henhold til vedtektene har tale- og forslagsrett, men ikke stemmerett (hvis de ikke blir valgt av årsmøtene sine, da).

Gjester

Venstre inviterer en del gjester hvert år. Blant annet pleier tidligere ledere i partiet å bli invitert, særlig hvis møtet blir arrangert i det fylket der de er bosatt. Landsmøtet har vanligvis også gjester fra søsterpartier i fjern og nær, oftest Sverige og Danmark, men av og til fra mer eksotiske strøk, som Storbritannia. Det kommer innledere i anledning temaet "Oppvekst" som er bærende tema på landsmøtet 2016. I tillegg kommer gjester fra lokallagene våre på Svalbard og i Brüssel, og særlig inviterte lokale gjester til festmiddagen.

Møtesekretariat

Ansatte i Venstres Hovedorganisasjon (VHO) og stortingsgruppa velges under konstitueringen som møtets sekretariat. De har ansvaret for at møtet gjennomføres så glatt og smertefritt som mulig, og blir ofte sett virrende og stressende rundt i gangene for å sørge for nettopp dette.

Frivilligkorps

En rekke mennesker springer også rundt i hvite t-skjorter merket "Jeg kan alt. Spør meg". Dette er frivilligkorpset, som normalt består av vanlige medlemmer fra fylkeslaget der møtet holdes og dyktige folk fra Unge Venstre. Sammen med møtesekretariatet gjør de sitt beste for at de fleste behov innen rimelighetens grenser kan imøtekommes. Spørsmål av praktisk art rettes enklest hit.

Presse

Venstres landsmøte tiltrekker seg normalt og forhåpentligvis en viss oppmerksomhet utenfor selve møtesalen. Vanligvis er det stor deltakelse av journalister og kommentatorer både fra nasjonale og lokale avis- og kringkastingsredaksjoner for å dekke møtet.

2. Behandling av politiske vedtak

Før vi begynner på dette, er det grunn til å understreke at landsmøtet i 2016 i all hovedsak vil behandle dokumentet om oppvekst, samt et knippe av de innkomne forslag til politiske uttalelser.

Fråsegner/uttalelser/resolusjoner

Kjært barn har mange navn. Disse ordene betyr akkurat det samme, men varierer i henhold til subjektets forhold til målrøysla.

Hvem kan fremme uttalelser?

Forslag til uttalelser skal være sendt inn til Venstre senest 3 uker før landsmøtet. Etter dette må en uttalelse få kvalifisert flertall (2/3 flertall) for å kunne behandles. Sentral- og landsstyret og redaksjonskomiteen har mulighet til å fremme uttalelser etter denne fristen. Venstre har praksis for å distribuere alle innkomne forslag, også fra menige medlemmer, men det vanligste er at uttalelser fremmes av fylkeslag, lokallag eller sideorganisasjoner. Vanligvis er det et uhorvelig antall uttalelser som er sendt inn, men i stortingsvalgår begrenses dette naturlig av at fylkeslagene har brukt all sin tid og energi på endringsforslag til stortingsprogrammet.

Redaksjonskomiteen

For at ikke alt arbeidet med uttalelsene skal måtte skje i selve landsmøtesalen med flere hundre deltakere, har det forrige landsmøtet valgt en redaksjonskomité for politiske uttalelser. Redaksjonskomiteen har på forhånd gått gjennom alle forslagene til uttalelser som ble levert innen fristen, redigert litt og foreslått et antall uttalelser som de anbefaler at Landsmøtet behandler. Hvis det er behov for det, vil komiteen også møte underveis i landsmøtet (gjerne på et lite rom, i en del av hotellet du ikke ante fantes). Redaksjonskomiteen er gjerne en kombinasjon av parti-tungvektene og nye, friske stemmer, og har oftest en ung, og drivende dyktig sekretær.

Prioriteringsdebatt: Hvor mange uttalelser?

På det punktet i dagsorden som heter politiske uttalelser (første gang på programmet fredag kveld) har man først en såkalt prioriteringsdebatt. Det man aller først bestemmer, er antall uttalelser landsmøtet skal behandle - ikke hvilke! Det handler altså om et tall, ikke fortreffeligheten av uttalelse nummer 14 eller 22. Lederen av redaksjonskomiteen gjør fra talerstolen rede for komiteens syn, og så slippes debatten løs. Her har mange delegater, nye som gamle, ofte store problemer med å følge med, men som regel går det bra. Tallet blir ofte ett siffer høyere enn komiteens opprinnelige forslag.

Prioriteringsdebatt: Hvilke uttalelser?

Så skal landsmøtet velge hvilke uttalelser man skal behandle. Til grunn for behandlingen ligger redaksjonskomiteens innstilling eller forslag. Redaksjonskomiteen begrunner sin innstilling, og så åpnes det for motforslag fra salen. Da kan man tegne seg til debatten og begrunne hvorfor landsmøtet skal stemme for en annen uttalelse enn det redaksjonskomiteen har foreslått. Det hele blir avsluttet ved at man velger hvilke uttalelser landsmøtet skal behandle.

Endrings-, tilleggs- og strykningsforslag til uttalelsene

Etter dette har man anledning til å levere inn endrings-, tilleggs- og strykningsforslag til uttalelsene, innen den fristen som ble bestemt under konstitueringen, vanligvis ved møteslutt første dag. Alle endringsforslag skal leveres elektronisk. Skjema for endringsforslag finner man på landsmøtesidene: www.venstre.no/lm2016 (i listen med linker opp til høyre på siden). Direkte lenke til skjemaet er www.venstre.no/lm2016/LM10. Det er viktig at man er så presis som mulig om hva man fremmer endring til og om, slik at det ikke blir forvirring senere.

Hvis det kommer flere uttalelser underveis

Merk: Hvis landsmøtet velger å behandle andre eller flere uttalelser enn de redaksjonskomiteen innstiller på, så kan uttalelsene komme i nye varianter. Uttalelse 7 kan da bli til 7b osv. Vanligvis blir nye varianter av uttalelser sendt på e-post til delegatene, eller delt ut på bordene i landsmøtesalen, og finner du ikke det nye eksemplaret så se sammen med naboen eller finn et nytt eksemplar på bordet i salen der ekstrakopier av alle landsmøtepapirer ligger.

Parallellsesjoner

Når alle endringsforslag er levert, blir de debattert i parallellsesjoner. Her deles landsmøtelyden (deltakerne) inn i 3 like store deler, som har ansvar for hver sine uttalelser. Man får utdelt alle innkomne endringsforslag i en forhåpentligvis lett forståelig oversikt. Forslagene diskuteres, og deltakerne i sesjonen lager ved flertallsavgjørelse en *innstilling* på hvorvidt hvert forslag skal vedtas eller avvises.

Plenumsbehandling (hele salen)

Hvis det var overveldende flertall for eller imot et forslag i parallellsesjonen, bør saken være grei – da er det sannsynligvis et overveldende flertall i plenum også. Sesjonene skal tross alt være representativt fordelt mellom delegasjonene (fylkene). Men hvis det var knappe flertall for eller imot, kan det være lurt å kreve disse forslagene behandlet i plenum. Dette skjer søndag. Da blir alle *oppretholdte* forslag debattert og votert over på nytt. Ordstyrerne gir en frist for når man skal opprettholde slike forslag, og selv om enhver delegat har rett til å opprettholde, er det lurt å bli enige i delegasjonen om hva som skal prioriteres inn i denne debatten. Siden det ikke er satt av all verdens tid til plenumsbehandling, må alle være litt disiplinerte på hvor mye av plenums tid man legger beslag på.

Eksempler på hvor mange uttalelser som ble innlevert og hvor mange som ble behandlet i årene 1992-2015:

1992: 22 forslag, hvorav 7 behandlet
1993: 19 forslag, hvorav 6 behandlet
1994: 18 forslag, hvorav 9 behandlet
1995: 31 forslag, hvorav 7 behandlet
1996: 11 forslag, hvorav 5 behandlet
1997: 14 forslag, hvorav 6 behandlet
1998: 23 forslag, hvorav 7 behandlet
1999: 18 forslag, hvorav 8 behandlet
2000: 27 forslag, hvorav 7 behandlet
2001: 30 forslag, hvorav 8 behandlet
2002: 28 forslag, hvorav 9 behandlet
2003: 26 forslag, hvorav 8 behandlet
2004: 40 forslag, hvorav 9 behandlet
2005: 36 forslag, hvorav 8 behandlet
2006: 39 forslag, hvorav 9 behandlet
2007: 54 forslag, hvorav 8 behandlet
2008: 69 forslag, hvorav 9 behandlet
2009: 53 forslag, hvorav 7 behandlet
2010: 67 forslag, hvorav 9 behandlet
2011: 66 forslag, hvorav 6 behandlet
2012: 71 forslag, hvorav 7 behandlet
2013: 5 forslag, hvorav 1 behandlet (Programbehandling)
2014: 42 forslag, hvorav 6 behandlet
2015: 50 forslag, hvorav 6 behandlet
2016: 58 forslag...
Snittet er 35 innkomne forslag og 7,2 behandlet.

3. Behandling av vedtekter

Vedtektene er organisasjonens lover, og skal i utgangspunktet ikke endres i tide og utide. Derfor skal forslag til endringer av disse behandles annerledes enn alle andre forslag. Vedtektene skal ikke lages på nytt hver gang, men bare flikkes på dersom landsmøtet mener at noe bestemt bør endres. Derfor krever man også at alle forslag må vedtas med kvalifisert flertall (2/3 av salen må aktivt stemme for endring). Det er strenge frister for når forslag kan fremmes (den er gått ut for lenge siden, så bare glem det). De med statsvitenskapelig innsikt drar paralleller til Grunnloven, som også har sære flertallsbestemmelser hvis Stortinget en sjelden gang mener den bør endres.

4. Hvordan få ordet i en debatt

Til innlegg i debatten

Tegn deg til debatten ved å holde nummerskiltet ditt høyt over hodet. Sørg for at den siden med nummeret ditt er godt synlig for ordstyrerne. Da får du ordet til et innlegg (vanligvis tre minutter, men ordstyrerne kan foreslå at tiden innskrenkes om man har dårlig tid, og det får man vanligvis hvis tidligere statsråder har hatt ordet i den samme debatten). I mange debatter får hver delegasjon bare et begrenset antall innlegg. Avtal derfor med delegasjonslederen din på forhånd hvis du vil være sikker på å få ordet. Redaksjonelle ting, ordfeil, feilstavelser og detaljer kan tas med møteleder eller referent i pausen – det er ikke nødvendig å bruke landsmøtets tid på dette.

Til replikk

Har du en relevant innsigelse som vedrører siste talers innlegg (eller på norsk: hvis du er uenig og klarer å forklare hvorfor), kan du tegne deg til replikk. Dette gjør du ved å vise nummerskiltet ditt, sammen med en rød lapp (som du ikke holder bak og ikke foran nummeret ditt, for ellers kan ikke ordstyrerne vite hvem du er). En replikk varer i ett minutt og skal bare dreie seg om det forrige taler sa. Den som får en replikk mot seg får anledning til svarreplikk, også denne på ett minutt. Den som misbruker en replikk kan bli mektig upopulær, og det vil bli påtalt fra møteledelsen. (Se for øvrig opp for pampere som misbruker replikker til å holde innlegg som ikke har noen ting med det forrige taler snakket om.)

Til dagsorden eller til saksopplysning

Man skal være ytterst, ytterst forsiktig med å ta ordet til dagsorden eller til saksopplysning. Man viser tegn ved å holde håndflaten strakt i været og forme en T med nummerskiltet. Man vil da få ordet utenom den oppsatte taler- listen (også en yndet måte for pampene å få ordet i en debatt etter strek er satt, men fortsatt like upopulært som å misbruke en replikk).

En saksopplysning skal være et kort innlegg som belyser saken uten å være av argumenterende karakter. Tar man ordet til dagsordenen skal det være fordi man ønsker å foreslå at det blir satt strek for debatten, at taletiden blir forkortet, eller man har andre innvendinger mot møteavviklingen av praktisk eller teknisk karakter (f.eks. innvendinger mot voteringsordenen). **Regelen er uansett:** Vær kort og presis.

Når det snart er din tur

Møtelederne gir beskjed om hvem som er neste taler før hvert innlegg påbegynnes. Det kan også ses på storskjerm hvis teknikken fungerer. Det kan være en god regel å gå frem til talerstolen og være klar før hun som er før deg er ferdig. Slik sparer du andre for unødvendig sommel, og flere kan få ordet i

en debatt.

Hvordan komme seg av talerlisten?

Det kan hende at alle argumentene dine blir fremført før det er din tur til å holde innlegg. Da kan du stryke deg fra talerlisten ved å få øyekontakt med ordstyrerne og gjøre tegn om at de skal stryke deg fra listen. Dette gjør du ved å føre en flat høyrehånd gjennom luften fra venstre til høyre (gjerne i kombinasjon med hoderisting). Eller du kan løpe opp til ordstyrerbordet og hviske til dem at du vil strykes fra listen.

5. Votering

Å votere er det samme som å avgi stemme. Man kan stemme for, mot eller være avholdende i en votering. Men det er mange typer voteringer, og uttrykk forbundet med votering:

Voteringsorden (voteringsrekkefølge)

Betyr i hvilken rekkefølge man skal stemme over forskjellige alternativer. Det høres tilforlatelig ut, men kan være grunnlag for betydelig krangel og uoverensstemmelse, særlig blant pamper som regner på hvordan dette kan påvirke utfallet. Dette er et eget universitetsstudium.

Det som legges til grunn

Når man skal stemme over to eller flere alternativer må ett av forslagene ligge i bordet, og det andre være det man kan reise stemmeskiltet og stemme for. Det som legges til grunn er innstillingen fra landsstyret, en redaksjonkomité, valgkomite eller en annen myndighet som er valgt til å kunne innstille ovenfor landsmøtet. Unntaket er vedtekter, der legges eksisterende vedtekter til grunn uavhengig av innstilling.

Ytterliggående forslag

Det forslaget som settes opp mot en innstilling er vanligvis det ytterliggående forslaget. Er det flere forslag, for eksempel to alternativer til et nytt avsnitt til en uttalelse, vil den teksten som i ordlyd og politisk innhold skiller seg mest fra den opprinnelige teksten (som ligger til grunn for voteringen) være den mest ytterliggående. Noen ganger er det umulig å bestemme hvilke av to forslag som er mest ytterliggående, og da må møteledelsen foreslå en rekkefølge som landsmøtet kan akseptere.

Kontra

Før en avstemning pleier møtelederen å si: «De som stemmer for forslaget fra landsstyret forholder seg i ro, mens de som støtter forslaget fra Unge Venstre viser det med stemmetegn. Det avgis stemmer nå.» Skiltene reises og

ordstyrerne er usikre på om forslaget har fått flertall. De vil da be om en kontra, dvs. at de som vil stemme for innstillingen (f.eks. landsstyrets forslag) må vise stemmeskiltene sine. Er det en viktig avstemning (spørsmålet om norsk EU-medlemsskap, for eksempel), vil ordstyrerne be om at de som er avholdende, eller ikke ønsker å ha noen mening om saken, viser stemmeskiltene sine. Av og til må man telle stemmer for å være sikre, og da må man bare være tålmodige og ha gode armmuskler.

Åpne og skriftlige valg

Alle voteringer på Venstres landsmøte er åpne, med unntak av personvalgene. Disse foregår skriftlig. En viss andel av landsmøtets delegater kan be om at andre forslag voteres over skriftlig, men det tilhører unntakene.

Flertall

Det finnes flere typer flertall. De aller fleste beslutninger i Venstre fattes ved simpelt flertall, det vil si at flertall er når flere stemmer for enn de som stemmer mot. Unntaket er vedtektene, som krever kvalifisert flertall, det vil si at 2/3 av de stemmeberettigede må stemme aktivt for (avholdne teller mot). Noen organisasjoner bruker også absolutt flertall i enkelte saker, som er når over halvparten av de stemmeberettigede må stemme for (avholdne teller mot).

6. Valg

Valg foregår stort sett annethvert år. Da byttes hele Venstres ledelse ut. Det vil si: Slik er det i teorien. I praksis blir de gjerne sittende i opp til 16 år. Annethvert år velger man i alle fall leder, nestleder, sentralstyremedlemmer og direktevalgte landsstyremedlemmer (og revisor). Og de andre årene velger man valgkomité som skal forberede neste års valg. Valgkomiteen for valget på landsmøtet 2016 ble altså valgt av landsmøtet 2015, og erfarne partifolk vet godt at dersom man skal ha håp om å få sin favoritt valgt inn i sentralstyret, er det veldig lurt å få noen med samme favoritt inn i valgkomiteen. Valgkomiteens veier er forøvrig uransakelige, og det er ingen garanti for at valgkomitémedlemmene har samme favoritter før og etter de er valgt.

7. Råd til en vordende taler

Skal jeg lage manus?

Før du går på talerstolen kan det være smart å lage seg et enkelt manus, gjerne med stikkord i marginen. Strek under det som er ekstra viktig i tilfelle du får dårlig tid (marker avslutningen), skriv tydelig, bruk avsnitt, og nummerer

sidene. Husk å fortelle hvem du representerer og lag retorikk (poenger) sammen med andre.

Om å skrive manus

Begynn med en kort innledning; gjerne en anekdote eller sjokkerende uttalelse samt hvem du er og hvorfor du tar ordet. Gå så løs på emnet; legg fram fakta, beskriv problem og løsning(er). Avslutt innlegget med en konklusjon eller appell; gjerne med et ønske om handling.

Språklige virkemidler (noen stikkord)

Vurdér forum (miljø, interesse)

Vurdér tidspunkt

Still spørsmål

Tro på egne slagord

Vær konkret, legg fram fakta

Bruk:

Overdrivelser – autoritet – kontraster – gjentakelser – enkle eksempler og vitnesbyrd – bilder og felles visjoner – sammenligninger (tid og rom) – stillheten – provokasjoner – sitater.

Må du være negativ så gjør kritikken positiv ved å komme med alternative løsninger.

Det lønner seg sjelden eller aldri å være fornærmet og/eller sur på talerstolen.

Fremføring

Bli kjent med talerstolen og mikrofonen på forhånd, øv deg gjerne på forhånd. Husk å puste når du setter i gang, og legg inn pustepauser, ikke pauseord (eh, øh, mm – osv.) Ha øyekontakt med publikum, eller i det minste lat som du ser på folk ved å feste blikket på et punkt bakerst i salen. Når du snakker bør du bruke dialekten din og finne et passelig tempo. Blir folk urolige skal du stoppe.

Hold deg til taletiden (lettere dersom du har forberedt deg). Og vær gjerne nervøs, det skjerper sansene.

Husk de tre våpnene du har på talerstolen:

- Kroppen - vær engasjert og vis det. Men ikke overdriv.
- Øynene - se på folk og la dem se at du ser dem.
- Stemmen - bruk den, og varier den. Mikrofonen er et virkemiddel i bakgrunnen, ikke noe du skal spise.

Bevis på selvtillit

1. Vær rolig om du korrigerer deg selv.

2. Unnskyld deg ikke.
3. Snakk slik at alle hører deg.
4. Vær ikke altfor avhengig av manus.
5. Bruk ansiktet til å gjøre budskapet ditt levende.
6. Finn et behagelig stemmeleie.
7. Uttrykk deg klart.
8. Husk ditt eget kroppsspråk – hold hendene i ro hvis du ikke er bevisst hva du bruker dem til.
9. Vær positiv og smil, slik trekker du folk med deg.

8. Bidra på sosiale medier!

#venstrelm

#stemvenstre

Liveoverføring på venstre.no

På www.venstre.no/lm2016 overføres store deler av landsmøtet direkte via strømming på nett (se også "Venstre-TV" i landsmøteleksikonet). Det vil si at folk kan delta på landsmøtet selv om de sitter igjen hjemme i Flekkefjord, Smøla eller i Bodø. Spre ordet til lokallagskolleger, venner og familie!

Facebook

Legg ut en melding på Facebookprofilen din om at du er på landsmøtet, og at det er god stemning her (hvis det er det, da). Spre nyhetssaker om Venstre, gode sitater fra talerstolen eller ta bilder av ting som skjer i møtet, eller i pausene (sett gjerne en "tag" på deltakerne, da vises bildet i nyhetsstrømmen deres også). Underveis i møtet legges det ut saker på venstre.no nesten hele tiden. Disse kan handle om Trines tale, eller om de politiske uttalelsene som vedtas. Bidra gjerne til å spre noen av disse på Facebook – eller andre saker om Venstre fra nettaviser og lignende. Trine er selvfølgelig på Facebook, og du kan like henne på facebook.com/trinesg. Venstre har også en offisiell facebookside, denne finner du på facebook.com/venstre.no.

Twitter

Du kan bidra til å spre oppmerksomhet om Venstres landsmøte ved å bruke emneknaggen **#venstrelm** på Twitter når du forteller om hva som skjer underveis. Kommenter saker, vedtak og seire og lenke til medieoppslag på Twitter. Følg gjerne **@venstre** som tvitrer under hele møtet, og retweet akkurat så mange tweets fra **@trinesg** at du ikke mister halvparten av alle følgerne du har arbeidet hardt for å skaffe deg.

Instagram

Instagram er for deling av bilder, og bilder er populært. Følg **@stemvenstre** og

@trinesg på Instagram, og del bildene du finner her og på www.venstre.no på ett eller flere av de sosiale mediene du deltar på. Bruk samme emneknagg som på twitter og i andre sosiale medier - **#venstreim** og heft gjerne på **@stemvenstre** og **@trinesg** i billedteksten om bildet er relevant.

Snapchat

Snapchat brukes av Trine og hennes nærmeste rådgivere. Her legges det ut små snutter "behind the scenes". Søk opp "stemvenstre" så finner du oss.

Youtube

I løpet av landsmøtet legges mange av talene fortløpende ut på Youtube, som er verdens største nettsted for deling av videoer. Men det er det altfor få som får vite hvis ikke du forteller verden om det. Det gjelder enten du har holdt talen din selv, eller om det er noen fra delegasjonen din som har gjort det. Youtube-kontoen finner du på **www.youtube.com/venstreshovedorg**.

Flickr

Venstres offisielle bildearkiv finner du på **www.flickr.com/norskevenstre**. Her legger landsmøtets fotograf fortløpende ut bilder som tas under møtet. Hvis du finner et bilde som er pent, kan du jo dele det med vennene dine? Og kanskje du til og med finner ett av deg selv?

Blogg og egne fylkessider

Har du hatt et innlegg fra talerstolen? Husk å legge det ut på nett, enten på din egen blogg, eller på de nye nettsidene våre. Gode innlegg kan med fordel også bearbeides og sendes som leserinnlegg til din lokale avis.

Lenker

- www.venstre.no/lm2016 • www.venstre.no
- www.facebook.com/venstre.no • www.facebook.com/trinesg
- twitter.com/Venstre • snapchat.com/stemvenstre
- instagram.com/stemvenstre • instagram.com/trinesg
- www.youtube.com/venstreshovedorg
- www.flickr.com/norskevenstre

9. Landsmøteleksikon

Absolutt flertall: Mer enn 50% av de avgitte stemmene, inkludert de blanke stemmene (evt. de som stemmer avholdende).

Akklamasjon: Å bifalle eller si seg enig ved å klappe i hendene. Ledelsen i Venstre synes det er kjekt å bli valgt ved akklamasjon.

Allsang: På Venstres landsmøte betyr det at 1/4-del av salen synger «No livnar det i lundar» eller en deromkring sang. I mange tilfeller betyr det også at noen går og henter kaffe.

Avholdende: Det å ikke avgi stemme i en sak (fordi man ikke ønsker det, eller fordi man simpelthen ikke kan ta stilling til forslaget/ene).

Borre: Den største samlingen storhauger fra yngre jernalder i Nord-Europa. Storhauger vitnet om politisk makt. Søker du politisk makt kan du besøke Borre på landsmøtefredagen.

Cards: Det gjelder å være kortbygger (delegasjonsleder), ikke spillkort. Det er om å gjøre å bygge et stort korthus av mange "cards" uten at det hele raser sammen. Se også stemmeteller, stemmekveg og Underwood.

Dagsorden: Et program som viser til hvilken tid de ulike sakene skal behandles. En tidsplan, om du vil.

Delegat: En utsending, i dette tilfelle til landsmøtet i Venstre. Delegatene har tale-, forslags- og stemmerett under landsmøteforhandlingene. De må være valgt av sitt fylke eller sin organisasjon.

Delegasjon: Et sendelag med en bestemt fullmakt, for eksempel det å representere (medlemmene i) Sogn og Fjordane på landsmøtet i Venstre.

Delegasjonsmøte: Møte i delegasjonen der man legger opp strategi eller koordinerer arbeidet i delegasjonen. På Venstres landsmøte er dette en hyppig aktivitet i kaffepauser og under måltider (ikke festmiddagen).

Direktevalgte: Medlemmer av landsstyret som er valgt av landsmøtet til å ha sete i landsstyret uten å være representant for et fylke eller som medlem av sentralstyret.

Etterretning: Man tar noe "til etterretning" i bestemte saker der det ikke behøves et aktivt vedtak for innstillingen. Det vil si at vedtaket effektueres (dette til forskjell fra et vedtak som bare blir tatt "til orientering" hvor det ikke fattes vedtak i det hele tatt, men der man bare må akseptere det framlagte).

Efterretning: Samme som over; kan kun brukes dersom man har betalt sin kontingent til Vestre Aker Venstre.

Festmiddag: Middag i festlig lag på landsmøtets andre dag (vanligvis lørdag). Man kler seg pent, finner en hyggelig bordpartner, og nyter sitt fludium (se under). Tålmodighet er ingen ueffektiv egenskap under festmiddager. For dette tar tid. Årets festmiddag er på landsmøtehotellet, i Oseberg-salen.

Fludium: Alkoholholdig drikke som kan bidra til bedre humør og større tro på

egne danseferdigheter, men som også av og til har skylden for forsovelser eller varierende behov for smertestillende midler dagen etter. Skal under ingen omstendigheter serveres personer under 18 år. (se Mindreårig)

Forretningsorden: Spillereglene for hvordan møtet skal avholdes. Avhenger av organisasjonenes vedtekter. Sier noe om hvor lang taletid som skal være det normale, om hvordan valgene skal foregå, osv. Forretningsordenen kan endres med 2/3 dels flertall underveis i landsmøtet. Bør leses!

Forslagsrett: Delegater til landsmøtet og andre som opplistet i Venstres vedtekter (§ 9) har rett til å fremme forslag under landsmøtet.

Foynhagen: Skjult hage/ konsertsted ved brygga kun få meter fra hotellet. På fredag åpnes denne for landsmøtedeltakerne etter utfluktene. Inngang mellom The Sense og La Pergola.

Foynstuene: Tre saler innerst inne i Restaurant Lindahl.

Fraksjonering: Kjent aktivitet som gjerne foregår på gangen eller på fester i de sene nattetimer i forbindelse med personvalg eller viktige politiske saksavgjørelser.

Frister: I landsmøtesammenheng betyr det tidsfrister for å levere inn uttalelser eller endringsforslag til dokumenter som behandles på landsmøtet o.l. Dette framgår av dagsorden.

Frivilligkorps: En samling av idealistiske, arbeidsvillige og alltid våkne medhjelpere. De går i hvite t-skjorter der det står "Jeg kan alt. Spør meg!" Så spør dem om det du lurer på, mest av praktisk art.

Fulehuk: Møterom i Sjøboden (tilbygg) som er presserommet til NRK.

Fullmakt: En bemyndigelse; delegasjonslederen leverer en fullmakt med oversikt over de lovlig valgte utsendingene (evt. med varaliste) til fullmaktsnemda.

Fullmaktsnemd: Gjennomgår delegasjonenes fullmakter og foreslår for landsmøtet hvor mange delegater de skal godkjenne, og dermed gi stemmerett.

Færder: Populært navn brukt til å kalle opp ting i sørdelen av Tønsberg-området. F.eks: Fyr, mikrobryggeri, videregående skole, nasjonalpark, ny kommune.

Nasjonalpark-varianten kan du besøke på landsmøtefredagen.

Øl-varianten kan du smake på landsmøtet.

Generell politisk debatt (GPD): Den mest prestisjetunge debatten på

landsmøtet, og som etterfølger Venstre-lederens tale. Innleggene i GPD bør helst relatere seg til det som Venstre-lederen har snakket om, eller en aktuell politisk sak. Helst skal saken være aktuell for hele landsmøtet.

Gjest: Mer eller mindre prominent person med et faglig, politisk eller underholdningsrettet relasjon til Venstre. Har ikke stemmerett.

Gruppesesjon: Landsmøtets delegater deles av og til inn i grupper som skal behandle resolusjoner eller uttalelser for å gjøre disse (fortrinnsvis) bedre. Disse sesjonene ledes av et knippe spesielt utvalgte møteledere i følge med rivende dyktig sekretær. Her er det viktig å merke seg hvor man skal møte, og komme seg dit så fort som mulig.

Hilsning: Gamle Venstre-ledere som ikke orker eller har anledning til å komme på landsmøtet sender gjerne en hilsning til landsmøtet. Søsterpartier sender ofte noen for å fortelle hva som gjøres bedre andre steder. Det er også vanlig at bygdas (i andre tilfelle byens) ordfører hilser landsmøtet og forteller om bygdas fortreffelighet.

Infoteamet: Venstres informasjonsavdeling. Står for mye av regien på landsmøtets visuelle uttrykk, og koordinerer innsatsen i media og på nett. Kan veldig gjerne spørres om råd hvis du planlegger å selge ut saker på noen måte.

Innstilling: Det samme som anbefaling; f. eks. landsstyrets innstilling til program eller en uttalelse.

Journalist: Se presse.

Kirketid: Tidspunktet på søndags morgen da halve Venstre går til kirken, og møter den andre halvparten som er på vei fra nachspiel. Sånn var det i alle fall i gode, gamle dager.

Konstituering: Når man konstituerer møtet, fatter man de vedtakene som man må for at møtet skal kunne gå sin gang. Det vil si godkjenning av delegater, valg av møteledere o.l., godkjenning av program og vedtak av forretningsorden (møteregele).

Kontingent: Hvert landsmøte bestemmer kontingent for neste år. Nå for tiden bestemmer landsmøtet også normalkontingent for fylkeslag og lokallag. De lagene som ikke gidder å bestemme kontingent på sine årsmøter, får altså litt hjelp av landsmøtet her. De som ikke synes at denne kontingenten er høy nok, må huske å bestemme tilleggskontingent på neste årsmøte!

Kontra: Å stemme aktivt imot (ved å reise stemmeskiltet) de som akkurat stemte. Altså støtte det opprinnelige forslag (fra landsstyret eller komiteen e.l.).

Kulturelle innslag: Intet landsmøte i Venstre er uten et og annet kulturelt innslag. Det kan romme alt fra allsang og trommedans søndag morgen til fagert felespill.

Kvalifisert flertall: Vedtektsfestede krav til type flertall. For å endre vedtektene trengs det 2/3-dels flertall, det samme gjelder for forslag som er innsendt etter fristen.

Landsmøtesidene: Egne nettsider på www.venstre.no/lm2016, der alt som deles ut i papirversjon kan finnes elektronisk (og litt til). Her finner du møtedokumenter, endringsforslag, skjema for endringsforslag, oppdatert program, og ikke minst direkte-overføring av møtet.

Legge til grunn: Se eget kap. om votering.

Liberale Studenter: Venstres ærerike studentorganisasjon, som organiserer studentpamper og prøver å få enda flere studenter til å debattere liberal politikk på landets utdanningsinstitusjoner. Har ikke lengre President og Vise-Presidenter. Forkortes NLSF (Norges Liberale Studentforbund).

Lindhahl (restaurant): Hotellrestauranten på første etasje hvor både frokost, lunsj og middag (på torsdag og fredag) serveres.

Live-overføring: Hele møtet blir overført direkte, både på Venstres nettsider og på hotellets intern-TV. I tillegg sender noen TV-kanaler direkte fra leders tale og fra valget. Stå ikke i veien for kameraene. Da får du sinte kamerafolk på nakken. Du kan se live-sendingen på www.venstre.no/live, men vær så snill og ikke gjør det hvis du sitter i landsmøtesalen. Du ser like godt hvis du snur hodet litt, og nettet blir tregere for alle som prøver å følge med på fotball.

LM: Forkortelse for landsmøtet.

LS: Forkortelse for landsstyret. LS er sammensatt av fylkesledere, sentralstyret og direktevalgte.

Manipulering: Forekommer svært sjelden på Venstres landsmøter. I alle fall ikke fra ordstyrerens side.

Mostein: Redaksjonskomiteen sitt møterom, som er ovenfor Foynstuene inne i Restaurant Lindhahl.

Mottakelse: Før den berømte festmiddagen holder flere av fylkeslagene eller andre samlinger av personer en mottakelse der man enten blir budt på noe å drikke (da står det gjerne i den skriftlige invitasjonen), eller man tar med drikken selv. Noen bruker mottakelsen til å øve inn mer eller mindre vellykkede kulturelle stunt som skal fremføres senere samme kveld (den uformelle mottakelsen), eller man passerer (den formelle mottakelsen).

Møteledere: Også kalt ordstyrere eller dirigenter. Blir valgt under konstitueringen til å lede landsmøtet.

Møteplagertoppen: En uoffisiell oversikt over de delegatene som bestiger talerstolen flest ganger.

Møtesekretærer: Også kalt sekretariatet. Blir valgt under konstitueringen og består av folk som har ansvar for den praktiske gjennomføringen av landsmøtet.

Navneskilt: Indikerer hvem du er, hvor du er fra og hvilken type utsending du er; delegat, observatør, gjest, sekretariat eller presse. Bæres lett synlig.

Nordmannen: Istemmes ofte av Hordaland Venstre, hvorpå Oslo Venstre går og drikker kaffe.

Nummerskilt: Også kalt stemmeskilt. Brukes hvis man ønsker ordet i en debatt (se Hvordan få ordet) eller hvis man skal stemme i en åpen votering.

Nyhetsvegg: Vegg rett utenfor landsmøtesalen er dedikert til avisutklipp fra riks- og lokalmedia som omhandler saker eller personer fra Venstres landsmøte.

Observatør: Deltaker på møtet uten noen egentlige rettigheter. Men det er jo hyggelig å være med der det skjer, da.

Ordstyrerbordet: En betegnelse på det fysiske bordet der ordstyrerne/møtelederne og referenten(e) sitter, og et uttrykk for møteledelsen, f.eks. kan ordstyreren si «Ordstyrerbordet foreslår at taletiden settes til ett minutt». Da betyr det ikke at det er bordet der ordstyrerne sitter som foreslår dette, men at de ordstyrerne som sitter ved ordstyrerbordet akkurat da, er forslagsstillere.

Orientering: Årsmeldingen er eksempel på et dokument landsmøtet tar "til orientering". Årsmeldingen er en oppstilling av det viktigste landsstyret mener organisasjonen har drevet med det siste året.

Ormen lange: Navn på 3 saler som er nedenfor Oseberg-salen i første etasje. Ormen lange sal 1 og sal 2 er de to mellomstore salene vi bruker til bla. parallellsessjoner, samt landsstyremøtet. Ormen lange sal 3 er frivillig-rommet.

Oseberg Kulturhus: Den flotte landsmøtesalen vår i år, som også er "kulturhuset" i Tønsberg

Pamp: En som har vært med lenge, eller som av en eller annen grunn tror han er veldig viktig, eller helst en kombinasjon av dette.

Parallellsesjon: Når landsmøtet blir delt inn i like store grupper som parallelt behandler hver sin del av en sak. Alt som blir behandlet i en parallellsesjon kan i prinsippet legges fram for plenum senere. Se del 2a.

Pause: Det er lagt inn pauser i landsmøteprogrammet. Disse skal fortrinnsvis brukes til kaffedriking, toalettbesøk og røyking (ved behov). Andre poster i programmet skal fortrinnsvis ikke brukes til dette. Men noen ganger kan det bli pause i hodet, og da kan det aksepteres.

Plenum: Betyr "forsamling i samlet møte", det vil altså si når alle sammen er samlet i den store landsmøtesalen.

Presse: Venstres landsmøte tiltrekker seg pressen. Det er ikke minst fordi vi har rykte på oss for å være festligst, særlig blant de som ellers har frekventert KrFs landsmøte. Det er lurt å ikke si alt hva man føler og tenker til en hyggelig presseperson, selv om hun er aldri så hyggelig. Det er ingen god idé å krangle med pressen etter midnatt. Man bør holde pressen borte fra sitt eget minibarskap, da den har et noe sosialistisk forhold til eiendom på dette området. Pressen har det aller festligst på de landsmøtene hvor det velges ny partileder. Da skal det i følge tradisjonen lages sang til den nyvalgte, som gjerne framføres mot slutten av festmiddagen.

Protokollsignatør: Den som blir valgt av landsmøtet til å signere protokollen etter møtet, det vil si godkjenne alle feilene referenten har skrevet. Protokollen blir senere endelig godkjent av Landsstyret.

Protokolltilførsel: Å markere misnøye, avstand eller uenighet til et vedtak ved få dette skrevet inn i landsmøtets protokoll/referat.

Quality Hotel Tønsberg: Det offisielle landsmøtehotellet for 2016.

Que?: Ofte hørt utbrudd fra salen, når noen ikke skjønner hva som foregår, eller når ting går for fort.

Redaksjonelt: Et forslag er redaksjonelt dersom det er av språklig karakter (forbedring/presisering av språk eller setningsoppbygning). Forslag som anses for redaksjonelle trenger man ikke stemme over.

Redaksjonskomité: Se punkt 2. om politiske fråsegn/uttalelser/resolusjoner.

Registrering: Foregår rett før landsmøtet tar til; man oppgir navn og får tildelt en mappe/konvolutt som inneholder de siste opptrykte papirene, nummerskilt og delegatskilt. Et godt tips: Vær ute i god tid.

Referent: Skriver protokollen fra landsmøtet.

Ro i salen: Når møteledelsen etterlyser ro i salen kan det ofte skyldes at

vedkommende ikke hører sin egen stemme i alt bråket. Da har man to alternativer: 1) Gå ut av salen dersom man vil fortsette der man slapp i samtalen med naboen, eller 2) vente til pausen med fortsettelsen.

Saksliste: Nummerert opplisting av de sakene som skal behandles av landsmøtet. Sakslisten vedtas under konstitueringen av landsmøtet, så hvis du ser at en sak mangler er det da du må si i fra.

Sandø: Felles presserom i Sjøboden.

Simpelt flertall: De fleste avstemninger på Venstres landsmøte avgjøres med simpelt flertall, dvs. at et alternativ som får mer enn 50% av de avgitte stemmene vinner.

Sjøboden: Sidebygg til hotellet mot Tønsberg brygge der møterommene "Hvasser", "Lindholmen", "Ildverket", "Steinkloss", "Fulehuk", og "Sandø" er.

Sosiale medier: Mange av møtets delegater bruker Facebook og Twitter til å spre det glade budskap og til å holde venner og uvenner oppdaterte på landsmøtets viderverdigheter. Det er bra. Det gjør informasjonsteamets jobb enklere.

SS: Forkortelse for sentralstyret. SS består av 7 medlemmer og fire varamedlemmer, hvorav 1. vara er fast møtende.

Stemmeskilt: Se nummerskilt.

Strek: Ordstyrerne kan foreslå å sette strek for en debatt når det er liten tid igjen eller en debatt nærmer seg slutten. Som hovedregel blir det gitt anledning til å tegne seg under neste talers innlegg og den påfølgende replikkvekslingen. Etter dette leser ordstyrer opp de som står på talerlisten, og de som er oversett får anledning til å gi beskjed og komme på listen. Helt unntaksvis, når det utenkelige skjer og viktige momenter kommer opp etter at strek er satt, kan strek heves med 2/3-dels flertall.

Stemmerett: Har de som er delegater til landsmøtet.

Talerliste: Den prioriterte listen over de som skal få innlegg i den kommende eller pågående debatten.

Talerett: Delegater til landsmøtet og andre som er opplistet i Venstres vedtekter (§ 9) har talerett under landsmøtet. Landsmøtet kan også gjennom møteleder innvilge talerett til andre enn dette om spesielle grunner tilsier dette.

Taletid: Oftest tre minutter. Ordstyrerne kan foreslå å innføre begrenset taletid dersom listen over de som vil ha ordet er lang og en har knapt med tid.

Slikt forslag kan også fremmes av delegater eller andre som har forslagsrett på landsmøtet. Når en taler har ordet vil møtelederne gi beskjed når det er et halvt minutt igjen. Da er det på tide å klemme til med sluttpoenget.

Talerstolen: Ønsker man å ta ordet på landsmøtet må man bestige talerstolen. Talerstolen biter ikke, og dersom du er ny på landsmøtet kan det lønne seg å gå frem og hilse på den før landsmøtet tar til, eller i en pause, før du debutterer i en debatt. Talerstolen er som oftest utført i tre og er som regel ikke skrudd fast i gulvet. Man skal derfor være ytterst forsiktig med å «ta en Yngve», dvs. å lene seg merkbart fram for å få fram et viktig poeng. Da kan talerstolen nemlig velte, og man kan risikere å falle fremover og skade Venstres ledelse. Og seg selv. Men man vil i det minste bli husket.

Tellekorps: Skal bistå møteledelsen med å telle stemmer i salen. Under skriftlige avstemninger (personvalg) er det tellekorpset som teller opp stemmene.

Trådløst nett: Kode for trådløst internett er tilgjengelig ved ankomst på LM-hotellet.

Undergangen: Noe venstrefolk generelt er imot, uansett om den kommer i form av klimakrise, energikrise, EU-medlemskap, atomkrig, arbeidsledighet, EU-utenforskap eller zombier. Landsmøte vedtar gjerne uttalelser for å bekjempe undergangen.

Unge Venstre: Venstres ungdomsorganisasjon, kjent for å være noe mer, æh, frittenkende enn moderorganisasjonen, til enkeltes store frustrasjon. Unge Venstre fremmer gjerne uttalelser om bedre seksualundervisning i skolen, en mer liberal ruspolitikk, for generell avskaffelse av alle kjente normer og regler i samfunnet, eller en kombinasjon av disse. Forkortes NUV (Norges Unge Venstre).

Venstrekvinnelaget: Kvinnelaget i Venstre jobber for at alle skal ha samme friheter, rettigheter, plikter og muligheter, uavhengig av kjønn. De en pådriver for kvinners rettigheter, deltar i samfunnsdebatten og sørger for at flere kvinner blir engasjert i Venstres politiske arbeid. Forkortes NVK (Norges Venstrekvinnelag).

Venstres pressefest: Seidelsvinging blant mer eller mindre skrivekyndige journalister. Kort fortalt er dette en mottakelse for pressen og andre spesielt inviterte etter landsmøtets første dag. Historisk sett har dette vært Oslo Venstres private sikkerhetsventil for å holde journalistene igjen på et ellers tørrlagt møte, og ble gjerne holdt på et eller annet hotellrom. Dette behovet har etter hvert endret seg, og festen finner nå sted i mer ordnede former.

Venstre-TV: Landsmøtets egen TV-kanal. Talene strømmes "LIVE" på nett. I tillegg eget "studio" i landsmøtesalen hvor en gøy reportert i pausene prøver

å sette fast en ordfører eller en stortingsrepresentant, eller en erfaren politiker som har sagt noe smart, eller rett og slett dummet seg ut på talerstolen. Til stor glede og underholdning for de som sitter hjemme og følger med.

Været: April i Tønsberg kan by på alt fra sur vind til en flørt av sommer, sjekk værmeldingen! Skal du til Verdens Ende så kan du regne med å fange en god del vind, nesten uansett.

WC: Stedet der man møtes og utveksler sladder på tvers av delegasjoner.

X: Stemmekryss. Brukes til å markere din kandidat ved personvalg, og valg av revisor. Må ikke forveksles med de utilstrekkelige Y, O eller K. Kan forbi ubrukt ved Xs store nemesis, akklamasjonen.

Yngste Venstre: Småbarn av Venstre-folk i (nesten) alle aldre.

Z dere!: Uttrykk som høres fra ordstyrerbordet når møtet skal settes og folk ennå ikke har funnet plassene sine.

Æresmedlem: Utnevnes en gang i blant på landsmøte. Æresmedlemsskap tildeles etter lang og tro tjeneste i partiet.

Øl: (se: fludium) Nytes etter møteslutt. I Venstresammenheng mer populært enn vin. Entusiastiske øldrikkere kalles gjerne en ølhund. Noen ølhunder kan snakke om øl i timevis. Man må avslutte inntaket av øl i god tid før møtestart dagen derpå, men har man ikke avsluttet i tide benytter man seg ofte av munnhellet "Helt om natten, helt om dagen!" for å unnskylde sin ukvikke oppførsel. Under landsmøtet i Tønsberg kan det anbefales å stifte bekjentskap med Færder mikrobryggeri.

Årsmelding: Sentralstyrets rapport eller oppsummering av hva som har skjedd i organisasjonen det foregående året.

VENSTRE